KADINLAR ÜLKESİ

İngilizceden çeviren: Seher Özbay

Charlotte P. Gilman

otonom edebiyat

Otonom 16
Edebiyat dizisi 1

Kadınlar Ülkesi
Charlotte P. Gilman
ISBN 978-975-6056 13 4
1. Basım: Şubat 2007, İstanbul (1000 adet)

Kitabın özgün adı:
Herland
© Önsöz - Ann J. Lane, 1979

İngilizdeden çeviren
Seher Özbay

Yayıma hazırlayan
Akın Sarı

Kapak ve İç Tasarım
Ulaş Kantemir

Baskı ve Cilt
Mart Matbaacılık Sanatları Tic. ve San. Ltd. Şti.
Tel: (0212) 321 23 00

Otonom Yayıncılık
Yeniçarşı Cad. Kalkan Han No: 36/6 Galatasaray/Beyoğlu
İstanbul
Tel: 0212 244 87 09
Faks: 0212 292 23 66
e-posta:iletisim@otonomyayincilik.com
www.otonomyayincilik.com

KADINLAR ÜLKESİ

Charlotte P. Gilman

İngilizceden çeviren:
Seher Özbay

ÖNSÖZ

ANN J. LANE
Kasım 1978

Charlotte Perkins Gilman çoğunlukla bir mizahçı olarak düşünülmez, ancak feminist ütopyası, *Kadınlar Ülkesi*, mizah dolu bir kitaptır. Yüz yılın başında, toplumsal eleştirmen ve konuşmacı olarak ünlenen Gilman'ın en ünlü eserleri *Kadınlar ve Ekonomi*[1] ile *Sarı Duvar Kağıdı*[2] dır. Bunlardan ilki, kadın tarihinin, sosyolojisinin ve politik ekonomisinin önemli ve köklü bir çözümlemesidir. İkincisi ise delilik üzerine yapılmış ürpertici bir çalışma olup büyük ölçüde otobiyografik öğeler taşır. Ancak Gilman'ın eserlerinin büyük kısmı, yani en az bilinenleri, toplumsal yorumların mizahi bir şekilde anlatımı üzerine kurulmuştur. İdeologlar -ki Gilman en iyilerinden biridir- nadiren kendileri

---

[1] Charlotte Perkins Gilman, *Kadın ve Ekonomi*, Çev.: M. Otkun/ J. Candan, Kaynak Yayınları., 1986

[2] Charlotte Perkins Gilman, *Sarı Duvar Kâğıdı*, Çev.: Aksu Bora, İletişim Yayınları., 1993

ile güldükleri ve başkalarını da güldürdükleri şey arasına gerekli mesafeyi koyabilirler. Kadın hareketi esas itibarıyla daha yeni yeni, Gilman' la birlikte hayal ürünü çalışmaya kazandırılan, toplumsal eleştiri aracı olarak mizahın gücünü fark ediyor. Gilman, özellikle kadınların "ebedî yeri" ve "ebedî doğa"larına ilişkin kabul edilmiş sofulukların saçmalığını açığa çıkarmak adına gülünç duyarlılıklarımızın çeşitliliğine -hiciv, saçma, alaycı, içten kahkaha- başvurmuştur. Gilman, kendine has bir "kadın mizahı" şekillendirmek için, o sıralar Viktoria devri Amerika'sında, kendine vurulan marjinallik damgasını kullanmıştır. *Kadınlar Ülkesi,* Gilman'ın mizahı ustalıkla kullandığı eserlerine verebileceğimiz en iyi örnektir.

Gilman'ın bu becerisini daha da özel kılan şey, onun mizahtan ciddi toplumsal ve tarihsel çözümlemelere, bu ciddi çözümlemelerden tekrar mizaha ustalıkla geçebilmesidir ve *Kadınlar Ülkesi*'nde yarattığı ortam ve olaylar da onun bu hünerinin en güzel kanıtıdır. 1915'te yazılan *Kadınlar Ülkesi,* Gilman'ın aylık dergisi *The Forerunner*'da tefrika halinde yayınlandı ve şu ana kadar da hiçbir zaman ayrı ayrı yayınlanmadı. 1909 yılının Kasım ayından 1916 yılının sonuna kadar yayınlanan *The Forerunner,* yayın hayatına "zihinsel sermaye dışındaki bütün sermayelere hayır" ile başlamıştır; Gilman söylemek istediği her şeyi söylediğini belirtip dergiyi çıkarmaktan vazgeçene kadar da her ay yayınlanmıştır. Kısa süreliğine katlandığı reklamlar da dahil olmak üzere, otuz iki sayfalık derginin her satırını Gilman kendisi yazmıştır. Moore Dolmakalem'i (yerleri yıkamak için eğildiğinizde ya da çocuk bezlerini değiştirirken sızıntı yapmadığı için) ile Fels-Naptha Sabunu'ı ise (onun mutfağında "sanatkârca ve mikroplardan oldukça arındırılmış bir temizlik" ve "gerçek bir konfor" sağladığı için) Gilman tarafından bizzat desteklendi. Her yıl iki kitap tefrika ha-

linde yayınlandı; *The Forerunner*'ın dolu dolu yayınlandığı yedi yıl boyunca çıkan sayfaları yirmi sekiz adet tam boy kitaba denk gelir.

Her sayıda zührevi hastalıklardan gürültü kirliliğine kadar her tür konuyu ele alan baş makaleler, eleştirel makalelerin yanı sıra, yorumlar, gözlemler, kitap eleştirileri, denemeler, şiir ve öyküler yer almıştır. Ancak en çok üzerinde durulan konular kadın hakları ile sosyalizmdi. Kadın hareketinin ve sosyalist hareketin her ikisinin de kitle desteği kazanmaya çalıştığı yıllarda yazan Gilman, bu iki hareketin arasındaki esaslı ve vazgeçilemez karşılıklı bağımlılığı göstererek ikisini birleştirmeye çalıştı. Onun bu küstahça ve doktrinlere aykırı, profesyonel gazeteler ve popüler dergilerce kabul edilemez bulunan birleştirme çabaları *The Forerunner*'da ortaya çıkıp gelişti. *Kadınlar Ülkesi* bu birleştirme çabalarının tipik bir örneği sayılmasa da Gilman'ın o süre içindeki düşüncelerini ve tarzını yansıtır.

Charlotte Perkins Gilman, 3 Temmuz 1860'ta Connecticut'a bağlı Hartford'da doğdu. Babası Frederic Beecher Perkins bir edebiyat adamıydı; bir süre Boston Halk Kütüphanesinin müdürlüğünü yaptı. Kendisi ayrıca değerli teolog Lyman Beecher'ın oğlu, Henry Ward Beecher ile Harriet Beecher Stowe'un kuzeniydi. Charlotte'un doğumundan hemen sonra Perkins, eşi Mary A. Fitch'i terk etti; bundan sonra da ailesine ne maddi ne de manevi anlamda pek katkısı olmadı. Charlotte ile erkek kardeşi mutsuz, kimsenin gülmediği bir ev ortamında büyüdüler. Anneyle çocuklar yoksulluk sınırında yaşadılar; on sekiz yıl içinde on dokuz defa on dört değişik şehre taşındılar. Charlotte Perkins hâlâ evde oturan genç bir kadın olarak geçimini tebrik kartları

hazırlayarak, sanat öğretmenliği ve mürebbiyelik yaparak sağladı. Uzun süre tereddüt ettikten sonra, 1884 yılında yerel sanatçı Charles Walter Stetson ile evlendi. Bir yıl sonra tek çocukları olan Katharine Beecher doğdu. Doğumun hemen ertesinde Charlotte Stetson öyle derin bir bunalıma girdi, öylesine ümitsizliğe kapıldı ki, kadınların sinir hastalıkları alanında uzmanlaşmış Philedelphia'lı ünlü nörolog S. Weir Mitchell'a başvurdu. Mitchell'ın ünlü "istirahat tedavisi" Charlotte Stetson'a yazı yazmayı sonsuza kadar yasaklıyor, genç kadının okumaya ayırdığı vakti de çok sıkı bir şekilde kısıtlıyordu. Tedavi Carlotte Stetson'ı delirmenin eşiğine getirdi. Charlotte nihayet doktorunun bu sıkı perhizine uymayı reddetti (bundan sonra hayatı boyunca bir "uzman" tavsiyesine uymayı reddedecekti daima) ve eşi ve çocuğundan uzağa, Kaliforniya'ya kaçtı. Kaliforniya'da bunalımı daha da arttı; kocasıyla barışma girişimleri başarısızlıkla sonuçlanınca kızını alıp temelli Kaliforniya'ya taşındı. Daha sonra Charlotte ile Stetson boşandılar. Stetson kısa bir süre sonra Charlotte Stetson'ın en yakın arkadaşı Grace Ellery Channing ile evlendi; bundan sonra üçü de hayatları boyunca dost kaldılar.

Charlotte Stetson bir süre pansiyon işleterek kıt kanaat geçindi; hem kendine, hem Katharine'e, daha sonra da annesine bakmak zorunda kaldı. Bu zor yıllar içinde yazın ve konuşmacılık kariyerine başladı. Son derece masumane güdülerle Mitchell'in istirahat tedavisini eşine uygulayan bir doktor-koca tarafından delirmenin eşiğine getirilen genç bir kadının acı dolu öyküsünün anlatıldığı *Sarı Duvar Kağıdı* 1892'de çıktı. Bu kitap, Charlotte Stetson'ın kendine ve başkalarına verilen zarara karşı güçlü psikiyatri mesleğinden aldığı bir intikamdı. Mizahi niteliği daha önce kabul edilmemiş olsa da, *Sarı Duvar Kağıdı* kara mizah geleneğine dahil edilebilir. *Sarı Duvar Kağıdı* acı çeken bir kadı-

nı, *Kadınlar Ülkesi* ise yöneten bir kadını yansıtır. Birinci kitaptaki kafese kapatılmış varlık özgürlüğüne, dolayısıyla ikinci kitaptaki de akıl sağlığına kavuşur.

Charlotte 1893'te şiir kitabı *In This Our World'u (Şu Bizim Dünyamızda)* yayınladı. 1894'te Helen Campbell ile Pasifik Sahili Kadın Derneği'nin dergisi *The Impress*'in editörlüğünü yaptı. Charlotte'nun kariyerini sürdürmesine oldukça yardımcı olan Henry Demarest Lloyd, Edward Bellamy ve William Dean Howells ile birlikte *The American Fabian*'ın yardımcı editörlüğünü yaptı. Bellamy'nin romanı *Looking Backward*, 2000 yılında, Bellamy'nin -Milliyetçilik olarak adlandırdığı- ütopik bir sosyalizm rejimi altındaki dünyayı anlatıyordu. Roman ayrıca içinde anlatılan düşünceleri gerçekleştirmeye çalışan Milliyetçi kulüplerin biçimlenmesine ilham kaynağı oldu. Charlotte Stetson kendini Edward Bellamy'nin düşünceleriyle kuşatılmış, milliyetçi hareketin içine itilmiş buldu; aynı zamanda kadın hareketine katılmıştı.

Kadın ve erkek kulüplerinde, işçi sendikalarında ve oy kullanma hakkına sahip grupların kulüplerinde, kilise cemaatlerinde ve milliyetçilerin kulüplerinde konuşmalar yaparak geçimini sağlamaya başladı. Ataları Beecher'lar gibi o da bir vaizdi; ancak verdiği mesaj tamamıyla ona özgüydü.

Walter Stetson'ın yeniden evlenmesinden hemen sonra ebeveynler, çocuğun babası ve onun yeni eşiyle kalmasına karar verdiler; zira çocuk bu yeni eşi hem tanıyor hem de seviyordu. Basın özellikle Kaliforniya'da, o sıralar az çok tanınan Charlotte Stetson'ı çocuğunu "terk etmekle" ve "analık görevini yerine getirmemekle" suçladı. Cesareti kırılan Charlotte bu kez evini terk etti. Kendine biçtiği ideolog, propagandacı ve özellikle hümanist rolünü en iyi şekilde yerine getirmeye çalışarak durmadan yazdı, konuşmalar yaptı; 1895'ten 1900'e kadar oradan oraya giderek göçebe

gibi yaşadı. Viktorya çağı zihniyetinin son demlerini yaşayan Amerika'da bir kadından bahsediyoruz burada; öyle bir kadın ki rezil bir şekilde boşanmış (rezil bir şekilde çünkü çiftin boşanmasını gerektiren bir sebep yoktu görünürde, dahası, çift dostane bir şekilde boşanmıştı), sonra çocuğunu babasının ellerine "terk etmiş" ve nihayet sonunda evinin gerçekliğini de reddederek toplumun kendine anne ve kadın olarak biçtiği rolü çiğneyip geçmiş... Charlotte Stetson ilk gençliğinde kendine vurulan marjinallik damgasına bu kez kendi isteğiyle layık olmaya çalışarak kendine bir çeşit sürgün uyguladı.

Bu koşullardan Charlotte'nun en ünlü kitabı *Kadınlar ve Ekonomi* doğdu, 1898'de yayınlanan kitap çok geçmeden yedi dile çevrildi. Charlotte'nun ünü böylece ülke sınırını aşmış oldu. 1900'de *Concerning Children (Çocuklara Dair)*'i, 1903'te *The Home: Its Work and Influence (Ev: İşleyişi ve Etkileri)*, 1904'te *Human Work*'ü *(İnsan İşi)*, 1911'de *Man Made World: Or Our Androcentric Culture (Erkek Yapımı Dünya ya da Erkek Merkezli Kültürümüz)*'ü, 1923'te ise *His Religion and Hers: A Study of the Faith of Our Fathers and the Work of Our Mothers (Erkeğin Dini ile Kadının Dini: Babalarımızın İmanına ve Analarımızın İşlerine Dair Bir İnceleme)*'ı yayınladı. *The Forerunner*'da tefrika halinde üç roman yayınladı; daha sonra bu romanlar kitap olarak basıldılar; *What Diantha Did (Diantha'nın Yaptığı)* 1910'da, *The Crux (Dönüm Noktası)* 1911'de, *Moving the Mountain (Dağı Yıkmak)* 1912'de yayınlandı.

Uzun süren, acı dolu bir flört döneminden sonra Charlotte, ilk kuzeni ve Lyman Beecher'ın torunu olan George Houghton Gilman ile evlendi. Çift 1922'de Connecticut'a bağlı Norwich'e taşınana kadar New York'ta son derece mutlu bir yaşam sürdü. 1934'te Houghton Gilman aniden öldü; Charlotte ise iki yıl sonra kanser olduğunu öğrendi,

hastalığı tedavi edilemeyecek kadar ilerlemişti. Eşinin ölümünden sonra Charlotte tekrar Pasadena'ya, kızının yanına taşındı. Kendisi de dul kalmış olan Grace Channing Stetson da ona katıldı; böylece ailenin kadınları yeniden birleşmiş oldu. Gilman 1935'te otobiyografisi *The Living of Charlotte Perkins Gilman (Charlotte Perkins Gilman'ın Hayatı)*'nı bitirdi; fazla bir değeri olmayan mülkiyetinin kızına miras kalacağını temin edip kitap kapağını seçti. Ailesiyle vedalaşıp uzun süredir biriktirmekte olduğu kloroformla yaşamına son verdi. Ardında bıraktığı not, otobiyografisinin son sayfalarında karşımıza çıkar:

> Eğer hâlâ hizmet edecek gücümüz varsa, hiçbir acı, keder ya da "kırık kalp" yaşamımıza son verme hakkını vermez bize. Ama artık işe yaramaz olduğumuzda, ölümün kaçınılmaz olduğunu anlayıp soluğunu ensemizde duyduğumuzda, yavaş ve korkunç bir ölüm yerine çabuk ve kolay olanını seçmek bizim en doğal hakkımızdır... Ben kloroformu kansere tercih ettim.

Gilman yaşadığı süre içinde çok büyük ün kazandı; ne var ki bugün onu çok azımız tanıyoruz. Önemli bir tarih ve toplum eleştirmeni olan Gilman'ın şaşırtıcı fikirleri hiçbir zaman gerektiği şekilde incelenmemiştir; oysa Gilman feminizm ile sosyalizmi birleştirerek birbiriyle bağlı iç içe geçmiş bir düşünce sistemi kurmaya çalışıyordu. Gilman, dokunduğu şeye yaşam veren, besleyici diyebileceğimiz nitelikte kadınsı değerler belirleyip bu değerlerin üstüne inşa edilebilecek insancıl bir toplumsal düzen tanımı yapmak için çabaladı. İnsan davranışını ve geçmişle şimdiyi açıklamak için kuramsal bir dünya bakışı oluşturan Gilman, bu görüşünün ana hatlarını geleceğe uygulamak için de uğraştı. Gilman'ın bu görüşü antropoloji, tarih, felsefe, sosyoloji

ve etiği kapsayan kuramsal bir yapıydı. Gilman'ın evrensel çabaları her zaman başarılı bir şekilde sonuçlanmasa da, kendi içinde gayet mantıklı ve dehşet verici bir toplumsal çözümleme yarattı.

Gilman, Charles Darwin'in evrim teorisi düşüncelerinin ve bunların topluma uygulanmasının savaşının verildiği bir sırada ortaya çıktı. Darwin'in evrim teorisi toplumsal teoriye doğrudan uygulanamıyordu; ancak aydınlar Darwin'in doğal ayıklanma fikrini toplumsal dile çevirip bunların yorumları üzerine tartışmalar yaptılar. İngiliz kuramcı Herbert Spenser tarafından oluşturulan ve Amerika'da William Braham Summer tarafından savunulan bir görüş, toplum yasalarının evrim sürecinde geri dönüşü olmayan bir şekilde şekillendiğini, dolayısıyla yaşam mücadelesi ile en güçlünün hayatta kalması arasına hiçbir şekilde girilemeyeceğini savunuyordu. Amerikalı bir toplum bilimci olan Lester Frank Ward ise Toplumsal Darwinizm'in bu yorumunu reddediyor, öteki canlıların tersine akla, dolayısıyla da bir kültüre sahip olan insanların, uydukları toplumsal kuralları şekillendirebileceklerini iddia ediyordu. Gilman çok geçmeden kendini Ward'ın ideolojik kampına yakın hissettiğini fark etti. İnsanların kendi kaderlerini kendilerinin belirlediğine, toplumsal değişim hareketi için de evrim teorisinin bir silah olarak kullanıldığına inanıyordu. İnsan doğasının istendiği gibi yoğrulabileceğine inanan Gilman, insanların, özellikle de kadınların sokulmak istendiği kalıpları yok etmenin yollarını aramaya başladı. Gilman'ın Toplumsal Darwinist düşüncenin bu kanadına yaptığı en belirgin katkısı, kolektif bir varlık olarak kadınların, kendileri de istedikleri takdirde, toplumun yeniden kurulmasında itici güç olabileceklerine dair iddiası olmuştur.

Yüz yılın başında Gilman'ın düşünceleri olgunlaşmaya başladı. Zamanın birçok aydını (özellikle sosyal bilimlerin

yeni dallarında çalışan aydınlar) gibi Gilman da bir kuram oluşturup ne sınıf ayrımının ne de kontrol edilemez bireyciliğin olduğu bir dünya yaratmak için çabaladı. Birçoğu üniversitelere bağlı olan öteki sosyal bilimcilerin tersine, Gilman toplumsal sorunlara bir açıklama getirmeye kalkışmadı, yeni çıkan bu disiplinlerin uzmanlarından bu sorunlara çözüm getirmelerini de istemedi. Bu süre içinde ortaya çıkan yeni sosyal bilimler, sosyoloji, antropoloji, psikoloji ve siyaset bilimini ayıran farklılıklara rağmen, hepsini ayrı bir grup yapan toplumla ilgili ortak varsayımları savunuyordu. Hepsi de kültürün biyolojiden önce geldiğini kabul ediyordu. Yine hepsi de eğitimli, tarafsız, görünürde siyasetten arınmış; ama aslında egemen ideolojiye bağlı uzmanlar tarafından güdülen toplumsal akla inanıyordu. Her şeyden önce kurumların ve toplum ilişkilerinin bağımsızlığına ilişkin tanımlara bağlı olan bu yeni bilimlerin tanımları kaçınılmaz bir şekilde toplumun nasıl işlediği sorusunu doğuruyordu. Ne var ki toplumun neden ve kimin için işlediğine ya da bu noktaya nasıl geldiğine ilişkin sorular yanıtsız bırakılıyordu. Kısaca, toplumun işleyişinde iktidarın rolü incelenmiyordu. Toplumsal olaylardaki ilişkileri vurgulayıp hepsinin de son derece önemli olduğunu belirten sosyal bilimciler, Amerika'daki sınıf yönetimi gerçeğini yok sayarak bu yönetimi değiştirecek herhangi bir programı gereksiz gördüler.

Gilman bilinçli bir şekilde kendini bu entelektüel çevreden soyutladı. Bununla birlikte eserleri, değişim için bir strateji geliştirip uygulamaya yönelikti. Kendisi yapısal ve ideolojik olarak şiddete ve zorlamaya karşı olduğundan, kendini Marx'ın devrimci ideolojisinden de soyutladı. Onun bakış açısında, kadınların kolektif ve barışçı hareketi Marx'ın sınıf mücadelesinin yerini alıyordu.

Kendisini hümanist olarak tanımlayan Gilman "sadece toplumsal ilişkilerde insan olduğumuzdan... insan olmak

için kadınların insanlığın hayatının bütününde yer alması gerektiğini" savunuyordu. Yaşamları sınırlandırılan kadınlar, insanlığın ilerleyişini yavaşlatıyordu. Organizmanın büyümesinde bireyin ya da toplumsal varlığın fiziksel, entelektüel, manevi ve toplumsal alanların hepsinde kadının gücüne ihtiyaç duyduğunu söyleyen Gilman, bu dört alanın her birinde kadınların insanla ilgili işlerde göz ardı edildiğini belirtiyordu.

Gilman, kadının tarihsel boyunduruğunun, kadının tarımda ürettiği üretim fazlasının erkek tarafından el konulmasıyla başladığını söylüyordu. Gilman'a göre bu durum, boyunduruğun ilk biçimiydi, daha sonra sömürü için model olmuştu. Bu boyun eğme kadının gelişimini durdurmuş, böylece bütün kadınları insanlığın dışına itmişti. Erkek özelliği dediğimiz cesaret, güçlülük, yaratıcılık, cömertlik ve dürüstlük gibi özellikler aslında bütün insanlara özgü özelliklerdir; ne var ki bu gerçek, kadınlardan esirgenmiş, böylece kadınlar bunların sadece erkeklere özgü özellikler olduğuna inandırılmışlardır. Bir kadının ise "namuslu" olması için gereken tek şey "namus", yani bekârettir. "Kadınlar gelişmemiş erkek değildir," demiştir Gilman, "ancak insanlığın yarısını oluşturan kadınlar gelişmesi engellenmiş insanlardır."

Gilman defalarca, kadın ve erkek cinsiyetleri arasındaki en önemli gerçek bizi ayıran farklılıklardan ziyade paylaştığımız ortak insanlıktır, diye belirtmiştir. Ne var ki kadınların otonomisi ellerinden alınmış, dolayısıyla gelişebilecekleri bir ortamdan yoksun bırakılmışlardır. Erkekler de aynı şekilde egemenlik ve iktidar gibi alışkanlıkları yüzünden çarpık kişiliklerden muzdariptir. Bu nedenle hem erkekleri hem de kadınları içeren sağlıklı bir toplumsal organizma kadınların otonomisini gerektirir. Bu otonomi ise yalnızca kadınların kolektif siyasi hareketi sayesinde kazanılabilir.

Gilman bu sözleriyle şunu kastediyordu: Birçok kadın nasıl kendi boyunduruğuna, kulluğuna razı olarak toplumsallaşmışsa, aynı şekilde hümanist-sosyalist bir dünya için çabalamaya da razı edilebilirdi. Gilman'a göre atılacak ilk adım dünyanın ideolojik alandaki kötü durumunu çözmeye yönelikti ve kendisini de kadınların zihninde ufuklar açmak için şiddetli bir savaşa katılmış görüyordu.

Gilman bu toplumsal vizyonunu halk kitlelerinin hoşuna gidecek şekilde hazırlamakta, sosyalizmi de meşru, çekici ve mantıklı bir fikir olarak sunmakta kararlıydı. Bunun için seçtiği edebiyat türü ütopyacı roman oldu ve üç ütopyacı roman yazdı. Hepsi de *The Forerunner*'da yayınlanan bu romanlar sırasıyla *Moving the Mountain* (1911), *Kadınlar Ülkesi* (1915) ve onun devamı olan *With Her in Ourland* (1916)'dir. *Moving the Mountain* ile *With Her in Ourland* her ne kadar gerçeğe yakın olsalar da, bu romanlara bir göz gezdirmek bile okura *Kadınlar Ülkesi* dünyasının dokusu ve anlamıyla ilgili daha derin bir fikir verebilir.

Moving the Mountain 1940'ta Amerika'da geçer. John Robertson, Tibet'te seyahat ederken sarp bir kayalıktan aşağıya düşüp hafızasını kaybeder, ta ki otuz yıl sonra kız kardeşi tarafından bulununcaya kadar. Eve giderken yaptığı uzun yolculuk boyunca ve sonrasında ülkesinin geçirdiği büyük değişiklikleri görür. Gilman'ın deyimiyle "kısa mesafeli bir Ütopya, bir bebek Ütopya", "sadece rüzgârın yön değiştirmesinden başka bir değişikliğe uğramamış, insanların, özellikle kadınların var olan olasılıklara karşı uyanışlarıyla" oluşmuş bir toplum bulur. Bir erkek otuz yıl içinde hayatını nasıl değiştirebiliyorsa "dünya da değiştirebiliyordu." Göremeyeceğimiz bir şeyi tasavvur edemeyeceğimizi bilen Gilman okurları için maddi ve teknolojik açıdan son derece tanıdık bir dünya yaratır. Bu dünyada farklı olan insanlardır; Gilman'ın bu romanında, tıpkı Edward Bel-

lamy'nin dünyanın değişik, insanların ise geleneksel Viktorya çağındaki insanlar olduğu *Looking Backward*'ındaki gibi bir tersine çevirme söz konusudur.

Amerikan halkı 1920'de Warren Harding yerine sosyalizmi seçmiştir. Bunu izleyen yirmi yılın sonunda da sosyalizmi aşan "Yaşam ve Sevgi" olarak tanımlanan bir Yeni Din'i benimsemişlerdir. Bu yeni dünyayı okur, şüpheci John Robertson ile eniştesi Owen Monthe arasında geçen konuşmalar aracılığıyla tanır. Owen bir erkek olarak hümanist-sosyalist bir dünyada yaşamaktan son derece hoşnuttur. Hatırlatmak isteriz ki bu dünya feminist bir toplum değil, insan toplumudur. Eski dünya ise "eril" bir toplumdur.

Robert, sosyalizmin kadınların liderliğinde, onların hakları için savaştıkları yılların başında edindikleri örgütsel becerileri ve siyasi bilgileri sayesinde kazanıldığını öğrenir. Eski toplumun güçlü yöneticileri teslim olmak zorunda kalırlar; çünkü başka seçenekleri yoktur: askerler savaşmayacak, işçiler çalışmayacaktır; çünkü hepsi de hümanist-sosyalist dünyanın üstünlüğüne inanmıştır.

Yarısı yetişkinlerden oluşan, daha sonra da yeni bir sosyal bilincin belirmesine neden olan toplumdaki ayaklanma, kadınlar medeniyetin savaş ve saldırganlıkla değil, yapıcı sanayi ile geliştiğini anlayınca ortaya çıkar; çünkü tarımı geliştiren, hayvanları evcilleştiren, gençlerin yetiştirilmesiyle ilgili olarak kültürleri besleyen hep kadınlar olmuştur. Kadınlar bir zamanlar sahip oldukları liderliği geri isterler ve dünya eski doğal, dengeli haline geri döner.

"Şimdi yeni bir insan türü yapıyoruz" dendiğini duyar John Robertson defalarca. Çocukların eğitim ve bakımının eğitimli uzman kadınlar tarafından üstlenilmesi bilinçli yeni insanların yaratılması açısından çok önemlidir; bu uzmanların anne olmaları gerekmez; ama kadın olmaları şarttır. Görünüşe bakılırsa, Gilman iyi bir anne olma yete-

neği olmasa da, anne olma isteğinin kadının yapısında var olduğuna inanıyordu.

Erkekler kendi istedikleri kırılgan, bağımlı, pasif ve ürkek kadın türünü yaratmak için -buna karşı çıkan kadınlarla evlenmeyerek- iktidarı uzun bir süre ellerinde tutmuşlardır. Şimdi ise birçok canlı türünde olduğu gibi kadınlar birbirleriyle rekabet eden erkeklerin arasından kendilerine eş seçmekte ve ilerleme için savaş ve saldırganlığın kaçınılmaz olduğu tarihi bir geçmişten miras alınan yıkıcı erkek özelliklerini eğitebilirler. Bir zamanlar evrim uzun ve ağır işleyen bir süreç olmuştur; ancak şimdi değişim hızlı bir şekilde yapılabilmektedir; çünkü insan ihtiyaçlarını karşılamak için doğaya nasıl yardım edeceğimizi biliyoruzdur.

Moving the Mountain'daki kadınlarla erkekler hümanist-sosyalist bir dünyada birlikte yaşamayı öğrenirler. *Kadınlar Ülkesi*'nde ise tamamıyla erkeksiz bir ütopya yaratılmıştır. Bu dünya da yine erkeğin bakış açısı ve bilinciyle gözler önüne serilir; ancak bu geleneksel konuşma yöntemiyle değil, üç Amerikalı erkek bütünüyle kadınlardan oluşan bir topluma ayak basınca ortaya çıkan çarpıcı bir yüzleştirmeyle yapılır. Birçok ütopyada donuk, canlılıktan uzak cennetlere çevrilen dünyalar yaratılır. *Moving the Mountain*'da böyle bir yer anlatılır; ancak *Kadınlar Ülkesi* bunu aşar. Gilman bu oyuna dişillikle erilliğin ne olduğunu, neyin erkek neyin kadın işi olduğunu, neyin kültür yoluyla öğrenilmiş neyin biyolojik olarak tayin edilmiş dişil-eril davranış olduğunu sorarak başlar. *Kadınlar Ülkesi*'nde Gilman'ın insanların toplumlarını değiştirme ve kendi yararları için doğayı yönetme gücüne dair inancı sözlü olarak anlatılır. Bu ülkede sadece kız çocuklarının doğmasını sağlayan partenojen doğumlar, nerede niyet varsa orada çözüm olduğunu kanıtlar.

Bu yeni toplumun en çok önem verdiği konu Yeni Analıktır, çocuklar en önemli gerçektir. Tıpkı *Moving the Mountain*'da

olduğu gibi, burada da çocuk yetiştirme sadece iyi eğitimli uzmanlara verilen onurlu bir iştir. Tıpkı Gilman gibi çocuğunu sevdiği halde ona analık etmekte güçlük çeken kadınlar böyle bir yerde rahat içinde yaşayabilirler. *Kadınlar Ülkesi*'nde incelenen ana-kız ilişkisi ile Gilman, bireyci piyasa fikirlerinin en yakın insan ilişkilerini bile nasıl zedelediğini gösterir; böyle bir dünya yerine toplumun içten duygularının galip geldiği daha zengin, daha tatmin edici insan ilişkileriyle ifade edildiği bir dünya önerir. *Kadınlar Ülkesi* kadınları öylesine herkesi kapsayan bir toplumda yaşarlar ki, "tamamıyla bireysel bir hayatın getireceği kısıtlamalar tasavvur bile edilemez" burada. Örneğin buradaki kadınların çocuklarının soyadı yoktur (*Moving the Mountain*'daki geçiş durumunda kızlar annelerinin, oğlanlarsa babalarının adını alır). Sanatçılar sanat eserlerinin altına imzalarını atarlar; ama çocuklarına atmazlar; çünkü "tamamlanmış bir ürün kişisel değildir."

Gilman'a göre bütün kadın ve çocukların kaçması gereken aşırı duygusallıkla yüklü bir ev kavramı *Kadınlar Ülkesi*'nde eğlenceli bir biçimde yok edilmiştir. Bunun yerine birey için gerçek bir mahremiyet, içten bir topluluk konmuştur (evin haksızlığın ve insan dışılığın toplumsallaştırıcısı olduğuna ilişkin görüşleri, şimdi bile onun bütün aykırı görüşlerinden daha çok öfke çekmektedir).

Kadınlar Ülkesi, üç erkek maceracının böylesine üstün nitelikli bir toplumda erkeklerin olmasının kaçınılmaz olduğu konusunda fikir birliğine varmalarıyla başlar. Gilman, tarzının bir parçası olan hınzırlığıyla bu üç erkeği de aklı selim insan olarak çıkarır karşımıza; mesela Vandyck Jennings bir sosyologdur. Van kadınların çok iyi bilinen fizyolojik yetersizlikleri hakkında "bilgiçce" bir şekilde tartışmak için bilimsel bilgisini kullanır. En başta "Burası *medeni* bir ülke... Burada erkekler olmalı" diyen Van'dir.

Kadınların ağaca tırmanmadaki çevikliklerini görünce "burada yaşayanlar kesinlikle ağaçlarda yaşıyor" diyerek mutlak bir gerçeğe işaret etmiştir. Gilman'ın bilimin hem tarafsızlığına hem de aklına olan inancından yeterince bahsettik. Van'in konuşması öykünün sonunda hemen hemen tamamlanır; Van öykünün sonunda artık "kadınları kadın olarak değil, insan olarak, her işi yapan, her türden insan olarak görmeye alıştığını" itiraf eder.

Kadınlar Ülkesi'nin kadınları erkekleri sadece arkadaş olarak görürler. "Sevgili", "ev", "eş" gibi kelimelerin anlamını bilmezler; bu kelimelerin anlamını öğrenme süreçleri de gerçekten çok iyi bir mizahla verilmiştir. Üç kadın bu erkeklere tutulur, onlarla "evlenmeyi" kabul eder; ancak kadınlar cinsel aşk ya da tutku gibi duygulardan yoksundur. "İki bin yıldır kullanılmaya kullanılmaya bu güdümüz iyice köreldi..." Biz sizin ülkenizdeki kadınlar gibi değiliz," derler erkeklere, "Biz Anayız, biz İnsanız; ama bu konuda uzmanlaşmadık." Gerçekten de onları olası babalar olarak görmeleri dışında kadınların erkeklere cinsel arzu duyduğu yoktur, bu durum da erkekleri rahatsız eder. Biyolojik değil, bütünüyle kültürel yükümüz olan cinsellik de diğer bütün toplumsal değerler gibi aynı muameleyi görür.

Son derece masum ve sade bir mantığı olan Kadınlar Ülkesi'nin kadınları, bunun çirkinliğinin sıradanlığını fazlasıyla gösterirler bize. Oyun oynama ihtimallerinin sonu yoktur, Gilman da on iki bölüm boyunca geleneksel bilgelikle alay etmekten geri kalmaz. Kadınlar Ülkesi'nde yaşayan kadınlar, bir insanın evlendikten sonra neden bir başkasının soyadını aldığını, cesetlerin çürümek için ne diye toprağa gömüldüğünü, sadece erkek aslanlarla erkek boğalarda yele olduğu halde, sadece Çin'deki erkeklerin arkasından bir saç örgüsü uzandığı halde erkeklerin uzun saçı neden kadını bulduklarını, sevilen evcil hayvanların

neden bir tasmayla hapsedildiğini, çocukları ısırmalarına neden müsaade edildiğini, insanların yürüdüğü sokaklara pislemelerine neden izin verildiğini, dışarıdaki dünyada yaşayan kadınların çalışmıyorlarsa bütün gün ne yaptıklarını, neden en az çocuğu olan kadının en çok hizmetçiye sahip olduğunu, suçlular gibi duygusal açıdan hasta olan insanlar cezalandırılırken fiziksel olarak hasta olanların neden cezalandırılmadığını, bin yıllık fikirlerin neden diri tutulup bu fikirlere saygı gösterildiğini, sevgi ve bilgelik Tanrısının neden kurban vermeyle, şeytanla, cehennem cezasıyla hareket ettiğini, tanrının neden kişileştirildiğini anlamazlar. Kendileri bir yerlerde yaşayan bir Büyük Ana'ya değil de, Her Şeyi Kapsayan Kudrete, İçe İşleyen Ruh'a, bir Anneye özgü bir Panteizme inanırlar.

Erkekler kendilerine erkek gibi değil de insan gibi davranılmasını garip karşılarlar; bu karşıtlıkla biz de insan davranışının cinsellikle ne denli şekillendiğini görürüz. Onların "evliliklerinde" erkekler cinselliği sahiplik duygusu kadar çok özlemezler. Aşırı maço kadın avcısı Terry, genç ve güzel kadınların bile kadın gibi olmamalarından yakınır; bu kadınlar kızlara has cazibe, narinlik gibi saygı uyandıran özelliklerden yoksundur. Van'a göre de bu kadınlar baştan çıkarıcılıktan yoksundurlar; Van hayatında ilk kez, kadınsılığın erkeklerin arzularını tatmin etmek için yaratılmış bir özellik olduğunu fark eder. Etrafı kadınlarla çevrili olduğu halde, hayatının cinsel gerilimden uzak olduğunu keşfeder Van; çünkü bu kadınlar ne cinselliği kışkırtıcı elbiseler giyerler ne de o şekilde hareket ederler. Görünürde hiç cinsellikle alakası olmayan olaylarda bile, kadın-erkek ilişkilerinde perde arkası olan cinsel gerilimin Kadınlar Ülkesi'nde yeri yoktur.

Zaman geçtikçe, Van Ellador ile kurduğu arkadaşlık ve yakınlığın cinsel cazibenin gizemini gerçekten de azalttığını

keşfettiğini üzüntüyle fark eder. Nihayet ilişkileri tamamlandığında sevgileri o kadar derinleşmiş olur ki, cinsel haz bu büyük duygunun küçük bir parçası olur yalnızca. Gilman cinsel özgürlük stratejisinin kadının tabi kılınışının başka bir türüne yol açacağını söylerken feministler arasında yalnız değildi.

Kadınlar Ülkesi'nin devamı olan *With Her in Ourland*, Van ile Ellador'un Büyük Savaş'ın patlamasından hemen sonra bizim dünyamıza gelmelerini anlatır. Ellador silahsızlanma mantığıyla, Van'in ve doğal olarak okurun dünyayı sil baştan görmesine neden olur. Ancak *Kadınlar Ülkesi*'nin atlayıp koştuğu yerde *Ourland (Bizimdünyamız)* takılır. Bir edebiyat türü olarak ütopyada öğretici mesaj vermek kaçınılmazdır. Yine de, Gilman'ın düşüncelerini aktarması açısından *Ourland* ilginçtir.

Van'in taze inançlarının birçoğu aşağıdaki konuşmanın gösterdiği gibi açıkça yansıtılmıştır:

> "Ama Ellador," diyerek karşı çıktım, "niye durmadan 'erkek İskandinavlar durmadan korsanlık ediyor,' 'erkek İspanyollar korkunç zalimlikler yapıyorlar' kabilinden şeyler söylüyorsun? Yani bu-bu haksızlık; sanki erkeklere karşı bir olay yaratmaya çalışıyormuşsun gibi."
> "Hayır, asla böyle bir şey yapmam!" diyerek karşı çıktı o da. "Ben sadece olayları anlamaya çalışıyorum. "Erkek Fenikeliler denizcilikte büyük ilerleme kaydettiler" ya da "erkek Yunanlılar mükemmel bir bilgi sistemi geliştirdiler" dediğimde gücüne gitmiyor ama, değil mi?"
> "Bu farklı bir şey," dedim. "Dediğin şeyleri yaptılar çünkü."
> "Öteki dediklerimi de yapmadılar mı?"
> "Şey, evet, yaptılar elbette; ama neden onların özellikle erkekliklerini vurguluyorsun?"
> "Ama erkek değiller miydi canım? Sahiden? İngiltere ve Fransa sahillerini istila eden Kuzeyli kadınlar mıydı? Okyanusu geçip zavallı Azteklere işkence edenler İspanyol kadınlar mıydı?"
> "Yapabilselerdi onlar da yapardı!" dedim.
> "O zaman aynı şekilde Fenikeli kadınlarla Yunan kadınlar da o icatları yapabilirlerdi, değil mi?"
> Cevap veremedim.

Ellador, sınıflar arası eşitsizliğe müsaade edildiği sürece Amerika'da demokrasinin sağlanamayacağını anlar. "Beşinci Cadde ile Cadde A arasında nasıl birleşik bir hareket olmasını beklersin?" diye sorar. Sonra çabucak Kadınlar Ülkesi'ndeki sosyalizmin yerli kökeni olduğunu belirtir. "Herkesin ortak iyiliği için birlikte çalışmanın neden daha iyi olduğunu açıklaması, yani sonsuz ve... anlaşılmaz bir laf salatası" yapması için "hiçbir Alman-Yahudi ekonomisti"ne ihtiyaç yoktur orada.

Ev konusunda şunları söyler Ellador: "bir erkeğin burayı sevmesi için bütün gün burada oturmasına gerek yoksa, kadının oturmasına ne gerek var?" Kadınlar içinse "zavallı, sürüklenen ölü canlar... siz yapmışsınız onları böyle," der Van'e, "bu öldürücü ev işlerinden azat edilerek dünya yaratan insanlara dönüştürülmeliler. Analık, Kadınlar Ülkesi'nde olduğu gibi sizin dünyanızda da çok saygı gören bir kavram; ne var ki siz bunu anne ve çocukları hapsetmek için kullanıyorsunuz, gelişmelerine yardım etmek için değil." Ellador pek çok değişik kılığa girmiş otoriterliği de fark eder ve bunun uzun tarihi üstüne düşünmeye başlar: "Tanrı böyle der, Kral ya da kaptan böyle der, Kitap böyle der... Bütün bunların gerisinde ise aile var, Patron-Baba var."

Ellador'un yurdundan ayrılmasına neyin sebep olduğu merak edilebilir. Ellador'un iki görevi vardır: Kadınlar Ülkesi'nin temsil ettiği "yerel sergi" haberlerini sonunda yaymak ve mümkün olduğunca çabuk bir biçimde Kadınlar Ülkesi sakinlerini dış dünyanın "çift cinsiyetliliği" konusunda eğitmek. "Bu en iyisi *olmalı,* yoksa daha üstün hayvanlarda bu evrim gerçekleşmezdi," der Ellador sarsılmaz bir Darwin mantığıyla. Kadınlar Ülkesi kadınları "güzel, küçük, emniyetli, temiz bir bahçe yaratmışlar, bu bahçede mutluluk içinde yaşamaktadırlar." Ancak "hırs, şehvet ve saldırganlıkla hareket ettikleri halde yine de bütün dün-

yayı ele geçirip onu inşa eden, keşfeden, medenileştiren" dış dünyanın erkekleridir. Her iki cinsin de (kadın-erkek) arasında uygun bir denge sağlandığında dünya gerçekten muhteşem bir yer olacaktır.

Gilman'ın göçmenler, siyahlar ve Yahudiler hakkındaki görüşleri yaşadığı çağın ve yerin görüşleriyle benzerdi; görüşleri kimi zaman belirsiz ve değişken, kimi zaman saldırgancaydı; ama nitelik açısından zekice görüşlerdi. Ellador, Van'e ayrı bir milliyet oluşturmadaki yetersizliklerine bakarak, Yahudilerin "kabile tarzı yaşam evresini geçememiş gibi göründüklerini" söyler. Bu ayrıksılıkları ve yabancılıkları onları güvenilmez ve sevimsiz yapmaktadır. Ayrıca Yahudilerin seçilmiş halk oldukları fikrine bağlanıp kalmaları onları daha da sevimsiz yapmaktadır. Özel kültürel yetenekleri edebi anlatımda var olduğu için Yahudiler üstünlüklerine dair inançlarına daimi bir şekil verebilmişlerdir. Son olarak, Yahudi topluluğunun devamını sağlayan kendi içlerinde evlenme şekli "Yahudi karakterine aşırı bir özgünlük, manen aynı cins insanların çiftleştirilmesi özelliği" kazandırmıştır. Yahudilerin "inanılmaz özellikleriyle dünyayı zenginleştirecek" olan "dünya insanları" olduğunu söyler Ellador; ama bunu ancak "çok uzun süre gözleri gibi baktıkları eski hatalarını" terk etmeye razı olurlarsa başarabilirlerdi. Nihayet Ellador asimilasyonun büyük ihtimalle en iyi çözüm olduğuna karar verir. Yahudi halkının maruz kaldığı "ırksal önyargı" konusunda Ellador Van'e "çocuklarını bu önyargı olmadan yetiştirmek zorunda olduklarını" söyler, aynı şekilde Yahudi halkı da bütün dünyanın hoşnutsuz olduğu özelliklerini terk edecektir.

Göçmenler konusunda Gilman yabancı düşmanlığı/korkusunun tam da bu tarafındadır, öyle ki bazen çok kötü çuvallar. "Uyumsuz, asimile edilemeyecek insan kitleleriyle" Amerika'da demokrasinin sağlanamayacağını söyler El-

lador, onları göçmenler olarak değil "ücretli aracılar tarafından toplanmış, yalan dolu ilanlarla kandırılmış, buraya açgözlü Amerikan gemi sahipleriyle işverenler tarafından getirilmiş zavallı cahil kurbanlar" olarak niteler. Makul bir itirazla vasıfsız göçmen işçilerin sömürülmesine karşı çıkan Ellador, "sadece bazı ırkların ya da bir ırktaki bazı bireylerin demokrasi evresine ulaşabildiğini" belirterek bir gelişme evresi fikrine geçer.

Ellador'un Amerika'nın geleceğiyle ilgili umudu, insanları sosyalizme, "ileriye bakan en kapsamlı sisteme" götürecek olan kadın ve işçi hareketlerinin "hızlı büyümesine" dayanır. Gilman'ın ütopyacı hayallerinin hedef kitlesi sadece genel olarak halk değil, aynı zamanda sosyalist ve kadın hareketleriydi. Gilman, bu iki hareketin savunucularının stratejilerini değiştirmeye ikna etmeye çalışıyordu, böylece biri diğerinin hedefini de içerebilecekti.

Van'in değişimi *Kadınlar Ülkesi*'nin ve devamının ana konusuyken, Ellador'un da mükemmelliğine rağmen yeni deneyimlerle büyüdüğünü görürüz. *Ourland*'in sonunda Ellador "erkekleri önceleri bir Kadınlar Ülkesi'ne ait gibi sadece erkek olarak düşündüğünü; ancak artık erkeklerin de kadınlar kadar insan olduklarını bildiğini" gururla açıklar.

Birçok ütopyada kadın hakları benimsenir ya da kadınların ezilmişliği gözler önüne serilir. Charles Brockden Brown'ın 1798'de basılan *Alcuin*'i bunun ilk örneklerinden biridir. Ancak çok az ütopyacı roman kadın yazarlar tarafından yazılmıştır. Kadınlar tarafından yazılan bu romanların bile çok azı kadınların durumunu özel bir biçimde ele alır. Örneğin Mary Agnes Tincker'ın 1892'de yayınlanan

San Salvador'u bir grup Hıristiyan idealistin kendilerini dünyanın geri kalanından soyutlayarak mükemmelliklerini koruduklarını anlatan geleneksel bir ütopyacı macera romanıdır. M. Louise Moore, *Al-Modad*'ında (1892) kahramanının köle tüccarları ve Afrikalılar arasında geçen macerasını anlatır, bu macera kaçınılmaz bir şekilde romanın kahramanını "verimli, alacakaranlıkta kalmış, mavi gözlü, harikulade gençlerle dolu bir ülkeye" götüren bir gemi kazasını da içerir. Zebina Forbush 1898'de basılan kitabı *The Co-opiltan: A story of the Cooperative Commonwealth of Idaho*'da 1897'den 1919'a kadar var olan kurgusal bir topluluğu anlatır. Bu topluluğun başarılı bir milliyetçi deney modeli, halkın geri kalanının bu örneği izlemesine ilham kaynağı olur; ancak bu dünyada özel olarak feministlikle ilgili hiçbir şey yoktur. Carolina A. Mason üzücü ama daha gerçekçi bir öyküsü olan *A Woman of Yesterday (Dünün Kadını, 1900)*'de ütopyacı bir topluluğun tipik başarısızlığını anlatır; ancak bu öyküde de kadın konusuna yapılmış özel bir vurgu söz konusu değildir.

Mary Griffith'in 1836'da basılan *Three Hundred Years Hence (Bundan Üç Yüz Yıl Sonra)*'i, *Looking Backward*'ın elli yıl sonra kullanacağı bazı niteliklere sahiptir. Edgar Hastings volkanik bir patlamadan sonra gömülür ve üç yüz yıl sonra Philadelphia'da uyanıncaya kadar geçici olarak yaşam fonksiyonunu kaybeder. Griffith'in ütopyası alışılmışın dışındadır; çünkü yazar burada yeni Philadelphia'daki kadınların daha iyi bir konuma geldiklerini anlatır; yeni Philadelphia'da kadınlar büyük toplumsal reformlardan sorumludur. Sonra Hastings, üzüntü içinde, bütün bunların rüya olduğunu anlar.

Mary E. Bradley Lane'in 1890'da basılan *Mizora*'sı, bulabildiğim *Kadınlar Ülkesi*'nden önce basılan bilinçli bir şekilde yazılmış tek feminist ütopyadır. *Mizora* tamamıyla inanıl-

ması güç bir öyküdür. "Yaşamın Sırrı"nın keşfedilmesi bütün erkeklerin yok edilmesini mümkün kıldığında yaratılan, Brünhilde'den sonra moda olduğu anlaşılan sarışın, fiziksel olarak güçlü kadınlardan oluşan bir dünya. Kadınların mücevherler takıp oldukça şatafatlı elbiseler giyerek süslendiği, yemeğin hizmetçiler tarafından pişirilip servis edildiği büyük ve görkemli özel evlerde yaşayan ince dudaklı, kibar insanlarda oluşan bir üst sınıf dünyası. Yazar bu dünyada sınıfsal ayrımcılığın olmadığını, mükemmelliğin tek standardının akıl olduğunu, "bizi cehaletten ve batıl inançlardan, aşağılanmaktan ve hastalıktan kurtaran tanrıça"nın "yardımsever, her zaman gönüllü olan Bilim" olduğunu iddia eder ki, bu iddiası onun hayal gücünün ürünü olsa bile inandırıcı değildir.

Marge Piercy'nin *Zamanın Kıyısındaki Kadın*[3] (1976), Joanna Russ'ın *The Female Man* (1975), Ursula Le Guin'in *Mülksüzler*[4] (1974) Dorothy Bryant'ın *The Kin of Ata Are Waiting for You* 1971'de *The Comforter* adıyla basılmıştır), *Mary Statson'ın From the Legend of Biel* (1975) gibi kitaplara baktığımızda, bir edebiyat türü olarak ütopyacı romanın sadece feminist söyleme özgü bir şekilde yeniden doğduğunu söyleyebiliriz. Bu kitaplardaki sınıfsal eşitlik, bir tür komünal çocuk yetiştirme, erkek şiddeti korkusunun olmaması, cinsellikle bağlantılı kelimelerin dilden atılması, anne-çocuk ilişkisi, toplumsal kurumlar için model oluşturan ideal ev kavramı ve toplum düzenini korumak için ikna ve oybirliği gücünün kullanılması gibi birçok fikir *Kadınlar Ülkesi*'nde ifade edilen fikirleri anımsatır. Ancak çağdaş kurgusal dünyalar o kadar fantastiktir, bilim-kurgu türündedir ki, yeni bir feminist söylem olarak bu kitaplar izledikleri yolda klasik ütopik roman biçimiyle karşılaştırılamayacak kadar önemlidirler.

---

[3] Marge Piercy, *Zamanın Kıyısındaki Kadın*, Çev.: Füsun Tülek, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 1992

[4] Ursula K. Le Guin, *Mülksüzler*, Çev.:Levent Mollamustafaoğlu, Metis Yayınları, İstanbul, Ocak 1999, 6.Basım

Klasik ütopyaların tarzları ve özleri arasındaki farklılıklar ne olursa olsun, hepsi de az çok şu üç modelden birini izler gibi görünmektedir: Platon'un *Devlet*'i[5] Thomas More'un *Ütopya*[6]'sı ve Francis Bacon'ın *Yeni Atlantis*'[7]i. Platon'un ideal devleti, onun bakış açısından, terimleri ve hiyerarşik yapısı fazlasıyla tanıdık bir dünya üzerinden gelişir. Pelopones Savaşı'nın ertesinde toplumda bölünmenin yaşandığı bir dönemde yaratılan Platon'un Devlet'i, çok sert disiplin ve adalet kurallarıyla işler. Platon'un dünyasında ortak evliliği sağlayacak bir kadın rezervi dışında fazla tuhaf bir şey yoktur. Tembellik ve hırs gibi insanın büyük kusurları bu dünyada yoktur; insanlar yöneticiler, savaşçılar ve işçilerden oluşan bir sınıf sisteminde görevlendirildikleri işlerde kendilerini çalışmaya zorlayacak bir şeye gerek olmadan çalışırlar. Ancak Platon'un kendisinin içinde yaşadığı dış dünya dikkate değer bir biçimde olduğu gibi yeniden yaratılmıştır. More'un *Ütopya*'sı ile Bacon'ın *Yeni Atlantis*'inin her ikisi de, yeni kurumlar ve ilişkiler yaratmak, insanlara bütünüyle değişik alışkanlıklar kazandırmak için toplumu büyük ölçüde değiştirmeye yöneliktir. Platon'unkinden yaklaşık iki bin yıl sonra yaratılan More'un *Ütopya*'sında doğal eğilimlerimizin ve erdemlerimizin filizlendiği bir yerin harikulade görüntüsü çizilir. More, doğayla uyum içinde olan, iyiliğin doğal olan şey olarak tanımlandığı bir cenneti tanıtır kitabında. Bacon'ın *Yeni Atlantis*'i ise toplumsal sorunları çözmek için bilimi, iyi bir yaşamın temelini sağlamak için de teknolojiyi kullanır. Samuel Butler'ın yüceltmek için değil de yermek için tasarlanmış olan İngiliz yaşamına dair yorumunu içeren taşla-

---

[5] Platon, *Devlet*, Çev.:Hüseyin Demirhan, Sosyal Yayınlar, Ekim 2002

[6] Thomas More, *Ütopya*, Çev.: İbrahim Yıldız, Ütopya Yayınevi, Ankara, Nisan 2003

[7] Francis Bacon, *Yeni Atlantis*, Çev.: Kaan Yılmaz, İm Yayınları, Mart 2005

ması *Erewhon*'u, ya da H. G. Well'in bütün kurgusallığına rağmen katı kurallarla işleyen sınıf sistemiyle gerçektekinin alışılmadık bir benzerini yansıtan *A Modern Utopia*' sını Platon'un ütopya geleneği içerisinde sınıflandırmak ya da asıl derdi yaratıcı bir edim olarak iş olan William Morris'in *Hiçbir Yerden Haberler*'[8]ini, aşırı duygusallıkla yüklü *Lost Horizon*'ını ve diğer pastoral imgelemleri ikinci geleneğin içine dahil etmek zor değildir. Bellamy'nin *Looking Backward*'ı teknolojiyle ilerleme arayan on dokuzuncu yüz yılın ütopyacı eserlerinin ya da yirminci yüz yılın bilim-kurgu romanlarının tipik bir örneğidir. Ancak Aldous Huxley'in *Cesur Yeni Dünya*'sı[9] ya da George Orwell'ın *1984*'ü[10] gibi anti-ütopik ütopyalar için de değişik bir kategori daha olmalı. Eğer More'un ütopyayla kastettiği şey hem "ideal yer" hem de "hiçbir yer"[11] idiyse, bu eserlerin olacaklara dair kasvetli fikirleri ürkütücü bir meydan okumadır.

Ancak Gilman'ın *Kadınlar Ülkesi* bu kategorilerden hiçbirine uymaz. Dolayısıyla *Kadınlar Ülkesi*'nin feminist özelliğinin yanı sıra kitabın ütopik amaçlarını diğerlerinden ayıran bir takım özelliklerine bakmamız yararlı olacaktır. Bir ütopyanın amacı, insan varlığının arzu duyulan amacının kurgusal bir vizyonunu sunmaktır. Birçok ütopya, bu amaçları somutlaştıran yeni toplum yapıları yaratır.

---

[8] William Morris, *Hiçbir Yerden Haberler*, Çev.: Bahadır Sina Şener, Kerem Karaerkek, Kaos Yayınları, 2002

[9] Aldous Huxley, *Cesur Yeni Dünya*, Çev.: Ümit Tosun, İthaki Yayınları, 2000

[10] George Orwell, *Bin Dokuz Yüz Seksen Dört*, Çev.: Nuran Akgören, Can Yayınları, 1999, 4. Basım

[11] "Ütopya" kelimesi Yunanca'da "yer" anlamına gelen "tópos"tan türemiştir. Yunanca "eu" ön eki "iyi" anlamına gelir ve günümüzde "ideal yer" anlamında kullanılan "ütopya/utopia" "eutopos"'tan türemiştir. Ancak Yunanca "ou" ön eki ise "yok" demektir, bu ön ekle türeyen "outopos" da "hiçbir yer" anlamına gelir. Günümüzde "eu-" ve "ou-" ön ekleri eşsesli oldukları, yani okunuşları aynı olduğu için, bugünkü "ütopya" kelimesi hem "ideal yer" hem de "hiçbir yer" anlamına gelir. (ç.n).

Ne var ki Gilman'ın derdi öncelikle insan bilincidir; yani insanların nasıl olacakları, ne yapacakları, nasıl ve neden farklı ve daha iyi olacaklarıdır. Fiziksel dünya, bu yeni insanların doğal bir yaratımıdır.

Ütopyalar çoğu kez Lewis Mumford'un "aşkıncılık" olarak adlandırdığı insanlara ait kurumların "kurnaz yöneticilerin topluluklarını kontrol etmek için tasarladığı deli gömlekleri"ne konu olurlar. Ütopyacı eserler çoğunlukla bu kurumların, alışkanlıkları değiştirmenin, bu kurumları oluşturan ve kullanacak olan insanların yaratılmasının nasıl mümkün olduğunu açıklamadan değiştirilebilecekleri varsayar. Burada mümkünden kasıt, değişimin kelime anlamıyla nasıl mümkün olduğu değil, insanların aklına yatacak şekilde gerçekleşmesidir. Fakat *Kadınlar Ülkesi* ile *Moving the Mountain* bu soruya cevap verirler, bu da onları öteki ütopik romanlardan farklı kılar. Gilman'ın değişimi marjinal insanların, yani kadınların elindedir. Çünkü kadınlar gençleri besleyen, sevgi ve işbirliği gibi kültürel değerleri yaratanlardır ve kadınlar iktidarın kaynağından uzaklaştırıldıkları için, alternatif bir toplum görüşü yaratmak tam da onlara göredir. Yirminci yüz yılın başlarında, kadınlar ayrıca on yılların birikimi olan gelişmiş bir kolektif hareket etme özelliğine ve talep edebilecekleri eğitimli bir liderlik anlayışına sahiptiler. Birçok ütopya, dünyalarını yeniden inşa etmelerinde eğitimin önemli rolünü göz ardı eder. Gilman'ın eserinde ise eğitim, yeni insanların, özellikle de gençlerin yaratılmasında doğal bir araç olarak ortaya çıkar. Ayrıca, Gilman'ın eserinde, bu eğitim okullarda verilen eğitim değil, değerlerin bütünüyle bir toplumsal yapıya nüfuz ettiği süreçtir.

Gilman'ın amacı bilinci değiştirmek olduğundan, yazar bir taraftan bilim ve teknolojiyi, diğer yandan pastoral yaşamın güzelliğini ve sadeliğini kapsayan, aynı zamanda

bu iki tarafın da büyük hatalarından kaçınan bir maddi dünya yaratmakta özgürdür. Onun teknolojisi insanları yönetmez, onların ihtiyaçlarını karşılar. Ayrıca bilimle uğraşan seçkin insanlar yapay istekler yaratmazlar; çünkü ortada ne seçkinler, ne bilimciler ne de başka bir şey vardır. Eserdeki pastoral özelliklerin sanayi öncesi bir dünyayla ilgisi yoktur, insan, daha doğrusu bu eserde kadın yeniden yaratılırken masumiyetle yaratılmamıştır; çünkü Gilman'a göre masumiyet, özgür olmak isteyen bir kadının kurtulması gereken ilk zincirdir. Kadınların masumiyeti yalnızca erkeklerin işine yarar.

Ütopyaların üçte ikisi on dokuzuncu yüzyılda, dünyanın gerçekten de muazzam, gözle görünür bir değişim geçirdiği sırada yazılmıştır. Kapitalist büyümenin ve düzensizliğin uyanışında yaratılan ütopyalar, hem yaratıcıları hem de takipçileri tarafından, çoğunlukla insanları harekete geçmeye çağıran eserler olarak görülmüştür. Sadece Theodor Hertzka'nın *Freeland*'ini *(Özgür Ülke)* ni ve Étienne Cabet'nin *Voyage to Icaria*'sını *(Ikaria'ya Yolculuk)* okuyanlar ütopik yerleşimler kurmak için bu eserlerden ilham almakla kalmamış, Cabet'nin[12] kendisi de Amerika'da İkaria'yı[13] bulmak için Missouri bataklıklarında boş yere yolculuk etmiştir. Pek çok başka hayalperest de Charles Fourier ve Robert Owen'ın ütopyacı fikirlerini toplumsal gerçekliklere dönüştürmeye çalışmıştır. Amerikan rüyası işe yaramayınca, insanlar yer yüzündeki cenneti bulmak için umutsuz bir çaba içine girmişlerdir.

Ancak ütopyanın kökleri siyasette değil, edebi hayal gücündedir; *Kadınlar Ülkesi* bu açıdan o kadar güçlü,

---

[12] 1830 ihtilaline de katılan Fransız sosyalist Etienne Cabet, İngiltere'ye yerleştikten sonra Owen'dan etkilenir. 1848'de ABD Teksas'ta, sonra da İllinois'te İkariacı topluluklar kurmayı denedi. (ç.n).

[13] İkaros'un boğulduğu varsayılan Ege denizinde bir ada (ç.n).

Moving the Mountain ise öyle "gerçekçi"dir ki, onları ütopik romanların basit, taslak halindeki örnekleri olarak göremeyiz. Yine de, "arzulanan niteliğin ideali" okura fark ettirilmelidir. Her şeyden önce değişim geçirecek olan toplum bilinmelidir. Gilman'ın eserinde şimdiyi geleceğe bağlayan bilim insanı, savaşçı, rahip ya da zanaatçı değil, annedir. Charlotte Perkins Gilman ütopyasında, bir evin içinde dünyadan soyutlanmış olarak yaşayan anne ile çocuğun özel hayatını, toplumsallaşmış bir dünyada yaşayan anneler ve çocuklar topluluğuna dönüştürür. Burası insani toplum değerlerinin hepimizin yararına kadınlar tarafından kazanıldığı bir dünyadır.

İng. Çev.: Meryem Kutlu

Şaşırtıcı Olmayan Bir Girişim

Bunlar, ne yazık ki, akıldan, olduğu gibi yazıldı. Eğer özene bezene hazırladığım malzemeleri kullanabilmiş olsaydım, ortaya oldukça farklı bir hikâye çıkardı. Notlarla, dikkatle kopyalanmış belgelerle, ilk elden çıkma betimlemeler ve resimlerle dolu kusursuz kitaplar -- en büyük eksik de bu. Elimizde bazı şehirlerle parkların kuş bakışı görüntüleri, caddelerin, binaların ve şu görkemli bahçelerden birkaçının dışarıdan ve içeriden sevimli görüntüleri, hepsinden de önemlisi kadınların kendi görüntüleri vardı.

Nasıl göründüklerini kimse tahmin bile edemez. Kadınlar söz konusu olduğunda yapılan betimlemeler asla tam anlamıyla iyi olmaz. Zaten ben de betimleme konusunda hiç başarılı değilimdir. Ancak bu bir şekilde yapılmak zorunda; dünyanın geri kalan kısmının bu topraklardan haberdar edilmesi gerekiyor.

Gönüllü misyonerlerin, tüccarların ya da açgözlü arazi simsarlarının burayı düşüncesizce işgal etmelerinden korktuğumdan, bu toprakların bulunduğu yeri söylemek istemiyorum. Eğer bulabilirlerse, orada istenmeyeceklcr, bunu onlara rahatlıkla söyleyebilirim. Üstelik bizden daha kötü muamele görecekler.

Her şey şöyle başladı: Aynı sınıftan üç arkadaştık — Terry O. Nicholson (geçerli bir sebeple ona Yaşlı Nick derdik), Jeff Magrave ve ben, Vandyck Jennings.

Birbirimizi yıllardır tanıyorduk. Aramızdaki farklılıklara rağmen pek çok ortak yönümüz vardı. Bilim hepimizin ilgisini çekiyordu.

Terry canının istediğini yapacak kadar zengindi. En büyük isteği araştırma yapmaktı. Pek çok konuda bir dizi araştırma yapmıştı, bu yüzden de artık varolanları birbirine eklemek ya da aradaki boşlukları doldurmak dışında keşfedecek bir şey kalmadığını söylüyordu. Aradaki boşlukları gayet de iyi dolduruyordu –çok yetenekliydi – mekanik ve elektrik konusunda çok başarılıydı. Çeşit çeşit teknesi ve motorlu aracı vardı. Ayrıca en iyi havacılarımızdan da biriydi.

Terry olmasa bu işi asla yapamazdık.

Jeff Margrave bir şair, bir botanikçi -ya da her ikisi birden- olmak için doğmuştu, ancak çevresindekiler bunların yerine onu doktor olmaya ikna etmişlerdi. Yaşına göre iyi bir doktordu, fakat asıl ilgi alanı "bilimin harikaları" diye adlandırdığı şeydi.

Bana gelince, alanım sosyoloji. Tabii bunu başka birçok bilimle desteklemek gerekiyor. Ben bunların hepsiyle ilgileniyorum.

Terry coğrafya, meteoroloji gibi somut konularda başarılıydı; Jeff biyolojide onu her an alt edebilirdi; bense, konu bir şekilde insan yaşamını ilgilendirmediği sürece konuştuklarını umursamıyordum. Hoş, insan yaşamını ilgilendirmeyen pek de bir şey yoktur ya!

Üçümüz büyük bir bilimsel inceleme gezisine katılma şansı yakaladık. Bir doktora ihtiyaçları vardı ve bu, Jeff'e, henüz başladığı çalışmalarını yarıda kesmesi için bir mazeret sunuyordu; Terry'nin deneyimine, uçağına ve parasına

ihtiyaçları vardı; bana gelince, Terry'nin etkisiyle bu işe girmiştim.

Gezi, haritalarının çıkarılması gereken, ilkel lehçelerin konuşulduğu, her türlü tuhaf bitki örtüsüyle hayvanın bulunduğu çok büyük bir nehrin binlerce kolunu ve bu nehrin ardındaki geniş iç bölgeyi kapsıyordu.

Ancak bu hikâye bu geziyle ilgili değil. Yaptığımız gezi, kendi yolculuğumuz için sadece bir başlangıç oldu.

Merakım ilk kez rehberlerimizle konuşurken açığa çıktı. Dil konusunda hızlıyımdır, pek çok dil bilirim, yeni bir dili de çabuk kaparım. Bu yeteneğimin ve beraberimizde götürdüğümüz oldukça iyi bir çevirmenin yardımıyla, bu bölgeye yayılmış kabilelere ait çok sayıda halk mitini ve efsanesini kâğıda döktüm.

Aşağıdaki büyük dağlardan ayrılarak apansız beliriveren uzun tepelerle, akarsuların, göllerin, bataklıkların ve sık ormanların karanlık yumağında, nehrin üst bölgelerine doğru ilerledikçe, bu yabanıl insanlardan pek çoğunun uzaklardaki tuhaf, korkunç Kadınlar Ülkesi'yle ilgili bir hikâyesinin olduğunu fark ettim.

"İşte şurada", "Orada", "Yukarıda" – verebildikleri bütün yol tarifleri bunlardan ibaretti. Ancak anlattıkları efsanelerin tümü, hiçbir erkeğin yaşamadığı, sadece kadınlarla kız çocuklarının bulunduğu böylesi tuhaf bir yerin varlığı konusunda birleşiyordu.

Hiçbiri orayı görmemişti. Herhangi bir erkeğin oraya gitmesinin ölümcül derecede tehlikeli olduğunu söylüyorlardı. Ancak, çok eskiden cesur bir araştırmacının orayı –o 'Büyük Ülke'yi, 'Büyük Evler'i, 'Sadece Kadınlar'dan oluşan 'Çok Sayıda İnsan'ı – görmüş olduğuna dair söylentiler vardı.

Başka kimse gitmemiş miydi? Evet, çok sayıda kişi gitmiş, ancak hiçbiri geri dönmemişti. Anlatılanlara bakılırsa bana göre bir yer olmadığı kesin gözüküyordu.

Bizim çocuklara bu hikâyeleri anlattım, güldüler. Tabii ben de. Yabanıl düşlerin nelerden oluştuğunu biliyordum.

Ancak, en iyi keşif gezilerinde hep olduğu gibi, tam da eve dönmek üzere tekrar yola çıkmak zorunda olduğumuz günden bir gün önce, gidebileceğimiz son noktaya vardığımızda, bir şey keşfettik.

Asıl yerleşim bölgesi, ana nehir olduğunu düşündüğümüz suyun kıyısındaki bir kara parçası üzerindeydi. Bu su haftalardır gördüğümüz gibi yine çamurlu bir renkte ve aynı tattaydı.

Kıpır kıpır, cin bakışlı, çok deneyimli olan son rehberimize bu nehirden söz ettim. Bana bir başka nehir daha olduğunu söyledi: "şu ileride, kısa bir nehir, suyu tatlı, kırmızı-mavi renkli."

Bu ilgimi çekmişti, doğru anladığımdan emin olmak için ona yanımda taşıdığım kırmızı-mavi kalemleri göstererek tekrar sordum.

Doğruydu. Nehri, sonra da güneybatı yönünü işaret etti: "Nehir – güzel su – kırmızı-mavi."

Terry hemen yanımızdaydı. Rehberin işaret ettiği taraf ilgisini çekmişti.

"Ne diyor, Van?"

Rehberin dediklerini söyledim.

O an gözleri parladı.

"Ne kadar uzakta olduğunu sor."

Adam kısa bir mesafe olduğunu söyledi; ben bunun iki, hatta üç saat alacağını düşündüm.

"Gidelim," diye tutturdu Terry. "Sadece üçümüz. Belki gerçekten bir şeyler bulabiliriz. Orada doğal cıva vardır belki."

"Belki de çivit," diye atıldı Jeff umarsız gülümsemesiyle.

Henüz erkendi; yeni kahvaltı etmiştik; bu işi başara-

mazsak, bizim için "amma da saftiriklermiş," diye düşünmemelerini dileyip gizliden, kendimize göre küçük güzel bir şeyler bulmayı umarak, karanlık basmadan döneceğimizi söyleyip sessizce yola çıktık.

Upuzun iki saat, neredeyse üç saat geçti. Burası birinin bunu tek başına çok daha hızlı yapabileceğini düşünüyorum. Burası, kendi başımıza yolumuzu asla bulamayacağımız, orman, nehir ve bataklık arazinin arapsaçı gibi birbirine girdiği, içinden çıkılamaz bir yerdi. Ancak, bunun bir yolu vardı. Terry'yi, elinde pusulası ve not defteriyle, yönleri işaretleyerek önemli noktaları belirlemeye çalışırken gördüm.

Bir süre sonra öyle büyük bir bataklık göle vardık ki, etrafını çevreleyen orman, göle nazaran oldukça alçak ve karanlık görünüyordu. Rehberimiz oradaki teknelerle kamp yerimize gidebileceğimizi söyledi – ancak "yol uzun, bütün günü alır," diye de ekledi.

Bu su öncekinden biraz daha berraktı ama kıyıdan tam olarak anlayamıyorduk. Yaklaşık bir yarım saat daha etrafında dolaştık. İlerledikçe zemin sertleşiyordu. Az sonra ağaçlıklı bir burnun köşesinden dönünce birdenbire sarp, çorak dağ manzaralarıyla bambaşka bir toprak parçası gördük.

Terry hayranlıkla "şu, doğudaki dağ kollarından biri," dedi, "sıra dağlardan yüzlerce mil uzaktadır belki de. Böyle ara ara, bir görünüp bir kayboluyorlar."

Birdenbire gölden uzaklaşarak dosdoğru kayalıklara yol aldık. Daha nehre varmadan akan suyun sesini duyduk. Rehber sözünü ettiği nehri gururla gösterdi.

Kısa bir nehirdi. Kayalığın önündeki yarıktan aşağıya doğru dar, dik bir çağlayan halinde döküldüğünü görebiliyorduk. Suyu tatlıydı. Rehberimiz kana kana içince biz de içtik.

"Bu kar suyu" diye açıkladı Terry. "Arkadaki tepelerden geliyor olmalı."

Ancak, kırmızı-mavi renkte oluşuna gelince – rengi soluk yeşilimsiydi. Rehberimiz hiç de şaşırmış görünmüyordu. Biraz etrafı kolaçan ettikten sonra bize, kıyısı boyunca kırmızı, evet, aynı zamanda da mavi lekelerin görüldüğü oldukça sıradan bir su birikintisini işaret etti.

Terry büyütecini alıp incelemek için yere çömeldi.

"Bir tür kimyasal madde – ne olduğunu hemen söyleyemem. Bana boya maddesi gibi geliyor. Biraz daha yaklaşalım," diye üsteledi, "yukarıya, çağlayanın daha yakınına".

Nehrin dik kıyılarına doğru tırmanarak dökülen suyun altında köpürüp kaynayan su birikintisine biraz daha yaklaştık. Burada kıyıyı inceleyince bariz renk zerreciklerine rastladık. Hatta, Jeff birdenbire beklenmedik bir ganimet yakalayıp havaya kaldırdı.

Bu basbayağı uzun, iplik iplik olmuş bir bez parçası, bir paçavraydı. Ancak, suyun, rengini soldurmadığı, parlak kırmızı, desenli, iyi dokunmuş bir kumaştı. Böyle kumaşlar yapabilen yerli kabileler olduğunu bilmiyorduk.

Rehberimiz heyecanımıza sevinmişti, sakince suyun kenarında dikiliyordu.

"Bir gün mavi – bir gün kırmızı – bir gün yeşil," diyerek torbasından başka bir parlak kumaş parçası çıkardı.

Çağlayanı göstererek "Aşağıya gelin" dedi. "Kadın Ülkesi– işte şurada."

Bunun üzerine meraklandık. Hemen oracıkta durup yemeğimizi yedikten sonra daha fazla bilgi almak için adamı sıkıştırdık. Bize sadece diğerlerinin söylediklerini tekrar edebildi – burası hiçbir erkeğin bulunmadığı, bebeklerin hepsinin kız olduğu bir kadınlar ülkesiydi. Erkeklere yer yoktu – tehlikeliydi. Bazı erkekler görmeye gitmiş, ancak hiçbiri geri dönmemişti.

Terry'nin ağzının açık kaldığını görebiliyordum. Erkeklere yer yok mu? Tehlikeli mi? Hemen oracıkta şelaleye tırmanacakmış gibi görünüyordu. Bu dimdik kayalığa tırmanmanın herhangi bir yolu olsa bile, rehberimiz bunu dikkate almayacaktı; karanlık basmadan ekibimize geri dönmeliydik.

"Onlara söylersek belki de kalırlar," dedim.

Fakat Terry aniden durdu. "Bana bakın arkadaşlar," dedi. "Bu bizim buluşumuz. O yaşlı, kendini beğenmiş profesörlere söylemeyelim. Onlarla birlikte dönüp sonra geri gelelim -sadece biz- kendi kendimize küçük bir gezi yapalım."

Fazlasıyla etkilenmiş bir halde ona baktık. Tam anlamıyla Amazon tabiatlı, keşfedilmemiş bir ülke bulmanın, bu bekâr delikanlılara cazip gelen bir yanı vardı.

Elbette bu hikâyeye inanmamıştık- ancak şimdilik!

Bu paçavraları büyük bir dikkatle inceleyerek, "buradaki yerli kabilelerin hiçbiri böyle bir kumaş dokumamıştır" dedim. "Tepede, orada bir yerde bizim yaptığımız gibi kumaş eğirip dokuyor, boyuyorlar."

"Bu önemli bir uygarlık olduğunu gösterir, Van. Böyle bir yerin var olup da bilinmemesine imkân yok."

"Ah, doğrusu bilmiyorum. Pirene'lerin oradaki o eski cumhuriyet, Andora* mıydı neydi?

Orası, hakkında çok az kişi bir şeyler bilse de, bin yıldır kendi kendine varlığını sürdürmektedir. Sonra Karadağ var - şu muhteşem küçük ülke. Şu koca sıradağları inip çıkarken bir düzine Karadağ kat etmiş olabilirsin."

Kamp yerimize dönerken yol boyunca hararetle bunu tartıştık. Eve dönüş yolunda da bu konuyu özenle, başkalarına duyurmadan tartıştık. Daha sonra, Terry hazırlıklarını yaparken de kendi aramızda tartışmayı sürdürdük.

---

*Güneybatı Avrupa'da, Pirene Dağları'nda, denize kıyısı olmayan, Fransa ve İspanya arasında küçük bir ülke (ç.n).

Terry bu konuda çok hevesliydi. Neyse ki çok parası vardı, yoksa bu işe başlamak için yıllarca reklâmını yapıp yalvarmak zorunda kalabilir, millete eğlence, gazetelere magazin konusu olabilirdik.

Ancak T.O. Nicholson, sosyete köşesindeki önemsiz bir haber kadar bile ilgi çekmeden, büyük buharlı yatını hazırlayıp, içine özel yapılmış büyük motorlu teknesini yerleştirmeyi ve "gizli" çift motorlu uçağını tıkmayı başarmıştı.

Yolculuk için kumanyamız, ilaçlarımız, her tür gerekli araç gerecimiz vardı. Önceki deneyimi bu konuda çok işine yaramıştı. Elimizdeki tam takım, küçük bir aygıttı.

Yatı, en yakın güvenli limana bırakıp motorlu teknemizle o uçsuz nehre gidecektik, sadece üçümüz, bir de pilot. Daha sonra pilotu önceki sefer gittiğimiz en uç kamp yerinde bırakacak, o berrak akarsuyu aramaya kendimiz gidecektik.

Teknemizi o geniş sığ göle demirleyecektik. Teknenin, üstünü istiridye kabuğu gibi kaplayan ince ama sağlam, özel bir zırhı vardı.

Terry gururla "buranın yerlileri bunun ne içine girebilir, ne zarar verebilir, ne de bunu yerinden oynatabilir," diye açıklamada bulundu. "Uçuşumuza gölden başlayacağız, tekneyi de dönüş noktamız olarak bırakacağız."

"Dönebilirsek," dedim neşeyle.

"Hanımlar seni yerler diye mi korkuyorsun?" diye dalga geçti.

Jeff sözcükleri uzatarak "bu hanımlar konusunda o kadar emin değiliz, biliyorsunuz," dedi. "Zehirli ok ya da benzeri şeyleri olan bir beyler grubu da olabilir."

Terry ilgisiz bir tavırla "istemiyorsanız gitmek zorunda değilsiniz" dedi.

"Gitmemek mi? Beni durdurmak için mahkeme kararı gerek." Jeff de, ben de bundan emindik.

Fakat yol boyunca defalarca anlaşmazlığa düştük.

Deniz yolculuğu, bir konu üzerinde tartışmak için harika bir ortamdır. Artık konuşmalarımıza kulak kabartacak kimse olmadığından, güvertedeki şezlonglarımıza yan gelip yatarak gevezelik etmekten başka yapacak bir şeyimiz yoktu. Gerçekleri tam olarak bilmediğimizden tek yapabildiğimiz durmadan fikir yürütmekti.

"Kâğıtlarımızı yatın duracağı yerdeki konsolosluğa bırakırız," diye planladı Terry. "Eğer -varsayalım, bir aya kadar- geri dönmezsek peşimizden kurtarma ekibi gönderebilirler."

"Cezai bir keşif" diye vurguladım. "Hanımlar bizi gerçekten yiyecek olursa bizim de misilleme yapmamız gerekir."

"Son mola yerini kolayca bulabilirler. Ben de gölün, kayalıkların ve çağlayanın krokisini çıkardım."

"Evet ama yukarıya nasıl çıkacaklar?" diye sordu Jeff.

"Bizim geldiğimiz yoldan tabii ki." Üç değerli Amerikan vatandaşı tepelerde bir yerde kaybolursa, bir şekilde peşlerine düşerler -bu güzel toprak parçasının pırıltılı cazibesinden hiç söz etmeyip adına 'Kadınistan'* diyelim," diye kestirip attı.

"Haklısın Terry. Bu hikâye bir duyulursa, nehir kâşiflerle dolar, uçaklar arı sepeti gibi doluşur buraya." Bunu düşünürken güldüm. "Boyalı Basın'ı bu işe sokmamakla büyük hata ettik. Tanrı korusun, ne başlıklar atılırdı!"

"O kadar da değil" dedi Terry hırsla. "Bu bizim ekibimiz. Orayı tek başımıza bulacağız."

"Orayı bulunca, tabii eğer bulabilirsen, ne yapacaksın?" diye sordu Jeff nazikçe.

Jeff hassas ruhlu bir insandı. Sanırım, bu ülkenin, eğer varsa böyle bir ülke, çiçekler, bebekler, kanaryalar, düzgün insanlarla falan dolu olduğunu düşünüyordu.

---

* Feminisia

Terry'nin ise kalbinin derinliklerinde düşlediği kutsal tatil yöresi sadece kızlar, kızlar ve kızlardan oluşuyordu. Sadece üçü arasında değil, etrafta başka erkekler varken de kadınların gözdesi daima Terry olduğundan, hoş düşler kurmasında şaşılacak bir durum yok. Orada uzanmış, parmaklarıyla o muhteşem bıyıklarını düzelterek kayan uzun mavi pervaneye bakarken bunu gözlerinden okuyabiliyordum.

Ancak daha sonra, bizi nelerin beklediği konusunda her ikisine kıyasla çok daha net bir fikre sahip olduğumu düşündüm.

"Hepiniz yanılıyorsunuz çocuklar," diye direttim. "Eğer böyle bir yer varsa, ki buna inanmak için kesinlikle belirli nedenler var gibi görünüyor, burasının bir tür anaerkil yapı üzerine kurulduğunu göreceksiniz, hepsi bu. Erkeklerin, kadınları -düğün daveti almış gibi- yılda bir ziyaret ettikleri, kadınlardan toplumsal olarak daha az gelişmiş, kendilerine ait ayrı bir kültleri var. Bu, daha önce varolduğu bilinen bir durum – buradakiyse sadece bunun varlığını sürdürdüğü bir yer. Orada, çok eski çağlardan kalma kendi gelenekleriyle, özellikle tecrit edilmiş bir vadi ya da yaylada yaşamlarını sürdürüyorlar. Hepsi bu."

"Ya erkek çocuklar?" diye sordu Jeff.

"İşte, beş, altı yaşına gelir gelmez erkekler onları alıp götürüyordur, anlasana!"

"Peki bütün rehberlerin o kadar emin oldukları bu tehlike kuramına ne demeli?"

"Yeterince tehlike var Terry, çok dikkatli olmamız gerekecek. Bu kültür düzeyindeki kadınların kendini koruma becerisi çok iyi gelişmiştir, davetsiz misafirlerden de hoşlanmazlar."

Uzun süre konuşup durduk.

Sosyoloji alanında üstünlük taslamama rağmen konuya onların hiçbirinden daha fazla hâkim değildim.

Gerçi, bulduklarımızın ışığında, kadınlardan oluşan bir ülkenin nasıl olabileceği konusundaki şu güya açık fikirlerimiz komikti. Kendimize ve birbirimize bütün bunların ipsiz sapsız bir varsayım olduğunu söylemenin bir anlamı yoktu. Hem okyanus hem de nehir yolculuğumuz sırasında aylaktık ve yine varsayımlarda bulunuyorduk.

"İmkânsızlığı kabul ederek," diye ciddice söze girip sonra tekrar yeni bir başlangıç yapacaktık.

"Kendi aralarında da kavga ediyorlardır," diye üsteledi Terry. "Kadınlar bunu hep yapar. Düzen ya da nizama benzer bir şey bulmayı beklememeliyiz."

"Çok yanılıyorsun," dedi Jeff. "Baş rahibenin denetimi altındaki manastır gibi olacak -barışçıl, uyumlu bir kız kardeşlik."

Bu fikre alayla güldüm.

"Rahibeler ha! Senin barışçıl rahibelerinin hepsi din gereği bakireydi ve itaatkâr kalmaya yeminliydi. Bunlar sadece kadın ve anne. Kadınlığın olduğu yerde de kardeşliği pek bulamazsın."

"Hayır efendim, kavga ediyorlardır" diye bastırdı Terry. "Ayrıca keşif ve uygarlık da aramamalıyız. Çok ilkel olacakları kesin."

"Peki ya o dokuma atölyesi?" diye sordu Jeff.

"Ah, dokumalar! Kadınlar arasında her zaman hiç evlenmemiş yaşlı kızlar vardır. Ancak o kadarıyla kalırlar-göreceksin."

Terry'nin, sıcak karşılanacağına inandığı mütevazı düşüncesiyle dalga geçtik, fakat o bu düşüncesinde ısrarlıydı.

"Göreceksiniz" diye üsteledi. "Hepsinin karşısında sıkı durup onları birbirine düşüreceğim. Kendimi sonsuza kadar kral seçtireceğim -hey! Sultan Süleyman bile geri plana düşmek zorunda kalacak!"

"Ya biz ne olacağız bu durumda?" diye sordum. "Bizler

de Vezir gibi bir şey değil miyiz?"

"Tehlikeye atılmayın," diye üzerinde ciddiyetle durdu. "Bir devrim başlatabilirsiniz – muhtemelen bunu yaparsınız. Yo, hayır, muhakkak kelleniz kesilir veya ipe gidersiniz- ya da geçerli infaz yöntemi her neyse."

"Sen bunu kendin yapmak zorunda kalırdın, bir düşünsene!" diye sırıttı Jeff. İri yarı siyah veya Mısırlı köle askerler değil! Sadece ikimiz ve ikinizden biri olurdu, buna ne dersin, Van?"

Jeff ile Terry'nin düşünceleri birbirinden o kadar farklıydı ki bazen aralarında uzlaşma sağlamaktan başka bir şey yapamıyordum. Jeff kafasında bu kadınları güneylilerin en güzelleri olarak canlandırıyordu. Şövalye ruhluydu, duygusallık benzeri şeylerle doluydu. İnandığı gibi yaşayan iyi bir çocuktu.

Kadınlar hakkındaki görüşlerini idealleri kadar inceliklı sayarsanız, Terry için de aynı şeyi söyleyebilirsiniz. Terry'yi hep sevmişimdir. Cömert, dürüst, zeki, öyle adam gibi adamdı ki... Ancak, hiçbirimizin okul yıllarında onu kız kardeşlerimizle yan yana görmek isteyeceğini sanmıyorum. Tanrı biliyor, çok tutucu değildik. Ancak Terry "sınır noktasıydı." Daha sonraları, elbette herkes kendi hayatından sorumlu olduğundan, nedense kabul ettik ve bu konuda onu hiç sorgulamadık.

Ancak Terry'ye göre, olası bir eş veya annesi ya da arkadaşlarının güzel kadın akrabaları dışında, bütün güzel kadınlarla gönül eğlendirilebilirdi. Çekici olmayanlarsa düşünmeye değmezdi.

Bazen, kafasındaki düşünceleri görmek çok can sıkıcı oluyordu.

Ancak, Jeff de sabrımı taşırıyordu. Kadınlar, başında kırmızı haleler taşıyormuşçasına tapıyorlardı ona. Bense oldukça orta yolcu bir çizgide, tabii ki bilimsel bir zeminde

duruyor, cinselliğin fizyolojik sınırlılıkları üzerine bilgiççe tartışıyordum.

Sonuçta hiçbirimiz kadın meselesiyle ilgili biraz olsun "yol kat etmiş" değildik.

Böyle şakalaşıp tartışıp varsayımlarda bulunarak, bitmez tükenmez bir yolculuktan sonra, nihayet önceki kamp yerimize geldik.

Nehre varana dek hep aynı taraftan dolaştığımız için, bulmak zor olmadı. Buradan göle kadar tekneyle gidilebilirdi.

Oraya varıp nehrin geniş parlak kucağından kayarcasına geçtiğimizde, yolculuğumuz, önümüzde uzanan o yüksek gri tepe ve çok net görünen dimdik beyaz çağlayanla oldukça heyecan verici olmaya başlamıştı.

Yine de, kayadan duvarın etrafını dolaşıp yukarıya doğru uygun bir yürüyüş yolu var mı diye bakmaktan söz ediliyordu. Ancak, bataklıklarla dolu orman bu yolun hem zor hem de tehlikeli olacağını gösteriyordu.

Terry bu planı keskin bir biçimde kestirip attı.

"Bu anlamsız, arkadaşlar! Kararımızı verdik. Bu aylarımızı alabilir- yeterli erzakımız yok. Hayır, beyler- tehlikeyi göze almak zorundayız. Sağ salim geri dönersek ne âlâ. Eğer dönemezsek, bu da mümkün, bu karmaşada kaybolan ilk kâşifler biz olmayacağız. Peşimizden gelecek pek çokları olacaktır."

Böylece birlikte büyük uçağımıza gidip özenle hazırladığımız bagajımızı yükledik: elbette fotoğraf makinesi, gözlükler ve konsantre yiyecekler. Ceplerimizde ufak tefek ihtiyaç maddeleri, ve tabii -neler olabileceğini kimse bilmediğinden- tabancalarımız da vardı. "Ülkenin nereden nereye kadar uzandığını" görüp anlamak için öncelikle iyice, ta yukarılara doğru yelken açtık.

Sık yeşil orman denizinin ötesinde dimdik bir dağ yükseliyordu. Açıkça göründüğü gibi, bu dağ her iki taraftan

çok uzaklardaki beyaz karlarla taçlanmış, aşılmaz tepelere doğru uzanıyordu.

"İlk önce bölgenin coğrafyasını inceleyelim," diye önerdim. "Arazinin çevresini iyice araştırdıktan sonra benzin almak için tekrar buraya uğrayalım. Müthiş hızınızla bu bölgeye rahatlıkla gidip geri dönebiliriz. Sonra -şu güvenli gezimiz için- aracımızın üzerine haritaya benzer bir şey bırakabiliriz."

"Gayet mantıklı bir fikir," diye onayladı Terry. "Hanımlar Ülkesi'nin* kralı olmayı bir gün daha erteleyebilirim."

Bunun üzerine uzun bir kıyı yolculuğu yaptık, yakındaki burnun ucundan döndük, üçgenin bir kenarından yukarıya en yüksek hızımızla çıktık, daha yüksek dağları geride bıraktığımız başlangıç noktamızın üzerinden geçerek ay yükselmeden gölümüze geri döndük.

Kabaca ölçüp biçtikten sonra hiç de küçük bir krallık olmadığı görüşünde birleştik. Hızımıza bakarak aşağı yukarı büyüklüğünü kestirebiliyorduk. Kenarlardan ve en uç noktalardaki buzlu tepelerden görebildiğimiz kadarıyla, Jeff, burasının içeri girmeyi başaranlar için oldukça serüven dolu, vahşi bir yer olduğunu söyledi.

Tabii ki toprağa büyük bir merakla bakmıştık, ancak daha fazlasını görmek için hem çok yüksekteydik, hem de çok hızlı gidiyorduk. Tepeler sık ormanlarla kaplı görünse de iç kısımlarda geniş ovalar, her tarafta parka benzeyen çayırlarla açık alanlar vardı.

Şehirler de vardı, bundan emindim. Diğer ülkeler gibi -yani gelişmiş, uygar ülkelerden biri gibi- görünüyordu.

Hava yoluyla attığımız bu uzun turdan sonra gidip yatmak zorunda kaldık, ama ertesi gün erkenden yola çıkıp bir kez daha, bu geniş güzel ülkeyi sık ağaçların tepesinden doyasıya seyredebileceğimiz yere kadar yavaşça yükseldik.

---

* Ladyland

"Yarı tropikal. En iyi iklim gibi görünüyor. Bu kadar hafif bir eğimin sıcaklığı böylesine değiştirebilmesi muhteşem." Terry ormanın derinliklerini inceliyordu.

"Siz buna hafif bir eğim mi diyorsunuz?" diye sordum. Aletlerimizle tam olarak ölçtük. Galiba bu uzun hafif eğimi kıyıdan fark edememiştik.

"Verimli geniş bir toprak parçası derim ben buna." diye ekledi Terry. "Pekâlâ, çocuklar- bana bu kadar manzara yeter."

Bunun üzerine alçaktan uçarak ileri geri gidip gelirken araziyi araştırıp inceledik. Bunun ne kadarını o sırada not edip ne kadarını sonraki bilgilerimizle birleştirdiğimizi şu an anımsayamıyorum ancak, -gerçekten de o heyecan dolu günde- bu kadarını seyretmekten kendimizi alamamıştık. Mükemmel bir gelişmişlik düzeyinde olan, ormanların bile özenle bakılıyormuş gibi göründüğü, koskocaman bir parka, hatta çok büyük bir bahçeye benzeyen bir ülkeydi gördüğümüz.

"Hiç sığır göremiyorum" dedim, Terry ise bir şey söylemedi. Bir köye yaklaşıyorduk.

İtiraf edeyim ki, bu küçük şehrin iyi döşenmiş temiz yolları, çekici mimarisi ve düzenli güzelliği biraz dikkatimizi çekmişti. Gözlüklerimizi çıkardık. Hatta Terry uçağın motorunu durdurup dürbününü gözüne yapıştırdı.

Motorun çıkardığı uğultuyu duydular. Evlerinden dışarıya fırladılar- hızla koşan, açık renkli gölgelerden oluşan bir topluluk halinde tarlalarda toplandılar. Yeniden hareket geçmek, hız alıp yükselmek için vakit çok geç olana dek onlara hayretle bakakaldık. Yukarıya doğru iyice yükselene kadar hiç konuşmadık.

"Aman Tanrım!" dedi Terry bir süre sonra.

"Sadece kadınlar var orada – bir de çocuklar," diye heyecanla ekledi Jeff.

"Fakat görünüşleri – baksanıza, bu UYGAR bir ülke!"

diye karşı çıktım. "Mutlaka erkekler de vardır."

"Tabii ki erkekler de var," dedi Terry. "Gelin, bulalım onları."

Jeff "aracımızı terk etmeyi göze almadan önce ülkeyi daha yakından incelesek iyi olur," diye önerdiyse de, Terry kabul etmedi.

"Tam geldiğimiz yerde iniş yapmaya uygun güzel bir yer var," diye ısrar etti. Burası, gerçekten de çok güzel, geniş, tepesi düz, göle bakan, epey gözden uzak bir kaya parçasıydı.

Daha güvenli bir yürüyüş için güç bir tırmanışa geçtiğimizde "Burayı kolay bulamazlar," diye atıldı. "Gelin çocuklar- burada birkaç güzel seyirci var."

Tabii bu yaptığımız akıllıca bir şey değildi.

Sonradan, verdiğimiz en iyi kararın, avının üstüne atlamaya hazır uçağımızı terk etmeden önce ülkeyi daha etraflıca incelemek ve sadece tabanlarımıza güvenmek olduğunu gördük. Nihayetinde üç genç delikanlıydık. Gerçekten böyle bir ülkenin var olduğuna pek inanmadan, bir yılı aşkın bir süredir bu ülkeden söz ediyorduk, ve sonunda – işte oraya gelmiştik.

Yeterince güvenli ve uygar görünüyordu. Bu hepsi bir yere üşüşmüş, başları yukarı dönük yüzlerin arasında, kimi fena halde sinmiş olsa da, muhteşem bir güzellik vardı- bu konuda hepimiz aynı fikirdeydik.

İleri doğru iteleyerek "gelin!"diye bağırdı Terry. "Hadi gelin! İşte Kadınlar Ülkesi!"

İHTİYATSIZ İLERLEMELER

İndiğimiz kayadan bu son köye kadar olan mesafe on-on beş milden fazla değildir diye düşünüyorduk. Bütün merakımıza rağmen ormanın dışına çıkmadan dikkatlice yol almanın daha akıllıca olacağını düşündük.

Erkeklerle karşılaşacağımıza kesinlikle inanan Terry bile coşkusunu bastırıyordu. Hepimiz yeterli cephanemiz olup olmadığını kontrol ettik.

"Çok az sayıda olabilirler, uzaklarda bir yerde de saklanıyor olabilirler - Jeff'in bize söylediği gibi bir çeşit anaerkil düzen olabilir; bu yüzden, belki de şu yukarıdaki dağlarda yaşıyor, kadınları ülkenin bu kısmında tutuyorlardır- ülke çapında bir harem gibi! Fakat bir yerlerde erkek olmalı-bebekleri görmediniz mi?"

İnsanları seçecek kadar yaklaştığımız her yerde bebekler, büyük küçük çocuklar görmüştük. Her ne kadar kıyafetlerine bakarak yetişkin olup olmadıklarını tam anlayamasak da, aralarında tek bir erkek olmadığından emindik.

Jeff şöyle mırıldandı: "Şu Arap özdeyişini hep sevmişimdir: 'Önce deveni bağla, sonra Tanrı'ya güven'". Bunun üzerine hepimiz silahlarımızı elimize aldık, ve ormana doğru ihtiyatla ilerledik. Biz ilerlerken Terry ormanı inceliyordu.

"Uygarlıktan söz ederken, " diye coşkusunu frenlemeye çalışarak hafifçe haykırdı. "Almanya'da bile, hiç bu kadar bakımlı bir orman görmedim. Baksanıza, tek bir ölü dal bile yok, bağlar gerçekten de bakımlı. Bir de şuraya bakın"- Jeff'in dikkatini envai çeşit ağaca çekmeye çalışarak etrafa bakındı.

Bir işaret bulmak üzere beni bırakıp her iki yöne kısa bir gezi yaptılar.

Geri döndüklerinde "hemen hepsi yemiş veren türden" diye bilgi verdiler. "Diğerleri de en iyisinden, dayanıklı ağaçlar. Buna orman denebilir mi? Bu bir sebze meyve bahçesi!"

"Elimizin altında bir botanikçinin olması ne şans", dedim. "bir de hekimlikten anlayan birinin olmadığından emin misiniz? Hiç değilse süs olarak?"

Doğrusu çok haklıydılar. Bu göğe yükselen ağaçlara da, pek çok lahanaya olduğu gibi özenle bakılmıştı. Normal koşullarda bu ormanlarda aklı başında ormancılarla meyve toplayıcılarının bulunması gerekiyordu; ancak uçak dikkat çekici ve hiç de sessiz olmayan bir nesnedir- tabii kadınlar da genellikle temkinlidirler.

Ağaçların arasında yürümeye başladığımızdan beri sadece kuşlara rastlamıştık. Kimi gösterişli, kimi güzel sesli bu kuşların hepsi de öyle evcildi ki, bu durum -en azından, berrak çeşmelerin yanındaki gölgede taştan oyulmuş koltuklarla masaların bulunduğu, kuşların konduğu alçak su birikintilerine sürekli bir yenisinin eklendiği ara sıra rastladığımız küçük açık alanlara varıncaya dek- neredeyse kültüre ilişkin kuramımıza ters düşer gibiydi.

"Kuşları öldürmüyorlar ama görünüşe göre bunu kedilere yapıyorlar," dedi Terry. "Burada KESİNLİKLE erkekler var. Dinleyin!"

Bir ses duymuştuk: kuş sesine hiç benzemeyen, daha çok bastırılmış bir kahkaha fısıltısı, hemencecik boğulmuş

ufacık mutlu bir melodi gibiydi. Av köpekleri gibi ayağa dikilip çabucak, dikkatlice dürbünlerimizi çıkardık.

"Çok uzakta olamaz," dedi Terry heyecanla. "Belki de bu büyük ağacın arkasındadır?"

Tam vardığımız açıklıkta, kayına ya da çama benzeyen, kalın dalları yelpaze gibi genişçe yayılan büyük bir ağaç vardı. Alt tarafından altı metre kadarı budanmıştı, altında etrafını çevreleyen sandalyeleriyle kocaman bir şemsiye gibi duruyordu.

Bakın" dedi. "Alt tarafında tırmanmak için bırakılmış dal parçaları var. Bence ağacın tepesinde biri var,"

Temkinlice yaklaştık.

"Dikkat et, gözüne zehirli bir ok gelmesin," diye uyardım, ancak Terry öne atıldı, oturduğu yerden fırlayıp ağacın gövdesine yapıştı. "Gözümden ziyade kalbime" diye yanıtladı.

"Heey! Bakın, çocuklar!"

Hızla yaklaşıp yukarı doğru baktık. Yukarıdaki dalların arasında, önce o büyük gövdeye yakın yerde kıpırtısızca yapışmış kalmış, daha sonra, hepimiz sırayla ağaca tırmanmaya başlayınca, hızla hareket ederek yukarılarda gözden kaybolan üç siluete ayrılmış bir şey– birden fazla bir şeyler vardı. Tırmanırken tepemizde dağılan görüntülerini ara sıra seçebiliyorduk. Biz, üç erkeğin birlikte gitmeye cesaret edebileceği son noktaya varıncaya kadar, onlar, her biri uzun bir dalın üzerinde dengeli bir biçimde ağırlık altında ezilip sağa sola doğru salınarak ana gövdeden ayrılıp dışarıya doğru hareket etmişlerdi.

Kararsızca durakladık. Daha ileriye devam etsek, dallar iki kat ağırlık altında kırılabilirdi. Onları silkeleyip atabilirdik belki, ancak hiçbirimizin böyle bir niyeti yoktu. Biz bu yüksek bölgelerin yanıp sönen yumuşak ışığı altında, hızlı hızlı tırmanmaktan nefesimiz kesilmiş bir halde, izini

sürdüğümüz nesneleri merakla inceleyerek bir süreliğine dinlenirken, onlar, ebecilik oynayan bir grup neşeli çocuktan daha korkusuzca, tüneklere gelişigüzel hafifçe oturmuş bir sürü parlak kuş gibi merakla ve dikkatle gözlerini dikmiş bize bakıyorlardı.

Jeff, yüksek sesle konuşursa uçup gideceklermiş gibi nefesini tutarak, "Kızlar!" diye fısıldadı.

"Şeftaliler," diye ekledi Terry, az daha yüksek bir sesle. "Şeftalicikler- kayısılar- nektarinler! Vay, vay!

Elbette hepsi de kızdı, hiçbir erkeğin böyle ışıltılı bir güzelliği olamazdı, ancak yine de, henüz hiçbirimiz bundan tam olarak emin değildik.

Şapkasız, serbest bırakılmış, parlak kısa saçlar, dapdar tuniklerle diz altı pantolonlarının muntazam tozluklarla tamamlandığı hafif, üste oturan kumaştan yapılmış elbiseler gördük.

Papağanlar kadar parlak ve pürüzsüz, tehlikeden habersizce, önümüzde gayet rahat salınıyor; biz onlara baktıkça, önce biri, daha sonra hepsi birlikte şen kahkahalara boğuluncaya kadar bize bakıyordu.

Daha sonra havada akıp giden yumuşak bir konuşma seli oldu. Bu ilkelce söylenen bir şarkı değil, aksine duru, müzikal, akıcı bir konuşmaydı.

Kahkahalarına nazikçe karşılık vererek şapkalarımızla onları selamladık. Buna da neşeyle güldüler.

Sonra Terry sevincini el kol hareketleriyle de vurgulayarak kibar bir konuşma yaptıktan sonra öne atılıp parmağıyla işaret ederek bizi tanıttı. "Bay Jeff Margrave," dedi tane tane; Jeff büyük bir ağaç dalının ayrım noktasında duran bir adamın elinden gelen en büyük kibarlıkla eğildi. "Bay Vandyck Jennings"- Ben de etkileyici bir şekilde selam vermeye çalıştım, ama neredeyse dengemi kaybediyordum. Sonra Terry elini göğsünün üzerine koydu- pek

de güzel bir göğsü vardı, kendini takdim etti; bu an için çok iyi hazırlanmış, mükemmel bir saygı gösterisinde bulunmuştu.

Yine neşeyle güldüler ve benim en yakınımda duran, onun manevralarını tekrarladı.

Mavili olanı işaret ederek "Celis," dedi anlaşılır bir şekilde; pembeli olan "Alima," Sonra, Terry'nin etkileyici tavrını tıpatıp taklit ederek, güçlü zarif elini altın sarısı-yeşil kısa ceketine koyarak "Ellador," dedi. Bu sevindiriciydi, ancak daha fazla yaklaşmadık.

"Burada oturarak buranın dilini öğrenemeyiz," diye itiraz etti Terry. Tüm cazibesiyle, eliyle işaret ederek yaklaşmalarını söyledi- ancak neşeyle başlarını salladılar. Terry işaretlerle hep birlikte aşağı inmemizi önerdi; ancak yine mutlulukla başlarını salladılar. Sonra Ellador kesin bir kararlılıkla tek tek her birimizi göstererek bizim aşağı inmemiz gerektiğini söylemeye çalıştı; dahası, esnek kolunun salınımıyla, sadece aşağıya inmekle kalmayıp hep birlikte buradan tamamen gitmemizi ima eder gibiydi- bu kez de biz başımızı salladık.

"Yem kullanmak zorundayız," diye sırıttı Terry. "Sizi bilmem arkadaşlar, ancak ben hazırlıklı geldim." İç cebinden, şak diye açılan mor kadife bir kutunun içinde uzun, parlak bir şey, gerçek olsa milyon dolar edecek çeşitli renklerde büyük taşlardan oluşan bir kolye çıkardı. Güneşte ışıldayan kolyeyi kaldırıp salladı, en yakınındaki kıza ulaşacak şekilde uzatarak önce birine sonra diğerine sundu. Dalın çatalına bir eliyle sıkıca tutunarak dayanıp durdu, diğer elini, heyecan verici cazibesiyle sallayarak, ancak tam erişebileceği yere kadar değil, ağacın gövdesinin sonuna doğru uzattı.

Kızın görünür bir biçimde hareket ettiğini, tereddütle, arkadaşlarıyla konuştuğunu fark ettim. Aralarında fısıl-

daşarak çene çalıyorlardı. Biri onu açıkça uyarırken diğeri yüreklendiriyordu. Daha sonra usulca yanımıza yaklaştı. Bu, boylu boslu, uzun bacaklı, sağlam yapılı, düpedüz hem güçlü hem çevik bir kadın olan Alima'ydı. Muhteşem, iri ve korkusuz gözleri, hiç azarlanmamış bir çocuğunkiler kadar kuşkudan uzaktı. Gösterdiği ilgi, bir süs eşyasına kanmış bir kız çocuğununkinden çok, oynadığı büyüleyici oyuna dalmış bir oğlan çocuğunun ilgisine benziyordu.

Ötekiler birbirlerine sıkıca tutunarak biraz daha öteye gitmiş, izliyorlardı. Terry'nin gülümsemesi kusursuzdu ancak gözlerindeki ifade hoşuma gitmemişti- saldırmak üzere olan bir yaratığınki gibiydi. Olacağı görebiliyordum- yere düşen kolye, aniden onu kavrayan el ve yakalayıp kendine doğru çektiğinde kızın keskin çığlığı. Ne var ki, bu olmadı.

Kız sağ eliyle, sallanan parlak nesneye doğru mahcup bir hamle yaptı, Terry kolyeyi biraz daha yaklaştırdı, kız da ışık hızıyla kolyeyi sol eliyle yakalayıp bir anda aşağıdaki dala düşürdü.

Terry yakalamak için boşuna bir hamlede bulundu. Eli havada asılı kaldığından az kalsın dengesini kaybediyordu. Daha sonra, bu üç parlak yaratık inanılmaz bir hızla yok oldu. Biz, elimizden geldiğince çabuk aşağı inmeye çalışırken, onlar büyük dalların uçlarından aşağıdakilere doğru kendilerini bırakarak ağaçtan epeyce uzaklaştılar. Gittikçe kaybolan şen kahkahalarını duyduk, ormanın geniş açıklıklarına doğru uçup gittiklerini görüp onları kovaladık, ancak aynı zamanda vahşi antilopları da kovalıyor olabilirdik. Bu yüzden sonunda iyice soluksuz kalıp durduk.

"Yararı yok," dedi soluk soluğa Terry. "Kaçıp gittiler. Şu işe bakın! Bu ülkenin erkekleri iyi koşucu olmalı!"

"Burada yaşayanlar kesinlikle ağaçlarda yaşayanlardan" dedim haşince. "Uygarlar ama yine de ağaçlarda yaşıyorlar- garip insanlar."

"Böyle davranmamalıydın," diye çıkıştı Jeff. "Gayet arkadaşça davranıyorlardı; şimdi onları korkuttuk".

Fakat, homurdanmanın yararı yoktu. Terry de herhangi bir hata yaptığını kabul etmiyordu. "Saçma" dedi. "Bunu istiyorlardı. Kadınlar peşlerinden koşulmasından hoşlanırlar. Hadi, gelin o şehre gidelim; belki onları orada buluruz. Bir bakalım, anımsadığım kadarıyla, şu yöndeydi, ormandan pek uzakta değildi."

Açık kırların sonuna varınca, saha dürbünlerimizi kullanarak daha da yaklaştık.

İşte orada, aşağı yukarı dört mil ötedeydi. Jeff'in söylediği gibi, hepsinin evinin pembe olması dışında, aynı şehir olduğuna karar verdik. Geniş yeşil tarlalarla özenle ekilip biçilmiş bahçeler, ara ara rastlanan mis gibi köy kokulu güzel yollarla uzun, rahat bir eğim ve bunların yanında daha dar patika yollar ayaklarımızın altında uzanıyordu.

"Şuraya bakın" diye aniden bağırdı Jeff. "İşte gidiyorlar!"

Gerçekten de, şehre yakın bir yerde, geniş bir çayırın ortasında parlak renkli üç silüet hızla koşuyordu.

"Bu kadar kısa süre içinde nasıl o kadar uzağa gitmiş olabilirler? Bunlar aynı kızlar olamaz," diye ısrar ettim. Ancak dürbünlerimizle baktığımızda ağaca tırmanan güzellerimizi, en azından elbiselerinden tanıyabildik.

Terry, evlerin arasında gözden kaybolana dek onları izledi, tabii biz de aynı şeyi yaptık. Sonra Terry dürbününü yere koyup derin bir nefes alarak bize döndü. "Aman Tanrım, çocuklar- ne kadar da Güzel Kızlar! Böylesine tırmanmak, böylesine koşmak ve hiçbir şeyden korkmamak... Bu ülke tam bana göre. Hadi ilerleyelim."

"Riske girmeyen kazanamaz," dedim. Terry ise "Gözü pek davranmayan güzel kızları asla elde edemez," demeyi yeğledi.

Açık alanda hızlı hızlı yürüyerek ilerledik. "Ya erkek varsa, dikkatli olalım," dedim, ancak Jeff nefis düşlerde, Terry ise son derece mantıklı düşüncelerde kaybolmuş görünüyordu.

"Ne kadar da kusursuz bir yol! Ne muhteşem bir ülke! Şu çiçeklere baksanıza!"

Bu, her zaman coşku dolu olan Jeff idi, ama hepimiz onunla tamamen aynı fikirdeydik.

Yollar, yağmur suyunun akıp gitmesi için hafif eğimli, özel olarak imal edilmiş sert bir maddeden yapılmıştı. Her kıvrımı, her eğimi ve her oluğu Avrupa'nın en iyisi kadar kusursuzdu.

Terry "Erkek yok ha?" diye alaycı bir biçimde güldü. Çalılıklarla asmalar arasında hepsi de meyve veren ağaçlar yolu her iki taraftan çift sıra halinde gölgeliyordu; ara ara rastlanan oturma yerleri, yol kenarında küçük çeşmeler, her yerde çiçekler vardı.

"Bu hanımlardan bazılarını ithal edip Birleşik Devletlere yerleştirsek ne iyi olur," dedim. "Burada ne kadar güzel bir yerleri var." Çeşmelerden birinin önünde birkaç dakikalığına dinlenip olgun görünen bir meyvenin tadına baktıktan sonra önümüzde serili olan sessiz güçten aldığımız keyifli cesaretle, büyülenmiş bir halde yola devam ettik.

Burası, oldukça becerikli, üretken insanların, ülkelerine, bir çiçekçi en pahalı orkidelerine nasıl özen gösteriyorsa öylesine özenle baktıkları bir yerdi.

O açık gökyüzünün yumuşak parlak maviliği altında, o bitmek bilmeyen sıra sıra ağaçların hoş gölgesinde, sadece kuşların bozduğu dingin sessizlikte, kazasız belasız yürüdük.

Şimdi, görmek istediğimiz şehir ya da köy, önümüzdeki uzun yamacın eteğinde uzanıyordu. Durup inceledik.

Jeff derin bir nefes aldı. "Bir dizi evin bu kadar güzel görünebileceğini ummazdım," dedi.

Terry "Çok sayıda yapı ve bahçe mimarları vardır, kesin," diye onayladı.

Ben de hayretler içinde kalmıştım. Düşünsenize, Kaliforniyalıyım, dünyada bundan daha güzel bir ülke olamaz, ancak konu şehirlere gelince- Jeff kadar estetik düşkünü olmasam da, kendi ülkemde insanların doğayı nasıl kirlettiklerini gördükçe sürekli yakınırdım. Fakat burası! Daha çok bir tür mat pembe taştan yapılmış, orada burada birkaç bembeyaz evle; yeşil korularla bahçelerin arasında, pembe mercandan kırık bir tespih gibi uzanıyordu.

Terry "Şu büyük beyaz olanları, kesin resmi binalardır" diye tahmin yürüttü. "Burası hiç de ilkel bir ülke değil arkadaşım. Fakat erkekler yok mu? Çocuklar, bize daha kibarca ilerlemek yakışır."

Buranın yaklaştıkça daha etkileyici olan tuhaf bir görünümü vardı. "Sanki bir sergi gibi." "Gerçek olamayacak kadar güzel." "Çok sayıda saray var, iyi ama evler nerede?" "Eh, küçüklerinden yeterince var --ama...." Kesinlikle bugüne dek gördüğümüz bütün şehirlerden farklıydı.

"Hiç pislik yok," dedi Jeff aniden, az sonra da "hiç duman yok," diye ekledi.

"Gürültü yok," dedim ben de, ama Terry sözümü kesti "bizi çaresiz bırakıp yere sermek istiyorlar da ondan; oraya girerken çok dikkatli olmalıyız."

Hiçbir şey onu buraya girmekten alıkoyamazdı. Zaten biz de yürümeye devam ettik.

Her şey çok güzel, düzenli ve son derece temizdi. Her tarafta sıcak bir yuva havası vardı.

Şehrin merkezine yaklaştıkça evler daha sıklaşmaya, birbirine yakın durmaya başlıyordu. Gittikçe, sessiz yeşillikler içindeki üniversite binalarını andıran, parklarla açık meydanların arasına yayılmış bir grup biçimsiz saraya doğru ilerliyorduk.

Daha sonra, bir köşeyi döndüğümüzde, geniş kaldırımlı bir alana geldik ve karşımızda, basbayağı bizi bekler vaziyette, düzgün bir sıra halinde yan yana duran bir kadın grubu gördük.

Bir an durup arkamıza baktık. Arkamızdaki cadde, omuz omuza, düzenli bir şekilde yürüyen başka bir grup tarafından kapatılmıştı. Yolumuza devam ettik- gidecek başka bir yol yok gibi görünüyordu- ve sonunda etrafımızı, bu sımsıkı bir araya gelmiş kalabalıkla iyice sarılmış bulduk, - hepsi kadınlardan oluşuyordu, ama...

Genç değillerdi. Yaşlı değillerdi. Genç kız anlamında, güzel değillerdi. Hiç de saldırgan görünmüyorlardı. Buna rağmen, sakin, ağırbaşlı, zeki, tamamen korkusuz ve son derece kendinden emin, kararlı yüzlerine tek tek baktığımda, sonunda yüzleştiğim, belleğimde izleri oldukça geçmişe dayanan, çok eski, çok tuhaf bir duyguya kapıldım. İlk gençlik yıllarında, kısa bacaklarımla bütün gücümü kullandığım halde yine de okula geç kaldığım zamanlar sık sık hissettiğim çaresiz suçluluk duygusuydu bu.

Jeff de böyle hissediyordu, hissettiğini görebiliyordum. Kendimizi varlıklı bir hanımın evinde suçüstü yakalanmış küçük, çok küçük çocuklar gibi hissediyorduk. Terry ise böyle bir şeyin farkında bile değildi. Sayıları değerlendirip mesafeleri ölçerek kaçış olasılıklarını hesaplayan, fıldır fıldır dönen gözlerini gördüm. Etrafımızda zorluklarla karşılaşmadan önce bir araya gelmiş bir grup insanı, her tarafta, en arkadakilere kadar inceliyordu. Bana hafifçe "bunların her biri kırkını aşmış, şerefsizim," diye mırıldandı.

Yine de yaşlı değillerdi. Her biri, sağlıklarının zirvesinde, dimdik, dingindi. Bir boksör gibi ayaklarını yere sağlam basıyorlardı ve çeviklerdi.

Silahları yoktu, bizim vardı ancak kullanmaya niyetimiz yoktu.

Terry yine "yakında teyzelerimi vuracağım," diye homurdandı. "Bizden ne istiyorlar ki? Sanki bir iş istiyor gibiler." Ancak bu iş benzeri görünüme rağmen Terry en sevdiği taktiklerini uygulamaya kararlıydı. Bir teoriyle kuşanıp gelmişti.

Zeki, cana yakın gülümsemesiyle bir adım öne çıkarak önündeki kadınların karşısında hafifçe saygıyla eğildi. Sonra başka bir hürmet gösterisinde bulundu. Çok renkli ve desenli, benim gözüme bile güzel görünen, büyük, yumuşak, şeffaf dokulu bir eşarbı, önündeki sıranın şefi gibi görünen, asık suratlı kadına derin bir saygıyla sundu. Kadın başıyla zarifçe teşekkür ederek eşarbı alıp arkasındakilere geçirdi.

Bu kez, suni elmastan, yeryüzündeki her kadının beğeneceği parlak bir taç çıkarmayı denedi. Jeff ile beni de iş ortakları olarak duruma dahil edip kısa bir nutuk attıktan sonra bir başka reveransla bu tacı sundu. Armağanı yine kabul edildi ve öncesinde olduğu gibi gözden uzaklaştırıldı.

Terry "Keşke daha genç olsaydılar" diye dişlerinin arasından homurdandı. "Böyle bir Albaylar alayının karşısında insan ne söyleyebilir ki?"

Tüm tartışma ve tahminlerimizde farkında olmadan, daima, bu kadınların, ne olursa olsun genç olacaklarını düşünmüştük. Erkeklerin çoğu da böyle düşünür bence.

"Kadınlar"ın soyut olarak genç ve çekici oldukları düşünülür. Yaşlandıkça sahne hayatlarını tamamlayarak genellikle bir tür özel mülkiyete geçerler veya tamamen her şeyin dışına çıkarlar. Fakat bu güzel hanımların her biri büyük anne olabilecek yaşta olduğu halde, fazlasıyla sahnedeydiler.

Asabiyet aradık –hiç izi yoktu.

Endişe, merak, heyecan, ya da belki şiddet- hiç biri yoktu. Tek gördüğümüz, son derece soğukkanlı kadın doktorlardan oluşan, asayiş bekçisine benzer bir gruptu; orada

bulunduğumuz için bizi çalıştırmak istedikleri de kesindi.

Her birimizin iki yanında birer kişi olmak üzere bu kadınlardan altısı öne çıktı ve onlarla birlikte gitmemiz gerektiğini işaret etti. İlk anda, en doğrusunun rıza göstermek olduğunu düşünüp, bunlardan biri hemen yanı başımızda, diğerleri önde, arkada ve her iki yanımızdayken, toplu halde yürüdük.

Önümüze, şehirdeki diğerlerine benzemeyen, gri taştan oldukça kalın duvarlı, etkileyici ve büyük, eski görünümlü, geniş bir bina çıktı.

Terry bize aceleyle "böyle olmaz!" dedi. "Bizi buraya sokmalarına izin vermemeliyiz çocuklar. Hep birlikte, şimdi-"

Yerimizde durduk. İlerideki büyük ormanı parmağımızla işaret ederek, bir an önce oraya geri dönmek istediğimizi anlatmaya başladık.

Şimdi bütün yaptıklarımı düşününce, üçümüzün, üç cüretkâr haddini bilmez çocuktan başka bir şey olmayan üç gencin, yanında hiçbir koruma ya da silah bulundurmadan bilinmeyen bir ülkeye dalması, beni güldürüyor.

Burada erkek olsa, onlarla dövüşeceğimizi, eğer sadece kadınlar varsa da, doğal olarak bunun bir engel oluşturmayacağını sanıyorduk.

Kadınlara yönelik kibar, romantik, modası geçmiş düşüncelerine sıkı sıkıya bağlı Jeff.... Kendi istedikleri ve istemedikleri olarak iki tür kadın bulunduğuna dair, kendisinden son derece emin, uygulamaya yönelik kuramlarıyla Terry.... Ona göre kadınlar Arzulanan ve Arzulanmayan olmalarına göre ikiye ayrılıyorlardı. İkinci gruptakiler çoğunluğu kapsıyordu ancak bunların sözünü etmeye değmezdi. Terry böylesi kadınları hiç aklından geçirmemişti.

Ve işte şimdi, basbayağı onun ne düşüneceğini umursamayan, besbelli onunla ilgili bir takım almış bir halde,

görünüşe bakılırsa da bu kararları pekâlâ uygulayabilecek güçte, kalabalık bir topluluk halinde buradaydılar.

Bunun üzerine hepimiz ciddice düşünmeye başladık. Onlarla birlikte gitmeye itiraz etmek, bunu yapabilecek olsak bile, akıllıca görünmüyordu; tek şansımız, her iki taraf için de uygar bir tutum olan, arkadaşça bir tavır sergilemekti.

Ancak bir kez bu binaya girdik mi, bu kararlı hanımların bize neler yapabilecekleri belli olmazdı. Uysalca bir alıkonmayı bile düşünemiyorduk, bunu, hapsedilmek diye adlandırdığımızda ise çok daha kötü görünüyordu.

Bu nedenle açık alanı tercih ettiğimizi belirtmeye çalışarak durduk. İçlerinden biri, elinde uçağımızın bir resmiyle gelip, işaretlerle, daha önce havada gördükleri ziyaretçiler olup olmadığımızı sordu.

Bunu onayladık.

Tekrar bu resmi ve şehirden uzak olan bölgeyi çeşitli yönlerden işaret ettiler- ancak biz bu bölgenin nerede olduğunu bilmiyormuş gibi davrandık, gerçekten de bundan pek emin değildik, bu bölgenin ne civarda bulunduğuna dair epey kabaca bir tarif verdik.

Yolun dümdüz bir tarafını açık bırakıp, eşikte yığılmış durarak bir kez daha ilerlememiz için işaret ettiler.

Etrafımızda ve arkamızda sıkıca kenetlenmiş duruyorlardı, ilerlemekten -ya da dövüşmekten- başka yapacak bir şey yoktu. Aramızda görüştük.

Terry kafası epeyce karışmış bir halde "Ömrüm boyunca hiç kadınlarla dövüşmedim, ancak oraya girmeyeceğim," dedi. "Koyun sürüsü gibi ağıla kapatılmayacağım."

Jeff "elbette onlarla dövüşemeyiz" dedi. "Kolay ayırt edilemez giysilerine rağmen hepsi de kadın, üstelik güzel, güçlü, bilinçli yüzleriyle hoş kadınlar. Sanırım içeri girmek zorunda kalacağız."

"Girersek, bir daha asla çıkamayabiliriz," dedim. Güçlü ve bilinçliler, tamam, ama iyi olduklarından emin değilim. Şu suratlara bakın!"

Biz kendi aramızda görüşürken, dikkatlerini üzerimizden hiç ayırmadan, rahatça durmuş bekliyorlardı.

Bu hareketlerinde katı bir asker disiplini yoktu; bir zorlama duygusu yoktu. Terry'nin "asayiş bekçisi grubu" tanımlaması oldukça yerindeydi. Tamamen aynı duygularla aynı sona doğru ilerleyen, ortak bir ihtiyaç veya tehlikeye karşı alelacele bir araya gelmiş gürbüz kasabalılara benziyorlardı.

Daha önce hiçbir yerde tam olarak bu niteliklere sahip kadınlar görmemiştim. Balıkçı karıları veya pazarcı kadınlar böylesi bir dayanıklılık gösterebilirlerdi, fakat onlar kaba, hantal olurlardı. Oysa bunlar atletik yapılıydılar. Fazla kilolu değil ama güçlüydüler. Üniversite profesörleri, öğretmenler, yazarlar-pek çok kadın benzer derecede zekâya sahip olabilir fakat yüzlerinde gergin, sinirli bir bakış vardır, oysa bu kadınlar zekâlarının tüm belirginliğine karşın, inekler kadar huzurluydular.

Hepimiz bunun çok önemli bir an olduğunu hissettiğimizden, iyice yakından izledik.

Liderleri bir emir verip eliyle işaret ederek bizi çağırınca, çevremizdeki kalabalık bir adım daha yaklaştı.

Terry "hemen karar vermeliyiz," dedi.

Jeff "ben içeri girmekten yana oy kullanıyorum," dedi. Ancak biz onun karşısında iki kişiydik, bunun üzerine o da dostça bizim yanımızda yer aldı. Serbest bırakılmak için, ısrarla, ama yalvarmadan, bir kez daha çabaladık. Boşunaydı.

"Şimdi acele edin çocuklar," dedi Terry. "Onları yaramazsak, havaya ateş edeceğim."

Derken kendimizi, oy kullanma haklarını elde etmek

için üçlü Londra polis kordonunu yarıp parlamento binasına girmeye çalışan kadınlar gibi hissettik.

Bu kadınların katılığı hayret vericiydi. Terry sonunda bunun bir işe yaramayacağını düşünüp bir an kendini kaybetti, silahını çekti ve havaya ateş etti. Onu yakalamaya çalışırlarken tekrar ateş etti. Bir çığlık duyduk.

O anda hepimiz, her biri, kolumuzu bacağımızı ya da başımızı tutan beş kadın tarafından yakalandık; çocuklar gibi, karga tulumba edilen çaresiz çocuklar gibi havaya kaldırıldık, ve bu şekilde, solucan gibi kıvrıla kıvrıla, son derece beceriksizce ileriye doğru götürüldük.

İnatla direnerek içeriye taşındık, ancak bütün çabamıza rağmen son derece kadınsı ellerde korunduk.

Bu şekilde taşınıp korunarak gri boş, yüksek bir iç avluya girdik ve yargıç konumunda olduğunu sandığımız, gri saçlı heybetli bir kadının önüne getirildik.

Aralarında pek uzun olmayan bir konuşma geçti. Sonra birdenbire her birimizin ağzına burnuna ıslak kumaş tutan kuvvetli bir el indi- baş döndüren güzel bir koku, anesteziydi bu.

Tuhaf Bir Hapislik

Ölüm kadar derin, sağlıklı bir çocuğunki kadar tazelik verici bir uykudan ağır ağır uyandım.

Bu, ılık bir okyanusun derinliklerinden, apaydınlık, kıpırtılı havaya doğru, yavaş yavaş giderek yükselmeye benziyordu. Ya da bir beyin sarsıntısından sonra ayılmaya. Bir zamanlar, tamamen yabancısı olduğum vahşi dağlık bir ülkeyi gezerken attan düşmüştüm. Rüya tüllerini kaldırıp yaşama geri dönerken kafamda neler yaşadığımı apaçık hatırlayabiliyorum. Hakkımda konuştuklarını ilk kez belli belirsiz duymaya, muazzam sıradağların karlı tepelerini görmeye başlayınca, bunun da geçeceğini, kendimi az sonra evimde bulacağımı sandım.

Bunların hepsi, kesinlikle bu uyanışın bana yaşattıklarıydı: hayal meyal seçilen anaforlu görüntülerin geri çekilen dalgaları, evle, buharlı gemi, tekne, uçak ve ormanla ilgili anılar, -sonunda, gözlerim tamamen açılana, beynim yerine gelene dek, hepsi peş peşe kaybolup gidince neler olduğunu anladım.

En belirgin biçimde hissettiğim, tam bir fiziksel rahatlık duygusuydu. Mükemmel bir yatakta yatıyordum: uzun, geniş, düzgün, sağlam ve yumuşaktı, ayakları aynı

seviyedeydi, üzerinde en iyi ketenden, sıcak tutan hafif bir battaniye şiltesiyle göze hoş görünen bir yatak örtüsü vardı. Çarşaf 40 santim kadar aşağıya sarkıyordu. Yine de, ayaklarımı sıcacık örtünün içinde yatağın ayakucuna doğru rahatça uzatabiliyordum.

Kendimi beyaz bir kuştüyü kadar hafif ve masum hissettim. Kollarımla bacaklarımı iyice hissedip, o güçlü yaşam duygusunun uyanma merkezinden uç noktalara kadar yayılmasını duyumsamam biraz zaman aldı.

Kapalı panjurlarından açık yeşil bir ışığın sızdığı çok sayıda yüksek penceresi olan, yüksek tavanlı ve geniş, büyük bir oda; ebadı, rengi, hoş sadeliğiyle güzel bir oda; dışarıdaki çiçekli bahçelerin kokusu.

Terry'nin sesini duyuncaya kadar tam ne olduğunu anlayamadan, mutlu mesut, iyice kendine gelmiş bir halde, kıpırdamadan uzanmış duruyordum.

"Vay canına!" dedi şaşkınlıkla.

Başımı çevirdim. Bu odada üç yatak ve bunlar için oldukça geniş bir alan vardı.

Terry her zamanki gibi tetikte, etrafını gözleyerek dimdik oturuyordu. Bu sözü, çok yüksek tonda olmasa da, Jeff'i de ayağa kaldırmıştı. Hepimiz ayağa kalktık.

Terry bacaklarını yataktan aşağı sallandırdı, ayağa kalkıp bütün gücüyle gerindi. Üzerinde bir tür dikişsiz kumaştan, son derece rahat, uzun bir gecelik vardı -kendi üstümüzde de aynı şeyin olduğunu gördük. Her yatağın yanında, hiç de kendimizinkilere benzemese de, oldukça rahat ve şık ayakkabılar vardı.

Giysilerimizi aradık -bulamadık, ceplerimizdeki bir dolu ıvır zıvırdan da eser yoktu.

Kapılardan biri biraz aralık duruyor; bol miktarda havlu, sabun, ayna gibi işe yarar eşyaların bulunduğu çok güzel bir banyoya açılıyordu. Hatta diş fırçalarımız, taraklarımız,

not defterlerimiz ile çok şükür kol saatlerimiz de buradaydı -ancak giysilerimiz yoktu.

Daha sonra bu büyük odayı tekrar ararken geniş, havadar bir dolap bulduk. İçinde pek çok giysi vardı, ancak bizimkiler yoktu.

"Savaş konseyi!" diye emretti Terry. "Buraya, yatağa geri gelin -yatakta bir sorun yok nasılsa. Öyleyse şimdi, bilim adamı arkadaşım, durumumuzu soğukkanlılıkla değerlendirelim."

Beni kastetmişti, ancak Jeff daha çok etkilenmiş görünüyordu.

"En azından canımızı yakmadılar!" dedi. "Bizi öldürebilir ya da... Ya da bize bir şey yapabilirlerdi. Ömrümde kendimi hiç bu kadar iyi hissetmemiştim."

"Bu da hepsinin kadın olduğunu gösteriyor," dedim. "Bir de son derece uygar olduklarını. Biliyorsun son itişip kakışmamızda içlerinden birine vurdun, -kadının çığlığını duydum. Hepimiz korkuyla geri çekildik."

Terry öfkeyle bize sırıtıyordu. "İşte bu hanımların bize ne yaptığını görüyor musunuz?" dedi keyifle. Bütün eşyalarımızı, bütün giysilerimizi, donumuza kadar her şeyimizi aldılar. Bir yaşındaki bebekler gibi soyulduk, yıkandık, sonra da yatağa yatırıldık -bu son derece uygar hanımlar tarafından."

Jeff'in gerçekten yüzü kızardı. Onun şiirsel bir hayal gücü vardı. Terry de yeterince hayal gücüne sahipti, ama onunki farklı bir türdendi. Benimki de öyle, farklıydı. Ben her zaman bilimsel hayal gücüne sahip olduğumu düşünmüş, bir yandan da, bunun, en üst seviyedeki hayal gücü olduğuna inanmışımdır. Gerçeğe dayandığı ve kendine sakladığı sürece, insanın biraz övünmeye hakkı vardır diye düşünüyorum.

"Geri çekilmenin yararı yok çocuklar," dedim. "Bizi ele geçirdiler. Görünüşe bakılırsa son derece zararsızlar. Bize,

bütün cüretli kahramanlar gibi, bir kaçış planı ayarlamak kalıyor. Bu arada bu elbiseleri giymek zorundayız – başka çaremiz yok."

Giysiler son derece sade ve gerçekten de çok rahattı, her ne kadar hepimiz kendimizi tiyatrodaki önemsiz rollerin oyuncuları gibi hissetsek de. Bazı adamların giydiği tek parça pijamalara benzeyen, omuzlardan dizlere kadar uzanan, tek parça, ince, yumuşak, pamuklu bir iç gömleğimiz vardı. Tam diz altlarına kadar gelen, lastikleri esnek kısa çoraplarımız gömleğin kenarlarını örtüyordu.

Ayrıca, çoğu gömme dolabın içinde duran, farklı ağırlıklarda, biraz daha sağlam malzemeden yapılmış, daha kalın, çeşit çeşit kumaş takım elbiseler vardı -gerektiğinde de pek kullanmayacakları kesindi. Tabii söylemeye gerek yok, biz tunikleri aldık.

Büyük bir mutlulukla yıkanıp giyindik.

"Hiç de fena değil," dedi Terry, uzun bir aynada kendine bakarken. Saçı, en son berbere gittiğimiz seferkinden biraz daha uzundu. Verdikleri şapkalar, peri masalındaki prensinkine benziyordu, bir tek kuş tüyü eksikti.

Bu, uçakla ilk kez geçtiğimiz sırada tarlalarda çalışan kadınlara dürbünlerimizle bakarken sadece bir ikisinin üzerinde gözümüze çarpan, daha sonra bütün kadınların giydiğini fark ettiğimiz kıyafete benziyordu.

Omuzlarımı düzeltip kollarımı uzatırken "oldukça kullanışlı bir kıyafet yapmışlar, bunu onlara söyleyeceğim." dedim. Bu konuda hepimiz aynı fikirdeydik.

"Peki, öyleyse," diye atıldı Terry, "güzel uzun bir uyku çektik, güzelce yıkandık, giyindik. İğdiş edilmiş hayvanlar gibi hissetmemize karşın aklımız başımızda. Sizce bu pek uygar hanımlar bize bir kahvaltı verirler mi?"

"Elbette verirler," dedi Jeff kendinden emin bir biçimde. "Bizi öldürmek isteseydiler, bunu şimdiye kadar çoktan ya-

parlardı. Bence bizi konuklar gibi ağırlayacaklar."

"Bence, kurtarıcılar gibi selamlanacağız," dedi Terry.

"Az bulunan tuhaf nesneler gibi inceleneceğiz," dedim. "Her neyse, şu anda yemek istiyoruz. Haydi hücum!"

Hücum etmek o kadar kolay değildi.

Banyo sadece odamıza açılıyordu. Bu odanın da tek çıkış yeri büyük, ağır, sürmelenmiş bir kapıydı.

Kulak kesildik.

"Dışarıda biri var," dedi Jeff. "Kapıyı çalalım."

Dediğini yaptık. Bunun üzerine kapı açıldı.

Dışarıda, bir ucunda büyük bir masanın, duvar kenarlarında da uzun bank ya da kanepelerle daha küçük masa ve sandalyelerin bulunduğu bir geniş oda daha vardı. Bu eşyaların hepsi de dayanıklı, sağlam ve basit yapıda, kullanışlı, aynı zamanda da çok güzeldi.

Bu odada, bazılarını çok iyi hatırladığımız birkaç kadın, kesin olarak söylemek gerekirse, tam on sekiz kadın kalıyordu.

Terry hayal kırıklığına uğramış bir halde içini çekti. Jeff'e "Albaylar!" diye fısıldadığını duydum.

Jeff ise, ilerleyip çok hoş bir biçimde başını eğerek selam verdi; biz de aynı şeyi yapınca ayakta duran uzun boylu kadınlar tarafından kibarca selamlandık.

Dokunaklı aç rollerine bürünmemize gerek yoktu, küçük masalar zaten yiyeceklerle doluydu, bizler de ciddi bir şekilde sofraya davet edilmiştik. Masalar iki kişilik hazırlanmıştı. Her birimiz kendimizi bize ev sahipliği yapanlardan biriyle karşı karşıya bulmuştuk. Ayrıca her masanın yakınında, bizi belli etmeden izleyen iri yapılı beş kadın daha vardı. Bu kadınlardan bıkacak çok zamanımız olacaktı!

Kahvaltı bol kepçe değilse de, yeterli miktarda ve mükemmel kalitedeydi. Biz de yeniliklere karşı çıkmayacak kadar iyi gezginlerdik.

Alışık olmadığımız ama çok lezzetli meyveleri, zengin çeşnili büyük kuruyemiş tabakları ve gayet doyurucu küçük kekleriyle bu öğün çok hoşumuza gitmişti. İçecek olarak su vardı, bir de kakaoya benzeyen nefis bir sıcak içecek.

Hemen orada, isteyip istemediğimiz sorulmadan, karnımızı da tam doyurmadan, eğitimimiz başladı.

Her birimizin tabağının yanında, kâğıdı, kapağı ve tabii daktilo yazısı bizimkilerden oldukça farklı olan, küçük, teksir edilmiş bir kitap duruyordu. Bu kitapları merakla inceledik.

"Kurtarıcının Gölgeleri!" diye mırıldandı Terry. "Dillerini öğrenmek zorundayız!"

Bu dili gerçekten de öğrenmek, üstelik bununla kalmayıp, kendi dilimizi de onlara öğretmek zorundaydık. Düzgün çizgilerle paralel sütunlar çizilmiş, bu iş için hazırlanmış olduğu belli, boş not kâğıtları vardı. Bu kâğıtlara, herhangi bir şeyin ismini öğrenir öğrenmez not etmemiz, o kelimenin yanına bizdeki karşılığını yazmamız isteniyordu.

Çalışmamız gereken kitap belli ki çocukların okumayı öğrendikleri bir ders kitabıydı. Bundan ve sık sık yöntemlerle ilgili yaptıkları tartışmalardan anladığımız kadarıyla, yabancılara kendi dillerini öğretme ya da herhangi bir yabancı dili öğrenme konusunda hiç deneyimleri yoktu.

Öte yandan, deneyim konusundaki eksikliklerini dehalarıyla kapatıyorlardı. Bu kadar ince bir anlayışa sahip olmaları, sıkıntılarımızı bu kadar çabuk fark edip gidermeye hazır olmaları bizi durmadan şaşırtıyordu.

Tabii, biz de onlarla bir orta yolda buluşmak istiyorduk. Onlarla konuşup anlaşabilmek tamamen bizim yararımızaydı. Onlara dilimizi öğretmeyi reddetmeye gelince, neden reddecektik ki? Daha sonra açıkça başkaldırmaya çalıştık, fakat sadece bir defa.

Bu ilk yemek olabildiğince iyi geçti. Jeff içten bir hay-

ranlıkla, Terry, bir aslan terbiyecisi, yılan oynatıcısı ya da benzeri bir meslek sahibinin, işinin erbabı olan o iyiden iyiye araştırmacı bakışıyla, ben ise yoğun bir ilgiyle, her birimiz kendi refakatçimizi sessizce inceliyorduk.

Bu beşli takımın bizden gelecek bir isyanı kontrol etmek için orada olduğu belliydi. Silahımız yoktu. Diyelim, bir sandalyeyi alıp herhangi bir zarar vermeye çalışacak olsak, hepsi kadın da olsa, bir kişiye beş kişi bizim için çok fazlaydı. Bunu üzülerek fark etmiştik. Etrafımızda sürekli dolaşmaları hoş değildi, ama buna zamanla alıştık.

Yalnız kaldığımızda, Jeff filozofça "bu durum fiziksel olarak alıkonmaktan daha iyi," dedi. "Pek kaçma olasılığımız ya da kişisel özgürlüğümüz olmasa da, çok sayıda gardiyanımız olsa da, en azından bize bir oda verdiler. Bir erkekler ülkesinde de olabilirdik, böylesi çok daha iyi."

"Erkekler Ülkesi mi! Burada gerçekten de hiç erkek olmadığına inanıyor musun, saftoriğim benim? Muhakkak bir yerlerde olmaları gerektiğini bilmiyor musun?" diye çıkıştı Terry.

"Ee, e- vet," diye kabul etti Jeff. "Tabii ki- ama-"

"Ama, ne? Seni iflah olmaz duygusal -aklından ne geçiyor?"

"Hiç bilmediğimiz tuhaf bir işbölümü yöntemleri olabilir," diye fikir yürüttüm. Erkekler ayrı şehirlerde yaşıyor olabilir veya onları tutsak edip bir şekilde kapatmış olabilirler. Ama mutlaka birkaç erkek vardır."

"Bu son varsayımın çok hoş Van," diyerek karşı çıktı Terry. "Tıpkı bizi tutsak edip kapattıkları gibi. Tüylerimi ürpertiyorsun."

"Kendin nasıl anlamak istiyorsan öyle anla. İlk gün çok sayıda çocuk gördük, bir de, o kızları -"

"Gerçek kızlar!" diye büyük bir zevkle onayladı Terry. "Onlardan söz ettiğine sevindim. Emin olun, bu ülkede o

İngiliz muhafızlarından başka kadın bulunmadığına inansam, camdan aşağı atlardım."

"Camlardan söz etmişken, şu bizimkileri bir inceleyelim." diye önerdim.

Bütün pencerelerden dışarı baktık. Panjurlar kolayca açılıyordu, parmaklık yoktu, ama yine de, manzara güven uyandırmıyordu.

Burası, önceki gün alelacele gördüğümüz pembe duvarlı şehir değildi. Odamız çok yüksekte, sarp bir kaya çıkıntısı üzerine inşa edilmiş bir tür kalenin dışarı taşan kanadındaydı. Hemen aşağımızda, yüksek duvarları nereye kadar gittiğini göremediğimiz uçurumun kenarından dimdik aşağıya uzanan, güzel kokulu, meyvelerle dolu bahçeler vardı. Uzaktan gelen su sesi, aşağıda bir nehrin olduğunu gösteriyordu.

Doğuyu, batıyı ve güneyi görebiliyorduk. Güneydoğu yönünde, sabah ışığında parlak, zarif bir biçimde serilmiş, etrafı açık topraklar uzanıyordu. Her iki tarafta ve tam arkada heybetli dağlar yükseliyordu.

"Bu gerçek bir hisar. Bunu kadınlar yapmış olamaz, size söyleyeyim," dedi Terry. Onaylayarak başımızı salladık. "Hisar tepelerin tam üst kısmında -bizi epey uzak bir yere getirmiş olmalılar."

"İlk gün, hızlı hareket eden araçlara benzer bir şeyler görmüştük," diye hatırlattı Jeff. "Motorlu araçlarının olması *uygar* olduklarını gösterir."

"Uygar olsalar da olmasalar da, buradan kurtulmak için ne gerekiyorsa yapmalıyız. Ben, daha iyi bir çare kalmadığından emin olmadıkça, çarşaflardan ip yapıp şu duvarlara tırmanmaya kalkışmayalım derim."

Bu konuda hepimiz hemfikirdik. Kadınlarla ilgili tartışmamıza geri döndük.

Jeff düşünceli bir halde devam etti. "Ne olursa olsun,

burada bir tuhaflık var," diye üsteledi. "Mesele hiç erkek görmememiz değil, erkeklere ait bir iz bile görmüyoruz. Bu -bu kadınların tepkisi şimdiye kadar karşılaştığım kadınlarınkinden çok farklı."

"Söylediklerinde haklısın Jeff, "diye onayladım. "Burada farklı bir ortam var."

"Bizim erkek olduğumuzun farkında değil gibiler," diye sürdürdü Jeff. "Bize, ee, tıpkı birbirlerine davrandıkları gibi davranıyorlar. Sanki bizim erkek oluşumuz önemsiz bir olaymış gibi."

Başımı salladım. Bunu ben de fark etmiştim. Ancak Terry kabaca araya girdi.

"Saçmalık!" dedi. "Bunun nedeni yaşlarının büyük olması. Hepsi de, söylediğim gibi, ya büyükannedir, ya da büyükanne olacak yaştadır. Her neyse, sonuçta büyük teyzeler. Oysa o gördüğümüz kızlar basbayağı genç kızdı, öyle değil mi?"

"Evet -" diyerek, yine de usulca onayladı Jeff. "Ama korkmuyorlardı. Utangaç kızlar gibi değil, ipini koparmış okul çocukları gibi o ağacın tepesine konup saklandılar."

"Kabul etmelisin ki Terry," diye ekledi Jeff, "Maraton yarışçıları gibi de koştular."

Terry günler geçtikçe huysuzlaşıyordu. Üçümüz arasında bu tutsaklığı en fazla dert eden oydu. Durmadan Alima'dan, onu yakalamasına nasıl da ramak kaldığından söz ediyordu. "Onu yakalasaydım," diyordu zalimce, "elimizde bir rehinemiz olurdu. Böylece onlarla bir anlaşma yapabilirdik."

Ancak Jeff öğretmeniyle, hatta muhafızlarıyla çok iyi anlaşıyordu, ben de öyle. Bu kadınlarla diğer kadınlar arasındaki ince ayrımın farkına varıp incelemek, bu ayrımları dikkate almaya çalışmak beni fazlasıyla ilgilendiriyordu. Kişisel görünüm bakımından çok büyük bir fark vardı.

Hepsinin saçı kısa, en fazla birkaç santim uzunluğundaydı. Bazıları kıvırcık, bazıları düz saçlıydı. Hepsi de parlak, masum ve hayat doluydu.

Jeff, "Ah, saçları uzun olsa," diye yakınıyordu "ne kadar da kadınsı görünürlerdi."

Alıştıktan sonra, benim bayağı hoşuma gitmeye başlamıştı. Uzun saçın kadına "özgü" bir şey olduğunu o denli kanıksamışız ki, neden bir kadının saçlarından oluşan tacı o kadar beğendiğimiz halde Çinlilerin atkuyruklarını beğenmediğimizi açıklamak güç. Atların hem dişisi hem erkeği yeleli olduğu halde, aslan, bufalo benzeri hayvanların sadece erkekleri yeleli. Ancak bunu başlangıçta gözden kaçırmışım.

Zamanımızı gayet güzel dolduruyorlardı. Pencerelerimizin altında, uçurumun kenarındaki epeyce uzun, eğri büğrü, biçimsiz bahçede serbesttik. Binanın taşlarında son bulan duvarlar fevkalâde düzgün ve yüksekti. O muazzam taşları inceleyince tüm yapının epey eski olduğu kanısına vardım. Peru'da, İnkalar'dan önceki mimari yapıya benzer, mozaiği andıran, yan yana yerleştirilmiş koskocaman tek parça anıtlar gibi inşa edilmişti.

"Bu halkın bir tarihi var, bu kesin," dedim diğerlerine. "Bunlar da, bir zamanlar savaşçıymış. Yoksa hisara ne diye ihtiyaç duysunlar?"

Bahçede serbest olduğumuzu söylemiştim, ancak tamamen yalnız değildik. Diğerleri kitap okur, oyun oynar ya da herhangi bir elişiyle meşgul olurken, daima, biri buralarda boş oturup sürekli bizi gözetleyen, şu rahatsız edici derecede güçlü kadınlardan bir grup vardı.

"Örgü ördüklerini görünce," dedi Terry, "kadınsı olduklarını bile söyleyebilirim."

"Bu bir şeyi kanıtlamaz," dedi Jeff aceleyle. "İskoç çobanları da örgü örüyor -hem de her zaman."

"Dışarı çıktığımızda- " dedi Terry gerinip uzaklardaki

tepelere bakarak, "buradan dışarı çıkıp gerçek kadınların -annelerin ve kızların bulunduğu yere ulaştığımızda-"

"Eee, ne yapacağız ulaştığımızda?" diye sordum epey ümitsizce. "Buradan hiç çıkacak mıyız bakalım, ne biliyorsun?"

Bu, bizi ciddiyetle çalışmalarımıza geri döndüren, hepimizin aklında olan çok tatsız bir düşünceydi.

"İyi çocuklar olur, dersimizi iyi çalışırsak," dedim. "Eğer uysal, saygılı ve kibar olursak, bizden korkmazlarsa, -belki de bizi serbest bırakırlar. Ne olursa olsun, kaçarsak da, dillerini bilmemiz çok önemli."

Şahsen ben bu dile büyük ilgi duyuyordum, kitaplarının olduğunu görünce onları almaya, varsa geçmişlerini öğrenmeye heveslendim.

Dillerini konuşmak zor değildi, yumuşak, kulağa hoş gelen bir dildi. Okuyup yazması o kadar kolaydı ki hayret ettim. Eski, zengin bir uygarlığın bütün izlerini taşımakla beraber, baştan sona, Esparanto kadar bilimsel olan, tamamen seslere dayalı bir sistemleri vardı.

Dilediğimiz kadar çalışmakta serbesttik. Bahçede sadece eğlence olsun diye dolaşmaya bırakılmıyorduk. Bize bir kısmı çatıda, bir kısmı da alt katta bulunan büyük bir jimnastik salonu gösterilmişti. Burada uzun boylu muhafızlarımıza nasıl saygı göstermemiz gerektiğini öğrendik. Üstümüzdeki hırkaları çıkarmanın dışında bu iş için kıyafet değiştirmemiz gerekmiyordu. İlk giydiğimiz, jimnastik için tasarlanmış, içinde gayet rahat hareket edilebilen harika bir giysiydi. Hem, kabul etmeliyim ki, kendi giysilerimizden daha güzel görünümlüydü.

"Kırk -hatta kırkın üzerinde- bahse girerim bazıları elli yaşında vardır, şunlara bir bakın!" diye isteksiz bir hayranlıkla homurdandı Terry.

Sadece gençlerin yapabileceği, görülmeye değer bir cambazlık hareketleri yoktu. Ancak, bütünüyle beden geli-

şimine yönelik mükemmel bir sistemleri vardı. Çoğunlukla müzik eşliğinde, beden duruşuyla ilgili danslar, bazen de inanılmayacak kadar güzel ilâhi gösteriler yapılıyordu.

Jeff bundan oldukça etkilenmişti. O sırada bunun, aslında onların kültürfizik yöntemlerinin ne kadar küçük bir bölümünü oluşturduğunu bilmiyorduk. Yine de izlemeye ve katılmaya hazırdık.

Ah evet, gayet de güzel katıldık! Kesinlikle zorunlu değildi, biz bunun daha çok eğlence amaçlı olduğunu düşünüyorduk.

Ben ince ve adaleliydim, direnme gücüm iyiydi. Jeff hem çok iyi bir sürat koşucusu hem de engelli koşucusuydu. Yine de, Terry hepimizin en güçlüsüydü. Buna rağmen bu yaşlı hanımlar bizimle düpedüz oynadılar. Geyik gibi, yani sanki, bu özel güç isteyen bir şey değil de doğal yürüyüşleriymiş gibi koşuyorlardı. İlk muhteşem yolculuğumuzda gördüğümüz, uçarcasına giden kızları hatırlayınca doğal yürüyüşlerinin böyle olduğuna karar verdik.

Bacaklarını hızla kırıp geyik gibi sıçrıyor, bir an durup bedenlerini boylu boyunca bir tarafa doğru kıvırarak dönüyorlardı. Daha önceleri, bazılarının sıranın dışına çıkmak için nasıl kartal gibi gerinip yayıldıklarını hatırlayarak, bunun püf noktasını öğrenmeye çalıştım. Bu ustalara yetişmek hiç de kolay olmuyordu ya, neyse.

"Böyle bir dolu yaşlı kadın cambaz tarafından yönetileceğim aklıma gelmezdi," diye isyan etti Terry.

Çok sayıda oyunları da vardı ama bunları başlangıçta çok sıkıcı buluyorduk. Bu, kimin kazanacağını görmek için iki kişinin, solitaire* oynaması gibi bir şeydi. Bir parça kavga barındıran gerçek bir oyundan çok, bir yarışmaya veya rekabetçi bir sınava benziyordu.

---

* Tek başına oynanılan iskambil oyunu (ç.n).

Bu konu üzerinde bilgiçce biraz fikir yürütüp Terry'ye bu oyunların etrafta erkek olmadığının kanıtı olduğunu söyledim. "Aralarında erkeklere göre bir oyun yok!" dedim.

"Ama çok ilginç oyunlar, ben bunları sevdim," diye karşı çıktı Jeff. Eminim aynı zamanda da eğiticidirler."

"Eğitilmekten bıktım artık," diye karşı çıktı Terry. "Bu yaşta bir kız okuluna gittiğimizi düşünsenize! Dışarı çıkmak istiyorum!"

Ne var ki, dışarı çıkamazdık, hızla eğitiliyorduk. Özel öğretmenlerimiz gözümüzde derhal saygınlık kazandı. Hepsi de uysal bir dostluktan yana olsa da, bu öğretmenler muhafızlardan çok daha nitelikliydi. Benimkinin adı Somel, Jeff'inki Zava, Terry'ninki Moadine idi. Muhafızların ve üç kızımızın isimlerinden bir genelleme yapmaya çalıştık ama bir yere varamadık.

"İsimleri kulağa oldukça hoş geliyor. Genellikle kısa isimler, ama son heceleri birbirine benzemiyor -birbirine benzeyen iki isim bile yok. Yalnız, tabii henüz birbirimizi çok az tanıyoruz."

Dillerini daha iyi konuşmaya başlar başlamaz sormak istediğimiz birçok şey vardı. Bundan daha iyi bir öğretim yöntemi görmemiştim. Somel, saat iki ile dört arası dışında, sabahtan akşama kadar, daima yardıma hazırdı. Her zamanki dostane nezaketiyle daima cana yakındı. Bu da gittikçe daha çok hoşuma gidiyordu. Jeff, Zava Hanım'ı, -hiç biri açıkça böyle çağırılmadığı halde ona böyle seslenmek istiyordu- ona Esther teyzesini anımsattığı için, çok sevdiğini söylüyordu. Terry ise onlar tarafından kazanılmayı reddediyor, bizimle yalnızken kendi öğretmeninden alayla söz ediyordu.

"Bıktım artık!" diye karşı çıktı. "Bunların hepsinden bıktım. Bizi üç yaşındaki yetimler kadar acizmişiz gibi

buraya tıkmış, beğensek de beğenmesek de gerekli olduğunu düşündükleri şeyleri öğretiyorlar. Yaşlı kız küstahlıklarına lanet olsun!"

Ne var ki, eğitiliyorduk. Ülkelerinin büyütülmüş, çok güzel yapılmış bir haritasını getirdiler; böylece coğrafik terimlerle ilgili bilgimiz artıyordu; ancak ülkenin dışı hakkında bir şey sorduğumuzda gülümseyerek kafalarını salladılar.

Kitaplardaki gravürlerle birlikte bitkilerle ağaçların, çiçeklerle kuşların renkli çizimlerinden oluşan resimler getirdiler. Aletler, çeşitli küçük eşyalar getirdiler- okulumuzda bol miktarda "malzeme" vardı.

Terry olmasa halimizden çok daha memnun olacaktık. Oysa, haftalar ayları kovaladıkça gitgide daha hırçınlaşıyordu.

"Kafası kızmış ayılar gibi davranma," diye yalvardım. "Çok iyi anlaşıyoruz. Her geçen gün onları daha iyi anlıyoruz. Kısa süre içinde salıverilmek için uygun bir savunma yapabiliriz."

"Salıverilmek mi!" diye gürledi. "Salıverilmek -okuldan sonra içeride tutulan çocuklar gibi. Ben buradan Dışarıya Çıkmak istiyorum ve çıkacağım. Buranın erkeklerini bulup dövüşmek istiyorum! - veya kızlarını-"

"Galiba en çok ilgilendiğin şey kızlar," diye yorumladı Jeff. "Ne *ile* kavga edeceksin, yumruklarınla mı?"

"Evet -ya da sopalarla, taşlarla- Neyle olursa!" Bunun üzerine Terry kendini sakınarak hafifçe Jeff'in çenesine vurdu. "Örneğin böyle," dedi.

"Nasıl olursa olsun," diye devam etti, "aracımıza geri dönüp burayı terk edebiliriz."

"Eğer yerinde duruyorsa," dedim temkinlice.

"Of, homurdanma Van! Yerinde değilse bile aşağıya doğru yolumuzu bir şekilde buluruz -tekne oradadır, umarım."

Terry bu konuda kararlıydı, öyle kararlıydı ki sonunda bizi bir kaçış planı yapmaya ikna etti. Zordu, hayli tehlikeliydi, ancak onunla gitmezsek yalnız gideceğini söyledi. Elbette buna izin veremezdik.

Görünüşe bakılırsa çevreyi bütün ayrıntılarıyla incelemişti. Burnun ucuna bakan en dipteki penceremizden, duvarın nereye kadar uzandığını ve aşağıya düşüş mesafesini yaklaşık olarak tahmin edebiliyorduk. Çatıdan baktığımızda ise, daha fazlasını görebiliyorduk. Hatta bir yerden, bir an için duvarın aşağısında patikaya benzer bir yolu bile seçebiliyorduk.

"Burada önemli olan üç şey," dedi. "İpler, atik davranmak ve görünmemek."

"Bu en önemli kısmı," diye üsteledim hâlâ onu vazgeçirmeyi umarak. "Bir kaç çift göz geceleri hariç her dakika üstümüzde."

"Bu yüzden de bu işi geceleyin yapmalıyız," diye yanıtladı. "Kolay."

"Yakalarlarsa, bu kez bize bu kadar iyi davranmayabilirler, bunu da düşünmek zorundayız," dedi Jeff.

"Bu göze almamız gereken bir tehlike. Boynumu da kırsam, gideceğim," dedi Terry. Fikrini değiştirmeye hiç niyeti yoktu.

İp meselesi basit değildi. İnsanı taşıyacak kadar sağlam, bizi bahçeye, oradan da duvardan aşağı indirebilecek kadar da uzun bir şey. Spor salonunda sürüsüne bereket ip vardı -anlaşılan ip atlamayı, iple tırmanmayı seviyorlardı -ancak orada hiçbir zaman kendi kendimize kalmıyorduk.

İpi, yatak çarşaflarımızla kilimleri, giysileri birbirine ekleyerek yapmamız gerekiyordu. Üstelik muhafızlarımızdan ikisi burayı her gün köşe bucak temizlediğinden, bu işi geceleyin odamıza kapatıldıktan sonra yapmak zorundaydık.

Makasımız, bıçağımız yoktu, ama Terry çare üretmekte bir numaraydı. "Bu hanımların cam ve porselen kapları var, baksanıza. Banyodan bir cam kırıp onu kullanırız. Elbet bir yolunu buluruz," diye mırıldandı. Üçümüz birden pencerenin önünde üst üste dizilir, duvardan sarkıtmaya yetecek kadar pay bırakıp erişebildiğimiz en yüksek mesafeye göre ipin boyunu ayarlarız. Aşağıdaki o küçük patikayı tam nerede gördüğümü biliyorum, orada bir de asma ya da ona benzer büyük bir ağaç var, -yapraklarını gördüm."

Bu tehlikeyi göze almak çılgınlık gibi görünüyordu ancak bu, bir bakıma, Terry'nin keşif yolculuğuydu. Üstelik hepimiz bu hapislikten bıkmıştık.

Bunun üzerine erkenden odamıza çekilip dolunayı bekledik. Beceriksizce, insan taşıyacak kadar sağlam ipler yapmaya çalışarak tedirgin bir iki saat geçirdik.

Hücrenin derinliklerine çekilmek, bir cam parçasını kalın bir kumaşa sarıp gürültü çıkarmadan kırmak pek zor olmadı. Kırık cam parçası, makas kadar düzgün olmasa da işimizi görürdü.

Yoğun ay ışığı odamızın dört penceresinden içeri yayılıyordu -ışıklarımızı uzun süre açık bırakmaya cesaret edememiştik. Buradaki sonumuza hazırlanmak için çok sıkı çalışmamız gerekiyordu.

Duvarlara asılan kumaşlar, kilimler, bornozlar, havlular, yatak takımları, -hatta kalın yatak örtüleri- Jeff'in söylediği gibi, birbirine eklenmedik tek bir kumaş parçası bırakmadık.

Daha sonra ipimizin bir ucunu, pek göze batmayan en uçtaki pencerenin iç kısmındaki sağlam menteşeye sımsıkı bağlayıp, sarılı ip çıkınımızı aşağıya hafifçe sarkıttık.

"İşin bu tarafı kolay -ben ipi kesmek için en son geleceğim," dedi Terry.

Bunun üzerine önce ben kendimi aşağıya bırakıp duva-

ra sıkıca yaslanarak ayakta dikildim; sonra benim omuzlarıma Jeff, onun omuzlarına da Terry çıktı. Terry kafasının üstündeki ipi keserken bizi biraz salladı. Sonra kendimi yavaşça yere bıraktım, peşimden Jeff beni izledi. Sonunda, üçümüz ipimizin büyük bir kısmı elimizde, sağ salim bahçedeydik.

"Hoşça kal Büyükanne!" diyerek alçak bir sesle fısıldadı Terry. Bütün çalılarla ağaçların gölgesine sığınıp yavaşça sürünerek duvara doğru ilerledik. Terry, tam doğru noktayı belirleyecek kadar öngörülü davranmıştı. Bu, sadece taşın üstünde taşla çizilmiş bir izden ibaretti, yine de, bu ışıkta bakıp anlayacak kadar görebiliyorduk. İpi bağlamak için duvarın hemen yanında sağlam, orta boylu bir çalı vardı.

"Şimdi yine ikinizin üstüne çıkıp ilk önce ben yukarı tırmanacağım," dedi Terry. "Böylece siz ikiniz en üste çıkana kadar ip sabit durmuş olur. Sonra ben en aşağıya ineceğim. Kazasız belasız inebilirsem, beni görüp peşimden gelebilirsiniz -ya da örneğin, ipi üç defa sallarım. Eğer orada kesinlikle ayak basacak sağlam bir yer yoksa -ben de tekrar yukarı tırmanırım, olur biter. Herhalde bizi öldürmezler."

Yukarıyı dikkatlice inceledi, el sallayıp "tamamdır," diye fısıldadıktan sonra kendini bırakıp atladı. Jeff yukarı tırmandı, ben de onu takip ettim. Sallanıp sendeleyen silüetin, en aşağılarda bir yeşillik kümesi içinde gözden kaybolunca dek, karış karış mesafeden, ne kadar aşağıya düştüğünü anlayınca gerçekten tüylerimiz ürperdi.

Sonra ip üç defa hızla çekildi. Jeff ile beraber, özgürlüğe kavuşmanın verdiği mutluluk duygusuyla, liderimizi takip ettik.

Macerali Yolculuğumuz

Dar, biçimsiz, fazlasıyla eğimli, küçük bir kaya çıkıntısının üzerinde duruyorduk. Aşağıdaki sarmaşık olmasa, pisipisine kayıp o cüretkâr boyunlarımızı kırmamız işten bile değildi. Bu, küçük bir Amphelopsis'e (yabani üzüm bağına) benzeyen, sık yapraklı, her yere yayılmış bir şeydi.

"Görüyorsunuz, burası pek dik değil," dedi Terry gurur ve coşkuyla. "Burası bizim ağırlığımızı asla çekmez, ama bence üstünde teker teker, ellerimizle ayaklarımızla tutunup kayarak aşağı inersek, diğer kaya çıkıntısına sağ salim ulaşabiliriz."

Nasılsa ipimizi tekrar yukarı çıkarmak istemeyeceğiz. Burada da rahatça kalamayacağımıza göre, kabul ediyorum," dedi Jeff ciddiyetle.

Terry önden gitti. Bir Hıristiyan'ın ölümle nasıl yüz yüze geldiğini bize göstereceğini söylüyordu. Şans bizimleydi. Tuniklerimizi bırakarak en kalın giysilerimizi giymiştik. Tam sonuna geldiğimizde çok fena düştüğüm için, bir sonraki kayanın üstünde güçlükle durabiliyordum. Buna rağmen bu tırmanışı başarıyla tamamladık. Sonraki aşama "baca"ya benzer, uzun engebeli bir yarıktan aşağı iniş idi. Böylece, pek çok can acıtan sıyrık ve birkaç yara bere ile nihayet akarsuya ulaştık.

Orası daha karanlıktı, ancak olabildiğince uzun bir mesafeyi arkamızda bırakmamız gerektiğini gayet iyi hissediyorduk. Bunun üzerine, doğan güneş, siyah beyaz titrek ay ışığıyla yaprakların gölgesini görünmez kılıncaya dek, çamurlu sulardan atlayıp güçlükle ilerleyerek o kayalık nehir yatağından aşağı doğru zar zor indik.

Şu iri, doyurucu, yumuşak kabuklu yemişlerini çok iyi tanıdığımız sevimli bir fındık ağacı bulduk, fındıkları ceplerimize doldurduk.

Bu kadınların inanılmayacak kadar çok sayıda ve çeşitte cepleri olduğunu söylemeyi unutmuşum. Bütün giysileri cepliydi, özellikle ortadaki cepleri fındıklarla doluydu. Biz de, uygun adım yürüyen Prusya askerleri gibi ceplerimizi şişene kadar fındıklarla doldurduk, içebildiğimiz kadar su içip dinlenmeye çekildik.

Burası pek de rahat bir yer değildi. Ulaşılması hiç kolay olmayan, dik kıyı boyunca yükselen, çalılarla çok iyi gizlenmiş, kurak, yarık gibi bir yerdi. Üç dört saatlik yorucu bir tırmanış ve iyi bir kahvaltıdan sonra hepimiz yarığın üzerine boylu boyunca uzanıp –bir tür yazı turaydı bu- öğleden sonra güneş yüzümüzü iyice yakana kadar uyuduk.

Terry başımı ayağıyla hafifçe dürttü.

"Nasılsın, Van? Hâlâ hayatta mısın?"

"Hem de nasıl," dedim. Jeff de benim kadar neşeliydi.

Sağa sola dönecek kadar olmasa da gerinecek kadar yerimiz vardı; ancak her birimiz sırayla, arkadaki güvenli çalılıkların üzerine dikkatlice kayıp atlayabilirdik.

Oradan gündüz ayrılmak bir işe yaramayacaktı. Ülkenin büyük bir bölümünü değil, ama ekili bölgesinin sınırlarında olduğumuzu anlayacak kadarını görmüştük. Her yere alarm verileceği kesindi.

Terry, o sıcak, dar, küçük kayanın kenarında uzanmış, kendi kendine yavaşça kıkırdıyordu. Saygısız sözler söyle-

yerek muhafızlarımızla öğretmenlerimizin mahcubiyetini uzattıkça uzatıyordu.

Ona aracımızı bıraktığımız yere ulaşmamız için gidecek daha çok yolumuz olduğunu, büyük bir olasılıkla da gidince yerinde bulamayacağımızı anımsattım. Yakınıyorum diye beni hafifçe tekmeledi.

"Yardımcı olamayacaksan, fazla konuşma," diye karşı çıktı. "Bunun kolay olacağını hiçbir zaman söylemedim. Ancak, mahkûm olmaktansa Antarktika'daki buzullara kaçmayı yeğlerim."

Az sonra yine uyuklamaya başladık.

Derin uyku ve içimize işleyen kuru sıcak bize iyi gelmişti. O gece tüm ülkenin etrafını sardığını fark ettiğimiz engebeli ormanla çevrelenmiş araziyi takip ederek, epey bir mesafe kat ettik. Kimi zaman en uç sınıra yaklaşıyorduk. Aşağıdaki olağanüstü derinlik bir an için gözümüze çarpıp kayboluyordu.

"Bu coğrafya parçası bir bazalt sütunu gibi duruyor," dedi Jeff. "Aracımızı alıp el koyduysalar dönüşte çok iyi vakit geçireceğiz!" Bu lafının üzerine anında hafif bir tokat yedi.

İç taraflarda, ancak sadece ay ışığında görebildiklerimiz yeterince huzur vericiydi; gün ağarana dek epey yol aldık. Terry'nin dediği gibi, elimizden gelse bile, bu yaşlı hanımları öldürmeye niyetimiz yoktu; dahası, bu bir anlaşılsa, pekâlâ bizi yakalayıp geri götürecek güce sahiplerdi. Elimizden geldiğince gizlenip görünmemeye çalışarak sürünmekten başka çaremiz yoktu.

Pek fazla konuşmuyorduk. Geceleri engelli maraton yarışımızı yapıyorduk; bizi hiçbir şey durduramazdı; aşılamayacak en derin zorlu sulardan yüzerek geçiyorduk; ancak bu yalnızca iki kez başımıza gelmişti. Gündüzleri mışıl mışıl uyuyorduk. Öyle şanslıydık ki, bu ülkede yaşamımızı

gönlümüzce sürdürebiliyorduk. Ormanın en uzak köşesi bile yiyecek bakımından zengin görünüyordu.

Ancak Jeff öngörülü bir biçimde, bunun, ne kadar dikkatli olmamız gerektiğini gösterdiğini öne sürdü. Çünkü her an iri yapılı bir grup bahçıvan, ormancı ya da meyve toplayıcısıyla burun buruna gelebilirdik. Bu sefer başaramazsak kesinlikle bir daha başka şansımız olmayacağını hissettiğimizden, çok dikkatli davranıyorduk; sonunda, ta aşağılara, tırmanışa başladığımız o durgun gölün geniş yüzeyini görebildiğimiz bir noktaya ulaştık.

Terry aşağı bakarak "bence çok güzel görünüyor!" dedi. "Şimdi, eğer uçağı bulamazsak, ne yapıp yapıp bu duvarın üstünden atlamamız gerekirse, nereye geleceğimizi biliyoruz."

Buradaki duvar çok sevimsizdi. Öylesine dik yükseliyordu ki dibini görmek için boynumuzu uzatmak zorunda kalıyorduk. Aşağıda serili ülke, sık bitkilerden oluşan, çok uzaklardaki bir bataklık yumağı gibi görünüyordu.

Neyse ki, boyunlarımızı bu kadar da tehlikeye atmamız gerekmedi. Çünkü nihayet kayalarla ağaçların arasında sürünerek ilerleyen pek çok yerli gibi, sessizce yürüyerek ilk geldiğimiz düz yere ulaşmıştık; büyük bir şans eseri, aracımızı orada bulduk.

"Şu işe bakın, üstü de örtülü! Bu kadar düşünceli olacakları aklınıza gelir miydi?" diye haykırdı Terry.

"Bu kadarını düşünebiliyorlarsa daha fazlası da beklenir," diye uyardım onu yavaşça. "Bahse girerim başında nöbet tutuyorlardır."

Yavaş yavaş sönen ay ışığında elimizden geldiği kadar incelemeye çalıştık -ay ışığı hiç güvenilir değildir; ancak yükselen şafak bize tanıdık gelen, çadır bezi gibi kalın bir kumaşla sarılı şekli görmemizi sağlıyordu. Yakınlarda bir gözcü olduğuna dair de en ufak bir belirti yoktu. Doğru

dürüst çalışmamıza yetecek kadar aydınlık olduğu an hızla koşmaya karar verdik.

"Bu eski şeyin çalışıp çalışmayacağı umurumda değil," dedi Terry. Biner, kıyıya kadar çalıştırır, sonra da -cup!- tam suyun üstüne, teknemizin hemen yanına getiririz. İşte bakın, teknemiz orada!"

Gerçekten de aracımız orada, soluk, çarşaf gibi dümdüz suyun üzerinde gri bir koza gibi uzanıyordu.

Sessizce ama hızla koşarak örtünün bağlarını çekmeye başladık.

"Kahretsin!" diye umutsuz bir sabırsızlıkla haykırdı Terry. "Dikmişler! Yanımızda bıçak da yok!"

Bu baş belâsı örtüye asılıp çekiştirirken, Terry'nin başını bir savaş atı gibi havaya dikmesine neden olan bir ses -basbayağı bir kıkırdama, evet, üç kıkırdama sesi- duyduk.

İşte, Celis, Alima ve Ellador -orada, onları ilk gördüğümüz anki gibi, biraz ötemizde durmuş, üç afacan okul çocuğu gibi, merakla bakıyorlardı.

"Bekle, Terry, bekle!" diye uyardım. "Bu fazla basit. Dikkat et, bir tuzak olmasın!"

"Yumuşak kalplerine yalvaralım," diye diretti Jeff. "Bence bize yardım ederler. Belki de bıçakları vardır."

"Ne de olsa, onları zorlamanın yararı yok." Ben kesinlikle Terry'nin tarafını tutuyordum. "Bizden çok daha hızlı koşup tırmanabildiklerini biliyoruz."

Bunu isteksizce kabul etti; aramızda kısaca konuştuktan sonra, ellerimizi dostça uzatarak yavaşça onlara doğru yaklaştık.

Biz onlara iyice yaklaşana kadar yerlerinden kımıldamadılar. Sonra bize durmamız gerektiğini işaret ettiler. Emin olmak için, bir iki adım daha attık, o anda hızla geri çekildiler. Bunun üzerine belirttikleri mesafede durduk. Daha sonra dillerini becerebildiğimiz kadar kullanarak

içinde bulunduğumuz durumun ciddiyetini açıkladık. Nasıl tutsak edildiğimizi, nasıl kaçtığımızı, -burada bol miktarda pantomim yaparak epey ilgilerini çektik, -fındıkla beslenerek nasıl gündüz saklanıp gece yolculuk yaptığımızı anlattık- bunu söylerken Terry çok açmış gibi davrandı.

Aç olması mümkün değildi, biliyordum; bir sürü yiyecek bulmuş, yerken kendimizi kısıtlamamıştık. Ancak bir şekilde etkilenmiş görünüyorlardı; fısır fısır konuşup bir karara vardıktan sonra ceplerinden bir takım küçük paketler çıkarıp gayet rahat, düzgün bir halde ellerimize tutuşturdular.

Buna en çok sevinen Jeff olmuştu; görünüşe bakılırsa, Terry'nin de aşırı el kol hareketleriyle hayranlığını belirtmesi, onları, çocukça bir tavırla, yeteneklerini göstermeleri için birden harekete geçirmişti. Biz, fırlattıkları nefis bisküvileri yerken, Ellador da bizim hareketlerimizi dikkatle izlerken, Celis biraz uzağa kaçıp dengeli üç sopanın üzerine büyük sarı bir fındık koyarak "kaya üstünde ördek" benzeri bir düzenek kurdu; bu arada Alima taş topluyordu.

Taşları oraya atmamızı istediler, biz de attık, fakat hedef çok uzaktaydı. Bu peri misali küçük hanımları kıkır kıkır güldüren sadece birkaç ıskalamanın ardından, Jeff bütün düzeneği yere indirmeyi başardı. Benimki biraz zaman aldı, Terry ise, duyduğu büyük rahatsızlıkla, üçüncü geldi.

Sonra Celis üçayaklı küçük düzeneği yeniden kurdu, bir daha gösterip devirirken kısa buklelerini şiddetle sallayarak dönüp bize baktı. "Hayır," dedi. "Kötü-yanlış!" Onu çok iyi takip edebiliyorduk.

Sonra, iri fındığı tepeye koyarak düzeneği bir kez daha kurup diğerlerinin yanına döndü. İçlerinden biri kurucu olarak kenarda dururken, o sinir bozucu kızlar orada oturup sırayla oraya küçük taşlar attılar. Her üç atıştan ikisinde sopaları devirmeden fındığı yere düşürdüler. Hallerinden

de son derece memnunlardı, aslında hiç de öyle olmadığımız halde, biz de memnunmuş gibi davrandık.

Bu oyundan sonra çok samimi olduk, ancak Terry'ye "fırsat bulmuşken oradan ayrılmasak, üzülürdük," dedim. Sonra da bize bıçak vermeleri için yalvardık. Ne yapmak istediğimizi göstermek zor olmadı. Bunun üzerine her biri gururla cebinden keskin, sustalıya benzer birer bıçak çıkardı.

"Evet," dedik coşkuyla, "işte bu! Lütfen-" Gördüğünüz gibi dillerini bayağı öğrenmiştik. Sadece bu bıçakları istiyorduk, ancak vermeyeceklerdi. Bir adım daha yaklaşsak, her an uçmaya hazır halde geri kaçıyorlardı.

"Yararı yok," dedim. "Gelin, sivri taş gibi bir şey bulalım -bu şeyi sökmeliyiz."

Aramaya koyulduk. Kenarı keskin parçalar bulup örtüyü parçalamaya başladık. Bu, midye kabuğuyla yelken bezi kesmeye çalışmak gibi bir şeydi.

Terry bir yandan kesip delikler açarken bize alçak sesle, "Çocuklar, oldukça iyi durumdayız -bir ölüm kalım hamlesi yapıp şu kızları yakalayalım- bunu yapmak zorundayız." dedi.

Nasıl uğraştığımızı görmek için iyice yaklaşmış, bizi çok şaşırtmışlardı. Dahası Terry'nin dediği gibi, yaptığımız son çalışma bedenimizi bütünüyle güçlendirmişti. Umutsuz birkaç dakika boyunca bu kızları korkutmuş, adeta onların karşısında galip gelmiştik.

Ancak ellerimizi uzattığımız anda aramızdaki mesafe genişledi; gözle görünür bir şekilde hızlanmışlardı. Sonra da, biz, bana pek akıl kârı gibi görünmeyen bir uzaklığa doğru, en yüksek hızımızla koştuğumuz halde, her seferinde açık farkla önden gittiler.

Nihayet ardı ardına yaptığım uyarılardan sonra soluksuz kalıp durduk.

"Bu aptallıktan başka bir şey değil," diye çıkıştım. "Kasıtlı yapıyorlar -geri dönün, yoksa pişman olursunuz."

Geldiğimizden çok daha yavaş bir şekilde geri döndük. Üstelik gerçekten de pişmandık.

Kundağa sarılı aracımıza ulaştığımızda, örtüsünü parçalamaya çalışırken, her tarafta, çok iyi tanıdığımız, metanetli, uysal, kararlı yüzler belirmeye başladı.

"Aman Tanrım!" diye inledi Terry. "Albaylar! İşte hepsi buraya kadar -bire karşı kırklar."

Savaşmanın bir anlamı yoktu. Bu kadınların, bir askeri talim birliğinden çok, ortak dürtüyle harekete geçen bir yığın misali, sayıca üstünlüğe inandıkları su götürmezdi. En ufak bir korku belirtisi göstermiyorlardı. Silaha benzer bir şeyimiz olmadığından, onlar ise, en az yüz kişi, on sıra halinde etrafımızı sarmış olduğundan, elimizden geldiğince zarif bir biçimde teslim olduk.

Doğal olarak -sıkı gözetim altında bir mahkûmiyet ya da hücre hapsi gibi- bir ceza bekledik. Nedense böyle bir şey olmadı. Bize sadece okul kaçaklarıymışız gibi davrandılar -kaçış sebebimizi de gayet iyi anlamış gibiydiler.

Bu kez anestezi yoluyla değil, iyice ayırt edilir olabilmemiz için, her birimiz ayrı bir araçta, biri sağımızda, biri solumuzda, üçü de karşımızda oturan iri kıyım kadınlarla birlikte, tıpkı bizimkilere benzeyen elektrikli motorlarla suyun üzerinden kayarcasına geçip geri döndük.

Hepsi de gayet cana yakındı. Sınırlı gücümüz el verdiğince bizimle konuştular. Terry basbayağı küçük düşmüştü. İlk başlarda hepimiz, çok sert bir tavırla karşılaşacağımızdan korkmuştuk. Yine de ben, kendi adıma yavaş yavaş hoş bir güven duymaya, yolculuğun tadını çıkartmaya başladım.

İşte, hepsi de son derece iyi kalpli olan, basit bir oyunu kazandığında hissettiği küçük bir zafer duygusu dışın-

da kötü bir duygu barındırmayan, o duyguyu da nezaketle bastıran beş samimi yol arkadaşım buradaydı.

Bu, ülkeyi tanımak için de iyi bir fırsattı; gezdiğim yerler arttıkça burayı daha çok beğeniyordum. Derhal etrafı yakından incelemeye koyulduk. Yerleri süpürülmüşçesine temiz muhteşem yolları, bitmez tükenmez sıra sıra ağaçların gölgesi, bu gölgenin altında serili çiçek şeritleriyle göz alabildiğince yayılan, türlü türlü tılsımlarla dolu bu zengin, konforlu ülkenin ne kadar güzel olduğunun farkına vardım.

Birçok köyden, şehirden geçtik. Sonunda ilk gördüğümüz şehrin parklara benzeyen güzelliğinin hiç de olağanüstü olmadığını anladım. Uçaktan, yüksekten hızla uçarken gördüğümüz manzara, ayrıntıları göremesek de, en ilginç olanıydı. O ilk gün, boğuşup esir alınırken bunların çoğunu fark edememiştik. Oysa, şu ana kadar saatte rahatlıkla otuz mil kadar hızla yol alarak ülkenin büyük bir bölümünü kat etmekle epey fikir sahibi olmuştuk.

Öğle yemeği için muazzam büyük bir şehirde durduk. Burada, caddelerin arasında ağır ağır dolanırken daha çok kişiyle karşılaştık. Geçtiğimiz her yerden bize bakmak için dışarı çıkmışlardı; ancak burada sayıları daha fazlaydı.

Ağaçlarla çiçeklerin arasında gölgeli küçük masaları olan büyük bahçeli bir yere yemek yemeye girdiğimizde bir sürü göz üzerimizdeydi. Kır, köy ya da şehir, her yerde sadece kadınlar. Yaşlı kadınlar, genç kadınlar, büyük bir çoğunluğu ne genç ne yaşlı görünenler, ama sadece kadınlar; daha az sayıda olsalar da genellikle kendi aralarında gruplar halinde görünen genç kızlarla çocuklar da göze çarpıyordu. Okul ya da çocuk parkına benzer yerlerde pek çok küçük çocukla genç kız gözümüze ilişmişti. O ana dek görebildiğimiz kadarıyla hiç erkek çocuk bulunmadığını söyleyebilirdik. Hepimiz dikkatle bakıyorduk. Kadınların

hepsi nezaketle, kibarlıkla ve sabırsız bir ilgiyle gözlerini dikmiş bize bakıyordu. Hiç biri kaba değildi. Artık konuşmalarının çoğunu anlayabiliyorduk. Söyledikleri her şey gayet hoş geliyordu.

Üçümüz hava kararmadan sağ salim büyük odamıza döndük. Vermiş olduğumuz zarar tamamen görmezden gelindi; yataklar ilk seferki kadar düzgün ve yumuşaktı, yeni giyeceklerle havlular konmuştu. Bu kadınların bütün yaptığı geceleri bahçeleri aydınlatıp fazladan bir gözcü koymaktı. Ancak ertesi gün bizi hesap vermeye çağırdılar. Yeniden yakalanma sürecimize katılmamış olan üç öğretmenimiz tamamen bizim için hazırlanmakla epey meşgul olmuş, şimdi de açıklama yapıyordu.

Aracımıza doğru gideceğimizi, -ölmeden- aşağı inmemizin başka bir yolu olmadığını çok iyi biliyorlardı. Bu yüzden kaçışımız kimseyi sıkıntıya sokmamıştı; bütün yaptıkları, ormanın iki nokta arasındaki sınırları boyunca hareketlerimize göz kulak olmaları için bölgenin sakinlerini çağırmaktı. Anlaşıldığına göre, o gecelerin çoğunda nehir yatağının kenarındaki büyük ağaçlarda ya da tepedeki kayaların arasında güvenli bir şekilde oturan dikkatli hanımlar tarafından gözlenmiştik.

Terry acayip kızmış görünüyordu. Oysa bu durum bana son derece gülünç geldi. Meğer biz burada kanun kaçakları gibi gizlenip fırsat kollayarak dolaşır, yemişlerle meyvelerle beslenir, geceleri yağmurdan ıslanıp üşür, gündüzleri susuz kalıp terleyerek hayatımızı tehlikeye atarken, bu saygıdeğer hanımlar sadece bizim ortaya çıkmamızı bekliyorlarmış.

Derken, bizim anlayabilmemiz için kelimeleri özenle kullanarak açıklama yapmaya başladılar. Anlaşılan bizi ülkenin -bir tür toplumsal vesayet altında tutulması gereken- konukları gibi görüyorlardı. Bu ilk zorbalığımız bir süreliğine gözetim altında tutulmamızı gerekli kılmıştı,

ama dillerini bir öğrensek -hiçbir zarar vermeyeceğimiz konusunda da bir anlaşsak- ülkenin her köşesini bize göstereceklerdi.

Jeff onları inandırmaya hevesliydi. Elbette Terry'den söz etmedi, ama, kendinden utandığını, artık kesinlikle onların istediği gibi olacağını açıkça bildirdi. Dil konusuna gelince, hepimiz öğrenmeye can atıyorduk. Bize çok sayıda kitap getirdiler, ben de ciddi bir şekilde okumaya başladım.

Bir gün kendi odamızda biz bizeyken, Terry birden "fasarya edebiyat" diye çıkıştı. "Doğal olarak insan çocuk öyküleriyle başlamayı umar, ama şu aşamada biraz daha ilginç şeyler beklerdim."

"İçinde erkek olmayan heyecan verici aşk romanları ya da fırtınalı maceralar bekleyemezsin, öyle değil mi? diye sordum. Terry'yi, bizim burada hiç erkek olmadığını kabul etmemiz kadar rahatsız eden bir şey yoktu. Oysa ne bize verdikleri kitaplarda ne de resimlerde, onlara ait tek bir iz bulunmuyordu.

"Kapa çeneni!" diye homurdandı. "Amma saçma sapan konuşuyorsun! Onlara açıkça soracağım -artık dillerini yeterince biliyoruz."

Doğrusu dillerini öğrenmek için elimizden geleni yapıyor, akıcı bir şekilde okuyup, okuduklarımızı gayet kolaylıkla tartışabiliyorduk.

O gün öğleden sonra hep birlikte çatıda oturuyorduk, öğretmenlerimizle birlikte üçümüz bir masada toplanmıştık, etrafta gardiyan da yoktu. Bir süre önce, eğer şiddete başvurmayacağımız konusunda anlaşırsak bizi her dakika gözetlemekten vazgeçeceklerini söylemişlerdi. Biz de bütün kalbimizle söz verdik.

Bunun üzerine orada öylece, huzurla oturduk. Hepimiz benzer giysiler içindeydik; saçlarımız artık onlarınki kadar

uzundu. Onlardan tek farkımız sakallarımızdı. Sakal bırakmak istemiyorduk. Gelgelelim, şu ana kadar onları bize herhangi bir kesici alet vermeye ikna edememiştik.

"Hanımlar," diye başladı Terry, adeta beklenmedik bir anda, "bu ülkede hiç erkek yok mu?"

"Erkek mi?" diye yanıtladı Somel. "Sizin gibi mi?"

"Evet, erkek," Terry sakalını gösterip geniş omuzlarını geriye attı. "Erkekler, gerçek erkekler."

"Hayır," diye yanıtladı sakince. "Bu ülkede hiç erkek yok. İki bin yıldır aramızda hiç erkek olmadı."

Bakışları dürüst ve samimiydi. Üstelik bu şaşırtıcı cümleyi hiç şaşırtıcı değil de, gayet normal bir şeymiş gibi söylemişti.

"İyi ama -bu insanlar- bu çocuklar," diye, ona zerre kadar inanmayarak, ama bunu söylemek de istemeyerek karşı çıktı.

"Ah evet," diye gülümsedi. Şaşırdığınızı düşünemedim. Burada hepimiz anneyiz, ancak hiç baba yok. Bunu çok daha önceleri soracağınızı sanıyorduk -neden sormadınız?" Bakışları her zamanki gibi son derece kibar, ses tonu da oldukça içtendi.

Terry, dillerini kullanmaya tam alışamadığımızı anlattı. Hatta bana kalırsa bu dili iyice bozmuştuk. Jeff ise çok daha açık sözlüydü.

"Buna inanmakta güçlük çektiğimizi kabul edersek," dedi, "bizi bağışlar mısınız?

Dünyanın başka hiçbir yerinde böyle bir şeyin olmasına imkân yok."

"Sizde bunun mümkün olduğu bir yaşam türü yok mu?" diye sordu Zava.

"Tabii, evet -bazı gelişmemiş türlerde, var tabii."

"Ne kadar gelişmemiş -daha doğrusu ne kadar üstün?"

"Şey -bunun görüldüğü çok gelişmiş bazı böcek türleri

var. Partenojenez diyoruz buna -bakire doğum anlamına geliyor."

Zava onu takip edemiyordu.

"*Doğumu* tabii ki biliyoruz da, *bakire* nedir?"

Terry rahatsız olmuşa benziyordu, Jeff ise soruyu sakince karşıladı. "Çiftleşen hayvanlar arasında, bakire sözcüğü çiftleşmemiş dişiye verilen addır." diye yanıtladı.

"Ha, anladım. Peki erkekler için de aynı sözcük kullanılır mı, yoksa bunun için ayrı bir terim mi var?"

Aynı terimin geçerli olduğunu ancak nadiren kullanıldığını söyleyerek bu soruyu aceleyle geçti.

"Yaa?" dedi. "İyi ama biri diğeri olmadan kesinlikle çiftleşemez. Öyleyse, çiftleşmeden önce her ikisi de -bakir- değil midir? Hem, söylesenize, doğumu sadece baba tarafından gerçekleşen yaşam biçimleriniz de var mı?"

"Bildiğim kadarıyla yok," diye yanıtladı, bunun üzerine ben de ciddice sordum.

"Bizden, burada iki bin yıldır sadece kadınların bulunduğuna ve sadece kız bebek doğurduklarına inanmamızı mı bekliyorsunuz?"

"Tamamen öyle," diye ciddiyetle başını sallayarak yanıtladı Somel. "Tabii başka hayvanlarda böyle olmadığını, anneler kadar babaların da olduğunu biliyoruz. Hem sizlerin de birer baba olduğunuzun, her iki türün de bulunduğu bir toplumdan geldiğinizin farkındayız. Gördüğünüz gibi, bizimle rahatça konuşmanızı, bize kendi ülkeniz ile dünyanın geri kalan kısmı hakkında bilgi vermenizi bekliyoruz. Baksanıza, biz sadece kendi ülkemizi bilirken, sizler ne kadar çok şey biliyorsunuz."

Önceki çalışmalarımız sırasında, dışarıdaki büyük dünyayı anlatmak, taslaklar, haritalar çizmek, hatta küre şeklinde bir meyveden bir yerküre yaparak ülkelerin büyüklükleriyle aralarındaki bağlantıları gösterip her birinde

kaç kişinin yaşadığını söylemekte epey zorluk çekmiştik. Bütün bunlar sadece ana hatlarıyla verilen yetersiz bilgiler olduğu halde, gayet iyi anlamışlardı.

Bu kadınlar üzerinde tam istediğim etkiyi yaratamadığını düşünüyordum. Hiç de cahil değillerdi, aksine son derece akıllıydılar -bunu gittikçe daha iyi anlıyorduk; olayları akıl süzgecinden geçirmede, geniş düşünebilme becerisinde bir numaraydılar, ancak bilmedikleri pek çok şey vardı.

Oldukça sakin mizaçlı, sabırlı ve iyi kalpliydiler. Hepsinde bulunan en etkileyici özelliklerden biri de hiç sinirli olmamalarıydı. O sırada incelediğimiz tek grup buydu, ancak daha sonraları bunun genel bir özellik olduğunu gördüm.

Becerikli, güvenilir ellerde olduğumuzu giderek daha fazla hissediyorduk, buna rağmen bu kadınların genel seviyesi hakkında hâlâ tam bir fikir edinememiştik.

"Bize elinizden geldiğince her şeyi öğretmenizi istiyoruz," diye sürdürdü konuşmasını Somel. Kendinden emin, biçimli ellerini önündeki masanın üzerinde birleştirmişti. Aydınlık sakin gözleriyle içtenlikle gözlerimize bakıyordu. "Biz de size bizdeki yeni, yararlı şeyleri öğretmek istiyoruz. Çok iyi tahmin edebileceğiniz gibi, iki bin yıldan sonra aramızda erkeklerin olması bizim için müthiş bir şey. Tabii kadınlarınızı da tanımak istiyoruz."

Onlar için önemli olduğumuza ilişkin sözleri Terry'yi anında sevindirmişti. Kafasını kaldırma biçiminden, bunun onu memnun ettiğini anlamıştım. Ancak Somel kadınlarımızdan söz ettiğinde, daha önce hayatım boyunca "kadınlar" sözü geçtiğinde hissettiğim hiçbir duyguya benzemeyen, bir tür tuhaf, ufak, tanımlanamaz bir şey hissettim.

"Bize bunun nasıl ortaya çıktığını anlatır mısınız?" diye üsteledi Jeff. " 'İki bin yıldır' dediniz- ondan evvel burada erkekler var mıydı?"

"Evet," diye yanıtladı Zava.

Bir süreliğine hepsi sessizleşti.

"Tüm hikâyemizi okumalısınız -telaşlanmayın- açık ve kısa yazılmıştır. Nasıl tarih yazılacağını öğrenmemiz çok vaktimizi aldı. Ah! Sizinkini okumayı ne kadar isterdim!"

Heyecanla parlayan gözleriyle döndü, her birimize tek tek baktı.

"Harika olurdu değil mi? İki bin yılın tarihini karşılaştırmak, aramızdaki, sadece anne olan bizlerle, hem anne hem de baba olan sizler arasındaki farkları görmek. Tabii, kuşlarımızın hayatında babanın da neredeyse anne kadar gerekli olduğunu görüyoruz. Ancak böceklerde bunun daha az, bazen çok küçük bir önemi olduğunu görüyoruz. Sizde de böyle değil mi?"

"Ah, evet, kuşlarla küçük böceklerde böyle," dedi Terry. "Ama hayvanlarda değil- hayvanlarınız *yok mu*?"

"Kedilerimiz var," dedi. "Kedilerin erkeği pek işe yaramıyor."

"Büyükbaş hayvanlarınız, koyunlarınız, atlarınız yok mu?" Bu hayvanların kabataslak resimlerini çizip ona gösterdim.

Hızlı ve keskin hareketlerle koyun ya da lama benzeri bir şey çizerek "çok eski günlerde bunlardan vardı," dedi Somel. İki üç çeşit köpek çizip "bir de bunlardan" dedi. "Bir de şundan" diyerek benim acayip, yine de ne olduğu belli olan atımı gösterdi.

"Onlara ne oldu?" diye sordu Jeff.

"Artık onları istemiyoruz. Çok fazla yer kaplıyorlardı -insanlarımızı beslemek için topraklarımızın tümüne ihtiyacımız var. Gördüğünüz gibi küçücük bir ülke burası."

"Süt olmadan ne yapıyorsunuz?" diye sordu Terry şaşkınlıkla.

"*Süt mü*? Fazlasıyla sütümüz var -kendi sütümüz."

"Ama-ama- yemek pişirirken kullanmak için demek

istiyorum -yetişkinler için," dedi Terry budalaca. Kadınlar şaşkın, bir parça rahatsız olmuş bir halde bakıyorlardı.

Jeff imdada yetişti. "Biz büyük baş hayvanları sütleri için olduğu kadar etleri için de besliyoruz," diye açıkladı. "İnek sütü temel besin maddesidir. Sütü sağıp dağıtan büyük bir süt endüstrimiz vardır."

Hâlâ şaşkın görünüyorlardı. Çizdiğim inek resmini gösterdim. "Çiftçiler ineği sağarlar," dedim. Bir süt kovasıyla bir tabure çizip, pantomim hareketleriyle adamın sütü sağışını gösterdim. "Daha sonra bu süt şehre götürülüp sütçüler tarafından dağıtılır- sabahları herkesin kapısında süt olur."

"İneğin yavrusu yok mudur?" diye sordu Somel ciddiyetle.

"Ah, vardır tabii, ona da buzağı denir."

"Bu süt hem size hem de buzağıya yeter mi?"

İnekten buzağıyı, buzağıdan da kendi besinini çalan süreci bu tatlı yüzlü üç kadına anlatmak epey zaman aldı. Bu konuşma bizi et işiyle ilgili daha derin tartışmalara götürdü. Bembeyaz bir suratla, bağışlanmayı dileyerek hepsini dikkatle dinlediler.

Bu hikâyeyi maceralarla süslemeye çalışmama gerek yok. Bu olağanüstü kadınlarla geçmişleri bu kitabı okuyanlara ilginç gelmiyorsa, zaten hiç ilgilenmeyeceklerdir.

Bize gelince -bir ülke dolusu kadına karşı üç genç adamne yapabilirdik ki? Tarif ettiğimiz gibi kaçmış, Terry'nin yakındığı gibi, kimseye vurup rahatlayamadan, sessiz sakin, aynen geri getirilmiştik.

Macera yoktu, çünkü kavga edecek bir şey yoktu. Bu memlekette vahşi hayvan yoktu, evcil olanlar da çok az sayıdaydı. Şimdi durup size bunların içinde, bu memlekette en sık rastlanan ev hayvanından söz edebilirim. Kediler, elbette. Ama ne kediler!

Bu Burbanks hanımları kedilerine ne yapmışlardır dersiniz? Çok uzun ve dikkatli bir seçme ve eleme yöntemiyle miyavlamayan bir kedi türü geliştirmişlerdi! Gerçekten. Bu zavallı aptal hayvanların en fazla yapabildiği, acıktıkları veya kapıyı açtırmak istedikleri zaman cırlamak, bir de tabii, yavrularına mırıldanarak çeşitli anaç sesler çıkarmaktı.

Dahası, bu hayvanlar kuşları öldürmeyi bırakmışlardı. Fare, köstebek gibi yiyecek malzemelerinin düşmanı olan

hayvanları öldürmek için sıkı bir eğitim almışlardı; oysa kuşlar sayısız miktarda ve güvendeydi.

Biz kuşlardan söz ederken Terry onlara şapkalarına kuştüyü takıp takmadıklarını sordu. Bu düşünce çok hoşlarına gitmişe benziyordu. Terry, bizdeki kadınların taktığı, üzerine boy boy kuş tüyleriyle ona benzer gıdıklatıcı şeylerin yapıştırılmış olduğu birkaç kadın şapkası çizdi. Bu kadınlar, bizim kadınlarımızla ilgili her şeye olduğu gibi buna da büyük ilgi gösterdiler.

Kendilerine gelince, sadece güneşin altında çalışırken gölgelenmek için şapka taktıklarını söylediler. Bunlar da Çin'de ya da Japonya'da kullanılanlara benzeyen büyük, hafif, hasır şapkalardı. Soğuk havalarda başlık veya kukuleta takıyorlardı.

Terry yapabildiği kadar güzel, tüylü şapkalı bir kadın resmi yaparak "sadece süs olarak- yakışacağını düşünmüyor musunuz?" diye sürdürdü sorusunu.

Buna kesinlikle katılıyorlardı. Ancak, erkeklerin de aynı tür şapkaları takıp takmadıklarını sordular. Hemen kendi kullandığımız şapkalardan çizerek, bunları takmadığımızı anlatmaya çalıştık.

"Peki erkekler şapkalarında tüy kullanmıyorlar mı?"

"Sadece Kızılderililer," diye açıkladı Jeff. "Bilirsiniz, vahşi adamlar." Onlara göstermek için bir de savaş başlığı çizdi.

"Bir de askerler," diye ekledim tüylü bir asker şapkası çizerek.

Ne bir korku, ne bir hoşnutsuzluk, hatta pek büyük bir şaşkınlık ifadesi bile göstermediler -sadece yoğun bir ilgi. Bir de aldıkları notlar! – hem de binlercesi!

Her neyse, kediciklerimize dönecek olursak, üreme yöntemlerindeki bu başarı bizi çok etkilemişti. Bize bunun nedenini sorduklarında –gerçekten de bizi soru yağmuru-

na tutmuşlardı- köpeklere, atlarla sığırlara neler yapıldığını anlattık. Kedilerin ise gösteri amacı dışında kullanılmadığını söyledik.

Keşke ben de onların bizi sorgularken takındığı kibar, sakin, istikrarlı, hünerli tavrı gösterebilsem. Bu sadece ilginç olmaktan kaynaklanmıyordu -biz onlara ne kadar ilginç geliyorsak onlar da bize o kadar ilginç geliyordu. Ne var ki, onlar toplumsal yapımızı anlamaya çalışırken, biz, dizi dizi sorularının karşısında yavaş yavaş kuşatılıp sıkışacak, sonunda kendimizi itiraf etmek istemeyeceğimiz şeylerle yüzleşmek zorunda hissedecektik.

"Yetiştirdiğiniz bütün bu köpek cinsleri yararlı mı?" diye sordular.

"Ah -yararlı! Elbette, av köpekleri, bekçi köpekleri ve çoban köpekleri yararlıdır- bir de kızak köpekleri tabii! — herhalde fare tutanlar da. Ama biz köpeklere *yararlı* oldukları için bakmayız. Köpek 'insanın dostudur' diye düşünür -onları severiz."

Bunu anladılar. "Biz de kedilerimizi bu şekilde severiz. Tabii ki hem dostlarımız, hem de yardımcılarımızdırlar. Ne kadar akıllı ve sevgi dolu olduklarını görebilirsiniz."

Bu bir gerçekti. Bazı nadir örnekler dışında hiç böyle kedi görmemiştim. Büyük, güzel, ipeksi, herkesle dost, üstelik gerçek sahiplerine özveriyle bağlı yaratıklar.

"Yavru kedileri boğarken yüreğiniz parçalanıyordur herhalde," dedik. Oysa onlar, "Yo, hayır! Sizin değerli sığırlarınızı önemsediğiniz kadar önemsiyoruz onları. Erkekleri anne kedilere oranla çok daha az sayıda, her şehirde en iyilerinden sadece birkaç tane var; duvarlarla örülü bahçelerde ve arkadaşlarının evlerinde gayet mutlu yaşıyorlar. Yalnız çiftleşme dönemleri yılda sadece bir kez," dediler.

"Erkekleri için oldukça zordur, değil mi?" dedi Terry.

"Yo, aslında değil! Bakın, yüzyıllardır istediğimiz kedi

türünü üretiyoruz. Gördüğünüz gibi, sağlıklı, mutlu ve cana yakınlar. Siz köpeklerinize nasıl bakıyorsunuz, çift olarak mı tutuyorsunuz, yoksa erkeklerini ayırıyor musunuz, nasıl?"

Biz de doğrusu bunun tam olarak erkek meselesi olmadığını; kimsenin dişi köpek istemediğini; genellikle bütün köpeklerimizin erkek olduğunu -yaşamasına izin verilen dişi oranının çok az olduğunu anlattık.

Bunun üzerine Zava, içten sıcak gülümseyişiyle Terry'yi izleyerek, onun sözlerini yineleyerek karşılık verdi: "Erkekleri için oldukça zordur, değil mi?" Eşleri olmadan yaşamaktan memnunlar mı? Köpekleriniz bizim kedilerimiz kadar sağlıklı ve iyi huylu mu?"

Jeff, Terry'ye hınzırca bakarak güldü. Aslında Jeff'te hainice bir şey sezmeye başlamıştık. Sık sık kaypaklaşıp tartışmalarda onların tarafını tutuyordu; ayrıca tıbbi bilgisi de bir şekilde ona farklı bir bakış açısı veriyordu.

"Üzülerek itiraf etmeliyim ki," dedi onlara "bizde, insanın yanında köpek, en çok hastalık taşıyan hayvandır. Huylarına gelince, insanları, özellikle de çocukları ısıran bazı köpekler elbette vardır."

Bu tam bir hainlikti. Zira, çocuklar bu ülkenin *varolma nedeniydiler.* Hepsi birden hemen o an gerginleşti. Hâlâ nazik, hâlâ ölçülüydüler, ancak seslerinde müthiş bir şaşkınlığın izleri vardı.

"Anladığımıza göre çiftleşmemiş olan, çocukları ısıran bir hayvan yetiştiriyorsunuz, öyle mi? Bunlardan yaklaşık olarak kaç tane var, acaba?"

"Büyük şehirlerde binlerce," dedi Jeff. "Şehir dışında da hemen her ailenin bir köpeği vardır."

Terry burada söze karıştı. "Hepsi de tehlikelidir diye düşünmeyin. Isıranların oranı yüzde bir bile değildir. Onlar çocukların en iyi dostlarıdır -hem, oynayacak köpeği

olmayan bir erkek çocuğunun pek ısırılma ihtimali yoktur!"

"Peki ya kızlar?" diye sordu Somel.

"Ah, -kızlar- elbette onlar da köpekleri severler," dedi, ancak sesi biraz donuklaşmıştı. Buna benzer küçük şeyleri hiç gözden kaçırmadıklarını daha sonra anlayacaktık.

İnsanın şehirdeki dostunun bir mahkûm olduğu; azıcık hareket olsun diye boynunda tasmayla dışarı çıkarıldığı; pek çok hastalığın yanı sıra kuduz hastalığının öldüren dehşetine de maruz kaldığı ve çoğu kez vatandaşların güvenliği için, ağızlıkla dolaştırıldığı gerçeğini bize yavaş yavaş itiraf ettirdiler. Jeff, kuduz köpekler tarafından ısırılma ve öldürülme olaylarıyla ilgili tanık olduğu ya da okuduğu akılda kalıcı örnekleri hainceekledi.

Bu konu üzerine ne bize çıkıştılar ne de yaygara koparadılar. Yargıçlar kadar sakindi bu kadınlar. Yine de not aldılar; Moadine yazılanları bize okudu.

"Olayları doğru anlamış mıyım, lütfen söyleyin," dedi. "Hem sizin ülkenizde hem de diğerlerinde böyle mi?"

"Evet," diye doğruladık, "uygar ülkelerin çoğunda."

"Uygar ülkelerin çoğunda artık işe yaramaz hale gelmiş bir hayvan türü korunmaktadır-"

"Onlar koruyucudur," diye üsteledi Terry. "Eve hırsız girmeye çalışırsa havlarlar."

Bu sefer "hırsız" sözcüğünü not edip devam etti: "insanların bu hayvana duydukları sevgi yüzünden."

Zava burada araya girdi. "Bu hayvanı bu kadar çok sevenler kadınlar mı yoksa erkekler mi?"

Terry "Her ikisi de!" diye üsteledi.

"Eşit derecede mi?" diye sorguladı Zava.

Jeff "Saçmalama, Terry -erkeklerin köpekleri daima kadınların sevdiğinden daha çok sevdiğini biliyoruz," dedi.

"Özellikle erkekler, bu hayvanı bu kadar çok sevdikleri

için, bir yere kapatılıyor veya zincirli tutuluyorlar."

"Neden ama?" diye sordu birdenbire Somel. "Biz de erkek kedilerimizi kapalı yerde tutuyoruz çünkü çok yavrulamalarını istemiyoruz; yalnız, onlar zincirli değil- koşturabilecekleri çok geniş alanları var."

"Değerli bir köpek başıboş bırakılırsa çalınır," dedim. "Kaçacak olurlarsa, bulunabilsinler diye üzerinde sahiplerinin adının yazılı olduğu tasmalar takıyoruz. Ayrıca, kavgaya tutuşurlar -değerli bir köpek kendinden daha büyük bir köpek tarafından kolayca öldürülebilir."

"Anlıyorum," dedi. "Karşılaştıklarında kavga ederler - bu olağan mıdır?" Öyle olduğunu itiraf ettik.

"Bir yere kapatılıyor veya zincirli tutuluyorlar." Tekrar duraklayıp sordu, "Köpekler koşmayı sevmez mi? Hız için yaratılmamışlar mıdır?" Bunu da kabul ettik. Ne var ki, hâlâ hainlik peşinde olan Jeff onları daha da aydınlattı.

"Bir kadını ya da adamı boynunda tasmayla köpek gezdirirken görmek bana her iki taraftan da, hep acıklı bir sahne olarak görünmüştür."

Bir sonraki soru, "onları, kediler gibi iyi huylar edinsinler diye mi yetiştiriyorsunuz?" oldu. Jeff onlara köpeklerin kaldırım ticareti üzerindeki ve genel olarak sokaklardaki etkisini anlattığında, buna inanmakta güçlük çektiler.

Gördüğünüz gibi, bu ülke Felemenk mutfağı kadar temiz ve düzenliydi. Sağlık koşullarına gelince -fakat daha fazla betimlemeye girmeden, artık bu şaşırtıcı ülkenin tarihini anımsayabildiğim kadarıyla anlatmaya başlasam iyi olacak.

Şimdi, öğrenme fırsatı bulduklarımızı burada bir parça özetleyeceğim. Gözden kaçırdığım inceden inceye detaylı betimlemeleri tekrarlamaya çalışmayacağım; sadece, önce bu şatoda adamakıllı bir altı ay, daha sonra da hiç genç kadının falan bulunmadığı, sadece "Albaylar"la küçük çocukların olduğu, Terry'nin haddinden fazla nefret ettiği- olduk-

ça güzel bir şehirde, üç ay hapsedildiğimizi söyleyeceğim. Sonra da bir üç ay daha, bir öğretmen, bir gardiyan ya da her ikisi tarafından sürekli gözetim altında tutulduk. Ancak bu aylar keyifliydi, çünkü kızlarla birbirimizi iyice tanımaya başlamıştık. Bu kadarı kitabın bir bölümüydü! -ya da öyle olacak. Bunun hakkını vermeye çalışacağım.

Dillerini iyice söktük -buna mecburduk; onlarsa bizim dilimizi çok daha çabuk öğrenip bunu bizim çalışmalarımızı hızlandırmak için kullandılar.

Jeff asla yanında okuyacak bir şey olmadan dolaşmazdı. Bu kez de yanında iki küçük kitap vardı, biri roman, biri de küçük bir şiir antolojisiydi. Bende de şu pek çok bilgiyle dolup taşan, küçük kalın cep ansiklopedilerinden biri vardı. Bu bilgiler hem bizim hem de onların eğitiminde kullanılıyordu. Sonra da elimizdekileri okuyup bitirdikçe, bize yığınla kendi kitaplarından getiriyorlardı. Bu kitaplardan tarihle ilgili olanları okumak hoşuma gidiyordu. Sahip oldukları bu mucizenin kökenini anlamak istiyordum.

İşte tuttukları kayıtlara göre olan biten şuydu:

Coğrafik olarak- milâdi döneme yakın zamanlarda bu toprakların denize kıyısı vardı. Nerede olduğunu haklı sebeplerle söylemeyeceğim. Yalnız, arkamızdaki dağların arasında büyük bir rahatlıkla aşılabilecek bir geçit vardı. Kesinlikle eminim ki bu insanlar Hint-Avrupa kökenliydiler ve bir zamanlar eski dünyanın en üstün uygarlığıyla bağlantı halindeydiler. "Beyaz"lardı, ancak sürekli hava ve güneşle temas halinde olduklarından, bizim kuzeyli ırklarımızdan biraz daha esmerlerdi.

O zamanlarda dağların ötesini ve kıyı şeridini de içine alan ülke bugünkünden çok daha genişti. İnsanların gemileri, ticaret hayatları, bir orduları, bir kralları -o sırada bize soğukkanlılıkla itiraf ettikleri gibi- biseksüel bir ırkları vardı.

Yaşadıkları şey öncelikle, basbayağı diğer ülkelerin de başına oldukça sık gelen, peşi sıra birbirini izleyen tarihi talihsizliklerdi. Savaştan kırılıp geçilmiş, kıyı şeridinden uzaklaştırılmışlardı. Erkeklerin çoğu savaşta ölünce azalan nüfus bu iç bölgeye yerleşmiş, dağ geçitlerinde burayı yıllar boyu korumuşlardı. Anladığımız kadarıyla, tam güvenliği sağlamak için, aşağıdan gelebilecek herhangi bir saldırıya açık oldukları yerlerde doğal savunma yollarını güçlendirmişlerdi.

Sanki çokeşliliğin ve köleliğin her zaman var olduğu bir toplum olmuşlardı. Bu mücadele sürerken, bir iki nesil boyunca, dağlardaki yuvalarını korumak için bizim içinde hapsedildiğimize benzer kalelerle, bazıları şu an hâlâ kullanılır durumda olan en eski kalelerini inşa etmişlerdi.

Kendi ağırlıklarıyla ayakta duran, devasa sert kaya parçalarından oluşan böylesi bir mimariyi depremden başka hiçbir şey yıkamazdı. Bu, o günlerde yeterli sayıda, yüksek randımanlı işçileri olduğunu gösteriyordu.

Varlıklarını korumak için cesurca savaşmışlardı, ancak buharlı gemi tayfasının "Tanrı'nın işi" diye adlandırdığı şeye hiçbir ulus karşı duramazdı. Bütün saldırı kuvvetleri dağ yolunu korumak için ellerinden geleni yaparken, bölgesel birkaç sarsıntıya neden olan volkanik bir patlama olmuş, bunun sonucunda da tek çıkış noktaları olan geçit tamamen kapanmıştı. Denizle aralarında, geçit yerine dik ve yüksek başka bir tepe bulunuyordu; etrafları duvarla çevrilmişti, küçük orduları bütünüyle bu duvarın altında yer alıyordu. Çok az sayıda erkek hayatta kalıp köleleri kurtarmıştı; fırsatı yakalayan köleler de ayaklanmış, sağ kalan genç kadınlar ve kızlarla birlikte ülkeyi ele geçirmek istediklerinden, en küçük erkek çocuğa varana kadar sağ kalan tüm sahiplerini, hatta yaşlı kadınlarla anneleri de öldürmüşlerdi.

Ancak birbirinin ardı sıra yaşanan bu felaketler bu

çılgına dönmüş bakirelere fazla gelmişti. Sayıları çok olsa da içlerinden sadece birkaçı başa geçecek adaylardandı. Bu yüzden genç kadınlar baş eğeceklerine, tam bir umutsuzlukla isyan ederek zalim fatihlerini vahşice öldürdüler.

Bu, Titus Andronicus'u* andırıyor, biliyorum, ama hikâyeleri böyle. Herhalde deli olmalıydılar -onları suçlayabilir misiniz?

Gerçekten de, bu güzel dağlar bahçeler ülkesinde bir avuç histerik genç kızla birkaç yaşlı köle kadından başka kimse kalmamıştı.

Bütün bunlar yaklaşık iki bin yıl önceydi.

Önceleri koyu bir umutsuzluk dönemi yaşandı. Dağlar, kendileri ile eski düşmanları arasına olduğu gibi kendileri ile kaçış yolları arasına da dikilmişlerdi. Yukarı, aşağı ya da dışarı, hiçbir çıkış yolu yoktu. Basbayağı orada kalmak zorundaydılar. Çoğunluğu olmasa da bazıları intiharı düşünüyordu. Herhalde hepsi de çok azimliydi. Bu yüzden de yaşayabildikleri kadar yaşamaya karar verdiler. Elbette, gençlikte olması gerektiği gibi, bir şeyin kaderlerini değiştirivereceğini umuyorlardı.

Bunun üzerine işe girişerek ölüleri gömmeye, toprağı ekip biçmeye ve birbirlerine bakmaya başladılar.

Ölüleri gömmekten söz ederken, ölü yakma töreni düzenleme âdetini yaklaşık olarak on üçüncü yüzyılda edindiklerini, bu yüzden de, fazla yer kapladıkları için büyük baş hayvancılıkla uğraşmayı bıraktıklarını belirtmek istiyorum. Bizim hâlâ ölülerimizi gömdüğümüzü öğrenince çok şaşırdılar, bunun nedenini sordular, verdiğimiz yanıttan ise pek tatmin olmadılar. Onlara yeniden dünyaya gelişe inanmaktan söz ettik, onlar da bize Tanrımızın küllerden

---

* Shakespeare'in erken dönem tragedyalarından *Titus Andronicus*, soylu Romalı general Titus'un savaş sonrası Gotların kraliçesi Tamora'nın üç oğlunu kurban etmesi ile başlayan intikam öyküsünü konu alır (ç.n).

olduğu gibi, uzun süreli bir çürümeden sonra da her şeyi yeniden yaratıp yaratamayacağını sordular. İnsanların, sevdiklerinin yakılmasını ne kadar da itici bulduklarını anlattığımızda ise, bedenlerinin çürümesini daha mı az itici bulduklarını sordular. Rahatsız edici derecede mantıklıydı bu kadınlar.

İşte bu bir grup ilginç genç kız, yaşadıkları yeri temizleyip yaşamlarını ellerinden geldiğince iyi koşullarda sürdürmek üzere çalışmaya başladılar. Kalan köle kadınlardan bazıları onlara bildiklerini öğreterek çok değerli hizmetler verdiler. O zamanlarda tuttukları kayıtlara göre o dönemin bütün araç gereçlerine, üzerinde çalışacak en verimli topraklara sahiplerdi.

Boğazlanmaktan kurtulan bir avuç genç anne vardı, felâketin ardından da birkaç bebek doğmuştu -bunlardan sadece ikisi oğlandı ve her ikisi de ölmüştü.

Beş-on yıl boyunca daha güçlenerek, akıllanarak, gittikçe daha çok birbirlerine bağlanarak birlikte çalıştılar ve sonunda mucize gerçekleşti -bu genç kadınlardan biri bir çocuk doğurdu. Tabii herkes bir yerlerde muhakkak bir erkeğin olması gerektiğini düşünüyordu, ancak tek bir erkek bulunamadı. Daha sonra bunun dosdoğru tanrılardan gelen bir lütuf olduğuna karar vererek bu kutsal anneyi sıkı gözetim altında, onların Annelik Tanrıçalarının bulunduğu Maaia Tapınağı'na yerleştirdiler. Ve orada yıllar geçtikçe bu kutsal kadın peş peşe beş çocuk doğurdu -hepsi de kızdı.

Sosyoloji ve sosyal psikolojiyle daima yakından ilgili olduğumdan, bu eski zaman kadınlarının gerçek konumunu kafamda belirlemek için elimden geleni yaptım. Beş-altı yüz kişi kadar varlardı. Harem soyluydular. Gel gelelim, ilk birkaç nesil boyunca öylesine kahramanca bir savaş ortamında yetiştirilmişlerdi ki, epeyce katılaşmışlardı. Böyle korkunç bir yetimlikte yapayalnız bırakılınca birbirlerine ve küçük

kardeşlerine tutunarak sımsıkı bağlanmış, yeni ihtiyaçların zorlamasıyla bilinmeyen güçler geliştirmişlerdi. Bu acıyla sertleşmiş, çalışarak güçlenmiş, sadece ailelerinin sevgi ve ilgisini değil, kendi çocuklarını doğurma umudunu da tamamen yitirmiş gruba işte şimdi yeni bir umut doğuyordu.

Burada nihayetinde Annelik vardı, ve bu -kişisel olarak her biri için olmasa da- eğer bu güç kalıtsalsa- yeni bir soyun başlangıcı olabilirdi.

Hepsi de sevgi, umut ve saygının verebileceği bütün sıfatlara sahip beş Maaia Kızı'nın, Tapınak Çocukları'nın, Geleceğin Anneleri'nin nasıl olup da yetiştirildiği düşünülebilir. Bu küçük kadın ulusu onları bütünüyle sevgi dolu bir hizmet duygusuyla sarmıştı. Hepsi de sonsuz bir umut ve aynı oranda sonsuz bir umutsuzluk arasında, kendilerinin de anne olup olamayacağını görmek üzere bekliyorlardı.

Ve oldular! Yirmi beş yaşına varır varmaz doğurmaya başladılar. Her biri, anneleri gibi, beş kız çocuk doğurdu. Şu anda kendi kendilerine anne olmuş yirmi beş Yeni Kadın vardı ve tüm ülkedeki yaygın ruh hali yaslı, tamamen cesur bir teslimiyetten kıvançlı bir neşeye dönüşmüştü. Erkekleri hatırlayan yaşlı kadınlar ölmüşlerdi. İlk neslin en genç olanları da tabii ölmüştü. Bu arada, zaman içinde, arkalarında yeni bir soy oluşturan, partenojen* yüz yirmi beş kadın bırakmışlardı.

Yok olan ilk kuşağın kendilerine bırakabileceği o fedakâr ilginin tümünü miras almışlardı. Küçük ülkeleri oldukça güvenliydi. Bütün çiftlikleri, bahçeleri verimliydi. Sahip oldukları çalışkanlık özenli bir düzen içindeydi. Geçmişleriyle ilgili bütün kayıtlar korunmuştu ve yıllar boyunca aralarındaki en yaşlı kadınlar, bu küçük kız kardeşler ve anneler grubuna, sahip oldukları tüm bilgi ve becerileri

---

* Döllenmemiş yumurtanın gelişmesiyle meydana gelen üreme tarzı (ç.n).

bırakabilecekleri düşünerek, zamanlarını onlara ellerinden gelen en iyi eğitimi vererek geçirmişlerdi.

İşte Kadınlar Ülkesi böyle ortaya çıkmıştı! Hepsi de tek bir anneden gelen tek bir aile! Bu ilk anne yüz yaşına dek yaşamış; yüz yirmi beş büyük büyük kız torununu görmüş; hepsinin Kraliçe Rahibe Ana'sı olmuş; -tek başına yeni bir soy yaratarak -belki de hiçbir insan ruhunun tatmadığı son derece asil bir gurur ve doygun bir mutlulukla ölmüştü.

İlk beş kız, daima tetikte, sakıngan bir bekleyişle, soluk soluğa yakarışlarla, kutsal bir sükûnet havası içinde büyütülmüştü. Bu kızlar için özlenen annelik kişisel bir keyiften öte, bir neslin umuduydu. Onların doğurduğu yirmi beş kız da daha büyük bir umutla, daha zengin, geniş bir bakış açısıyla, orada yaşamını sürdüren tüm insanların yürekten sevgisi ve ilgisiyle, ateşli gençliklerinin tüm benliğiyle yerine getirecekleri o büyük görevi sabırsızca bekleyerek, kutsal bir kız kardeşlik içinde büyümüşlerdi. Ve sonunda terk edildiler; beyaz saçlı İlk Anne göçüp gitti, beş kız kardeş, yirmi beş ilk kuzen ve yirmi beş ikinci kuzenden oluşan bu tek aile de yeni bir nesli başlattı.

Burada, kuşkusuz, insanlar söz konusu, ancak anlamakta güçlük çektiğimiz şey, bu sadece kadından olan kadın-ötesi kadınların, yalnızca belli başlı erkeksi özelliklerden çok -elbette bu özellikleri aramıyorduk-, her zaman temelde kadınsı olduğunu düşündüğümüz özelliklerini nasıl olup da yok ettikleriydi.

Koruyup gözeten erkek geleneği artık yok olmuştu. Bu gözüpek kadınları korkutacak erkekler olmadığından, korunmaya da ihtiyaçları yoktu. Vahşi hayvanlara gelince –korunaklı topraklarında hiç vahşi hayvan yoktu.

Anne sevgisinin gücü, zaten sahip oldukları, şu övüp bitiremediğimiz annelik içgüdüsü, onlarda en yüksek noktasına ulaşmıştı; böylesi bir kız kardeş sevgisine ise, yaşa-

nan ilişkiye bizzat tanık olduğumuz sırada bile inanmakta güçlük çekiyorduk.

Terry, baş başa kaldığımızda kuşkulu, hatta küçümseyici bir tavırla bu hikâyeye inanmadığını söyledi. "Heredot kadar eski bir gelenek -az çok da onun kadar güvenilir!" dedi. "Kadınların -bir grup kadının- böyle bir arada bulunması! Hepimizin bildiği gibi kadınlar örgütlenemezler, herhangi bir şey gibi dağılıp giderler. Korkunç derecede de kıskançtırlar."

"Ancak bu Görülmemiş Hanımların kıskanacak kimseleri yoktu, hatırlasana," dedi sözcüklerin üstüne basarak Jeff.

"Bu hikâyeye inanmamı beklemiyorsunuz herhalde," dedi Terry dudak bükerek.

"Sen daha inandırıcı olanını uydursana," dedim. "Baksana *burada* kadınlar- sadece kadınlar var, üstelik bu ülkede tek bir erkek izinin olmadığını sen kendin kabul ediyorsun." Bunlar, hepimiz epey bir yol aldıktan sonraydı.

"Bunu kabul ederim," diye hırladı. "Tabii bu büyük de bir eksiklik. Onlarsız eğlence - gerçek spor-, rekabet olmadığı gibi; bu kadınlar *kadınsı* da değiller. Öyle olmadıklarını siz de biliyorsunuz."

Bu tür konuşmalar Jeff'i her zaman harekete geçirir; ben de yavaş yavaş onun tarafını tutmaya başladım. "Yani tek derdi annelik olan bir kadın soyunu kadınsı bulmuyorsun, öyle mi?" diye sordu Jeff.

"Doğrusu, hiç bulmuyorum," diye lafı yapıştırdı Terry. "Bir erkek anneliği ne diye önemsesin ki -en ufak bir baba olma şansı yokken? Ayrıca -sadece erkek erkeğe bir aradayken duygular hakkında konuşmanın ne yararı var? Bir erkeğin kadınlardan istediği, bütün bu 'annelik' denen şeyden çok daha fazlasıdır!"

Terry'ye karşı olabildiğince sabırlıydık. Bu ani patlamadan önce dokuz aya yakın bir süre, kaçış fiyaskomuz

dışında, beden eğitimi sırasında gerilerek duyduğumuz zoraki heyecanın zerresini bile duymadan "Albaylar"ın arasında yaşamıştı.

Terry'nin bu kadar uzun süreyi taşkın enerjisini boşaltacağı bir Aşk, Kavga ya da bir Tehlike olmaksızın geçirmiş olduğunu düşünemiyorum. Bu yüzden de asabiydi. Jeff de ben de yaşadığımız durumu onun hissettiği kadar bezdirici bulmuyorduk. Hapsedilmemizin beni yıpratmamış olması kafamı öylesine meşgul ediyordu ki! Jeff'e gelince, Tanrı onu korusun! -öğretmeninin yakınlığından, sanki bu kadını çocukluğundan beri tanıyormuşçasına keyif alıyordubütün bildiğim bu.

Terry'nin eleştirisine gelince, haklıydı. Anneliğe dayalı temel ayırt edici özellikleri, tüm uygarlıklarının en belirgin işareti olan bu kadınlar, "kadınsılık" dediğimiz şeyden tamamen yoksunlardı. Bu durum derhal şu bayıldığımız "kadınsı çekicilikler"in aslında hiç de kadınsı olmadığı, sadece kadınların, bizi memnun etmek için -çünkü bizi memnun etmek zorundaydılar- geliştirdikleri erkeksiliğin yansıtılması olduğu ve bunun, büyük hedeflerini tam olarak yerine getirmeleri için hiç de elzem olmadığı kanısına varmama yol açtı. Oysa Terry böyle bir sonuca varmamıştı.

"Ben çıkıncaya kadar bekleyin, o kadar!" diye söylendi. Bunun üzerine ikimiz de onu uyardık. "Bak Terry, oğlum! Dikkatli ol! Bize son derece iyi davrandılar- yalnız, bize yapılan anesteziyi hatırlıyor musun? Bu bakire topraklar üzerinde herhangi bir haylazlık yaparsan, Kız kurusu Teyzeler'in intikamından korun! Hadi, güçlü ol! Bu sonsuza dek sürmeyecek."

Geçmişe dönecek olursak:

Bütün güçleri ve zekâları tek bir şeye adanmış halde, bir an önce çocukları için plan kurup geliştirmeye başladılar. Her bir kız, tabii ki, bu Şerefli Görevinin tam bilinciyle

yetiştirilmişti. Buna rağmen, hepsi de, eğitimi olduğu kadar, anneliğin kalıplaşmış gizilgüçlerini de fazlasıyla önemsiyordu.

Öylesine yüce ülküleri vardı ki! Güzellik, Sağlık, Güç-Kuvvet, Zekâ, İyilik- bunlar için dua edip çalışıyorlardı.

Düşmanları yoktu; hepsi de birbirinin kardeşi, arkadaşıydı. Yaşadıkları yer güzeldi ve zihinlerinde muhteşem bir gelecek şekillenmeye başlamıştı.

Yola çıkış noktaları olan din eski Yunan'dakinin benzeriydi -çok sayıda tanrı ve tanrıça; ancak artık savaş ve ganimet tanrılarıyla ilgilenmiyorlardı. Yavaş yavaş hep birlikte Ana Tanrıça üzerinde odaklanmaya başlamışlar, sonraları, zekâları geliştikçe, bu bir tür Anne-soylu Panteizm haline dönüşmüştü.

İşte, Toprak Ana meyve veriyordu. Tohumdan, yumurtadan ya da kendi ürünlerinden yedikleri her şey anneliğin meyvesiydi. Analardan doğmuşlardı ve analarla yaşıyorlardı -onlar için, hayat, uzun süreli bir analık devrinden başka bir şey değildi.

Ancak, çok geçmeden, sadece kendini yinelemenin dışında gelişme ihtiyacının da farkına vardılar ve bir araya getirdikleri zekâlarını bu soruna vakfettiler -en iyi insan türü nasıl oluşturulacaktı? Önceleri bu yalnızca daha iyilerini yetiştirme umuduydu. Daha sonra ise çocuklar doğdukları sırada birbirlerinden ne kadar farklı olurlarsa olsunlar gerçek gelişmenin ileride, eğitim yoluyla sağlanacağının farkına vardılar.

Bundan sonra her şey hareketlenmeye başladı.

Bu kadınların başarılarını takdir etmeyi öğrendikçe, tüm erkekliğimizle, yapmış olduklarımızdan duyduğum gurur azalıyordu.

Anlayacağınız gibi, hiç savaşmamışlardı. Kralları, rahipleri, soylu üst sınıfları olmamıştı. Kardeşlerdi, -yarışarak

değil ama birlikte hareket ederek- büyürken çoğalmışlardı.

Yarışma yerine iyi bir sözcük bulmaya çalıştık, bu onların da çok ilgisini çekti. Doğrusu, bir süre sonra bizimle ilgili samimi sorularından, bizim dünyamızın onlarınkinden daha iyi olduğuna inanmak istediklerini çıkardık. Emin değillerdi; öğrenmek istiyorlardı; ama öyle kendilerinden beklenebilecek küstah bir tavır içinde değillerdi.

Bizse rekabetin yararlarından, iyi özellikleri nasıl geliştirdiğinden, o olmadan "çalışmak için bir dürtü olmayacağından" söz ederek düşüncelerimizi iyice ortaya serdik. Terry bu konuda gayet kendinden emindi.

"Çalışmak için bir dürtü olmaması mı?" diye tekrarladılar o çok iyi bellediğimiz şaşkın bakışlarıyla. "*Dürtü? Çalışmak?* İyi ama, çalışmayı *sevmiyor musunuz*?"

"Hiçbir adam zorunlu olmasa çalışmayacaktır," diye iddia etti Terry.

"Hiçbir *adam!*" Yani bu sizin cinsiyet ayrımlarınızdan biri mi?"

"Hayır, hiç de değil!" dedi aceleyle. "Erkek ya da kadın, hiç kimse demek istiyorum, teşvik edici bir şey olmadan çalışmaz. Rekabet -harekete geçirici güçtür, anlıyor musunuz?"

"Bizde böyle değil," diye açıkladılar kibarca, "bu yüzden de anlamamız zor. Yani şunu mu söylemek istiyorsunuz, örneğin sizde hiçbir anne çocukları için, rekabet dürtüleri yoksa çalışmaz mı?"

Hayır, diyerek bunu kastetmediğini söyledi. Annelerin çocukları için evde elbette çalışacağına inanıyordu; ancak dünya işleri farklıydı -bunlar erkekler tarafından yapılmak zorundaydı ve rekabetçi unsur gerektiren işlerdi.

---

* İngilizcedeki cinsiyetçi kullanımlardan biri olan "*man*" sözcüğü hem erkek hem de insan anlamında kullanılır. Metinde söz konusu sözcüğün ikili kullanımı yoluyla yapılan ayrımcılığa dikkat çekiliyor (ç.n).

Öğretmenlerimizin hepsi meraktan kulak kesilmişti.

"Öğrenmek istediğimiz öyle çok şey var ki! -sizin bize anlatacak koskoca bir dünyanız var, bizimse sadece şu küçücük ülkemiz! Bir de, sevmek ve birbirine yardım etmek için iki türünüz -iki cinsiniz- var. Bu varsıl, harikulâde bir dünya olmalı. Söylesenize -bizim burada bulunmayan, erkeklerin yaptığı şu dünya işleri nedir?"

"Eh, her şey," dedi Terry kasılarak. "Erkekler her şeyi yapar bizde." Geniş omuzlarını doğrultup göğsünü yukarı kaldırdı. "Kadınlarımızın çalışmasına izin vermeyiz. Kadınlar sevilir -taparcasına sevilir- saygı duyulur- çocuklara bakmaları için evde tutulurlar."

" 'Ev' nedir?" diye sordu Somel biraz umutsuz bir istekle.

Ancak Zava yalvararak sordu: "İlk önce söylesenize, *hiçbir* kadın gerçekten de çalışmıyor mu?"

"Ne var bunda, evet," diyerek onayladı Terry. "Bazıları mecburen çalışıyor, çok yoksul olanları."

"Yaklaşık kaçı -sizin ülkenizde?"

"Yaklaşık yedi-sekiz milyon," dedi Jeff, her zamankinden muzip bir şekilde.

Korkunç Karşılaştırmalar

Ülkemle, doğal olarak, daima gurur duymuşumdur. Herkes duyar. Bildiğim diğer ülkeler ve ırklarla karşılaştırıldığında, Amerika Birleşik Devletleri bana daima, alçakgönüllü olmak gerekirse, diğer ırkların en iyileri kadar iyi görünmüştür.

Ne var ki, bu kadınlar, tıpkı şeffaf bakışlı, zeki, son derece dürüst ve iyi niyetli bir çocuğun, durmadan masum sorularıyla insanın kendine güvenini sarsması gibi, en ufak bir iğneleme ya da taşlama belirtisi göstermeden, ha bire elimizden geldiğince savuşturmaya çalıştığımız tartışma konularını ortaya atıyorlardı.

Artık dillerinde epey bir yeterliğe ulaştığımızdan, tarihleriyle ilgili pek çok şey okuyup onlara da kendi tarihimizin genel bir dökümünü verdiğimizden, bizi daha sıkı soru yağmuruna tutabiliyorlardı.

Bu yüzden Jeff bizdeki ücretli kadınların sayısını açıkladığında, hemen toplam nüfusu, yetişkin kadınların oranını sorduktan sonra sadece yirmi milyon kadar kadının dışarıda olduğunu hesapladılar.

"Bu durumda kadınlarınızın en az üçte biri -nasıl söylüyorsunuz- ücretli çalışıyor, öyle mi? Bunların da hepsi *yoksul*. Yoksul, tam olarak nedir?"

"Bizimki yoksulluk bakımından en iyi ülke," dedi onlara Terry. "Bizden daha eski ülkelerdeki sefil fakirlerle dilenciler yok, sizi temin ederim. Baksanıza, Avrupalı turistler bizim yoksulluk nedir bilmediğimizi söylüyorlar."

"Biz de bilmiyoruz," diye yanıtladı Zava. "Bize anlatsanıza?"

Terry, sosyolog olduğumu söyleyerek bu işi bana havale etti, ben de doğa kanunlarının var olmak için mücadele etmemizi gerektirdiğini, bu mücadelede ortama en iyi uyum sağlayanın yaşamını sürdüreceğini, uyum sağlayamayanın ise yok olacağını anlattım. Maddi yaşam mücadelemizde, ortama en iyi uyum sağlayanın zirveye ulaşması için her zaman pek çok fırsat bulunduğunu, özellikle de bizim ülkemizde, çok sayıda kişinin bunu başardığını, ciddi ekonomik bunalım yaşayan ülkelerde en alt sınıfların elbette bunu en kötü biçimde hissettiğini ve kadınlar arasında en yoksul olanların emek piyasasına zorunlu olarak yönlendirildiğini sözlerime ekledim.

Her zamanki gibi not alarak, dikkatle dinlediler.

"Yani bu kadınların, yaklaşık üçte biri, en yoksul sınıftan," diye belirtti Moadine ciddiyetle. "Üçte ikisi de şu – nasıl güzel ifade etmiştiniz? - 'sevilen, saygı duyulan, çocuklara bakmak için evde tutulan' kadınlar." Bu alt seviyedeki üçte birin çocuğu yoktur umarım?"

Jeff –o da onlar kadar kötüleşiyordu- ağırbaşlılıkla, tersine, ne kadar yoksullarsa o kadar çok çocuk yaptıklarını söyledi. Bunu da, doğanın bir kanunu olarak açıkladı: "Yeniden üretim birey olmayla ters orantılıdır."

"Bu 'doğa kanunları,' " diye kibarca sordu Zava, "bütün kanunlarınız bunlar mı?"

"Öyle olduğunu söyleyemem!" diye karşı çıktı Terry. "Binlerce yıl öncesine dayanan kanun sistemlerimiz var - tıpkı sizinkiler gibi, şüpheniz olmasın," diye bitirdi sözünü nazikçe.

"Yo, hayır," dedi Moadine Terry'ye. Yüz yıldan eskiye dayanan kanunumuz yok, pek çoğu yirmi yıl öncesine dayanıyor. "Birkaç haftaya kadar," diye devam etti, "size küçük ülkemizi gezdirip öğrenmek istediğiniz her şeyi açıklamanın mutluluğunu tadacağız. Bizim insanlarımızı tanımanızı istiyoruz."

"Ve sizi temin ederim ki," diye ekledi Somel, "bizim insanlarımız sizi tanımak istiyor."

Terry bu habere acayip sevindi. Öğretmenlik görevimizle ilgili yeni talepleri, karşılamayı çok istemese de, kabul etti. Neyse ki, gerçekten de çok az bilgi sahibiydik. Başvuracak kitabımız da yoktu. Yine de, bu hevesli kadınlara dünyanın geri kalanı hakkında bilgi vermek üzere hepimizin orada olması hoşuma giderdi.

Coğrafik olarak, dağların ötesindeki Büyük Deniz (Eski Yunan ve Roma dönemindeki Akdeniz) geleneğine sahiplerdi. Aşağıdaki uçsuz bucaksız sık ormanlarla kaplı düzlükleri görebiliyorlardı- hepsi bu. Ancak eski zamanlara ait durumlarını gösteren birkaç kayıttan anlaşıldığına göre yaşadıkları "selden önce" değil, dünyayla bağlantılarını tamamen koparan o çok büyük depremden önce- kendileri dışındaki halklarla başka ülkelerin varlığından haberdarlardı.

Jeoloji konusunda çok cahillerdi.

Antropolojiye gelince, öteki halklarla ilgili şu herkesin bildiği şeylerle, aşağıdaki loş ormanlarda yaşayanların vahşiliği hakkındaki malumat dışında bir bilgileri yoktu. Buna rağmen, tıpkı bizim, diğer gezegenler üzerinde uygarlıkların var olup geliştiği kanısına vardığımız gibi, (bir kanıya vararak çıkarım yapma konusunda olağanüstü yetenekli olan) bu kadınlar da, benzer uygarlıkların başka yerlerde olduğu kanısına varmışlardı.

İlk keşif uçuşumuz sırasında çift motorlu uçağımız tepelerinde vırr diye dolaşırken, o anda bunu Bir Başka Yer'deki gelişmişlik düzeyinin göstergesi kabul etmişler, bizi öylesine büyük bir özen ve hevesle karşılamaya hazırlanmışlardı ki, Mars'tan "göktaşı" ile ziyaretçiler gelecek olsa, biz de onları karşılamak üzere böyle hazırlanırdık.

Kendi tarihleri dışında, tarih bilgileri yoktu, tabii, eski çağlardan kalma gelenekleri hariç.

Çok eski bir bilim dalı olan astronomi konusunda idare edecek kadar işe yarar bilgiye, üstelik bu kadarcık bilgiyle, matematikte şaşırtıcı bir kavrama gücüne ve yeteneğine sahiplerdi.

Fizyolojiye epey aşinaydılar. Gerçekten de, incelenecek konunun el altında hazır bulunduğu ve tek yapmaları gereken şeyin bunun üzerine kafa yormak olduğu daha basit ve somut bilimlerde, sonuçlar şaşırtıcıydı. Bir bilim dalının bir sanat dalıyla temas halinde olduğu ya da bir üretime dönüştüğü her çeşit alaşımla beraber bir kimya, bir botanik ve bir fizik dersini öylesine bütünlüklü bilgilerle tasarlamışlardı ki, kendimizi okul çocukları gibi hissetmiştik.

Ayrıca, -bu topraklarda serbest kalır kalmaz, yaptığımız daha fazla inceleme ve araştırmayla- bir kişinin bildiklerinin büyük çoğunluğunu hepsinin de bildiğini fark ettik.

Daha sonra, bu ülkenin kasabalarına kadar köşe bucak her tarafında, uzaklardaki karanlık çamlarla kaplı vadilerin en yüksek bölgesinde yaşayan küçük dağ kızlarıyla, yanık tenli ova kadınlarıyla, çevik ormancılarla konuştum. Her yerde aynı yüksek zekâ düzeyiyle karşılaştım. Bazıları herhangi bir konu -tabii uzmanlık alanlarına ait bir konu- hakkında diğerlerinden çok daha fazla bilgi sahibiydiler; ancak hepsi de, bizdeki durumla karşılaştırıldığında, yaşadıkları topraklara özgü her şey hakkında çok daha fazla şey biliyorlardı.

"Ortalama zekâ düzeyimizin yüksek olmasıyla" ve "zorunlu halk eğitimimizle" epeyce böbürleniriz. Ne var ki, sahip oldukları olanaklara göre, onlar bizimkilerden çok daha iyi eğitilmişti.

Onlara anlattıklarımızdan, çizebildiğimiz kabataslak resimlerle örneklerden, öğrendikçe eksiklerini dolduracakları, işe yarar bir çerçeve oluşturmuşlardı.

Büyük bir küre yapıldı. Bizim belli belirsiz haritalarımız, şu elimdeki değerli yıllıktakilerin yardımıyla, bu kürenin üzerine geçici olarak işaretlendi.

Jeff onlara kabaca yeryüzünün jeolojik tarihini anlatıp kendi yurtlarının diğer ülkelerle bağlantısını gösterirken, bunları öğrenmek üzere öbek öbek gelmiş meraklı gruplar halinde oturup dinlediler. Şu benim cep başvuru kitabımdan yararlanarak, ansızın, sabırsızlıkla arayıp çıkardığımız, bu kitapta yanılmaz bir kavrama gücüyle orantılı olarak yer alan gerçek olaylarla rakamlara ulaştık.

Terry bile bu çalışmaya ilgi gösterdi. "Bunu başarabilirsek, bütün kız okullarıyla kolejlerinde bize ders verdirebilirler -buna ne dersiniz?" diyerek fikir yürüttü. "Ben pek emin değilim, çünkü böyle bir dinleyici grubunun karşısında Otorite olmak istemezdim." Daha sonraları, gerçekten de, herkese ders vermemiz için ısrar etmişlerdi -ancak umduğumuz dinleyicilere ve umduğumuz amaçla değil.

Bize yaptıkları şey, eeeh, örneğin Napolyon'un okuma yazması olmayan birkaç köylüden askeri bilgi koparması gibi bir şeydi. Tam olarak neyi sormaları gerektiğini ve bu bilgiyi nasıl kullanacaklarını biliyorlardı. Bilgiyi yaymak için neredeyse bizim kendi memleketimizde sahip olduklarımıza eşdeğer teknik araçları vardı; ders anlatmamıza ön ayak olunmasından evvel, dinleyicilerimiz, bizim öğretmenlerimize daha önceden vermiş olduğumuz çok iyi düzenlenmiş derlemeyi baştan sona hatim etmiş, bir profesörü

yıldırabilecek notlarla, sorularla hazırlanmışlardı.

Sadece genç kızlardan oluşan bir grup da değillerdi. Genç kadınlarla tanışmamıza izin verilmesine az bir zaman kalmıştı.

Bir gün Terry o matrak, yarı kabadayı havasıyla Moadine'nin dingin, samimi yüzüne bakarak ileri atılıp "bize ne yapmak istediğinizi söylemenizin bir sakıncası var mı?" dedi. Önceleri sık sık hararetle esip gürlerdi, ancak hiçbir şey onları bundan daha fazla eğlendiremezmiş gibi görünüyordu; sanki bu bir gösteriymiş gibi etrafını sarıp onu izlerlerdi kibar, ama bariz bir ilgiyle. Böylelikle kendini tartmayı öğrendi, bunu sineye çekme konusunda makul bile sayılabilirdi -ama pek öyle değildi.

Yumuşak ve dengeli bir edayla: "Hiçbir sakıncası yok. Bunun çok açık olduğunu sanıyordum. Sizi elimizden geldiğince tanımaya ve size de kendi yurdumuz hakkında öğrenmek istediklerinizi öğretmeye çalışıyoruz."

"Hepsi bu mu?" diye ısrarla sordu.

Oldukça gizemli bir havayla gülümsedi. "Bu değişir."

"Neye göre değişir?"

"En başta size," diye yanıtladı.

"Bizi neden böyle sımsıkı hapsediyorsunuz?"

"Çünkü bu kadar genç kadının bulunduğu bir yerde sizi başıboş bırakmayı pek güvenli bulmuyoruz."

Bu Terry'nin çok hoşuna gitmişti. Bu soruyu daha çok, içinden düşünmüştü; yine de sordu. "Korkacak ne var ki? Bizler kibar erkekleriz."

Yine o naçiz gülümseyişiyle bakıp sordu: " 'Kibar erkekler' her zaman güvenilir midir?"

"Herhalde içimizden herhangi birinin," dedi "içimizden" sözcüğünün üstüne basarak, "genç kızlarınıza zarar vereceğini düşünmüyorsunuzdur?"

"Yo, hayır," dedi hemen, tam bir şaşkınlıkla. "Tehlike tam tersi yönde. Onlar size zarar verebilir. Kazara, içimizden birine zarar verecek olsanız, bir milyon anneyle yüzleşmek zorunda kalırdınız."

Öyle şaşkın ve öfkeli görünüyordu ki, Jeff ile ben o an birden güldük. Ancak kız konuşmasını kibarca sürdürdü.

"Hâlâ tam olarak anladığınızı sanmıyorum. Bütün bir nüfusun anne olduğu – ya da olacağı- bir ülkede sizler basbayağı erkek, sadece üç erkeksiniz. Bizim için annelik, bize anlattığınız ülkelerin tümünde şu an olduğundan çok daha büyük anlam ifade ediyor. "Aranızda 'İnsanlığın Kardeşliği'nden," diye Jeff'e döndü, "büyük bir fikir gibi söz ediyorsunuz, ancak ben bunun bile gerçekleştirilebilir bir şey olmaktan uzak olduğuna inanıyorum."

Jeff epey üzgün bir halde onaylayarak başını sallayıp "hem de çok uzak-" dedi.

"Bizim burada, İnsanlığın Anneliği tam randımanla işler durumda," diye sürdürdü konuşmasını. "Bu, basbayağı, köklerimizin, kelimenin tam anlamıyla kız kardeşliği ve toplumsal gelişme için dayanışmamızın daha fazla büyüyüp derinleşmesi demek."

"Bu topraklardaki çocuklar bütün düşüncelerimizin tek merkezi ve odağıdır. İlerlememizde atılan her adım, daima çocuklar üzerindeki -soy üzerindeki- etkisiyle birlikte dikkate alınır. Gördüğünüz gibi, bizler *Anneyiz*," diye tekrarladı, sanki bu sözcükle her şeyi anlatmış gibiydi.

"Bütün kadınların yaşadığı bu olgunun nasıl olup da bize bir tehlike oluşturacağını anlamıyorum," diye üsteledi Terry. "Çocuklarını saldırıdan koruyacaklarını kast ediyorsunuz. Elbette. Bunu her anne yapar. Ama biz vahşi yaratıklar değiliz, sevgili hanımefendi; hiçbir annenin çocuğuna zarar vermeyeceğiz."

Birbirlerine bakıp başlarını hafifçe salladılar, ancak Zava, Jeff'e dönüp bizim onu görmemizi sağladı -onun, durumu bizden daha iyi anlıyor gibi göründüğünü söyledi. Jeff de anlamaya çalıştı.

Bunu, ya da en azından o andakinden çok daha fazlasını, şimdi anlayabiliyorum. Ama bu epey uzun zamanımı aldı ve içtenlikle, yoğun bir zihinsel çaba harcamamı gerektirdi.

Annelik dedikleri şöyle bir şeydi:

Eski Mısır ya da Yunan'daki gibi oldukça ileri bir toplumsal gelişme düzeyinden yola çıkmışlardı. Daha sonra erkeksi olan her şeyi kaybetmeye başlayarak başlangıçta, bütün insani güçleri ile güvenliklerinin de yok olduğunu sandılar. Sonra bu bakire doğum yeteneğini geliştirdiler. Sonra, çocuklarının geleceği buna bağlı olduğundan, en kusursuz, en ustaca düzenleme uygulanmaya başlandı.

Terry'nin, bu kadınların bariz bir biçimde ettiği ağız birliği -kültürlerinin en göze çarpan özelliği- karşısında ne kadar uzun süre durakladığını anımsıyorum. "Bu olanaksız!" diye ısrar ediyordu. "Kadınlar elbirliği yapamazlar- bu doğaya aykırı."

Biz açık gerçekleri ortaya koyduğumuzda da: "Saçma!" ya da "Gerçeklerinizin canı cehenneme- bakın size söylüyorum, bu mümkün değil!" derdi. Biz de, ta ki Jeff, zar-kanatlı böcekgiller konusuna sürükleninceye kadar, Terry'nin çenesini kapatmayı başaramazdık.

" 'Gidip karıncaların hayatına bak, seni miskin,' -bak da bir şeyler öğren," dedi Jeff övünerek. "Onlar da gayet iyi elbirliği içinde değil midirler? Aksini iddia edemezsin. Burası basbayağı koca bir karınca yuvası gibi -bildiğin gibi bir karınca yuvası çocuk yuvasından farksızdır. Peki ya arılara ne demeli? Onlar da elbirliği yapma ve birbirlerini sevme konusunda başarılı değil midirler?

şu aziz Albay bunu biliyor. Bana kuş, böcek ya da dört ayaklı hayvanların erkekleri arasında bu kadar iyi işleyen bir kaynaşma göstersene? Ya da insanların birlikte buradakiler kadar iyi çalıştığı bizdeki erkeksi ülkelerden birini söyle bakalım! Emin ol ki, doğal işbirlikçi olan kadınlardır, erkekler değil!"

Terry öğrenmek istemediği pek çok şeyi öğrenmek zorundaydı.

Benim olanlarla ilgili küçük tahlilime dönersek:

Bütün bu yakın hizmet ilişkilerini çocuklarının iyiliği için geliştirmişlerdi. En iyisini yapmak için, elbette, uzmanlaşmak zorundaydılar; çocukların annelerine olduğu kadar yün eğiricilerle dokumacılara, çiftçilerle bahçıvanlara, marangozlarla duvarcılara da ihtiyacı vardı.

Derken sıra mekânın içini doldurmaya geldi. Nüfusun her otuz yılda beş kat arttığı, özellikle de bu kadar küçük bir ülkede, insan sayısı sonunda sınıra dayanır. Kısa bir süre içinde otlayan sığırların hepsini ortadan kaldırdılar - galiba en son koyunlar gitmişti. Bunun yanı sıra, hepsi de meyve ya da yemiş veren ağaçlarla yenilenmiş ormanlarla, duyduğum bütün sistemlerden daha ileri düzeyde, verimli bir tarım sistemi tasarladılar.

Ancak ne yaparlarsa yapsınlar, çok geçmeden, aniden tehlikeli bir biçime dönüşen "nüfus baskısı" sorunuyla karşı karşıya kaldıkları bir dönem geliverdi. Büyük bir nüfus artışı, bununla birlikte de, kaçınılmaz olarak, standartlarda bir düşüş oldu.

Peki, bu kadınlar bu sorunla nasıl başa çıktılar?

Birkaçı, geçici olarak en üstte, pek çoğu da daima en altta ezilerek, birbirinin önüne geçmeye çalışan bir yığın

görgüsüz insanın, alt tabakadan umutsuz bir yoksullar ve yozlaşmışlar ordusunun sonsuz debelenmesiyle sonuçlanacak bir "var olma mücadelesi" vererek yapmadılar bunu. Hiç kimsenin huzur ve asayişinin olmadığı, insanların büyük çoğunluğunda sahiden asil niteliklerin bulunma ihtimalinin bile görülmediği bir halde de yapmadılar.

Var olma mücadelesi veren halklarını geçindirmek üzere, birilerinden daha fazla toprak almak veya birilerinden daha fazla yiyecek almak amacıyla yağmacı yolculuklara çıkarak da işe girişmiş değillerdi.

Asla böyle olmamıştı. Bir kurul oluşturarak oturup dikkatlice plan yapmışlardı. Çok aydın, esaslı düşünürlerdi onlar. Dediler ki: "Elimizden gelen çabayı gösterirsek, bu memleket, bu kadar çok insanı arzuladığımız düzeyde barış, rahatlık, sağlık, güzellik ve refaha kavuşturarak besleyecektir. Peki öyleyse. Bunu bütün insanlara sağlayacağız."

İşte böyle. Gördüğünüz gibi, buradakiler, bizim anladığımız anlamda çaresiz, istem dışı doğurganlıkla dünyayı, her yeri doldurup taşırmaya, sonra da çocuklarını acı çekerken, günah işleyip ölürken, birbirleriyle korkunç bir şekilde kavga ederken görmeye zorlanan değil; Bilinçli İnsan Yaratıcıları olan Annelerdi. Anne sevgisi onlarda mantıksız bir tutku, sadece bir "içgüdü" değil, tamamen kişisel bir duygu -bir inançtı.

Bu inanç, şu sınırsız kız kardeşlik duygusunu, bizim için kavraması çok güç olan şu geniş hizmet birliğini kapsıyordu. Bu da Ulusal, Irksal, İnsani idi -ah, nasıl söyleyeceğimi bilemiyorum.

Bizler, "anne" dediğimizde, büyüleyici pembe bebeklik kundağına sarılıp sarmalanmış bir halde, *bütün* kundakların ortak ihtiyaçlarını hiç de umursamayıp bir başkasının kundağına en ufak bir düşünsel ilgi göstermeyen birini görmeye alışkınızdır. Ancak bu kadınlar hep birlikte görevle-

rin en büyüğü üzerinde çalışıyorlar -İnsan Yaratıyorlardı- üstelik bunu çok da iyi yapıyorlardı.

Bunun ardından müthiş bir fedakârlık anlamına gelen "olumsuz soyaçekimciler" dönemi geldi. Bizler genellikle memleketimiz için "hayatımızı feda etmeye" hazırızdır, ancak onlar memleketleri için annelikten feragat etmek zorundaydılar -bu da kesinlikle onların yapacağı en zor şeydi.

Tarihlerini buraya kadar okuduktan sonra, beni daha fazla aydınlatması için Somel'e gittim. Onunla o ana dek hayatımda hiçbir kadınla olmadığım kadar samimi olmuştum. Bu kadının insana, bir yandan bir erkeğin bir kadında aradığı hoş, teskin edici annelik duygusunu, bir yandan da, daha önceleri erkeksi nitelikler olduğunu düşündüğüm keskin zekâ ve güvenilirlik duygusunu veren, son derece yumuşak bir kişiliği vardı. Şimdiden kitaplar dolduracak kadar konuşmuştuk.

"Şuraya bak," dedim. "Aşırı kalabalıklaşıp nüfusu sınırlandırmaya karar verdikleri şu korkunç dönem işte bu sıralardaydı. Bu konu üzerinde kendi aramızda epeyce konuştuk, ancak sizin durumunuz öylesine farklı ki, bu konu hakkında biraz daha bilgi edinmek istiyorum.

"Anladığıma göre Annelik sizin için en üstün toplumsal hizmet -nüfusun çoğunluğu tarafından sadece bir kez üstlenilen; sağlıksız olanların bunu üstlenmesine izin bile verilmediği; birden fazla çocuk doğurmanın teşvik edilmesinin, memleket yönetiminde en yüksek ödül ve onur olduğu, gerçekten de, kutsal bir görev."

(Somel burada araya girerek, sahip oldukları türde bir aristokrasiye en yakın yaklaşımın, büyük itibar gören bir dizi "Anne-Ötesi" yaklaşımı olduğunu söyledi.)

"Yalnız, doğal olarak, benim anlamadığım, bunu nasıl önlediğiniz. Görüyorum ki her kadın beş çocuk yapmış.

Saldırıları önleyecek zalim kocalarınız yok -sizler de şüphesiz henüz doğmamış çocukları öldürmüyorsunuz- "

Bana yönelttiği korkunç dehşetli bakışı asla unutmayacağım. Solgun yüzünde alev alev yanan gözleriyle, sandalyesinde doğrularak konuştu.

"Doğmamış çocukları öldürmek mi-!" dedi anlaşılmaz bir fısıltıyla. "Sizin ülkenizde erkekler bunu yapıyorlar mı?"

"Erkekler!" diyerek, büyük bir öfkeyle yanıtlamaya başladım, sonra da önümdeki uçurumu gördüm. Hiç birimiz bu kadınların, bizim gururla övündüğümüz kadınlarımızın onlardan herhangi bir şekilde aşağı olduğunu düşünmelerini istemiyorduk. Bunu söylemekten utanç duyuyorum ama, onlara kaçamak yanıtlar vererek konuştum. Ona belirli tip kadın suçlulardan -bebek katili olarak bilinen sapıklardan, manyaklardan- söz ettim. Ona, sahiden de, bizim topraklarımızda bunlardan çok sayıda olduğunu, bu durumun eleştiriye açık olduğunu, ancak, onlar bizi ve koşullarımızı daha iyi anlayıncaya dek, kusurlarımız üzerinde konuşmayı sürdürmek istemediğimi söyledim.

Böylece, geniş bir dolambaçlı yola girerek, nüfuslarını nasıl sınırlandırdıkları sorusuna döndüm.

Somel'e bakarsak, şaşkınlığını fazla açık ettiği için üzgün, hatta bir parça utanmış görünüyordu. Artık onları daha iyi tanıdığımdan, geriye baktığımda, bizim adımıza defalarca rapor ve izin alırken -eminim, bu onları canlarından bezdirmiştir- gösterdikleri zarif nezakete minnet duyuyor, çok, çok, çok daha fazla hayret ediyorum.

Somel bana, tatlı bir ciddiyetle, düşündüğüm gibi, başlangıçta her kadının beş çocuk doğurduğunu; içlerindeki büyük şevkle bir ulus inşa etmek istedikleri için, kesin bir sınır ihtiyacıyla karşılaşıncaya dek, birkaç yüzyıl boyunca bu yolda devam ettiklerini açıkladı. Bu durum hepsi için

eşit derecede açık ve netti -hepsini de eşit derecede ilgilendiriyordu.

Şu anda, ellerindeki muhteşem gücü test ederken, bu gücü geliştirdikleri sırada olduğu kadar tedirginlerdi; birkaç nesil boyunca bu konu üzerine ciddiyetle eğilip çalıştılar.

"Bu sorunu halletmeden önce karneye bağlı yaşıyorduk," dedi Somel. "Ama sonunda, hallettik. Bilirsiniz, içimizden biri dünyaya bir çocuk getirmeden önce yaşanan büyük bir coşku dönemi vardır -insan bütünüyle yüceltilerek bu çocuk için yoğun bir istekle doldurulur. Bu dönemi sabırsızca, büyük bir özen göstererek beklemeyi öğrendik. Genellikle annelik sırası henüz gelmemiş olan genç kadınlarımız bu dönemi gönül rızasıyla ertelerlerdi. Derinden, yoğun bir çocuk isteği hissedilmeye başladığında, kasıtlı olarak en hareketli fiziksel ve zihinsel işleri yapar; hatta çok daha önemlisi, bu özlemlerini daha önce doğurduğumuz bebeklerin doğrudan ilgi ve bakımıyla giderirlerdi."

Durakladı. Aklı başında sevimli yüzü içtenlikle, saygıyla yumuşadı.

"Bir süre sonra anne sevgisinin birden fazla ifade kanalı olduğunu anlamaya başladık. Belki de çocuklarımızın hepimiz tarafından böyle, bu kadar çok sevilmesinin nedeni, bizim -hiç birimizin- yeterince sevilmemiş olmasıdır."

Bu bana son derece dokunaklı göründü, bunu ona da söyledim. "Bizim yurdumuzda, kendi yaşamımızda da pek çok acı ve zorluk var," dedim, "ancak bu bana sözcüklerle ifade edilemeyecek kadar acıklı görünüyor -annelik hasretiyle yanan koca bir ulus!"

Ancak gayet içten gülümseyişiyle gülümseyerek tamamen yanlış anladığımı söyledi.

"Her birimiz belli bir takım kişisel zevkten uzak yaşarız," dedi, "ancak unutmayın -her birimizin sevip bakacağı bir milyon çocuğu var -*bizim* çocuklarımız."

Bu beni aşıyordu. Bir dolu kadının "bizim çocuklarımız"dan söz etmesi! Herhalde ancak karıncalarla arılar konuşsa böyle konuşurdu -belki de konuşuyorlardır.

Her neyse, yaptıkları buydu.

Bir kadın anne olmayı seçtiğinde, bu doğal mucize gerçekleşene kadar, içinde çocuk özleminin gelişmesine izin verirdi. Anne olmamayı seçtiğindeyse, bu konuyu bütünüyle kafasından atar, kalbini diğer bebeklerle doldururdu.

Bir bakalım -bizde, çocuklar- en küçükler, yani- nüfusun yaklaşık beşte üçünü oluşturuyor; onlardaysa sadece yaklaşık üçte birini ya da daha azını. Üstelik çok seviliyor-! Ne bir imparatorluk tahtı varisi, ne bir milyoner tek çocuk, ne orta yaşlı bir ailenin tek çocuğu, bir idol olarak bu Kadınlar Ülkesi'nin çocuklarıyla karşılaştırılabilir.

Ancak bu konuya girmeden önce yapmaya çalıştığım küçük tahlili bitirmeliyim.

Bütün yurdun bollukla, hepsi için en doygun, en varsıl yaşamla donanması için, nüfusu etkin ve kalıcı bir biçimde sınırlamayı başardılar: her şeyin bol miktarda olanı ile, mekânın, havanın, hatta yalnızlığın bile.

Sonra da, bu nüfus, nicelikte sınırlandırıldığı için, niteliğini geliştirmek üzere işe giriştiler. Bunun üzerinde aralıksız olarak yaklaşık bin beş yüz yıl kadar çalıştılar. İyi insanlar olup olmadıklarını merak ediyor musunuz?

Fizyoloji, temizlik, halk sağlığı, kültür-fizik - bu tür işlerin hepsi uzun zaman içinde mükemmel hale getirilmişti. Hastalık neredeyse hiç bilmedikleri bir şeydi; öyle ki, daha önceleri "tıp bilimi" dediğimiz şeydeki büyük gelişme, uygulamada kayıp bir sanat haline dönüşmüştü. Daima en iyi bakımla, en mükemmel yaşam şartlarında, iyi yetiştirilmiş, enerjik insanlardı.

Psikolojiye gelince- bizi bu alanda sahip oldukları gündelik yaşam bilgileri ve deneyimleri kadar şaşkına çeviren,

dehşete düşüren başka bir şey yoktu. Bu konuda daha fazla bilgilendikçe, başından beri bizi, bilinmeyen bir karşı cinsin, uzaydan gelen bir ırkın garip insanlarını anlayıp gözeten derin uzmanlığı takdir etmeyi öğreniyorduk.

Bu geniş, derin, eksiksiz bilgiyle, bazılarını ileride açıklamayı umduğum yollarla, eğitim sorunlarını ortaya çıkarıp çözmüşlerdi. En iyi koşullarda yetiştirilmiş, bol miktarda büyütülmüş gülleri, yabani kadife çiçekleriyle karşılaştırırcasına, ulusça sevilen kendi çocuklarını, bizim memleketimizdeki sıradan çocuklarla karşılaştırıyorlardı. Ne var ki, hiç de "eğitilmiş" gibi görünmüyorlardı -bunların hepsi doğal bir durum haline gelmişti.

Zihinsel yetenekleri, irade güçleri, toplumsal bağlılıkları durmadan gelişen bu insanlar, bilim ve sanatla -bildikleri kadarıyla- uzun yüzyıllardır yadsınmaz bir başarıyla oynuyorlardı.

Bu sakin şirin topraklara, bu akıllı, sevimli, güçlü kadınların arasına, basit üstünlük varsayımımızla, birdenbire ulaşmıştık; şimdi de, onların güvenilir bulduğu dereceye kadar ehlileştirilip eğitilmiş bir halde, nihayet bu ülkeyi gezmek, insanları tanımak üzere dışarı çıkarılıyorduk.

ALÇAKGÖNÜLLÜĞÜMÜZ ARTIYOR

Nihayet yeterince ehlileşmiş ve makas kullanma konusunda güvenilecek kadar eğitilmiş olduğumuza kanaat getirdiklerinde, kendimizi elimizden geldiği kadar güzelce biçimde tıraş ettik. Sakalları tamamen kesmektense uçlarını düzeltmek elbette daha kullanışlıdır. Usturaları, doğal olarak, temin edemiyorlardı.

"Bu kadar yaşlı kadında birkaç ustura olması beklenirdi," diye aşağılayarak söylendi Terry. Bunun üzerine Jeff daha önce kadınlarda hiç bu kadar tüysüz yüz görmediğini belirtti.

"Bana öyle geliyor ki, erkeklerin yokluğu onları bu anlamda daha kadınsı yapmış, neyse ki," diye fikir yürüttü.

"Eh, öyleyse bu tek kadınsı özellikleri," diyerek gönülsüzce onayladı Terry. "Bundan daha az kadınsı olanlarını hiç görmedim. Her birinin çocuk yapması bana göre annelik denen şeyi geliştirmeye yeterli görünmüyor."

Terry'nin, annelik denince anladığı, kollarda bir bebek, ya da "dizlerinin dibinde küçük bir topluluk"tan ve annenin, sözü edilen bebek ya da topluluğun tamamen içine çekilmesinden ibaret olan sıradan anlayıştı. Toplumda en önemli yeri tutan, her tür sanat ve endüstriyi etkileyen,

çocukluk dönemini bütünüyle sonuna dek koruyan, çocuklara en mükemmel ilgi ve bakımı sağlayan bir annelik, Terry için anneye özgü bir şey gibi görünmüyordu.

Giysilere iyice alışmıştık. Kendimizinkiler kadar rahat -bazı açılardan daha bile rahat- ve kuşkusuz daha şıktı. Cep konusunda, daha fazlasını isteyecek bir şey bırakmamışlardı. Şu üste giyilen ikinci kumaşa yeterli sayıda cep dikilmişti. Bu cepler ellerin kullanımını kolaylaştırması, vücudun hareketlerini engellememesi için çok ustaca ayarlanmış, kumaşı bir çırpıda sağlamlaştırıp dekoratif dikiş hatları eklemeye uygun bir şekilde yerleştirilmişlerdi.

Gözlemlemek zorunda olduğumuz diğer pek çok konuda olduğu gibi, burada da, güzel sanatlara özgü bir duyarlılıkla ikiye katlanmış, açıkça, hiçbir zararlı etki tarafından engellenemeyecek bir pratik zekâ davranışı sergileniyordu.

Görece özgürlüğümüzün ilk adımı başımızda birer rehber eşliğinde yaptığımız memleket turuydu. Amerikan Savunma Bakanlığı' ndakilere benzer korumalar yoktu artık! Sadece özel öğretmenlerimiz vardı, onlarla da çok iyi anlaşıyorduk. Jeff, Zava'yı teyzesi gibi sevdiğini söylüyor, "tek farkı, gördüğüm bütün teyzelerden daha neşeli" diyordu; Somel ile ben olabileceğimiz kadar samimiydik -birbirimizin en iyi arkadaşıydık; ama Terry ile Moadine'yi izlemek gülünçtü. Kız ona karşı sabırlı ve nazikti, ancak bu, önemli bir adamın, örneğin yetenekli, deneyimli bir diplomatın okul çağındaki bir kız çocuğuna gösterdiği sabır ve nezakete benziyordu. Terry'nin duygularını son derece mantıksız biçimde ifade etmesine ciddiyetle boyun eğmesi, sadece onda değil, bende de Terry'ye karşı sık sık bu hissi uyandıran hallerine -her şeye rağmen son derece kibar bir biçimde- dostça gülmesi; neredeyse değişmez bir biçimde, Terry'yi, aslında düşündüğünden daha fazlasını söylemeye

yönelten masum soruları... Jeff ile ben bütün bunları izlemeyi eğlenceli buluyorduk.

Asla arka plandaki o sessiz üstünlüğün farkında değilmiş gibi görünüyordu. Kız bir tartışmayı kestiğinde her zaman onu susturduğunu düşünüyordu; kız güldüğünde bunu nüktedanlığına bir övgü olarak algılıyordu.

Terry'nin gözümden ne kadar düştüğünü kendime itiraf etmek hiç hoşuma gitmiyordu. Jeff de bunu hissediyordu, eminim; ancak ikimiz de bunu birbirimize itiraf etmedik. Kendi ülkemizde onu diğer erkeklerle kıyaslıyorduk. Zaaflarını biliyorduk, ama kesinlikle olağandışı biri değildi. Meziyetlerini de biliyorduk, üstelik bunlar daima zaaflarından daha ön planda görünmüştü. Kadınlar arasında düşünüldüğünde -kendi ülkemizdeki kadınları kast ediyorum- onların gözünde saygınlığı daima yüksekti. Gözle görülür biçimde revaçtaydı. Huyunun bilindiği yerlerde bile, ona karşı yapılan bir ayrımcılık yoktu; bazı durumlarda isabetli bir şekilde "neşe" diye tabir edilen ünü, ona özel bir cazibe kazandırıyor gibiydi.

Ancak burada, bu kadınların sakin bilgeliği ve sessiz, kontrollü esprileri karşısında, sadece şu mübarek Jeff ile dikkat çekmeyen bendenizin arasında kıyaslayacak olursak, Terry oldukça güçlü duruyordu.

"Erkekler arasında bir erkek," olarak güçlü değildi; söylemek zorundayım ki -"dişiler" arasında bir erkek olarak da güçlü değildi; yoğun erkeksiliği sadece kadınların yoğun kadınsılıklarıyla tamamlanıyor gibiydi. Oysa burada, resmin tamamen dışındaydı.

Moadine iri bir kadındı, nadiren belli ettiği dengeli bir kuvveti vardı. Gözleri bir eskrimcininkiler kadar sakin bir biçimde tetikteydi. Kendi hesabına hoş bir ilişki kurmuştu, ancak, bu memlekette bile, bunu onun kadar iyi yapmış olabilecek pek fazla kadın olduğunu sanmam.

Terry kendi aramızdayken ondan "Maud" diye söz ediyor, "çok iyi bir insan, ama biraz yavaş" diyordu; ne var ki, bu konuda ona epey haksızlık ediyordu. Tabii, Jeff'in öğretmeninden "Cava", bazen "Mocha*", ya da basbayağı "Kahve" diye söz ediyordu; özellikle muzır olmak istediğinde, "Hindiba," hatta "Postum"** bile diyordu. Ancak Somel, epey zoraki bir "Some 'ell"*** dışında, bu tarz esprilerden kaçıyordu.

Hepsi de bildiklerimize benzeyen, hoş, birkaç heceli tuhaf isimli, bu kadınlardan bir grupla tanıştırılmamızın ardından, Terry bir gün "Sizin tek bir isminiz mi var?" diye sordu.

"Ah, evet," dedi Moadine. "Pek çoğumuzun, hayatta yol aldıkça bizi tanımlayan ikinci bir adı var. Bu kazandığımız isimdir. Bazen bu isim bile değiştirilir, ya da olağanüstü varsıl bir yaşama eklenebilir. Tıpkı -galiba, sizin başkan ya da kral dediğiniz- şu anki Toprak Anamız gibi. Ona çocukken bile "düşünür" anlamına gelen Mera derlerdi; Daha sonra buna Du-Du-mera -bilge düşünür- eklendi. Şimdi de hepimiz onu O-du-mera –büyük bilge düşünür- olarak biliyoruz. Onunla tanışacaksınız."

"Yani hiç soyadı yok?" diye üsteledi Terry, bir anlamda büyüklük taslayan havasıyla. "Aile adı yok mu?"

"Hayır, yok," dedi kız. "Neden olsun ki? Hepimiz ortak soydan geliyoruz -aslında hepimiz de tek bir "aileyiz." Gördüğünüz gibi, nispeten kısa ve sınırlı tarihimiz bize en azından bu kazancı sağlıyor."

"Peki ama her anne kendi çocuğuna kendi adını vermek istemez mi?" diye sordum.

"Hayır -neden istesin ki? Çocuğun kendi adı var."

---

* Yemen kahvesi (çn)

** Hindiba ve kavrulmuş buğdayla yapılan bir çeşit kahve (ç.n).

*** *'Some 'ell'*: some hell. Bir tür cehennem. Yazar burada sözcük oyunu yapıyor (ç.n).

"İyi de, kim olduğunun bilinmesi -insanların, onun kimin çocuğu olduğunu bilmesi için."

"Çok özenli kayıtlar tutuyoruz," dedi Somel. "Her birimiz kesin soyağacımızı geriye doğru ta sevgili İlk Annemiz'e kadar biliriz. Bunu yapmamızın pek çok sebebi var. Ama herkesin, her çocuğun annesinin kim olduğunu bilmesine gelince -bunu bilip ne yapacağız?"

Diğer pek çok örnekte olduğu gibi, burada da, tümüyle anaerkil ve ataerkil düşünce yapıları arasındaki farkı hissetmemiz sağlanıyordu. Kişisel gurur öğesi, tuhaf bir biçimde yok olmuşa benziyordu.

"Peki ya diğer işleriniz?" diye sordu Jeff. Onların -kitap, heykel gibi şeylerin- altına isminizi yazmıyor musunuz?"

"Evet, tabii, hepimiz bundan memnuniyet ve gurur duyuyoruz. Sadece kitap ve heykellerde değil, her çeşit işte. Evlerin, mobilyaların, bazen tabakların üzerinde isimler görürsünüz. Çünkü aksi halde insan unutabilir. Ayrıca, kime minnettar olmamız gerektiğini de bilmek istiyoruz."

"Sanki bu, üreticinin gururu değil de, tüketicinin rahatlığı için yapılıyormuş gibi konuşuyorsunuz," diye öne sürdüm.

"Her ikisi için de," dedi Somel. "Yaptığımız işle yeterince gurur duyuyoruz."

"Öyleyse çocuklarınızla neden duymuyorsunuz?" diye çıkıştı Jeff.

"Duymaz olur muyuz! Onlarla fazlasıyla gurur duyuyoruz," diye karşı çıktı kız.

"Öyleyse onlara neden isim vermiyorsunuz?" dedi Terry övünerek.

Moadine hafif alaycı gülümseyişiyle ona döndü. "Çünkü ortaya çıkan ürün özel bir şey değil. Bebekken onlardan söz ederken, kimi zaman, 'Essa'nın Lato'su' veya 'Novine'nin Amel'i' deriz; ancak bu sadece onları tanımlamak içindir

ve konuşma diline özgüdür. Kayıtlarda, elbette, çocuk kendi anne dizgesinde yer alır; ancak bire bir ilgilenirken, köklerine sürüklenmeden, Lato ya da Amel'dir."

"İyi de, her çocuğa yeni bir isim vermeye yetecek kadar isminiz var mı?"

"Kesinlikle var, yaşayan her kuşak için."

Daha sonra bize kendi yöntemlerimiz hakkında sorular sordular. Önce "bizim" şunları şunları yaptığımızı, sonra da diğer ulusların başka yollardan gittiğini gördüler. Buna bağlı olarak en iyi yöntemin hangisi olduğunu öğrenmek istiyorlardı -şunu da kabul etmeliyiz ki, şu ana kadar bildiğimiz kadarıyla bir karşılaştırma girişiminde bulunulmamıştı. Her halk saf bir üstünlük inancıyla, diğerlerini hor görerek ya da yok sayarak, kendi göreneklerini sürdürüyordu.

Bu kadınların bütün yerleşik kurumlarında en belirgin özellik akla uygunluktu. Herhangi bir gelişme çizgisini sonuna dek takip eden kayıtların içine dalınca, en şaşırtıcı şeyle -daha iyisini yapmak üzere gösterilen bilinçli bir çabayla- karşılaştım.

Bir takım ilerlemelerin değerini erkenden fark ederek rahatlıkla bundan fazlasına yer olduğu sonucuna varmışlar, muhalif ve mucit olmak üzere iki tür beyin geliştirmek için büyük acılar çekmişlerdi.

Çabucak gözlemleme, ayırt etme, fikir önerme eğilimi gösterenlere bu iş için özel bir eğitim verilmiş; en üst düzey memurlarından bazıları zamanlarını bir veya iki iş dalı üzerinde, bu işi daha da geliştirmek amacıyla, çok detaylı bir çalışmayla geçirmişlerdi.

Her kuşakta hataları ortaya çıkaracak ve değişiklik ihtiyacını gösterecek birkaç taze beynin çıkması doğaldı; bütün bir mucitler topluluğu da, özel yeteneklerini eleştirilen konu üzerinde uygulayıp öneri sunmak üzere el altındaydı.

Bu zamana kadar, önce kendi yöntemlerimizle ilgili soruları yanıtlamadan, onların herhangi bir niteliğiyle ilgili bir tartışma başlatmamayı öğrenmiştik; bu nedenle bu bilinçli gelişme konusunda tüm sessizliğimi korudum. Kendi usulümüzün daha iyi olduğunu göstermeye hazırlıklı değildik.

Kafamızda, en azından benim ve Jeff'in kafasında, bu garip memleketin ve buranın idaresinin iyi taraflarını içtenlikle takdir etme isteği gittikçe büyüyordu. Terry, eleştiren olmayı sürdürdü. Bunu çoğunlukla sinirlerine bağlıyorduk. İnanılmaz derecede asabiydi.

Bütün bu toprakların en dikkat çekici özelliği yiyecek malzemelerinin eksiksizliğiydi. Bunu ormanda yaptığımız o ilk yürüyüşten, uçağımızdaki ilk kısmi manzaradan fark etmeye başlamıştık. Şimdi de bizi bu muazzam bahçeyi ve aşılama yöntemlerini göstermeye götürüyorlardı.

Bu memleket aşağı yukarı Hollanda büyüklüğünde, on-on iki bin kilometre kadardı. İnsan şu muazzam dağların ormanlarla kaplı etekleri boyunca birkaç Hollanda'ya denk gelecek alanı kat edebilirdi. Yaklaşık üç milyonluk bir nüfusları vardı -kalabalık değildi, ama önemli olan niteliktir. Üç milyon, hatırı sayılır oranda çeşitliliğe izin vermeye yetecek bir miktardır. Bu insanlar da, bizim en başta düşündüğümüzden çok daha geniş bir çeşitlilik gösteriyorlardı.

Terry, "partenogenez olsalar, tıpkı karıncalara ya da yaprakbitlerine benzerlerdi," diye üstelemişti; bu kadınların gözle görünür farklılıklarını, -bir yerlerde- erkeklerin bulunduğunun kanıtı olarak ileri sürüyordu.

Ancak, sonraları, daha samimi sohbetlerimizde, çapraz döllenme olmadan bunca farklılığı nasıl açıkladıklarını sorduğumuzda, bunu kısmen her bir küçücük farklılık eğilimini takip eden özenli eğitime, kısmen de genetik değişim kanununa bağladılar. Bunu bitkiler üzerine yaptıkları

çalışmalarda bulmuş, kendi durumlarında da tam olarak kanıtlamışlardı.

Fiziksel olarak, bütün o hastalıklı ve taşkın tiplerden uzak olduklarından, bize pek benzemiyorlardı. Irk olarak uzun boylu, güçlü, sağlıklı ve güzeldiler. Bireysel olarak ise, özellik, renk ve ifade bakımından geniş bir çeşitlilik gösteriyorlardı.

"Yalnız, elbette en önemli gelişme zihinlerimizde -ve yaptığımız şeylerdedir," diye atıldı Somel. "Sizde de, fiziksel çeşitliliğinizin yanı sıra, fikirler, duygular ve ürünlerde de aynı oranda bir çeşitlilik görülür mü? Ya da, dış görünüşü birbirine benzeyen insanların içsel dünyalarıyla yaptıkları işlerin de birbirine benzer olduğu görülür mü?"

Bu konuda epey kuşkuluyduk. Fiziksel çeşitliliğin çok olduğu yerde gelişme şansının da daha fazla olduğunu düşünme eğilimindeydik.

"Ancak, edinilmiş özellikler başkalarına aktarılamaz," diye belirtti Terry. "Weissman bunu ispatladı."

Bizim kesin açıklamalarımız üzerine asla tartışmadılar, sadece not aldılar.

"Bu durumda, öyleyse, gelişmemiz ya genetik değişime, ya da eğitime bağlı olmak zorunda," diye öne sürdü Somel ciddiyetle. "Elbette geliştik. Belki de, bütün bu üstün nitelikler ilk yaratıcı annede gizil olarak bulunuyordu. Özenli eğitim bunları açığa çıkarıyordur, bireysel ayrılıklarımız ise doğum öncesi koşullardaki küçük farklara bağlıdır."

"Bence bu daha çok sizin birikmiş kültürünüzde," diye ileri sürdü Jeff. "Bir de kaydettiğiniz hayranlık verici ruhsal gelişmede. Biz gerçek ruh kültürü hakkında çok az şey biliyoruz -oysa siz bu konuda epey bilgi sahibi gibisiniz."

Ne olursa olsun, kesinlikle bizim şu ana kadar gerçekten eriştiğimizden daha yüksek bir pratik zekâ ve davranış düzeyi sergiliyorlardı. Kendi yaşamlarımızda aynı ince

nezaketi gösteren ve birlikte yaşaması eşit derecede memnunluk verici pek çok insanı tanıdığımızdan, en azından "görgü kurallarına uygun" tavırlar sergilediklerinde, arkadaşlarımızın çok dikkatlice seçilmiş birkaç kişi olduğunu düşünmüştük. Sonraları, bütün bu soyun doğurması; doğuştan böyle olmaları; bunun içinde yetiştirilmiş olmaları; bunun, onlar için, kuğulardaki zarîflik ya da yılanlarda olduğu ileri sürülen bilgelik kadar doğal ve evrensel oluşu bizi gittikçe daha çok etkilemişti.

Zekâ konusuna gelince, itiraf ederim ki bu, Kadınlar Ülkesi'ndeki ayırt edici özellikler içinde en etkileyici, bana göre, en alçaltıcı olandı. Bir süre sonra, bizim kendi koşullarımızla ilgili utandırıcı sorulara yol açacağından, bu konu üzerinde, ya da onlara göre son derece açık ve basit olan diğer konular üzerinde yorum yapmayı bıraktık.

Bu, başka hiçbir yerde şimdi tarif etmeye çalışacağım yiyecek malzemeleri konusunda olduğundan daha iyi gösterilemezdi.

Tarımlarını en yüksek noktaya kadar geliştirmiş, topraklarının her kilometrekaresinde rahatça yaşayabilecek kişi sayısını özenle hesaplamış; daha sonra da nüfuslarını o sayıyla sınırlamış olduklarından, yapılması gereken her şeyin bunlar olduğunu düşünebilirsiniz. Oysa onlar böyle düşünmemişlerdi. Onlar için memleket bir bütündü -onlara aitti. Kendileri de bir bütün, bilinçli bir gruptu; her şeyi ortaklık temelinde düşünüyorlardı. Tıpkı bunun gibi, zaman algıları da bireysel bir yaşamın umut ve istekleriyle sınırlı değildi. Bu yüzden, sürekli, belki de yüzyılları alacak gelişme planları tasarlayıp yürütüyorlardı.

Hayatım boyunca, koskoca bir ormanlık bölgeyi çeşit çeşit ağaçlarla düşüne taşına yeniden yeşertmek gibi böylesi bir işi üstlenen insanlar görmemiş, hatta hayal bile etmemiştim. Ancak bu onlara, bir insanın adi bir çayırın toprağını

işleyip yeniden tohumlaması kadar basit bir tecrübe gibi geliyordu. Artık her ağaç meyve -yani yenebilir meyve- veriyordu. Sadece bir ağaç, bilhassa gurur duydukları tek bir ağaç hariç. Bu ağaç aslında hiç meyve -yani insanların yiyebileceği bir meyve- vermemişti. Yine de, o kadar güzeldi ki, onu korumak istediler. Dokuz yüz yıl boyunca deneye tabi tuttukları, bol ürün veren besleyici tohumlarıyla, bu bilhassa sevimli zarif ağacı, şimdi de bize gösteriyorlardı.

Ağaçların, toprağı sürmede çok daha az emek isteyen ve aynı zeminde daha fazla miktarda ürün veren; üstelik toprağı koruyup zenginleştirmek için çok işe yarayan, en iyi besin bitkisi olduğunu çok daha eski zamanlardan biliyorlardı.

Mevsim mahsullerine gereken saygı gösterilmiş, bu mahsullerin meyve ve yemişleri, tahıl ve böğürtlenleri de neredeyse bütün yıl boyu yeşermeyi sürdürmüştü.

Bu memleketin daha yüksek bölgelerinde, dağların arkasına yakın yerlerde, esaslı, karlı bir kış geçirmişlerdi. Geniş bir vadi ile kaynağı toprakaltında olan bir gölün bulunduğu güneydoğu tarafında, iklim Kaliforniya'daki gibiydi. Burada bol miktarda narenciye meyve, incir ve zeytin yetişiyordu.

Beni özellikle etkileyen, gübrelenme yöntemleriydi. İşte, insanın, burada, sıradan bir halkın çoktan açlıktan ölmüş olacağını ya da yıldan yıla yaşam mücadelesi vermek zorunda kalacağını düşünebileceği küçük kapalı toprak parçası buradaydı. Şu özenli çiftçiler, topraktan gelen her şeyle birlikte, toprağı yeniden beslemenin mükemmel bir yöntemi üzerinde çalışmışlardı. Yiyeceklerinden kalan bütün kırıntı ve döküntüler, hırdavattan dokuma endüstrisine kadar tüm fabrika atıkları, kanalizasyondan gelen bütün katı maddeler düzgünce işlemden geçirilip bir araya getiriliyor, topraktan gelen her şey yine toprağa gidiyordu.

Pratik sonuç, herhangi bir sağlıklı ormandaki gibiydi; dünyanın diğer bölgelerinde sık sık görülen, artan yoksullaşma yerine, gittikçe değer kazanan bir toprak oluşturuluyordu.

Bu gerçek gözlerimizin önüne serildiğinde, öyle beğeni dolu yorumlar yapmıştık ki, bu denli açıkça ortada olan akıl yolunun övülmesi karşısında şaşkınlığa düşmüşler; bizim yöntemlerimizin neler olduğunu sormuşlardı; biz de kendi topraklarımızın genişliğinden ve –itiraf ettiğimiz- kaymağını aldığımız özensizlikten söz ederek, dikkatlerini başka yöne çekme konusunda biraz zorlanmıştık.

En azından dikkatlerini başka yöne çekmiş olduğumuzu düşünüyorduk. Daha sonra, onlara anlattığımız her şeyin özenli ve eksiksiz bir kaydını tutmanın yanı sıra, üzerinde, söylediğimiz ve hissedilir biçimde söylemekten kaçındığımız şeyleri kaydedip inceledikleri bir tür iskelet plan çıkardıklarını fark ettim. Bizim koşullarımızı -bazı yönlerden- zahmetli bir şekilde eksiksizce hesap etmek, şu engin bilgili eğitimciler için gerçekten de çocuk oyuncağıydı. Sunulmuş olan bir dizi gözlem, çok korkunç bir takım sonuçlar çıkarmaya yol açacak gibi göründüğünde, konuyu daha fazla bilgi toplamak üzere açık bırakarak, her zaman bize şüphe etme hakkı tanıdılar. Bizim son derece doğal, ya da insani yetersizliklerimize ait kabul edegeldiğimiz pek çok şeye, kelimenin tam anlamıyla inanamıyorlardı; daha önce de söylediğim gibi, hepimiz kendi memleketimizdeki toplumsal koşulların çoğunu gizlemek için konuşulmadan anlaşılan bir gayret içine girmiştik.

"Lanet olasıca kocakarı kafalılar!" dedi Terry. "Elbette bir Erkek'in Dünyasını anlayamazlar! İnsan değiller -sadece bir avuç Di-Di-Dişiler!" Bu, Terry'nin onların partenogenez olduğunu kabul etmesinden sonraydı.

"Keşke bizim ihtiyar-erkek kafalarımız da bu kadar iyi çalışsaydı," dedi Jeff. Gerçekten de bunca yoksulluk, hastalık

gibi şeylerle geçinip gitmemizin bizim için bir övünç kaynağı olduğuna inanıyor musun? Onlarda huzur ve bolluk, varsıllık ve güzellik, iyilik ve zekâ var. Gayet iyi insanlar bence!"

"Kusurlarının da olduğunu göreceksin," diye üsteledi Terry; kısmen kendimizi savunma duygusuyla, üçümüz de onların kusurlarını aramaya başladık. Oraya varmadan evvel -şu dayanaksız tahminlerimizde- bu konu üzerinde epey başarılı olmuştuk.

"Varsayalım ki sadece kadınların olduğu bir yer var," diye öne sürmüştü Jeff defalarca. "Nasıl birileri olurlardı?"

Kadınların çoğunun zorunlu sınırlılıkları, kusurlarıyla ayıpları olduğundan da fazlasıyla emindik. Onların "kadınsı süsler" dediğimiz şeylerden - "fırfır ve saçaklardan" vazgeçmiş olmalarını umuyorduk, oysa, güvenilir bir asalet ve zevkle, arzu edildiğinde şatafatlı bir biçimde güzel, her zaman kullanışlı olan, Çin kıyafetinden daha mükemmel bir giysi oluşturmuş olduklarını gördük.

Donuk, uysal bir yeknesaklık umuyorduk, oysa, kendimizinkinin çok daha ilerisinde cesur bir toplumsal yaratıcılıkla ve tamamen bizimkine denk bilimsel ve teknik gelişmeyle karşılaştık.

Düşük bir seviye bekliyorduk, oysa, -bu açıdan, kendi uluslarımızın, karşısında, şapşallar, atışan çocuklar gibi göründüğü- toplumsal bir bilinçlilik haliyle karşılaştık.

Kıskançlık bekliyorduk, oysa bir benzerini üretemeyeceğimiz engin bir kız kardeşlik sevgisiyle, tarafsız bir zekâyla karşılaştık.

Histeri bekliyorduk, oysa standart bir sağlık ve zindelikle, örneğin küfür alışkanlığını açıklamanın olanaksız olduğu -bunu denemiştik- bir mizaç sakinliğiyle karşılaştık.

Bütün bunları Terry bile kabul etmek zorunda kalmıştı, ama yine de öteki yüzlerini de çok geçmeden keşfedeceğimiz konusunda ısrar ediyordu.

"Aklın yolu birdir, değil mi?" diye savundu kendini. Bu bütünüyle lânet doğaya aykırı- şu an içinde olmasak olanaksız, derdim. Tabii doğaya aykırı bir durumun doğaya aykırı sonuçları olacaktır. Çok kötü kişilik özelliklerine rastlayacaksınız -görürsünüz! Örneğin, suçlularıyla, özürlüleriyle, yaşlılarıyla nasıl başa çıktıklarını henüz bilmiyoruz. Farkındaysanız bunları hiç görmedik! Muhakkak bu tür şeyler de vardır!"

Bu tür şeylerin olması gerektiğine inanma eğilimindeydim, bu nedenle Somel'le, karşımdaki boğayla -inekle demeliyim!- korkusuzca ve kararlılıkla boynuzlarından tutarak yüzleşip sordum.*

"Bütün bu mükemmelliğin içinde bir kusur bulmak istiyorum," dedim ona donuk bir şekilde. "Üç milyon insanın hiçbir kusurunun olmaması gerçekten mümkün değil. Anlamak ve öğrenmek için elimizden geleni yapıyoruz -sizce, bu eşsiz medeniyetinizin en kötü nitelikleri nelerdir? Bunu söyleyerek bize yardımcı olur musunuz?"

Onların şu yemek yenen bahçelerinden birinde, gölgeli bir kameriyede hep birlikte oturuyorduk. Leziz yemekler yenmişti, bir tabak meyve ise hâlâ önümüzde duruyordu. Bir taraftan, gösterişsiz biçimde verimli ve sevimli bir halde serili açık kırlık alanı, diğer taraftan, insanların kendileriyle baş başa kalabilmelerine yetecek aralıklarla, oraya buraya dağılmış masaların bulunduğu bahçeyi görebiliyorduk. Burada hemen şunu söyleyeyim, o özenli "nüfus planlaması" sayesinde bu memlekette kalabalık yoktu. Meydanlarda, açık alanlarda, her yerde, aydınlık, cıvıl cıvıl bir özgürlük vardı.

---

* to take the bull by the horns: bir boğayı (ineğin erkeğini) boynuzlarından tutmak cesur ve kararlıca yapılan bir iştir. Zor bir şeyi güven ve kararlılıkla yapma anlamında kullanılan bir deyim (ç.n).

Somel elini çenesine, dirseğini yanındaki alçak duvara dayamış, bu güzel kara parçasına bakıyordu.

"Elbette kusurlarımız var -hepimizin de," dedi. "Bir bakıma daha önceleri olduğundan daha fazla hatamız olduğunu söyleyebilirsiniz -çünkü, galiba mükemmellik standardımız gittikçe yükseliyor. Ama yılmıyoruz, çünkü kayıtlarımız gerçekten de ilerleme -hem de önemli ölçüde ilerleme sağladığımızı gösteriyor.

"Başlangıçta -özellikle asil tek bir anneyle başladığımızda bile -bu annenin geçmişindeki uzun bir soy kaydının kendine has niteliklerini miras almıştık. Bunlar da zaman zaman -korku salarak- su yüzüne çıkıyordu. Ancak bugün altı -evet, tam altı- yüz yıl oluyor ki, sizin 'suçlu' diye tanımladığınız biri yok bu topraklarda."

"Tabii, en düşük seviyedekilerin eğitilmesini, mümkünse, çiftleştirilmesini ilk işimiz saydık."

"Çiftleştirilmek mi?" diye sordum. "Nasıl yapabilirsiniz ki- partenojenez yoluyla mı?"

"Kötü vasıflar gösteren bir kız yine de toplumsal görevinin önemini anlayacak güce sahipse, kararını değiştirmesi için rica eder, yani, annelikten vazgeçmesini isterdik. Neyse ki, az sayıdaki en kötü arasında sadece bir kaçı üremeye uygun değildi. Ancak eğer hata aşırı bencillikten kaynaklanıyorsa -bu durumda kız, çocuk sahibi olma hakkı bulunduğundan, hatta kendi çocuklarının diğerlerinden daha iyi olacağından emin olurdu."

"Anlıyorum," dedim. "Sonra da onları aynı coşkuyla yetiştirmesi mümkün olurdu."

"Buna asla izin vermezdik," diye yanıtladı Somel telâşsızca.

"İzin vermek mi?" diye kuşkuyla sordum. "Bir anneye kendi çocuklarını yetiştirmesine izin vermek, ha?"

"Elbette vermezdik," dedi Somel, "anne o yüce görevi yerine getirecek kadar zinde değilse."

Bu daha önceki kanaatlerime ciddi bir darbeydi.

"İyi ama sanıyordum ki annelik her biriniz için-"

"Annelik -doğru, yani, gebelik, çocuk doğurmak. Ancak eğitim, sadece çok üstün yetenekli sanatçılarımıza bırakılan, en üstün sanatımızdır."

"Eğitim mi?" Yine kafam karışmıştı. "Eğitimi kast etmiyorum. Annelik derken kast ettiğim sadece çocuk doğurma işi değil, aynı zamanda bebeklerin bakımı."

"Bebeklerin bakımı eğitimi de kapsar ve sadece en zinde olanlara emanet edilir," diye yineledi.

Bu kadar meziyetin arasında yanlış bir şeyler olmalı diye düşünür, benliğimi Terry'ninkine benzer bir duygu sararken, "Bu durumda anne ile çocuğu ayırıyorsunuz!" diye haykırdım itici bir dehşetle.

"Her zaman değil," diye açıkladı sabırla. "Gördüğünüz gibi, neredeyse her kadın hamileliğini her şeyden çok önemser. Her genç kız bu en içten, en kişisel, en değerli şeye zarif bir mutlulukla, başının üstünde bir onurla, sıkıca ve sevgiyle tutunur. Yani, çocuk yetiştirme işi bizde, öylesine derinlemesine incelenip zekâ ve ustalıkla uygulanan bir kültür olmuştur ki, çocuklarımıza olan sevgimiz arttıkça bu işlemi -kendimizinkiler bile olsa- usta olmayan ellere bırakmaya o denli isteksiz oluruz."

"Ama bir annenin sevgisi – " diye atıldım.

Net bir açıklama belirtisi bulmaya çalışarak yüzümü inceledi.

"Bize diş hekimlerinizden söz etmiştiniz," dedi, sonunda, "hani şu ömürlerini başkalarının –hatta bazen çocukların- dişlerindeki küçük boşlukları doldurmakla geçiren tuhaf bir biçimde uzmanlaşmış insanlardan."

"Evet?" dedim, nereye varmak istediğini anlamadan.

"Anne sevgisi –sizde- anneleri kendi çocuklarının dişlerini doldurmaya zorluyor mu? Ya da bunu istemeye?"

"Hayır, neden zorlasın ki, elbette zorlamıyor," diye karşı çıktım. "Ama o son derece uzmanlık isteyen bir iş. Eminim bebeklerin bakımını her kadın -her anne yapabilir!"

"Biz aynı fikirde değiliz," diye yanıtladı kibarca. "İçimizde bu konuda en işinin ehli olanlar bu görevi yerine getirir; genç kızlarımızın büyük bir çoğunluğu da sabırsızlıkla bu görevi yerine getirmeye çalışırlar -sizi temin ederim ki bizdekiler en iyileri."

"Peki ya bebeği elinden alınmış o zavallı anne –"

"Yo, hayır!" diye ciddiyetle beni ikna etmeye çalıştı. "Hiç de elinden alınmış değil. Bebek yine onun bebeğidir- onunla birliktedir- onu kaybetmiş değildir. Sadece ona bakacak tek kişi o değildir. Daha deneyimli olduğunu bildiği başkaları vardır. Kendi de onlar gibi eğitim gördüğü, onlar gibi uygulama yaptığı için bunu bilir ve onların gerçek üstünlüğünü kabul eder. Çocuğun iyiliği için, bu mükemmel bakıma sahip olduğu için mutludur."

İkna olmamıştım. Üstelik bu sadece bir söylentiydi; Kadınlar Ülkesi'nin anneliğiyle ilgili daha göreceklerim vardı.

Kadınlar Ülkesi'nin Genç Kızları

Sonunda Terry'nin isteği yerine geldi. Her zamanki gibi nezaketle, kendi özgür seçimimize bırakılarak, halktan dinleyicilerle güzel genç kızların karşısında konuşma yapmaya davet edildik.

İlk başlangıcı -giyim kuşamımıza, beceriksiz saç sakal tıraşımıza nasıl özen gösterdiğimizi- anımsıyorum. Özellikle Terry, sakalının ne kadar kesileceği konusunda biraz huysuz davranıyor, hep beraber gösterdiğimiz çabayı öylesine eleştiriyordu ki büyük makası ona uzatıp canının istediği gibi yapmasını söyledik. Kendi sakallarımıza daha bir değer vermeye başlamıştık; sakallarımız, kırpılmış saçları, cinsel çekiciliği olmayan giysileriyle bu uzun boylu, güçlü kuvvetli kadınlarla bizim aramızdaki neredeyse tek ayırt edici özellikti. Bize zengin bir kıyafet seçeneği sunulmuştu, biz de kişisel zevkimize göre seçim yapmış, geniş dinleyici kitlesiyle karşılaştığımızda, en çok bizim, özellikle de Terry'nin süslenmiş olduğunu görüp şaşırmıştık.

Terry çok etkileyici biriydi, bana, becerebildiğim kadar kısa kestirttiği halde, uzun denebilecek saçları, yüzündeki keskin hatları yumuşatıyordu; tıpkı V. Henry'ye benzeyen bir havayla, enli, gevşek bir kuşağı olan, bol işlemeli bir

tunik giyiyordu. Jeff daha çok -bir, bir Huguenot Aşığı'na benziyordu; ben ise, neye benzediğimi bilmiyorum, sadece kendimi çok rahat hissediyordum. Pamuklu zırhımıza ve onun kolalı çizgilerine geri döndüğümde, derin bir hayıflanmayla şu Kadınlar Ülkesi'ndeki giysilerin ne kadar rahat olduğunun farkına vardım.

Tanıdığımız üç aydınlık yüzü bulmak için, gelen dinleyicileri inceden inceye gözden geçirdik; ancak etrafta görünmüyorlardı. Salt, dinlemek için gözünü kulağını dört açmış, kimi sakin, kimi hevesli ya da sakıngan bir yığın genç kız.

Büyük bir dikkat ve titizlikle, dünyanın kısa bir tarihini anlatıp soruları yanıtlamaya zorlandık.

"Ne kadar cahiliz, baksanıza," diye açıklamıştı bize Moadine. "Kendimiz için geliştirdiğimiz şu bilimden başka bir şey bilmiyoruz; bu, küçük bir yarı-ülkenin beyin gücünden başka bir şey değil; siz ise, anladığımız kadarıyla, keşiflerinizi paylaşarak, kaydettiğiniz ilerlemeleri üst üste koyarak, yerkürenin her yanında birbirinize yardım ediyorsunuz. Sizin uygarlığınız kim bilir ne kadar muhteşem, ne kadar güzeldir!"

Somel başka bir öneride bulundu.

"Bizde yaptığınız gibi, her şeyi baştan sona anlatmanıza gerek yok. Sizden öğrendiklerimizin bir tür özetini çıkardık, bunlar da bütün memlekette büyük bir öğrenme arzusuyla sindirildi. Belki çıkardığımız taslağı görmek istersiniz?"

Görmek için sabırsızlanıyorduk, bundan derinden etkilenmiştik. Bizim için, başlangıçta, bu kadınlar, bize göre temel sıradan bilgilerden tamamen habersiz olduklarından,

---

* Huguenot'lar: 16-17. yüzyıllarda yaşamış Fransız Protestanlar.
Huguenot Aşığı: John Everett Millais'in, Katolik bir genç kız ile Huguenot aşığını resmettiği bir tablosu, 1852. (ç.n).

çocuklar ya da ilkel insanlar düzeyindeymiş gibi görünmüştü. Onları tanıdıkça, en fazla Platon ya da Aristo kadar cahil olduklarını, ancak neredeyse Eski Yunan'dakine eş değer, gelişmiş bir bakış açıları olduğunu kabullenmek zorunda kaldık.

Bu sayfaları, onlara bu kadar başarısızca öğretmeye çabaladığımız şeyleri açıklayarak doldurmamı beklemeyin. Anılmaya değer olan, onların bize öğrettikleri, ya da bunların silik bir görüntüsü. Hem şu anda, asıl dikkatimiz, kesinlikle konuşacağımız konunun değil, dinleyicilerin üzerindeydi.

Genç kızlar -yüzlerce- istekli, parlak gözlü, dikkatli genç yüzler; yığınla sorular ve söylemek istemezdim ama bu soruları etkin bir biçimde yanıtlama konusunda gittikçe artan başarısızlığımız.

Kürsüde bizimle birlikte olan, kimi zaman bir sorunun veya daha ziyade, bir yanıtın açıklanmasına yardım eden özel rehberlerimiz bu etkiyi fark ederek akşamın resmi konferans bölümünü olabildiğince kısa keserek kapattılar.

"Genç kadınlarımız," diye belirtti Somel, "sizlerle tanışmaktan ve eğer isterseniz sizlerle daha özel olarak konuşmaktan mutluluk duyacaklar."

İstemek mi! Hem de nasıl sabırsızlanıyorduk. Bunu söylediğimizde Moadine'nin yüzünden pırıltılı küçük bir gülümsemenin geçtiğini gördüm. Buna rağmen, bütün o hevesli tazeler bizimle konuşmayı beklerken, birdenbire aklımdan bir soru geçti: "Nasıl bir bakış açısına sahiplerdi? Bizim hakkımızda ne düşünüyorlardı?" Bunları daha sonradan öğrendik.

Terry bir tür kendinden geçmeyle, adeta kıvançlı bir yüzücünün denize atlaması gibi, şu bizim genç canavarların arasına daldı. Jeff asil yüzünde esrimiş bir bakışla, dinsel bir törene yaklaşır gibi yaklaştı. Bense, aklımdan geçen son

düşünceyle biraz ürpermiş, gözlerimi iyice açmıştım. Hepimiz gibi, benim de etrafım hevesli bir grup sorgucuyla çevrili olduğu halde Jeff'i izlemeye vakit buldum. Daha esaslı tiplere benzeyenler onun grubundan uzaklaşıp, Terry'nin ya da benim grubuma sokulurken, Jeff'in tapınan gözleriyle derin nezaketinin bu kızlardan bazılarını nasıl da memnun edip çektiğini gördüm.

Bu anı ne kadar özlemle beklediğini, kendi ülkemizde de her zaman ne kadar da karşı konulmaz olduğunu bildiğimden, Terry'yi özel bir ilgiyle izledim. Tabii, sadece kısacık süreler içinde, tatlı dilli ve hükmeden yaklaşımının kızları nasıl rahatsız ettiğini, fazla samimi bakışlarının onları anlaşılmaz bir şekilde kızdırdığını, iltifatlarının ise onları şaşırtıp sinirlendirdiğini görebiliyordum. Kimi zaman kızlardan birinin yüzü kızarırdı. Ancak bu sırada onu, gözkapakları düşmüş ve çekingenliğe davetiye çıkarır bir halde değil, tersine, kızgın ve hızlıca başını kaldırmış bir halde görürdünüz. Kızlar, Terry'nin çevresinde sadece küçük bir sorgucu grubu kalıncaya dek birbirinin ardı sıra aniden kızgınca dönüp Terry'den uzaklaştılar. Kalanlar da, gözle görülür biçimde, grubun "kız demeye bin şahit ister" cinsinden olanlardı.

İlk önce durumdan hoşnutmuş gibi bakarken gördüm onu. Kızlar üzerinde esaslı bir izlenim bıraktığını sanıyordu; ama sonunda, Jeff'e ya da bana bir bakış atarken, bundan hiç, hem de hiç hoşnut olmadığı görünüyordu.

Bana gelince, hoş bir biçimde şaşkınlığa düşmüştüm. Kendi ülkemde asla "revaçta" değildim. Kız arkadaşlarım vardı, iyi kızlardı, ama sadece arkadaştan başka bir şey değildik. Hem, bir bakıma aynı soydan geliyorlardı, sürü halinde ilerleyen hayranlar gibi revaçta değillerdi. Ancak burada, büyük bir şaşkınlıkla, en büyük kalabalığın, kendi etrafımda olduğunu gördüm.

Elbette, bir dolu izlenimi iç içe geçirerek ayrıntılarıyla anlatmaktansa, genel bir fikir vermem gerekiyor; ancak ilk akşam, onlarda bıraktığımız izlenimin iyi bir örneğiydi. Jeff şu sayacaklarımın, eğer böyle adlandırabilirsem, daha duygusalıydı -aradığım sözcük bu değil ya, neyse. Ahlakçılar, öğretmenler gibi, bir anlamda sanatçı olan kızların daha az becerikli olanıydı belki de.

Terry oldukça hırçın bir gruba kalmıştı: tam da hiç hoşlanmadığı tipte, fazla hassas olmayan, hevesli, mantıklı, sorgulayan beyinler; oysa, bana gelince, bu kadar beğenildiğim için epey ukalalaşmıştım.

Terry bu yüzden çılgına dönmüştü. Onu pek de suçlayamayız.

"Kızlarmış!" diye patladı, o akşamın sonunda tekrar baş başa kaldığımızda. "Bunlara kızlar mı diyorsunuz!"

"Hem de çok hoş kızlar, derim onlara," dedi Jeff, mavi gözleri rüyadaymışçasına memnun bir halde.

"*Sen* onlara ne diyorsun?" diye tatlılıkla sordum.

"Oğlanlar! Büyük çoğunluğu oğlan çocuklarından başka bir şey değil. İtici, aksi bir grup. Eleştirici, küstah delikanlılar. Asla kız değiller."

Haşin ve sertti, biraz olsun kıskanç da değildi bence. Daha sonra, kızların hoşuna gitmeyen şeyin tam ne olduğunu öğrenince, onlara karşı tavrını bir parça değiştirip arasını düzeltti. Bunu yapmak zorundaydı. Çünkü, ne kadar eleştirse de, hepsi de birer kızdı, üstelik, oradaki kızların tümüydüler! Tabii –şu sıralar tanışıklığımızı yenilediğimiz- bizim üç kızımız dışında!

Kur yapmaya gelince, kısa süre içinde bu da oldu, elbette en iyi kendiminkini tarif edebilirim -ama bunu yapmaya hiç de istekli değilim. Ancak Jeff hakkında bir şeyler duydum. Epey uzun bir süre, saygıyla ve hayranlıkla, durmadan Celis'inin yüce duyarlılığı ile sınırsız mükemmelliğin-

den söz etme eğilimindeydi; Terry'ye gelince -öyle yanlış başlangıçlar yapmış, öyle çok reddedilmeyle karşılaşmıştı ki, Alima'yı kazanmak için, gerçekten sakinleşinceye kadar, eskisine göre büyük ölçüde akılcı davranmıştı. Bununla birlikte, yaşadığı, sorunsuz bir ilişki de değildi. Defalarca ayrıldılar, kavga ettiler; Terry kendini avutmak için başka bir güzele koşardı –bu başka güzel onu kabul etmez- o da her seferinde daha büyük bir bağlılıkla, sürüklenircesine Alima'ya dönerdi.

Alima asla kararından dönmedi. Gururlu başı ile göklerde süzülerek yükselen bir atmacanın geniş kanatları gibi kara, arzu dolu gözlerinin üzerinde karşı karşıya sıralanmış yay gibi kıvrılan kaşlarıyla, şu güçlü kadınlar yarışında bile olağanüstü güçlü, büyük, bomba gibi bir yaratık.

Ben üçüyle de iyi arkadaştım, ama içlerinde en iyi anlaştığım Ellador'du, her ikimiz için de, bu duygunun değişmesinden çok önceki zamanlarda.

Ellador'dan ve benimle gayet rahat konuşan Somel'den, sonunda, Kadınlar Ülkesi'nin, ziyaretçilerine bakış açısı hakkında bir şeyler öğrendim.

Çift motorlu uçağımızın gittikçe yükselen vızıltısı tepelerindeki gökyüzünü yardığında, yalıtılmış, mutlu, doygun bir halde, işte buradaydılar.

Bunu herkes duydu -gördü- kilometreler, kilometreler boyunca, haber ülkenin her tarafına yayıldı. Bunun üzerine her şehirde ve köyde birer heyet kuruldu.

Hızla aldıkları karar işte şuydu:

"Başka bir ülkeden. Büyük olasılıkla erkekler. Besbelli son derece uygarlar. Kuşkusuz epey değerli bilgilere sahipler. Tehlikeli olabilirler. Mümkünse onları yakalayın; gerekirse ehlileştirip eğitin. Bu, halkımızın çift cinsiyetli bir devleti yeniden kurması için bir fırsat olabilir."

Bizden korkmuyorlardı -son derece zeki üç milyon -ya

da sadece yetişkinleri sayarsak, iki milyon- kadın, üç genç delikanlıdan korkmuşa benzemiyordu. Biz onların "Kadın", dolayısıyla ürkek olduklarını düşünüyorduk; ancak bu kadınlar korkacak bir şeyle karşılaşmayalı iki bin, tabii bu duygudan vazgeçeli de bin yıldan fazla olmuştu.

Biz, içlerinden istediğimizi seçebileceğimizi düşünmüştük, en azından Terry böyle düşünmüştü. Onlar ise, eğer mantıklı görünürse, dikkatlice ve ileriyi görerek, bizi seçmeyi düşünmüştü.

Eğitim aldığımız süre boyunca bizi incelediler, araştırdılar, hakkımızda raporlar hazırladılar ve bu bilgiler topraklarının her yanına geniş ölçüde yayıldı.

Bu ülkede, aylar boyunca ülkemiz, kültürümüz, kişisel özelliklerimiz hakkında toplanabilecek ne kadar bilgi varsa edinmemiş tek bir genç kız kalmamıştı. Sorularını yanıtlamanın güç olmasına şaşırmamalı. Ancak şunu söylemek istemezdim, ama nihayet dışarıya çıkartılıp sergilendiğimizde (bu ifadeyi kullanmaktan hiç hoşlanmıyorum ama olan buydu), pek bir alıcı çıkmadı. İşte zavallı yaşlı Terry sonunda "bir gonca gül bahçesi dolusu kız"ın arasında başıboş dolaşmakta serbest olduğunu safça hayal ediyordu - yalnız, dikkat edin! Gonca güller bütün meraklı, alıcı gözleriyle bizi inceliyordu.

İlgi, büyük ilgi gösteriyorlardı, ancak bu bizim aradığımız türden bir ilgi değildi.

Tutumları hakkında bir fikir sahibi olmak için aralarındaki son derece gelişmiş dayanışma duygusunu aklınızdan çıkarmamalısınız. Kendilerine birer sevgili seçmiyorlardı; aşk -yani cinsel aşk hakkında en ufak bir fikirleri yoktu. Annelik, her biri için, yol gösterici bir yıldızdı. Her biri, salt kişisel bir görev olmaktan çıkarıp, yüce bir konuma yükselttikleri anneliği, en büyük toplumsal hizmet, yaşam boyu süren kutsal bir tören olarak dört gözle bekleyen

bu genç kızlar, şimdi, toplumsal konumlarını bütünüyle değiştirerek daha önceki çift-cinsiyetli yaşam düzenlerine dönmek için gereken büyük adımı atma fırsatıyla karşı karşıyaydılar.

Temelde yatan bu düşüncenin yanı sıra, uygarlığımıza karşı, kişisellikten tamamen uzak, bizim, yanında okul çocukları gibi kaldığımız bir düşünce yapısından kaynaklanan sınırsız bir ilgi ve merak duyuyorlardı.

Verdiğimiz derslerin başarıyla sonuçlanmaması pek şaşırtıcı değildi; bizim, ya da en azından Terry'nin öne çıkışlarının son derece kötü karşılanması da hiç şaşırtıcı değildi. Benim göreli başarımın nedeni, başlangıçta gururumu okşamaktan uzaktı.

"En çok senden hoşlanıyoruz," dedi bana Somel, "çünkü sen bize daha çok benziyorsun."

"Bir dolu kadına daha çok benzemek!" diye düşündüm kendi kendime tiksinerek, sonra da onların, bizim küçümseme amacıyla kullandığımız anlamda, ne kadar az "kadın" gibi olduklarını anımsadım. Düşüncelerimi okurcasına bana gülümsüyordu.

"Size -kadın- gibi görünmediğimizin gayet farkındayız. Elbette, çift-cinsiyetli bir nesilde her cinsiyetin ayırt edici özellikleri iyice belirgin hale gelmiştir. Ancak, mutlaka İnsanlara ait yeterince özellik vardır, değil mi? Senin bize daha çok benzediğini söylerken demek istediğim bu -daha çok İnsan gibi. Seninle kendimizi rahat hissediyoruz."

Jeff'in sorunu, kadınlara gösterdiği aşırı nezaketti. Kadınları mükemmel görüyor, daima onları "korumak" ya da onlara "hizmet etmek" için fırsat kolluyordu. Buradaki kadınların ne korunmaya ne de hizmete ihtiyaçları vardı. Barış, hâkimiyet ve bolluk içinde yaşıyorlardı; biz onların konukları, tutsaklarıydık, kesinlikle onlara bağımlıydık.

Elbette onlara ülkemizdeki bütün iyi şeyleri elimizden

geldiğince gösterirdik, tabii ülkemize gelecek olsalar: ancak onlarınkini tanıdıkça daha az böbürlenmeye başladık.

Terry'nin değerli taşlarıyla incik boncuklarını dikkat çekici eşya olarak değerlendirdiler; kesinlikle değer biçmekle ilgili değil, işçiliğiyle ilgili sorular sorarak elden ele geçirdiler, kimin sahipleneceğini değil, hangi müzeye konacağını tartıştılar.

Bir erkeğin bir kadına verecek hiçbir şeyi yoksa, her şey bütünüyle kişisel cazibesine bağlıysa, yapacağı kur sınırlıdır.

Şu iki şeyi önemsiyorlardı: Büyük Değişiklik yapmanın akla uygunluğunu; ve bu sonuca ulaşmaya en iyi yol açacak kişisel uyum sağlama becerisini.

Burada, bu üç çevik orman kızıyla yaşadığımız küçük kişisel deneyimin yararını gördük; bu da bizim daha çok birbirimize yaklaşmamızı sağladı.

Ellador'la ilgili olarak: Düşünün ki garip bir yere geliyorsunuz ve burayı yeterince -orta dereceden biraz daha fazla- güzel buluyorsunuz. Zengin tarım alanları, sonra bahçeler, harikulade bahçeler buluyorsunuz, -sayılamayacak kadar çok, bitmez tükenmez- nadir ve değerli hazineyle dolu saraylar, sonra -Himalayalar'a benzer dağlarla deniz buluyorsunuz.

Yol ayrımında benden önce denge kurup üçlünün isimlerini söylediği o gün ondan hoşlandım. En çok onu düşündüm. Sonradan, sanki üçüncü kez karşılaştığım bir arkadaş gibi ona dönüp aramızdaki yakınlığı ilerlettim. Jeff'in aşırı bağlılığı Celis'i büyük şaşkınlığa düşürür, mutluluk günlerini iyice ertelerken, Terry ile Alima kavga edip ayrılır, tekrar bir araya gelip tekrar ayrılırken, Ellador ile ben yakın arkadaş olmaya başlıyorduk.

Durmadan konuştuk. Birlikte uzun yürüyüşler yaptık. Bana çoğunu anlamadığım bir şeyler gösterdi, bunları açık-

ladı, yorumladı. Onun duyarlı zekâsıyla giderek Kadınlar Ülkesi halkının ruhunu daha iyi kavramaya başlıyor, bu memleketin, görünüşündeki mükemmelliği kadar, muhteşem içsel gelişimini de takdir ediyordum.

Bir yabancı, bir tutsak gibi hissetmeyi bırakmıştım. Bir anlayışlı olma, bir kimlik, bir amaç duygusu vardı. Her şeyi tartıştık. Daha uzaklara doğru yol alıp onun varsıl, tatlı ruhunu keşfettikçe, hissettiğim hoş arkadaşlık duygusu, öylesine yüksek, öylesine geniş, öylesine kenetlenmiş bir duygu temeli oluşturdu ki, beni bunun şaşkınlığıyla tamamen körleştirdi.

Söylediğim gibi, kadınları hiçbir zaman çok fazla umursamamışımdır, tabii onlar da beni -yani, Terry'nin tarzında. Ama bu sefer...

Başlangıçta onu asla "o şekilde", genç kızlarda olduğu gibi, düşünmemiştim. Bu topraklara herhangi bir Türk haremi niyetiyle gelmemiştim, Jeff gibi bir kadına tapan da değildim. O kızdan sadece, hani deriz ya, "arkadaş olarak" hoşlanmıştım. Bu arkadaşlık bir ağaç gibi büyüdü. Tam kafa dengiydi! Birlikte her türlü şeyi yaptık. O bana, ben ona, oyunlar öğrettik, koşturduk, kapıştık, seviyeli bir dostluğun yanı sıra her çeşit eğlenceyi tattık.

Sonraları, daha ileriye gittikçe, saray, hazineler ve karlı sıra dağlar görünmeye başladı. Böyle bir insan olabileceğini hiç bilmezdim. Son derece olağanüstü. Yetenekli anlamında değil. Bir ormancıydı -en iyilerinden biriydi- ama kast ettiğim, bu yetenek değildi. *Olağanüstü* derken olağanüstü demek istiyorum -her yanıyla etkili. Bu kadınlardan daha çoğunu, bu kadar yakından, tanısaydım, Ellador'u o denli eşsiz bulmazdım; ama onların arasında bile asildi. Annesi bir Anne-Ötesi'ydi -büyük annesi de öyleydi, bunu sonradan duydum.

Böylece o bana güzel memleketini daha fazla anlattı;

ben de ona, evet, söylemek istediğimden daha fazlasını, kendiminkini anlattım; böylece birbirinden ayrılmaz hale geldik. Daha sonra bu derin kabullenme gittikçe büyüdü. Doğrusunu söylemek gerekirse, kendi ruhumun yükselip kanatlarını kaldırdığını hissettim. Hayat büyüdü. Sanki -daha önce hiç anlamadığım kadar -anlamış gibiydim, sanki ben de bir şeyler Yapabilirdim -sanki ben de büyüyebilirdim -Ellador bana bir yardım etse. Ve sonra O şey geldi -her ikimize de, birdenbire.

Sakin bir gün -dünyanın, dünyalarının bir ucunda. İkimiz, uzaktaki loş ormanlık alana gözümüzü dikmiş bakarak, cennet, dünya ve insan yaşamı üzerine, kendi ülkem, diğer ülkeler ve bu ülkelerin ihtiyacı olan şeylerle bu ülkeler için yapmayı düşlediğim şeyler üzerine konuşurken...

"Bana yardım edebilirsen," dedim.

O büyüleyici, tatlı bakışıyla bana döndü, hemen sonra, gözleri gözlerimde, elleri de ellerimdeyken -birdenbire aramızda, bundan da öte anlık, karşı konulamaz -sözcüklerimin tarif edebileceğinin çok ötesinde bir güzellik alevlendi.

Celis mavi-altın sarısı-pembe biriydi; Alima, siyah-beyaz-kırmızı, parıldayan bir güzellikti. Ellador esmerdi: saçları, fok balığı derisi gibi, siyah ve yumuşaktı; canlı bir kırmızılıkla pürüzsüz kahverengi teni; kahverengi gözleri- her biri sarı yakuttan siyah kadifeye kadar değişen tonlarda- olağanüstü kızlardı, hepsi de.

Aşağıdaki gölün epey ötesinde, ilk önce onlar bizi görmüş, ilk keşif uçuşumuzdan bile önce bütün memlekete haberi hızla ulaştırmışlardı. Ormanın içinde bizimle oradan oraya uçuşarak, karaya inmemizi izlemişler, şu ağacın altına saklanıp -bundan derin bir kuşku duyuyorum -bile bile kıkırdamışlardı.

Üstü örtülü aracımızı dikkatlice, nöbetleşe izlemiş;

kaçışımız bildirildiğinde, bir iki gün boyunca takip etmiş, sonunda, görüldüğü gibi, oraya gelmişlerdi. Üzerimizde özel bir hakları olduğunu hissettiler -bizi "erkekleri" diye adlandırdılar- bu yeri ve halkı inceleme, onlar tarafından incelenme özgürlüğü kazandığımızda hissettikleri bu hak, deneyimli liderler tarafından kabul edildi.

Ancak ben, aslında hepimiz, onları milyonlarcasının arasından tam isabetli bir biçimde seçmiş olduğumuzu hissediyorduk.

Ama yine de, "gerçek aşkın yolu asla engelsiz devam etmedi"; bu kur yapma dönemi hiç umulmadık gizli tuzaklarla doluydu.

Hem Kadınlar Ülkesi'nde, hem de daha sonra kendi ülkemde yaşadığım sayısız deneyimin ardından, bunları olabildiğince geç yazarken, o zamanlar sürekli bir şaşkınlık ve genellikle de geçici bir facia olarak yaşadığımız şeyin ne olduğunu şimdi anlayabiliyor, felsefesini yapabiliyorum.

İlişkilerin çoğunda "en önemli özellik", doğal olarak, cinsel çekiciliktir. Onun peşinden her iki mizacın izin verdiği ölçüde yavaş yavaş arkadaşlık gelişir. Derken, evlilikten sonra, bunu ya ilişkilerin en derini, en yumuşağı, en tatlısı olan, sevginin tekrar tekrar yinelenen ateşiyle yakılıp ısıtılan, ağır ağır büyüyen, geniş tabanlı bir arkadaşlığın kurulması izler; ya da bu süreç tersine çevrilir, aşk yatışıp solar, arkadaşlık gelişmez, yaşanan ilişki bütünüyle güzellikten küllere döner.

Burada her şey farklıydı. Cazip gelecek bir cinsel duygu, hatta neredeyse hiçbir cinsel duygu yoktu. İki bin yıldır kullanım-dışı olma hali, bu içgüdünün çok azını bırakmıştı; ayrıca unutmamalıyız ki, zaman zaman bunu eski kuşaklara ait istisnalar olarak göstermiş olanlar, çoğunlukla, tam da bu yüzden, anneliği reddetmiş olanlardı.

Oysa, annelik süreci varlığını korurken, cins ayrımıyla ilgili doğuştan gelen bilgi de varlığını korur; hem, bizim

buraya gelişimizle bu anaç yüreklerden bazılarını harekete geçiren duygunun, hangi üstü kapalı ve utanç verici, nicedir unutulmuş duygu olduğunu kim söyleyebilir ki?

Konuya yaklaşımımızda iyice kafamızı karıştıran şey, hiçbir cinsellik geleneğinin olmamasıydı. Neyin "erkeğe" neyin "kadına" özgü olduğuna dair kabul edilmiş bir ölçüt yoktu.

Jeff meyve sepetini sevdiğinin elinden alarak, "Bir kadın hiçbir şey taşımamalıdır," dediğinde, Celis, son derece içten bir şaşkınlıkla "Neden?" diye sordu. O uçar adımlı, geniş göğüslü genç ormancının yüzüne bakıp "Çünkü güçsüzdür," diyemezdi. Değildi. İnsan, bir yarış atının, açıkça bir at arabasına bağlı olmadığı için, güçsüz olduğunu öne süremez.

İnandırıcılıktan epey uzak bir biçimde, kadınların ağır işlere göre yaratılmadığını söyledi.

Celis bazı kadınların çalıştığı, koca taşlardan yeni bir duvar parçası ördüğü karşıdaki tarlalara doğru baktı; tekrar geriye, evlerini kadınların inşa ettiği en yakındaki şehre baktı; aşağıya, üzerinde yürüdüğümüz düzgün, sert yola baktı; sonra da Jeff'in, elinden aldığı küçük sepete baktı.

"Anlamıyorum," dedi gayet tatlı bir biçimde. "Sizin ülkenizdeki kadınlar böyle bir şeyi taşıyamayacak kadar güçsüzler mi?"

"Bu bir gelenek," dedi Jeff. "Bize göre annelik öylesine büyük bir yük ki, geri kalan yükleri de erkekler taşımalı."

"Ne kadar güzel bir duygu!" dedi Celis, mavi gözleri parlayarak.

"Bu işe yarıyor mu?" diye sordu Alima, meraklı, hazırcevap havasıyla. "Bütün ülkelerdeki bütün erkekler her şeyi taşır mı? Yoksa, sadece sizinkinde mi böyle?"

"Her şeyi o kadar kelimesi kelimesine yorumlama," diye yalvardı Terry donuk bir biçimde. "Neden size tapı-

lıp hizmet edilmesini istemiyorsunuz? Bunu yapmak bizim hoşumuza gidiyor."

"Bunu bizim size yapmamız hoşunuza gitmiyor," diye yanıtladı Celis.

"O farklı," dedi Terry, rahatsız olmuş bir halde; kız "Neden farklı?" dediğinde, "Felsefeci olan Van," diyerek kızı bana yönlendirirken epeyce somurttu.

Gerçek mucize vakti geldiğinde, daha kolay atlatabilmek için, Ellador ile birlikte bunu uzun uzun konuşarak hallettik. Üstelik, kendi aramızda, Jeff ve Celis için her şeyi açıklığa kavuşturduk. Terry ise anlamaya çalışmak için bile dinlemiyordu.

Alima'ya delicesine aşıktı. Onu şiddetle arzuluyordu, ancak sonsuza dek kaybetmiş gibiydi.

Bilirsiniz, bir erkek temelde genç ve deneyimsiz; ikincil olarak, derinlerde, ilkel geleneklerle, yüzeyde, şiir ve aşk destanı ile beslenmiş, görünürde ise, dillendirilmeyen bir umut ve merakla yetiştirilerek tümüyle tek Olay'a hedeflenmiş olan bir kızı severse, üstelik, bu kızın, kesinlikle bundan başka sözünü etmeye değer bir umudu ya da merakı yoksa, -elbette, bu erkeğin böyle bir kızı cesur bir girişimle kendine âşık etmesi nispeten daha kolaydır. Terry bu işin erbabıydı.

Bunu, burada denedi, Alima ise o kadar gücendi, Terry'den o kadar uzaklaştı ki, Terry'nin tekrar denemek üzere yeterince yaklaşması haftalar aldı.

Kız onu ne denli soğuk bir şekilde reddettiyse, Terry'nin kararlılığı o denli şiddetleniyordu; gerçekten reddedilmeye alışkın değildi. Terry'nin kur yapma girişimlerini Alima kahkahayla geçiştirdi, bizim hiç katlanamadığımız armağan ya da benzeri "ilgi çekmeler", acıma duygusu ile zalimlikten yakınmalar sadece mantıklı bir sorgulamayı harekete geçirmeye yaradı. Bu Terry için epey zaman aldı.

Alima'nın, bu tuhaf aşığını, Celis ya da Ellador'un kendi âşıklarını kabullendikleri kadar bütünüyle kabullendiğinden pek emin değilim. Terry onu defalarca incitmiş, gücendirmişti; ona tam olarak güvenmiyordu.

Ancak galiba Alima, Terry'yi, kendisi için, diğerlerine oranla daha mümkün kılan, epeydir azalan belli belirsiz bir duygu kırıntısı taşıyordu; bunu yaşamaya karar vermişti, bundan vazgeçmek ise hiç hoşuna gitmiyordu.

Nasıl olduysa, biz üçümüz nihayet karşılıklı olarak birbirimizi anlamayı başarıp ciddiyetle, onlar için büyük bir mutluluk olduğu kadar ciddi bir sorun, son derece önemli bir adım; bizim içinse tuhaf, yeni bir haz olan şeyle yüzleştik.

Evliliğin törensel anlamı hakkında hiçbir şey bilmiyorlardı. Jeff dini ve resmi tören için onları ülkemize götürme taraftarıydı, ancak ne Celis ne de diğerleri buna razı olurdu.

"Bizimle birlikte gelmelerini -şimdilik- bekleyemeyiz," dedi Terry ağırbaşlılıkla. "Azıcık bekleyin, çocuklar. Onları kendi kurallarına göre götürmeliyiz -tabii eğer bir şekilde götürebilirsek." Bunu, tekrar tekrar düştüğü başarısızlıkların pişmanlık dolu hatıralarını düşünerek söylemişti.

"Ancak bizim de zamanımız geliyor," diye ekledi sevinçle. "Bu kadınlar hiç yönetilmemişler, baksanıza - " Bunu, bir keşif yapmışçasına söyledi.

"Hiç yönetmeye çalışmasan daha iyi olur, eğer fırsatlarını değerlendirirsen," dedim ona ciddiyetle; oysa sadece gülüp "Herkes kendi işine baksın!" dedi.

Onunla birlikte hiçbir şey yapamıyorduk. Kendi kendini iyileştirmeliydi. Bu topraklarda kur yapma geleneğinin olmaması bizi çok şaşırtmıştı, fakat evlilik geleneğinin olmamasıyla kendimizi çok daha sersemlemiş bir halde bulduk.

İşte burada yine, kültürlerini elimden geldiğince yakından tanıyabildiğim kadarıyla, aramızdaki büyük görüş ayrılıklarını açıklayıp bir sonraki deneyimle devam etmem gerekiyor.

Kesintisiz iki bin yıl süren erkeksiz bir kültür. Bunun ardında, sadece harem gelenekleri. Bizdeki EV kelimesinin, onlarda, Romalılar'a dayanan AİLE kelimesinden başka tam bir karşılığı hiç olmamış.

Derin ve kesintisiz dostluklara kadar yükselip kendilerini ülkeleriyle halklarına adamaya kadar genişleyen, bizdeki YURTSEVERLİK kelimesinin açıklamaya yetmeyeceği, neredeyse evrensel bir sevgiyle birbirlerini sevmişler.

Öfkeden kıpkırmızı kesilmiş bir yurtseverlik, sadece ulusal çıkarların göz ardı edildiği, bir sahtekârlığın, milyonların çektiği acı karşısında soğuk bir ilgisizliğin varlığını sürdürdüğü yerde bulunabilir. Yurtseverlik büyük ölçüde onur, daha büyük ölçüde de savaşçılık demektir. Yurtseverlik genellikle bir hınç barındırır.

Bu memleketin etrafında, bir hayli aşağılarda yaşayan, hiçbir ilişkilerinin bulunmadığı birkaç talihsiz yabanıl insanın dışında, kendini kıyaslayacağı başka bir ülke yoktu.

Yaşadıkları yeri seviyorlardı, çünkü burası onların çocuk yuvası, oyun alanı, atölyesiydi -onların ve çocuklarının. Atölye olarak burasıyla gurur duyuyorlardı, rekor düzeyde daima artan verimlilikleriyle gurur duyuyorlardı; burayı, çok kullanışlı küçük bir cennete, hoş bir bahçeye dönüştürmüşlerdi; ancak hepsinin ötesinde, -şu anda da bizim bunları anlamamız güç- burayı çocukları için kültürel bir çevre olarak önemsiyorlardı.

Bütün ayrıcalığın temel dayanağı, elbette, buydu, -çocukları.

O heyecanla gözetilen, yarı-tapınılan bir soydan gelen ilk annelerden, günümüzdeki annelere kadar hepsinde, bas-

kın bir biçimde, çocuklar aracılığıyla büyük bir soy kurma düşüncesi hakimdi.

Bizde kadınlar nasıl pek çok şeyden feragat edip kendilerini ailelerine adıyorlarsa, bu kadınlar da aynı şeyi ülkeleriyle soylarına uyguluyorlardı. Erkeklerin karılarından bekledikleri her tür bağlılıkla hizmeti, sadece erkeklere değil, toplu halde birbirlerine sunuyorlardı.

Annelik içgüdüsü bizde, son derece yoğundu. Şartlara göre yön değiştiriyordu. Kendini sadece birkaç insana kişisel olarak adamaya odaklanmıştı. Ölüm, hastalık, ya da çoraklıktan, hatta sırf çocukların büyüyüp anneyi boş yuvasında yalnız bırakmasından şiddetle etkileniyordu. Oysa onlarda bu duygu bütünüyle, güçlü, alabildiğine yaygın, yıllar geçtikçe derinleşip genişleyerek nesiller boyu devam eden bir akımla, bütün bu topraklarda yaşayan her çocuğu içine alarak akıp gitmişti.

Birlik olmanın verdiği güç ve akılla, "çocuk hastalıkları"nı inceleyip bunların üstesinden gelmişlerdi -kendi çocukları bu hastalıkların hiçbirine yakalanmamıştı.

Eğitim sorunlarıyla yüzleşmiş, bu sorunları öyle bir çözmüşlerdi ki, çocukları, bütün duyularını kullanarak; sürekli olarak ama farkında olmadan -asla eğitim gördüklerini bilmeden- yaş ağaçlar kadar doğal bir şekilde yetişmişlerdi.

Aslında, bu kelimeyi bizim kullandığımız gibi kullanmıyorlardı. Onların eğitimden anladığı, gelişme çağında, uzmanların denetiminde aldıkları özel eğitimdi. Daha sonra hevesli genç beyinler kendilerini seçilen alana tamamen kaptırırlar, nasıl olduğuna asla akıl sır erdiremediğim bir şekilde, kolaylıkla, bir geniş görüşlülüğe, bir kavrayış gücüne sahip olurlardı.

Ancak bebekler ve küçük çocuklar bizim "eğitim" dediğimiz baskıyı ya da zihnin o "zorla beslenmesi"ni hiç bir zaman hissetmezlerdi. Bundan, ileride daha fazla söz edeceğim.

Bizde ve Onlarda İlişkiler

Burada göstermeye çalıştığım şey şu: bu kadınlar için hayatın bütün anlamı, istekli, hevesli bir gençliğin, insanın kendi annesine duyduğu derin, -onlar için hakkında rahatça konuşamayacakları kadar derin, hassas, hayranlık dolu- bir saygıyla, çok sevilen çalışanlar ordusuna katılması; bunun da ötesinde, baştanbaşa, sınırsız, geniş kapsamlı bir kız kardeşliğin, memlekete ve dostluklara sonuna dek hizmet etmesinden ibaretti.

Bu kadınlara kendi kültürümüzün düşünceleri, inançları, gelenekleriyle birlikte gelmiş, onlarda, -bize göre- doğru görünen duyguları uyandırmayı görev edinmiştik.

Az ya da çok, aramızda gerçek bir cinsellik duygusu vardı. Bunu zihinlerinde, bildikleri tek katıksız özel sevgi ile, dostluk kavramıyla, en üst seviyede de ana-babalık kavramıyla ifade ediyorlardı. Açıkça görünür bir biçimde anne, çocuk ya da yurttaş değildik; bu durumda, bizi sevdiklerine göre, herhalde dost olmalıydık.

Onlarla flört ettiğimiz günlerde çiftler halinde ayrılmamız onlara doğal geliyordu; onların yaptığı gibi, bizim de üçümüzün genellikle bir arada bulunmamız, aynı şekilde doğaldı. Şimdilik yapacak işimiz yoktu, bu nedenle onlar

ormanda çalışırken biz de etraflarında boş boş dolanıp durduk; bu da doğaldı.

Ancak her çiftin kendine ait bir evinin olmasından söz etmeye başladığımızda, buna bir anlam veremediler.

"İşimiz gereği yurdumuzun her tarafına gitmemiz gerekiyor," diye açıkladı Celis. "Sürekli olarak tek bir yerde yaşayamayız."

Alima, Terry'nin onu korurcasına yanında durmasına gururla bakarak, "Şu an birlikteyiz," diye anlatmaya çalıştı. (Bu, şu an yine "bozuk" olsalar da, ilişkilerinin "yürüdüğü" zamanlardan biriydi.)

"Bu kesinlikle aynı şey değil," diye üsteledi Terry. "Bir erkek, içinde karısı ve ailesiyle birlikte yaşayacağı, kendine ait bir evi olsun ister."

"İçinde yaşamak mı? Sürekli mi?" diye sordu Ellador. "Hapsedilerek değil, herhalde!"

"Elbette değil! O evde yaşamak -doğal bir biçimde," diye yanıtladı.

"Kadın o evde ne yapar -yani sürekli?" diye sormaya devam etti Alima. "Kadının işi nedir?"

Bunun üzerine Terry sabırla bizde kadınların -gerekmedikçe- çalışmadığını bir kez daha açıkladı.

"İyi ama ne yaparlar – eğer işleri yoksa?" diye üsteledi.

"Evin -ve çocukların- bakımıyla ilgilenirler."

"İkisiyle de aynı anda mı?" diye sordu Ellador.

"Elbette, ne var bunda? Çocuklar oyun oynar, anneleri de her şeyle ilgilenir. Hizmetçiler de vardır, tabii."

Bu Terry'ye o kadar net, o kadar doğal görünüyordu ki, her seferinde sabırsızlanıyordu; kızlar ise gerçekten anlama telaşı içindeydiler.

Alima bu kez "Sizde kadınların kaç çocuğu vardır?" diye gayet kararlıca sorarken defterini çıkarmıştı. Terry yan çizmeye başladı.

"Belli bir sayısı yok, hayatım," diye açıkladı. "Bazılarının çok, bazılarının az çocuğu vardır."

"Bazılarının ise hiç yoktur," diye yaramazca lâfa karıştım.

Bu itirafın üstüne atlayıp, sonunda bizden aldıkları yanıtlardan, çok çocuklu kadınların az hizmetçisi, çok hizmetçisi olan kadınların da az çocuklu olduğu genel sonucuna vardılar.

"İşte!" diye zafer çığlığı attı Alima. "Bir veya iki çocuklu, ya da çocuksuzlar, üç dört hizmetçileri var. Peki bu kadınlar ne iş yaparlar?"

Elimizden geldiğince anlatmaya çalıştık. Kelimeleri bizim kullandığımız anlamda düşünmediklerini bildiğimizden, inandırıcılıktan uzak bir biçimde, "toplumsal görevler"den söz ettik; konukseverlikten, eğlenceden ve "yararlı" bir dizi şeyden söz ettik. Her yönüyle bireysel bir hayatın sınırlılıklarını, son derece toplumcu bir bakış açısına sahip olan bu geniş görüşlü kadınların havsalalarının almayacağının daima farkındaydık.

"Gerçekten de anlayamıyoruz," diye yineledi Ellador. "Biz bir halkın sadece bir yarısıyız. Bizim kadınsı usullerimiz var, onlarınsa hem erkeksi usulleri hem de her iki cinse yönelik usulleri var. Biz, doğal olarak, sınırlı bir yaşam düzeni tasarladık. Onlarınki daha geniş, daha varsıl, daha iyi bir düzendir muhakkak. Görmek isterdim doğrusu!"

"Göreceksin, tatlım," diye fısıldadım.

"Tüttürecek hiçbir şey yok," diye yakındı Terry. Alima'yla uzun süren bir kavganın ortasındaydı, bir sakinleştiriciye ihtiyacı vardı. "İçecek hiçbir şey yok. Keyif verici hiçbir kötü alışkanlığı yok bu mübarek kadınların. Keşke buradan defolup gidebilsek!"

Bu istek boşunaydı. Her zaman belli bir dereceye kadar gözetim altındaydık. Terry geceleyin serserilik etmek için

kendini sokaklara attığında, her seferinde orada burada bir "Albay" görürdü; bir seferinde, şiddetli ama geçici bir umutsuzluk halinde, belli belirsiz bir kaçma düşüncesiyle, uçurumun kenarından atladığında, bu albaylardan birkaçıyla burun buruna gelmişti. Serbesttik -ama bir yere kadar.

"Aralarında sevimsiz olan yok ama," diye anımsattı Jeff.

"Keşke olsaydı!" diye üsteledi Terry. "Ne erkeklerin kötü alışkanlıkları, ne de kadınların meziyetleri var bunlarda -cinsiyetsizler!"

"O kadar da kötü olmadıklarını biliyorsun. Saçma sapan konuşma," dedim sertçe. Ellador'un kesinlikle farkına varmadığı, keskin bir bakışla bana baktıkları sırada, kızın gözlerini düşünüyordum.

Jeff de bir o kadar kızmıştı. " 'Kadınların erdemleri'nden hangilerini eksik bulduğunu bilmiyorum. Bana kalırsa bu erdemlerin hepsine sahipler."

"Bunlarda alçakgönüllülük yok," diye çıkıştı Terry. "Sabır yok, itaat yok, kadının en büyük cazibesi olan o doğal boyun eğişin zerresi yok."

Acıyarak başımı salladım. "Gidip özür dile ve onlarla barış, Terry. Sadece söyleniyorsun. Bu kadınlarda, öyle kusursuz bir insanlık erdemi var ki, böylesini hayatımda hiç kimsede görmedim. Sabır konusuna gelince - sabırlı olmasalar, daha uçağımızdan inip aralarına karıştığımız ilk gün bizi uçurumdan aşağı fırlatıp atarlardı."

"Kafa dağıtacak hiçbir yer yok," diye homurdandı. "Bir erkeğin azıcık sürüden ayrılıp gidebileceği hiçbir yer yok. Burası sonu gelmez bir misafirhane ve bakım evi."

"Bir de atölye," diye ekledim. "Bir okul, işyeri, laboratuar, stüdyo, tiyatro, ve – ev."

"*EV* mi?" dedi küçümseyerek. "Bu içler acısı yerde tek bir ev yok."

"Başka hiçbir şey de yok, bunu sen de biliyorsun," diye öfkeyle tersledi Jeff. "Daha önce hiç bu kadar yaygın bir barış, iyilik ya da karşılıklı sevginin bulunduğu bir yer görmedim, aklımdan bile geçirmedim."

"Ah, iyi, tabii, bitmeyen bir Pazar okulu istiyorsan, gayet iyi. Ama ben İşleyen Bir Şey istiyorum. Burada her şey yapılmış."

Bu eleştiride biraz haklılık payı vardı. Öncülük etme yılları epey gerilerde kalmıştı. Onlarınki, başlangıçtaki zorlukları aşalı çok olmuş bir uygarlıktı. Sorunsuz bir barış, ölçülemez bir bolluk, bozulmaz bir sağlık, engin bir iyi niyet ile her şeyi düzenleyen pürüzsüz bir yönetim, geriye üstesinden gelecek hiçbir şey bırakmamıştı. Burası, eski tarihlerde kurulmuş, kusursuzca yönetilen bir ülkedeki sevimli bir aile gibiydi.

Ben burayı toplumbilimsel başarılara olan hevesli ve sürekli ilgim nedeniyle seviyordum. Jeff burayı seviyordu, çünkü böyle bir aileyi, böyle bir yeri nerede olsa severdi.

Terry burayı sevmiyordu, çünkü burada karşı çıkacak, mücadele edecek, fethedecek hiçbir şey bulamamıştı.

"Hayat bir mücadeledir, öyle olmak zorundadır," diye üsteledi. "Mücadele yoksa hayat da yok demektir -işte o kadar."

"Saçmalıyorsun -erkeksi bir biçimde saçmalıyorsun," diye yanıtladı mülayim Jeff. Kadınlar Ülkesi'nin sıkı bir savunucusuydu. "Karıncalar yüzlerce yavru yaparken mücadele etmiyorlar, sanki? Ya da arılar?"

"Ah, böceklere kadar gidersen –ve bir karınca yuvasında yaşamak istersen- ! Sana söyleyeyim, en gelişmiş yaşam düzeylerine sadece mücadele yoluyla -savaşarak- ulaşılır. Burada Heyecan yok. Şu oyunlarına baksanıza! Midemi bulandırıyorlar."

Bu konuda bizimle neredeyse aynı fikirdeydi. Bu memleketin heyecan verici öğeleri –bizim anlayışımıza

göre- oldukça yavandı. Görüyorsunuz ya, cinsellik güdüsünden, buna bağlı olarak da, kıskançlık duygusundan yoksunlardı. Bu topraklarda savaşan uluslar arasındaki hır gür, üst sınıf ve bu sınıfın ihtirasları, varsıllık-yoksulluk çatışması yoktu.

Bu diyarın ekonomisinden çok az söz ettiğimin farkındayım; bunu daha önce anlatmalıydım, ancak şimdi heyecan verici olaylarla devam edeceğim.

Kendilerine has bir yapıları vardı. Yetenekleriyle inançlarının birbirinin içinde iyice yoğrulduğu, muhteşem bir ayine benzeyen, son derece etkileyici bir dizi gösterişli merasimleri, tören alayları vardı. Bu ayine küçücük bebekler bile katılıyordu.

Yığınlar halinde asaletle yürüyen o harika anneleri; cesur ve soylu, güzel ve güçlü genç kadınları; Noel ağacının etrafında gülüp oynayan çocukların doğallığıyla bu bayrama katılan çocuklarıyla, mutlu, muzaffer bir hayatın izlerini taşıyan, yılda bir düzenledikleri muhteşem festivallerinden birini görmek, inanılmaz derecede etkileyiciydi.

Gösterinin, dans, müzik, din ve eğitimin iç içe olduğu bir döneme girmişler; bunlar üzerinde ayrı ayrı çalışmak yerine, hepsi arasında bağ kurmuşlardı. Durun size tekrar, becerebilirsem, hayat görüşlerindeki -kültürlerinin dayandığı alt yapı ile temeldeki- farklılık hakkında biraz fikir vermeye çalışayım.

Ellador bana bundan epeyce söz etti. Beni, çocukları, genç kızları, özel eğitmenleri görmeye götürdü. Okumam için kitaplar seçti. Benim tam olarak neyi öğrenmek istediğimi, bana bunları nasıl vereceğini her zaman anlıyor gibi görünüyordu.

Terry ile Alima birbirlerine ateş püskürüp ayrılıyordu -Terry ona, o da Alima'ya her zaman deli oluyordu -bundan emindim, öyle olmasa, asla Terry'nin davranışlarına

katlanamazdı- Ellador ile ben ise şimdiden, sanki birbirimize karşı hep var olan, derin, huzurlu bir duygu besliyorduk. Jeff ile Celis mutluydu; buna kuşku yoktu; ancak bizim kadar iyi vakit geçirdiklerini pek sanmıyorum.

Evet, işte -Ellador'un bana göstermeye çalıştığı haliyle -hayatın karşısında Kadınlar Ülkesi'nin çocukları. Doğdukları andan itibaren, Barış, Güzellik, Düzen, Güvenlik, Sevgi, Akıl, Adalet, Sabır ve Bolluk'un ne demek olduğunu bilmişlerdi. "Bolluk"tan kastettiğim şu; bebekler, tıpkı minik yavru geyiklerin, ormanın çiyle kaplı açıklıklarında, derelerle beslenen kırlarda büyümesi gibi, ihtiyaçlarının karşılandığı bir çevrede büyüyorlardı. Bundan da, yavru geyikler kadar neşeyle, büyük bir keyif alıyorlardı.

Kendilerini, içi öğrenip yapacak son derece ilginç, büyüleyici şeylerle dolu, büyük, aydınlık, sevimli bir dünyada bulmuşlardı. İnsanlar her yerde samimi, nazikti. Kadınlar Ülkesi'ndeki hiçbir çocuk, bizim, çocuklara karşı sık sık takındığımız o küstah kaba tavırla karşılaşmamıştı. Onlar da her şeyden önce İnsan; ulusun en değerli parçasıydılar.

Bu varsıl yaşam deneyiminin her adımında, inceledikleri olayın, sonsuz türde ortak çıkarlarla bağlantı halinde genişlediğini görüyorlardı. Öğrendikleri şeyler, en başından itibaren, birbiriyle bağlantılıydı; biri diğerine, sonunda da ulusal refaha bağlanıyordu.

"Benim ormancı olmama sebep olan şey bir kelebekti," dedi Ellador. "On bir yaşında falandım, yerde bir çiçeğin üstünde büyük, morlu-yeşilli bir kelebek buldum. Bana öğretildiği gibi, kapalı kanatlarından dikkatlice tutarak yakalayıp en yakındaki böcek öğretmenine götürdüm," dedi. —Burada, böcek öğretmeninin de neyin nesi olduğunu sormak için not aldım- "İsmini sormak için," diye sürdürdü konuşmasını. Öğretmen küçük bir sevinç çığlığıyla bu kelebeği elimden alıp "Ah, seni mübarek çocuk," dedi. "Kestane

sever misin?" Elbette kestane severdim, bunu ona söyledim. Üstelik bizim en sevdiğimiz yemiştir. "Bu kestane güvesinin dişisi," dedi bana. Neredeyse tükenmiş durumdalar. Yüzyıllardır onları yok etmeye çalışıyoruz. Bunu yakalamasaydın, binlerce yemiş ağacımızı kurutmaya yetecek miktarda kurdun büyümesine yol açacak sayıda yumurta bırakabilir - başımıza yıllar sürecek dert açabilirdi."

"Herkes beni kutladı. Ülkenin her yanındaki çocuklardan, bu güveden başka var mı diye, aramaları istendi. Bana bu yaratığın geçmişi, daha önce verdiği zararların listesi, büyük annelerimizin bu ağacı bizim için nice zamandır, ne güçlüklerle korumaya çalıştıkları anlatıldı. Herhalde, cesaretimi toplamış olmalıyım ki, hemen o an ormancı olmaya karar verdim."

Bu sadece bir örnek; Ellador bana daha pek çoğunu gösterdi. Aramızdaki en büyük fark şuydu: çocuklar bizde, tehlikeli dünyadan uzak tutulup korunmak için her tür çabanın harcandığı ayrı ev ve ailelerde büyürken, burada daha en başından, kendilerine ait olduğunu bildikleri, geniş, samimi bir dünyada büyüyorlardı.

Çocuk edebiyatında çok iyiydiler. Çocuk aklının hizmetine sundukları bu harika sanat aracılığıyla göstermiş oldukları zarif kurnazlıkları, huzur verici saflıkları okumaya yıllarımı verebilirdim.

Bizde iki yaşam döngüsü vardır: erkeğinki ve kadınınki. Erkeğin yaşamında gelişme, mücadele etme, ele geçirme, aile kurma ve ulaşabildiği kadar başarı kazanma ya da gelecek planı yapma gibi şeyler bulunur.

Kadının yaşamında ise, gelişme, kocasının koruması altına alınma, aile yaşamının gerektirdiği işler ve daha sonraları, konumu elverdiğince "toplumsal" ya da yardımlaşma gibi ilgi alanları.

Buradaysa tek, ama geniş bir döngü vardı.

Çocuk, anneliğin ulusal yaşama yapılan tek büyük kişisel katkı olduğu, geri kalan her şeyin ise bireylerin ortak eylemleri için paylaşıldığı, engin, açık bir yaşam sahasına adım atıyordu. Bebeklik dönemini aşmış, her yaştan konuştuğum genç kız, büyüdüğünde ne olmak istediği konusunda kendinden emin, kararını vermiş durumdaydı.

Terry'nin "bu kadınlarda 'alçakgönüllülük' yok," derken kastettiği şey, bu muhteşem yaşam anlayışının karanlık bir tarafının bulunmaması; gelişmiş bir kişisel görgüleri olduğu halde, utançla –ya da utanılacak hiçbir şeyle- ilgili bir bilgiye sahip olmamalarıydı.

Çocukken işledikleri kusurlarla hatalar bile hiçbir zaman onlara günahmış gibi değil; sadece, oyun içindeki yanlışlarla hatalı oynamalar olarak gösterilmişti. Diğerlerine göre açıkça daha asi olan ya da büyük bir zayıflığı veya hatası olan bazı çocuklar, vist* oynayan samimi bir grubun yenilen oyuncuya davranacağı gibi mazur görülüyordu.

Dinleri, gördüğünüz gibi, annelik eksenine dayalıydı; sürekli değişimin iyice algılanması temeline dayalı olan ahlak kuralları da, gelişme ilkesi ile ileri seviyede bir kültürün güzelliğini gösteriyordu. Belli başlı bir iyi-kötü ayrımı üzerine kurulmuş karşıtlıklarla ilgili bir kuramları yoktu; onlara göre yaşam gelişme demekti; mutlulukları, bununla beraber de görevleri, gittikçe artıyordu.

Bu ortamda, en büyük toplumsal faaliyet olarak ifade edilen bastırılmış anne-sevgisi ile, yaptıkları işin her aşaması, bu işin ulusal gelişme üzerindeki etkisine göre yeniden düzenleniyordu.

Kullandıkları dili, çocukları için, iyiden iyiye, düşüne taşına arındırmış, basitleştirmiş, kolaylaştırıp güzelleştirmişlerdi.

---

* Dört kişi arasında çiftler halinde oynanan bir iskambil oyunu (ç.n).

İlk olarak, herhangi bir ulusun böyle bir işi planlayıp gerçekleştirme öngörüsü, gücü ve kararlılığına sahip olabilmesi; ikinci olarak da, kadınların kendi başlarına karar verip harekete geçmede bu kadar yetenekli olabilmeleri nedeniyle, bu, bize bütünüyle olağanüstü bir şey gibi geliyordu. Biz, elbette, bir kadının bunlardan hiçbirine sahip olmadığını; doğal gücü ve kısıtlanmaya gelememesi nedeniyle, ancak bir erkeğin, herhangi bir şeyi icat edebileceğini var sayıyorduk.

Burada, hayatın çevre üzerindeki baskısının insan zihninde, cinsiyete bağlı olmayan, yaratıcı tepkiler geliştirdiğini; üstelik, tamamen bilinçli bir anneliğin, çocuğun iyiliği için, sınırsızca planlar yaparak işlediğini fark ettik.

Çocukların doğuştan soylu olması, olabildiğince iyi koşullarda, serbestçe yetişmesinin sağlanacağı bir çevrede büyüyebilmesi için bütün memleketi inceden inceye planlayarak yeniden kurup geliştirmişlerdi.

Nasıl ki bir çocuk daima çocuk olarak kalmıyorsa, onların da bunları yapmakla kalmadığını söylemek isterim. Bu muhteşem çocuk yetiştirme sisteminin ötesinde, kültürlerinin tümüyle en etkileyici yanı, her birine yaşam boyu açık olan etkinliklerle derneklerin çeşitliliğiydi. Ancak, ben edebiyat alanında, en başta, çocuk-güdüsünden çok etkilenmiştim.

Tıpkı bizim yaptığımız gibi onlar da, yalın, yinelenen dizelerle hikâyeleri, üstelik en seçkin, en yaratıcı öyküleri, kolaylık düzeylerine göre derecelendiriyorlardı. Yalnız, bizdeki tarihi halk efsaneleriyle ilkel ninnilerden arta kalan kalıntılar yerine, onlarda büyük sanatçıların özgün eserleri kullanılıyordu; bu eserler hem basit olduğundan çocukların her zaman ilgisini çekiyordu, hem de yaşadıkları gerçek dünyayı tam olarak yansıtıyordu.

Çocuk yuvalarından birinde bir gün geçirmek, insanın bebeklikle ilgili görüşlerini sonsuza dek değiştirebilirdi. En

küçükleri, annelerinin kollarında ya da çiçek kokulu bir ortamda tatlı tatlı uyuyan pembe tosuncuklar, yeterince doğal görünüyorlardı, yalnız bir şey hariç: hiç ağlamıyorlardı. Kadınlar Ülkesi'nde hiçbir çocuğun ağladığını duymadım; sadece bir iki sefer, çok kötü düşünce ağladılar. Bunun üzerine de insanlar, bizim, yetişkin bir insanın acı dolu çığlığını duyduğumuzda yapacağımız gibi, yardıma koştular.

Her annenin, genellikle iki yıl ya da biraz daha uzun bir süre, çocuğuyla yan yana yaşayarak ona gururla baktığı bir sevme, öğrenme dönemi, bir şeref yılı vardı. Belki de ruhen ve bedenen bu denli kuvvetli olmalarının bir nedeni buydu.

Ancak bebeklik yılından sonra, doğrusu, küçükler arasında işi olmadıkça, anne, çocuğun yanında o kadar da sürekli bulunmaz, ama hiçbir zaman fazla uzağa da gitmezdi. Bu annenin, çocuklara gururla, tereddütsüzce, hiç boş bırakmadan, muhteşem bir biçimde bakan yardımcı-annelere karşı yaklaşımını izlemek hoştu.

Bebeklere -iyice temizlenmiş, kısa, kadifemsi çimenlerin veya yumuşak kilimlerin üzerinde ya da sığ, berrak su birikintilerinde yuvarlanıp fıkır fıkır coşan bebek kahkahaları atarak oynayan şu bir grup çıplak şirin şeye- gelince, gördüğüm, böylesini hiç hayal etmediğim bir bebek mutluluğu manzarasıydı.

Bebekler yurdun sıcak bölgesinde büyütülüyor, soğuk tepelerdeki iklime, büyüdükçe yavaş yavaş alıştırılıyordu.

Sağlam yapılı on-on iki çocuk karda, bizimkiler kadar neşe içinde oynuyordu; her çocuk, bütün memleket kendi eviymişçesine, yurdu bir o yana bir bu yana sürekli turluyordu.

Burası tamamen onlara aitti. Öğrensin, sevsin, kullansın, hizmet etsinler diye onları bekliyordu. Bizde nasıl, küçük oğullarımız "büyük bir asker", ya da "kovboy" veya

istedikleri her neyse o olmayı; küçük kızlarımız ise sahip olmak istedikleri evi ya da çocuk sayısını planlıyorsa; onların da büyüdüklerinde yurt için yapacakları şeyler, serbestçe, neşe içinde, sevinçli gevezeliklerle planlanıyordu.

Bizdeki şu yaygın "hayat sorunsuz ve neşeli olsa, insanlar bundan keyif almazlardı" inancının budalalığını görmemi sağlayan ilk şey, çocuklarla gençlerin coşkulu mutluluğu oldu.

Bu gencecik, hayat dolu, neşeli, hevesli küçük yaratıklarla onların hayata karşı doymak bilmez iştahlarını görmek önceki düşüncelerimi öylesine kökünden sarstı ki bu düşünceleri bir daha asla yeniden oluşturamadım. Sağlıklarının daima yerinde olması, tuhaf bir çelişki içeren, bizim "hayvani duygular" dediğimiz, doğal uyaranların tümünün görevini yerine getiriyordu. Kendilerini, doğrudan doğruya hoş, ilginç bir ortamın içinde buluyorlardı. Önlerinde ise yıllar sürecek, büyüleyici, bitmez tükenmez bir öğrenme ve keşfetme, bir eğitim süreci seriliydi.

Bu yöntemleri inceleyip bizdekilerle karşılaştırdığımda, kendi neslime karşı duyduğum tuhaf, rahatsız edici aşağılık duygusu hızla büyüdü.

Ellador şaşkınlığıma bir anlam veremedi. Kibarca, tatlı tatlı, ancak bunların açıklanmasına gerek duyulmasına biraz hayret ederek, bizdeki durumla ilgili, beni her zamankinden daha uysal hale getiren beklenmedik sorular sorarak, her şeyi açıkladı.

Bir gün, Ellador'un yanımda olmamasına özen göstererek, Somel'e gittim. Somel'e karşı aptal gibi görünmeyi umursamıyordum -nasılsa buna alışkındı.

"Net bir açıklama istiyorum," dedim ona. "Sen benim aptallıklarımı ezbere biliyorsun, ben de bunları Ellador'a göstermek istemiyorum -o beni çok akıllı sanıyor!"

Büyük bir memnuniyetle gülümsedi. "Aranızdaki bu

taze, muhteşem aşkı," dedi bana, "görmek güzel. Bütün ülkenin ilgisini çekiyor, biliyorsun –ne yapabiliriz ki!"

Bu hiç aklıma gelmemişti. "Bir âşığı bütün dünya sever," diye bir sözümüz var, ancak birinin ilişkisini –hem de zor bir ilişkiyi- birkaç milyon kişinin izlemesi oldukça utanç vericiydi.

"Bana eğitim konusundaki görüşünüzü anlatsana," dedim. Kısa ve basitçe anlat. Ben de, beni şaşırtan şeyin ne olduğunu sana göstermek için, bizim anlayışımıza göre çocuğun kafasını gereğinden fazla zorlamasına büyük önem verildiğini söyleyeyim; biz, bunun, çocuğun engellerin üstesinden gelmesi için yararlı olduğunu düşünürüz."

"Elbette yararlı," diyerek beklenmedik bir şekilde onayladı. "Bizim bütün çocuklarımız bunu yapar -bunu yapmaya bayılırlar."

Bu beni bir kez daha şaşırttı. Bunu yapmaya bayılıyorlarsa, bu nasıl eğitici olabilirdi?

Ellador "Bizim politikamız şu," diyerek özenle devam etti. "Elimizde genç bir insan var. Zihin, beden kadar doğal bir şey, gelişen bir şey, kullanmaya, keyif almaya yarayan bir şey. Bir çocuğun zihnini, tıpkı bedenimizi olduğu gibi, beslemek, canlandırmak, çalıştırmak için uğraşırız. Eğitimde şu iki temel bölüm vardır: –herhalde sizde de vardır? – bilinmesi gereken şeyler ve yapılması gereken şeyler."

"Yapılması mı? Zihinsel alıştırmalar mı, yani?"

"Evet. Genel planımız şu: zihni duyumsamak, bilgiyle donatmak amacıyla, sağlıklı genç bir beynin ihtiyacı olan doğal besini, muhtemelen her çocuğun memnuniyetle kabul edeceği oran ve çeşitlilikte izlenim kazandıracak biçimde, aşırı yükleme yapmadan vermek için bütün gücümüzü kullanırız. Bu, işin en kolay tarafı. Diğer bölüm, her tür zekâyı, hepimizin sahip olduğu ortak yeteneklerin yanı sıra, bazılarımızın sahip olduğu özel yetenekleri büyük bir

özenle, en iyi biçimde geliştirecek, gereğince derecelendirilmiş alıştırma dizilerini düzenleme ile ilgilidir. Zaten siz de bunu yapıyorsunuzdur, öyle değil mi?"

"Bir şekilde," dedim pek inandırıcı olmayan bir havayla. "Bizde sizdeki kadar ustalıklı ve üstün düzeyde gelişmiş bir sistem yok. Hatta sizdekiyle uzaktan ilişkisi olan bir sistem bile yok; yine de, biraz daha anlat. Bilgi konusuna gelirsek -nasıl baş ediyorsunuz? Öyle görünüyor ki hepiniz her şey hakkında epey bilgi sahibisiniz -öyle değil mi?"

Buna gülerek karşı çıktı. "Asla değil. Bizler, sonunda farkına vardığınız gibi, bilgi konusunda olağanüstü düzeyde yetersiz durumdayız. Keşke, bize anlattığınız yeni şeyler yüzünden bu ülkenin ne büyük bir karmaşa içine girdiğini; aramızdan binlerce kişinin sizin ülkenize gidip bundan çok, çok, çok daha fazlasını öğrenmek için duyduğu tutkulu arzuyu anlayabilseniz! Ancak bildiklerimiz, hemen kısaca, genel bilgi ve özel bilgi olarak ikiye ayrılabilir. Hiç boşa zaman ve güç harcamadan küçüklerimizin zihinlerini genel bilgiyle doldurmayı öğreneli uzun yıllar oldu; özel bilgi, isteyen herkese açıktır. Bazılarımız sadece bir alanda uzmanlaşır. Ancak çoğumuz birçok işi birden öğreniriz -bunlardan bazıları düzenli iştir, bazılarıysa kendimizi geliştirmek için yaptıklarımız."

"Kendinizi geliştirmek mi?"

"Evet. İnsan tek bir işe saplanıp kalırsa, beynin kullanılmayan bölümlerinde bir körelme eğilimi görülür. Biz öğrenmenin daima sürmesini istiyoruz."

"Ne okuyorsunuz?"

"Bildiğimiz çeşitli bilimlerden olabildiğince çoğunu. Kendi sınırlarımız dahilinde, bütünüyle eksiksiz ve iyi bir kişisel yaşamı ilgilendiren epey bir anatomi, fizyoloji ve beslenme bilgimiz var. Botanik, kimya ve benzeri bilimlerimiz

var -çok temel ama ilginç bilgiler; zaman içinde genişleyen psikolojisiyle birlikte, kendi tarihimiz."

"Psikolojiyi kişisel yaşama değil de, tarihe mi dahil ediyorsunuz?"

"Elbette. Bu, içimizde, aramızda olan; bize ait bir şey. Üstelik bizden sonra gelen, gelişen nesillerle değişiyor. Bizler, bütün halkımızı bu alanlarda yetiştirerek ağır ağır, özenle çalışıyoruz. Bu fevkalade, olağanüstü bir iş! Binlerce bebeğin daha güçlü, parlak zekâlar, daha sevimli karakterler, daha üstün yetenekler göstererek geliştiğini görmek -kendi ülkenizde de böyle olduğunu görmüyor musunuz?"

Buna açıkça yanıt vermekten kaçındım. İnsan aklının bugün çok eski, vahşi çağlardakinden daha gelişmiş olmadığı, sadece daha çok bilgi sahibi olduğu iddiasını, hiçbir zaman inanmadığım, şu sevimsiz görüşü anımsadım.

"Her iki yeteneği de büyük bir ciddiyetle kazanmaya çalışıyoruz," diye devam etti Somel. "Her ikisi de, bize göre, nitelikli bir yaşam boyunca temel olarak gerekli: kesin, geniş etki uyandıran bir muhakeme gücü ve sağlam, iyi kullanılan bir irade. Çocukluktan gençliğe kadar, bu yetenekleri, bireysel muhakeme ve irade gücünü geliştirmek için bütün gücümüzü harcıyoruz."

"Yani, eğitim sisteminizin bir parçası olarak, değil mi?"

"Kesinlikle. En önemli parçası olarak. Bebekler için, sizin de fark etmiş olabileceğiniz gibi, önce zihni yormadan besleyen çevre koşullarını; çocuk bunları yapacak kadar büyür büyümez, yapılacak her çeşit basit ve ilginç şeyi hazırlıyoruz; fiziksel özellikler, tabii ki, önce geliyor. Ancak onlara, olabildiğince küçük yaşlarda, çok dikkatlice ilerleyerek, zihne yükleme yapmadan, seçenekler, nedenleri ve sonuçları çok net olan basit seçenekler, sunuyoruz. Oyunları fark ettiniz mi?"

Fark etmiştim. Çocuklar sürekli bir şeyler oynuyor gibiydi; ya da, kimi zamanlar, kendi, huzurlu araştırmalarıyla meşgullerdi. Başlangıçta ne vakit okula gittiklerini merak ediyordum, ancak sonunda anladım ki, onların bildiği kadarıyla, hiçbir zaman gitmiyorlardı. Bu bütünüyle bir eğitimdi ama çocukları okula göndermek yoktu.

"Yaklaşık bin altı yüz yıldır çocuklara öncekilerden daha iyi oyunlar icat etmek için uğraşıyoruz," diye devam etti Somel.

Oturduğum yerde şaşkınlıktan donakaldım. "Oyunlar icat etmek mi?" diye karşı çıktım. "Yani, yenilerini uydurmak mı?"

"Kesinlikle," diye yanıtladı. "Siz yapmaz mısınız?"

Sonra Sinyora Montessori'nin keşfettiği anaokulunu ve "kullanılan malzemeyi" anımsayarak ihtiyatla yanıtladım: "Bazen." Ancak oyunlarımızın birçoğunun çok eski olduğunu, çağlar boyunca, geçmişten bugüne dek, çocuktan çocuğa aktarıldığını anlattım.

"Peki bu oyunların etkisi nedir?" diye sordu. "Yönlendirmek istediğiniz yetenekleri geliştiriyorlar mı?"

Bu kez de "spor" yapmanın önemini savunanların öne sürdüğü görüşleri anımsayarak, bir kez daha ihtiyatla, bunun, teorinin bir parçası olduğunu söyleyerek yanıtladım.

"İyi ama çocuklar bundan, yani, her şeyin onlar için hazırlanıp o şekilde önlerine konmasından *hoşlanıyorlar* mı?" diye sordum. "Eski oyunları istemiyorlar mı?"

"Çocuklara bakıp görebilirsiniz," diye yanıtladı. "Sizinkiler buradakilerden daha mı hoşnut, daha mı meraklı ya da mutlular?"

Bunun üzerine, doğrusu bunu daha önce hiç düşünmediğim halde, kendi ülkemde görmüş olduğum "şimdi ne yapabilirim?" diye mızırdanan, durgun, canı sıkkın çocukları; ortalıkta dolaşan küçük gruplarla çeteleri; karar verme

yeteneği olan ve "bir şeyleri başlatan" baskın bir önderin önemini; "çocukları eğlendirmek" üzere düzenlenen çocuk partileriyle büyüklerin külfetli görevlerini; aynı zamanda, "haylazlık" diye adlandırdığımız şu yanlış yönlendirilmiş eylemle ilgili bir yığın sorunu; boşta gezen çocukların yaptığı saçma sapan, yıkıcı, kimi zaman da uğursuz şeyleri düşündüm.

"Hayır," dedim ümitsizce. "Öyle olduklarını sanmıyorum."

Kadınlar Ülkesi'nde çocuk, sadece son derece etkileyici malzemelerle ve öğrenme olanaklarıyla dolu, özenle düzenlenmiş bir dünyanın değil, aynı zamanda bütün dertleri, çocuklara -öğrenmeye giden o muhteşem yolda eşlik etmek olan -bize göre olanaksız bir şey olan-, doğuştan öğretmen olup eğitilmiş, çok sayıda öğretmenler topluluğunun içine doğuyordu.

Yöntemlerinin anlaşılmayacak bir tarafı yoktu. Çocuklara uyarlanmış olduğundan, en azından yetişkinler için anlaşılabilir düzeydeydi. Bazen Ellador'la, bazen de onsuz, ufaklıklarla pek çok gün geçirdim. Kendimle birlikte, tanıdığım bütün herkesin çocukluğu için ezici bir üzüntü duymaya başladım.

Bebekler için planlanmış evlerle bahçelerde, onlara zarar verecek –ne bir merdiven, ne bir köşe, ne ortalıkta dolaşan, yutulabilecek küçük bir nesne, ne de ateş- hiçbir şey yoktu, tam bir bebek cennetiydi. Bu bebeklere, mümkün olduğunca hızlı bir şekilde, kendi bedenlerini kullanıp kontrol etmeleri öğretilmişti. Hayatımda bu denli ayağını sıkı basan, elleri titremeyen, akıllı küçük yaratıklar görmedim.

Bir dizi çocuğun, sadece düz yerde değil, bir süre sonra, yumuşak çimenlerin ya da ağır kilimlerin dört beş santim yukarısına çıkarılmış bir tür esnek ray üzerinde yeni yeni yürümeyi öğrenmesini, çocukça coşkulu çığlıklarla düşme-

sini, hızla sıranın sonuna koşup tekrar denemesini izlemek bir zevkti. Elbette çocukların bir şeyin üstüne inip çıkmayı, sonra da yürüyüp gitmeyi ne kadar sevdiklerinin farkındayız! Ancak çocuklar için şu basit, sonu gelmez eğlence ile beden eğitimi düzeneğini oluşturmayı hiç düşünmemiştik.

Burası, elbette, denizi olan bir yerdi, bu yüzden de bebekler daha yürümeye bile başlamadan yüzebiliyorlardı. Başlangıçta buradaki aşırı yoğun kültür yapısının etkilerinden korkmuş olsam da, bu harikulade bebeklerin ilk yıllarını saf bedensel neşeyle dolu, uzun güneşli günler içinde, huzurlu bir uykuyla geçirdiklerini görünce, korkum dağıldı. Hiç farkına varmadan eğitim görüyorlardı. Yıllar geçtikçe sağlamlaşan o samimi, güzel takım duygusuna temel oluşturan şeyin, bu eğlenceli tecrübe ve başarı arkadaşlığı olacağını hayal etmemişlerdi. Bu, yurttaşlık eğitimiydi.

İnançları ve Evliliğimiz

Bir erkek, bir yabancı ve Hıristiyan kökenli biri olarak – bir o kadar da dindardım- Kadınlar Ülkesi'ndeki dini inanç hakkında net bir fikre sahip olmak epey vaktimi aldı.

Anneliği tanrılaştırmaları yeterince açık bir biçimde görülüyordu; ancak bundan; ya da, en azından, benim ilk yorumumdan çok daha fazlası olmalıydı.

Galiba, Ellador'u, hiç kimsenin bir başkasını bu denli sevemeyeceğine inandığım kadar sevmeye, kafasındaki düşüncelerle ruh halini birazcık anlamaya koyuldukça, onlardaki bu inanca ilişkin bazı şeyleri sezmeye başladım.

Bu konu hakkında ona bir şey sorduğumda, önce anlatmaya çalıştı, sonra da, bocaladığımı görünce, bizim inancımızla ilgili daha fazla bilgi istedi. Çok geçmeden büyük çeşitlilik gösteren, çok sayıda, bazı ortak noktalarımız olduğunu fark etti. Keskin, sistemli, parlak bir zekâsı vardı Ellador'umun. Mantıklı olmakla kalmıyor, aynı zamanda çabuk kavrıyordu.

Onlara anlattığım şekilde, adeta hepsinin içinden geçen bir iğneyle, hepsinin ortak dayanağının Baskın bir Kudret veya Kudretler ile çoğunlukla tabuları hoş tutmaya ya da yatıştırmaya yarayan bir çeşit Özel Tavır olduğu

farklı dinleri üst üste koyarak bir tür grafik çıkardı. Belirli din gruplarının bazı ortak özellikleri vardı, ancak hepsinde daima mevcut olan özellik bu Kudret ile bu kudrete bağlı olarak yapılması ve yapılmaması gerekenlerdi. Eski zamanlardaki kana susamış, kösnül, heybetli ve zalim tanrıların birbirini izleyen dönemlerinden, Evrensel bir Tanrı, bunun sonucunda da Evrensel bir Kardeşlik anlayışına kadar Tanrısal Güç'ün bizdeki insana özgü betimlemelerinin izlerini araştırıp bulmak zor değildi.

Bu onu çok memnun etti. Her şeyi bilen, Her şeye gücü yeten, Her yerde var olan, ve daha nicesi olan Tanrımızı ve Tanrı'nın oğlu tarafından öğretilen sevgi dolu merhameti uzun uzadıya anlattığımda epeyce etkilendi.

Hazreti Meryem'in doğurma hikâyesi doğal olarak onu şaşırtmamıştı, ancak Kurban olayı, daha çok da Şeytan ve Lanetlenme Kuramı kafasını epey karıştırmıştı.

Boş bulunduğum bir anda belli mezheplerin çocuk katline inandığını söyleyip açıklayınca, doğrusu hiç kıpırdamadan durdu.

"Tanrı'nın Sevgi, Akıl ve Kudret olduğuna inanıyorlardı, değil mi?"

"Evet, tamamıyla."

Gözleri fal taşı gibi açıldı, yüzü ölü gibi sapsarı kesildi.

"Bütün bunlara rağmen böyle bir Tanrı -ölümsüzlük uğruna- yeni doğmuş, küçücük bebeklerin yakılmasına sebep olabiliyor?" Birdenbire ürpermeye başladı. Hızla en yakın tapınağa koşarak uzaklaştı.

En küçük köyün bile bir tapınağı vardı. Bu bağışlayıcı sığınaklarda deneyimli ve soylu kadınlar, kendilerine ihtiyaç duyulana kadar kişisel bir takım işleriyle uğraşarak, buraya gelen herkesi rahatlatmaya, aydınlatmaya ya da kurtarmaya daima hazır vaziyette, sakince otururlardı.

Ellador bana sonradan bu üzüntüsünün nasıl da kolay-

ca hafifletildiğini anlattı. Daha önceden bunu iyice düşünüp kendi işini kendi halletmediği için utanmış görünüyordu.

Neredeyse özür dilercesine tekrar yanıma gelerek, "Gördüğün gibi, korkunç düşüncelere alışkın değiliz," dedi. "Bizim hiç böyle düşüncelerimiz yoktur. Aklımıza böyle bir şey getirdiğimizde de, bu, şeye, -eh, gözlerimize kırmızıbiber dolmuşa benzer. Bunun üzerine ben de gözlerim kamaşmış bir halde, neredeyse çığlık atarak, hemen o kadına koştum. O da çabucak, kolayca bu düşünceyi çıkarıp attı!"

"Nasıl?" diye sordum büyük bir merakla.

" 'Nasıl olacak, mübarek çocuk,' "dedi, " 'Siz baştan sona yanlış düşünceye sahipsiniz. Böyle bir Tanrı'nın hiç var olup olmadığını düşünmenize gerek yok, -çünkü yoktu. Böyle bir olayın olup olmadığını düşünmenize de gerek yok, -çünkü yoktu. Hatta bu berbat yanlış düşünceye inanan başka hiç kimse de yok. Ama sadece şu var -kara cahil insanlar her şeye inanır -bunu da elbette önceden biliyordunuz.' "

"Her neyse," diyerek ısrarla devam etti Ellador, "bunu ilk söylediğimde kadının bir an benzi sarardı."

Bu bana bir ders olmuştu. Bu ülkedeki kadınların bütünüyle huzur dolu, tatlı bir yüz ifadesine sahip olmasında şaşılacak bir şey yoktu -çünkü kafalarında korkunç düşünceler yoktu.

"Muhakkak ilk başlarda sizin de böyle düşünceleriniz olmuştur," dedim.

"Ah, kuşkusuz, evet. Ama, tabii, kendi dinimiz yayılmaya başlar başlamaz hepsinden vazgeçtik."

Pek çok şeyde olduğu gibi, bunda da, nihayet kelimelere döktüğüm şeyi görmeye başlıyordum.

"Geçmişe hiç saygınız yok mu? Büyük-büyük annelerinizin düşüncelerine, inançlarına?"

"Neden olsun ki, yok," dedi. "Neden saygı duyalım?

Hepsi de göçüp gitti. Onlar bizden daha az şey biliyordu. Eğer biz onlardan ileride değilsek, onlara da, bizden ileri gitmek zorunda olan çocuklarımıza da lâyık değiliz demektir."

Bu beni büyük bir ciddiyetle düşünmeye sevk etti. Her zaman –sadece böyle söylendiğini duyduğum için olsa gerek -kadınların doğuştan geçmişi önemsediğini hayal ederdim. Oysa, herhangi bir erkeksi girişimcilik ruhundan yardım görmemiş olan bu kadınlar, geçmişlerini önemsememiş, cesurca geleceği kurmuşlardı.

Ben düşünürken, Ellador beni izliyordu. Aklımdan geçenlerin çoğunu biliyor gibi görünüyordu.

"Yeni bir yoldan başladığımız için, herhalde. Bütün insanlarımız bir anda süpürüldü, sonra da, o umutsuzluk döneminin ardından, o harika çocuklar geldi -ilk. Daha sonra da soluk soluğa bütün umudumuz *onların* çocuklarındaydı, -çocukları olursa. Ve oldu! Sonra iyice kalabalıklaşıncaya kadar gurur ve zafer dönemi yaşadık; bundan sonra ise, kişi başına bir çocuk düşene dek -daha iyilerini yapmak üzere- adamakıllı çalışmaya başladık."

"İyi ama bu, nasıl oluyor da, dininizde bu kadar köklü bir farklılığa yol açıyor?" diye üsteledim.

Diğer dinler hakkında bilgisi olmadığı için değil, sadece kendi dinleri yeterince yalın göründüğü için, farklılığı tam olarak anlatmayı beceremeyeceğini söyledi. Muhteşem Anne Ruh onlar için kendi anne olma durumları neyse oydu -sadece insani sınırların ötesinde yüceltilmişti. Bu demek oluyordu ki, arkalarında kendilerini sarıp sarmalayan, destekleyici, bitmez tükenmez, yararlı bir sevgi olduğunu hissediyorlardı -belki de bu, gerçekten de, bütün soylarının hissettiği yıllar geçtikçe birikmiş anne sevgisiydi –her şeye rağmen bir Kudret'ti.

"İbadet hakkındaki görüşünüz tam olarak nedir?" diye sordum.

"İbadet mi? O da nedir?"

Bunu açıklamak bana acayip zor geldi. O denli güçlü bir şekilde hissettikleri bu Tanrısal Sevgi, karşılığında onlardan hiçbir şey istememiş gibi görünüyordu –"annelerimizin istediğinden fazlasını değil," dedi Ellador.

"Yine de anneleriniz sizden mutlaka onur, hürmet, itaat bekliyordur. Anneleriniz için bazı şeyler yapmanız gerekiyordur, eminim?"

Yumuşak kahverengi saçlarını sallayıp gülümseyerek, ısrarla "Yo, hayır," dedi. Yaptığımız şeyleri *annelerimizden* öğreniyoruz –onlar *için* yapmıyoruz. Onlar için bir şey yapmamıza gerek yok -buna ihtiyaçları yok, biliyorsunuz. Ama yaşamımızı, onlardan sebep -muhteşem bir şekilde- sürdürmek zorundayız; Tanrı'yı algılama biçimimiz bu."

Yine düşüncelere daldım. Bizdeki şu Savaş Tanrısı'nı, şu Kıskanç Tanrı'yı, şu İntikam-bana-mahsustur Tanrısı'nı düşündüm. Bizim dünyamızı düşündüm, -kâbus- Cehennem gibiydi.

"Bu durumda, anladığıma göre, sonsuz ceza ile ilgili bir görüşünüz yok?"

Ellador güldü. Gözleri yıldızlar kadar parlak, üstelik gözyaşlarıyla doluydu. Bana o kadar acıyordu ki!

"Nasıl olsun ki?" diye sordu büyük bir dürüstlükle. "Baksanıza, yaşarken ceza vermiyoruz, ölümden sonra da vermeyi düşünmüyoruz."

"Hiç ceza vermiyor musunuz? Çocuklar ya da suçlular için -sizdeki şu hafif suçlular için de mi?" diye sıkıştırdım.

"Siz bacağı kırık ya da ateşi yüksek birini cezalandırır mısınız? Koruyucu önlemlerimiz, tedavilerimiz var; kimi zaman, bir şekilde, 'hastayı yatağa göndermek' zorunda kalıyoruz; ancak bu bir cezalandırma değil -sadece tedavinin bir parçası," diye açıkladı.

Daha sonra bakış açımı iyice anlamaya çalışarak ekledi:

Gördüğünüz gibi, biz insancıl anneliğimizde, -sabır, akıl ve bütünüyle zarif, incelikli bir tarz -muazzam, yumuşak, sınırsız bir yüceltici güç görüyoruz. Bütün bunlardan sonra Tanrı'ya -Tanrı tasavvurumuza- daha çok inanıyoruz. Annelerimiz bize kızgın değil -Tanrı neden kızgın olsun ki?"

"Sizce Tanrı bir insan mı?"

Bu soru üzerine biraz düşündü. "Neden olmasın -zihnimizde ona yakınlaşmaya çalışırken, haliyle, bu tasavvuru kişileştiriyoruz; ancak tabii ki bir yerlerde, Tanrı dediğimiz bir Büyük Kadın olduğunu sanmıyoruz. Bizim Tanrı dediğimiz, Her Yere Nüfuz Eden bir Kudret, yani, Her Yerde Var Olan bir Ruh, içimizde olan, daha fazlasını istediğimiz bir şey. Sizin Tanrınız bir Büyük Erkek mi?" diye sordu masumca.

"Gayet tabii- evet, pek çoğumuz için, galiba öyle. Elbette onu tıpkı sizler gibi Her Yerde Var Olan bir Ruh diye adlandırıyoruz, ancak onun, yüzünün iki yanında favorileriyle, bir Eril, bir İnsan, bir Erkek olduğu konusundaki yargımız kesin."

"Favoriler mi? Ah, evet – doğru ya, sizde de var! Yoksa Onda olduğu için mi siz de favori bırakıyorsunuz?"

"Tersine, biz favorilerimizi traş ediyoruz -çünkü böylesi daha temiz, daha kullanışlı görünüyor."

"O da elbise giyer mi -sizin tasavvurunuza göre yani?"

O ana dek görmüş olduğum Tanrı resimlerini -zarifçe dökülen cüppesi, zarifçe dökülen saçı, zarifçe dökülen sakalıyla, Onun Her Şeye Kadir İlahi Gücünü simgeleyen, insanın iman dolu kalbinin düşüncesiz atılımlarını aklımdan geçirirken, bu kavram, Ellador'un tamamen içten, masum sorularının ışığında tatmin edici olmaktan epey uzak göründü.

Hıristiyan dünyasının Tanrısının aslında eski çağlardaki Musevi Tanrı olduğunu, muhtemelen çaresizce üzeri-

ne bir elbise gibi geçirdiği ataerkil düşünceyi -şu eski çağlara ait ataerkil yönetici, büyük baba niteliklerine sahip Tanrı düşüncesini- basbayağı devralmış olduğumuzu anlattım.

Dini ülkülerimizin ilk ortaya çıkışını ve gelişimini anlattıktan sonra, "Anlıyorum," dedi sabırsızca. "Yani, başlarında muhtemelen biraz -zorba- bir erkeğin bulunduğu ayrı gruplar halinde yaşadılar?"

"Kuşkusuz," diyerek onayladım.

"Biz ise 'başımızda' bu anlamda herhangi biri bulunmadığı halde birlikte yaşıyoruz - sadece seçilmiş liderlerimiz var- bu da fark yaratıyor."

"Sizin farkınız bundan çok daha büyük," dedim onu temin ederek. Farkınız ortak anneliğinizde. Çocuklarınız onları herkesin sevdiği bir dünyada büyüyor. Bütün annelerin kocaman geniş sevgisi ve aklıyla kendileri için varsıl ve huzurlu kılınmış bir dünyaya doğuyorlar. Bu nedenle de, Tanrı'yı, benzer biçimde kocaman geniş ve doyurucu bir sevgi ekseninde düşünmeniz kolay. Bana kalırsa siz doğruya bizden çok daha yakınsınız."

"Anlayamadığım şey," diye özenle sürdürdü konuşmasını Ellador, "bu kadar eski zamandan kalma bir var olma biçimini korumuş olmanız. Bana anlattığınız bu ataerkil düşünce binlerce yıllık, öyle değil mi?"

"Ah, evet -dört, beş, ya da altı bin yıllık- hatta çok daha eski."

"Siz de herhalde bu yıllar içinde muhteşem bir ilerleme kaydetmişsinizdir -diğer şeylerde?"

"Kesinlikle ilerledik. Ancak din farklı. Biliyorsunuz, dinlerimiz bizim arkamızdan gelir, ve şu anda ölmüş olan büyük bir öğretici tarafından başlatılmıştır. Onun konuyu bütünüyle bilip nihayetinde öğretmesi beklenir. Bizim yapmamız gereken tek şey inanmak -ve itaat etmektir."

"Büyük Musevi öğretici kimdi?"

"Ah, orada durum farklıydı. Musevi dini, bazıları kendi halklarından bile eski olan, çok eski geleneklerin bir birikimidir ve çağlar boyunca çoğalarak büyümüştür. "Tanrı Kelamı"nın bu din tarafından vahiy edildiğine inanıyoruz."

"Bunu nereden biliyorsunuz?"

"Çünkü bu din bunu söylüyor."

"O kadar çok sözcük kullanarak bunu mu söylüyor? Bunu yazan kim?"

Bunun söylendiği bir ayeti hatırlamaya çalıştım, ancak aklıma getiremedim.

"Bunun dışında," diye sürdürdü konuşmasını Ellador, "anlayamadığım bir başka şey de, bu ilkel dini görüşlere neden bu kadar uzun süredir tutunduğunuz. Diğer bütün görüşlerinizi değiştirdiniz, öyle değil mi?"

"Büyük bir çoğunluğunu," diyerek onayladım. "Ancak bunu "Tanrı tarafından gönderilmiş din" olarak adlandırıyoruz ve bunun, en son din olduğunu düşünüyoruz. Yalnız, sen bana sizin şu küçük tapınaklarınızdan biraz daha bahsetsene," diye ısrar ettim. "Bir de şu peşinden koştuğunuz Tapınak Anaları'nızdan."

Bunun üzerine Ellador bana, dikkatimi üzerinde toplamaya çalışacağım, uygulamalı din konusunda uzun bir ders verdi.

Kendilerine temel bir Sevme Gücü kuramı geliştirerek bunun kendileriyle bağlantısının anneye özgü olduğunu -kendi refahlarını, özellikle de kendi gelişmelerini arzuladığını- var saydılar. Bununla aralarındaki bağlantı, benzer biçimde, evlatla ilgiliydi, sevgi dolu bir takdir ile onun yüce amaçlarının tam olarak yerine getirilmesiydi. Daha sonra, çok pratik bir biçimde, keskin ve uyanık zekâlarıyla kendilerinden beklenen yönetim şeklini bulmaya koyuldular. Bu iş son derece hayran olunası bir ahlak kuralları sistemi içinde yürüdü. Sevgi ilkesi evrensel olarak tanınıp kullanılmıştı.

Sabır, nezaket, incelik, bizim "iyi yetişme" dediğimiz ne varsa hepsi, yönetim kanunlarının bir parçasıydı. Ancak bizden çok daha ileri gittikleri yer, dini duygunun hayatın her alanına özel bir biçimde uygulanması konusundaydı. Şu sözünü ettiğim görkemli törenleri dışında, belli ayinleri, "kutsal hizmet" denen bir dizi küçük gösterileri yoktu. Olanlar da dini olduğu kadar eğitimsel, bir o kadar da toplumsaldı. Ancak yaptıkları her şey ile Tanrı arasında kurulmuş keskin bir bağ vardı. Temizlikleri, sağlıkları, mükemmel düzenleri, bütün topraklarının huzur dolu güzelliği, çocukların mutluluğu ve hepsinden ötesi, kaydettikleri sürekli gelişme –bunların hepsi onların diniydi.

Kendilerini Tanrı düşüncesine adayarak bu denli içsel bir gücün, dışarıdan görünen bir anlatım biçiminin bulunması gerektiği kuramını geliştirdiler. Sanki Tanrı gerçekmiş de, yüreklerinde, onlarla birlikte iş başındaymış gibi yaşıyorlardı.

Şu her yerdeki küçük tapınaklara gelince, kadınlardan bazıları diğerlerine göre daha becerikli, bu yöne yaradılıştan, daha bir eğilimliydi. Bu kadınlar, ne iş yaparlarsa yapsınlar, belirli saatlerini, ihtiyacı olan herkes için sorunlu tarafları düzeltmek üzere bütün sevgileri, akılları ve eğitilmiş düşünceleriyle orada bulunmak anlamına gelen, Tapınak Hizmeti'ne ayırıyorlardı. Bu kimi zaman büyük bir acı, çok nadiren bir atışma, çoğunlukla da bir kafa karışıklığı demekti; Kadınlar Ülkesi'nde bile insan ruhunun karanlık saatleri vardı. Yine de bu toprakların her tarafında, içlerinde en iyi ve en akıllı olanlar yardım etmeye hazırdı.

Zorluk olağanüstü derecede büyükse, buraya gelen kişi, bu düşünce hattında özellikle daha deneyimli olan birine yönlendirilirdi.

Bu, arayış içindeki zihinlere, kendi içlerinden gelen ve iyiye dönük sınırsız bir Sevme Gücü anlayışı veren, hayatta

akla yatkın bir dayanak sunan bir dindi. Bu anlayış, "ruha", daima hasretini çektiğimiz o ulu amacı kavrama, bütün derinliğiyle Tanrı'ya ulaşma yetisini veriyordu. Bu anlayış, "kalbe", o kutlu sevilme, sevme ve *anlaşılma* duygusunu veriyordu. Nedenleriyle birlikte, ne şekilde yaşamamız gerektiğine dair kesin, basit, mantıklı açıklamalar veriyordu. Bu anlayış, dini tören konusunda, öncelikle, şu başarılı toplu gösterilere, kendi muhteşem eserleri ile koru ve tepelerinin açık güzelliği arasında, bütün sanatları bir araya getirerek, yürüyüş ve dansla, şarkı ve müzikle ritmik olarak hareket eden o büyük kalabalıkların yeniden canlandırılan birleşimine olanak tanıyordu. İkinci olarak, en akılsız kimselerin en büyük bilgeliğe başvurup yardım alabileceği şu sayısız küçük akıl merkezini insanların hizmetine sunuyordu.

"Bu harika!" diye haykırdım coşkuyla. "Bu, şu ana kadar duyduğum, uygulaması en kolay, en rahatlatıcı, gelişmeye en açık din. Birbirinizi gerçekten seviyorsunuz -birbirinizin sıkıntısına katlanıyorsunuz- küçük bir çocuğun, bir çeşit cennet krallığı olduğunun farkındasınız. Siz gördüğüm herkesten daha Hıristiyansınız. Yalnız -peki ya ölüm? Bir de sonsuza dek süren hayat? Sizin dininiz sonsuzlukla ilgili ne söylüyor?"

"Hiçbir şey," dedi Ellador. "Sonsuzluk nedir?"

Gerçekten de nedir? Hayatımda ilk kez, bu konu üzerinde ciddice durup düşünmeye çalıştım.

"Hiç durmamak demektir."

"Hiç durmamak mı?" Kafası karışmış görünüyordu.

"Evet, yani hayatın devamlı sürüp gitmesi."

"Ah, bunu biliyoruz, tabii. Hayat elbette sonsuza dek sürer, hepimiz için."

"Ancak, sonsuz hayat ölümsüz devam eder."

"Aynı kişi için mi?"

"Evet, aynı kişi için. Sonu yoktur, ölümsüzdür." Onların dininde hiç söylenmemiş olan, kendi dinimizden öğretecek

bir şey bulduğumu düşününce mutlu oldum.

"Burada mı?" diye sordu Ellador. "Hiç ölmemek -yani burada?" Pratik zekâsının insanları başına topladığını görebiliyordum, bu yüzden hemen açıkladım.

"Yo, hayır, aslında, burada değil -buradaki hayattan sonra. Burada ölmek zorundayız, elbette, ama daha sonra 'sonsuz hayata adım atarız.' Ruhumuz sonsuza dek yaşar."

"Nereden biliyorsunuz?" diye sordu.

"Bunu sana ispatlamaya kalkışamam," diye aceleyle devam ettim. "Böyle olduğunu var sayalım. Bu düşünce size nasıl geliyor?"

Bana yine o hayran olunası, gamzeli, yumuşak, hınzır, anaç gülümseyişiyle gülümsedi. "Çok, çok dürüstçe söyleyeyim mi?"

"Zaten öyle söylemelisin," dedim, yarı memnun, yarı hafif üzgün bir halde. Bu kadınların şeffaf dürüstlüğü beni her seferinde şaşırtıyordu.

"Bana kalırsa bu son derece aptalca bir düşünce," dedi sakince. "Doğruysa da, asla kabul edilemez."

Şu halde kişisel ölümsüzlük düsturunu değişmez bir şey olarak daima kabul etmiştim. Sevgili hayaletlerinin geri dönmesi için çalışan meraklı maneviyatçıların çabaları bana hiç de lüzumlu görünmüyordu. Bu konuyu kendi içimde bile ciddice ve cesurca tartıştığımı söyleyemem; bunun sadece bir gerçek olduğunu kabul etmiştim. Kişiliği her zaman benimkinden çok daha derin ve geniş özellikler sergileyen sevdiğim kız, bu süper ülkenin süper kadını ise, karşımda durmuş, ölümsüzlüğün aptalca bir şey olduğunu söylüyordu! Üstelik gerçekten de böyle düşünüyordu.

"Bunu niçin istiyorsunuz?" diye sordu.

"İnsan bunu nasıl istemez!" diye karşı çıktım. "Bir mum gibi sönüp gitmek mi istiyorsun? Sonsuza dek büyüyerek, mutlu bir şekilde, daima, daima var olmak istemez misin?"

"Hayır, neden isteyeyim," dedi. "Hiç istemiyorum. Çocuğumun -ve onun çocuğunun hayatını sürdürmesini istiyorum- zaten sürdürecekler. Ben neden isteyeyim ki?"

"İyi ama bu Cennet anlamına gelir!" diye üsteledim. "Tanrı'yla birlikte Huzur ve Güzellik, Rahatlık ve Sevgi anlamına gelir." Din konusunda duygularımı hiç bu kadar güzel sözlerle ifade etmemiştim. Lanetlenme ve Kurtuluş adaleti sorunu karşısında dehşete düşebilirdi, ancak Ölümsüzlük- bu kesinlikle soylu bir inançtı.

"Neden ama, Van," dedi, ellerini ellerime doğru uzatarak. "Neden Van -sevgilim! Bunu bu kadar büyük bir arzuyla hissetmeniz ne kadar olağanüstü bir şey. Bu hepimizin istediği şey, elbette -Tanrı'yla birlikte Huzur ve Güzellik, Rahatlık ve Sevgi! Tabii İlerleme de öyle, hatırlasana; Gelişme, daima ve daima. Dinimizin bize istemeyi ve uğruna çalışmayı öğrettiği, bizim de yaptığımız şey bu!"

"Ama bu söylediklerin burada," dedim, "sadece yeryüzündeki bu hayat için geçerli."

"Yani? Sizin ülkenizde de, muhteşem sevgi ve hizmet dininizde de bunlar yeryüzündeki bu hayat için geçerli değil mi?"

Kadınlar Ülkesi'nin kadınlarına kendi, sevgili ülkemizin kötü yönlerini anlatmaya hiç birimizin niyeti yoktu. Bunların gerekli ve temel olduğunu düşünmeyi ve -kesinlikle sadece kendi aramızda- olağanüstü derecede mükemmel uygarlıklarını eleştirmemizde bir sakınca yoktu, fakat sıra kendi ülkemizdeki başarısızlıklarla boşa harcanan şeylerden söz etmeye gelince, bunu yapmayı asla başaramadık.

Hem, fazla tartışma çıkarmaktan kaçınmanın, yaklaşan evliliklerimiz konusu üzerinde bastırmanın yollarını arıyorduk.

Bu konuda en kararlı olanımız Jeff'ti.

"Elbette evlilik törenleri ya da ayinleri yok, ama bir tür Kuveykır* düğünü yapabiliriz, onu da tapınakta yaparız - onlar için en azından yapabileceğimiz şey bu."

Doğruydu. Bütün olanlardan sonra, onlar için yapabileceğimiz çok az şey vardı. İşte burada, kendi gücüyle cesaretini bile kullanma şansı olmayan -onları koruyacak ya da onlardan korunacak bir şeyi olmayan- beş parasız konuklar, yabancılardık.

"Onlara en azından isimlerimizi verebiliriz," diye üsteledi Jeff.

Bu konuda istediğimiz her şeyi yapmaya, bizi memnun etmeye oldukça istekli, çok sevimliydiler. İsimlere gelince, daima açık sözlü olan Alima, bunun ne işe yarayacağını sordu.

Terry, her zamanki gibi yine onu kızdırarak, bunun bir aidiyet simgesi olduğunu söyledi. "Bayan Nicholson olacaksın," dedi, "Bayan T.O. Nicholson. Bu herkese benim karım olduğunu gösterir."

"Bir 'karı' tam olarak ne anlama gelir?" diyerek, gözünde korkulu bir parıltıyla, açıklama istedi.

"Bir karı, bir erkeğe ait olan kadındır," diye söze girdi.

Ancak Jeff hevesle lâfı ağzından aldı: "Bir koca da, bir kadına ait olan erkektir. Biz tek eşli olduğumuz için böyle, biliyorsunuz. Evlilik ise, bu iki kişiyi -ta ki ölüm ayırıncaya kadar- birleştiren, resmi ve dini törendir," diye tamamladı, tarifsiz bir bağlılıkla Celis'e bakarak.

---

* Kuveykır Düğünü: 17. yüzyılda karşıtlarının sarsıcı anlamında niteledikleri "quaker"lar, Hıristiyanlık içersinde şiddet yanlısı olmayan görüşleriyle bilinir. Bu farklılığıyla, Kuveykır Düğünü de, geleneksel Katolik düğün törenlerinin aksine nikah törenini yöneten bir şef ve buna eşlik eden bir müzik çalgısının olmadığı daha çok yaşlı bir Kuveykır üyesinin törene yön verdiği bir kutlama türüdür. Sessizlik içersinde geçen törende evlenen çiftin ve yakınlarının iyi dilekleri ifade edilir (ç.n).

"Hepimize kendimizi aptal gibi hissettiren şey şu," dedim kızlara, "size burada, doğal olarak, kendi isimlerimizden başka verecek hiçbir şeyimiz yok."

"Kadınlarınızın evlenmeden önce isimleri yok mu?" diye sordu aniden Celis.

"Elbette, var," diye açıkladı Jeff. "Kızlık soyadları -yani babalarının soyadları- var."

"Peki, o adlara ne oluyor?" diye sordu Alima.

"Onları kocalarınınkiyle değiştiriyorlar, tatlım," diye yanıtladı Terry.

"Değiştirmek mi? Kocalar sonra da karılarının kızlık soyadlarını mı alıyorlar?

"Yo, hayır," diyerek güldü Terry. "Erkek kendi soyadını koruyarak bu adı karısına da veriyor."

"Yani kadın basbayağı kendi soyadını kaybedip yenisini alıyor -ne kadar sevimsiz! Biz bunu yapmayız!" dedi Alima kararlılıkla.

Terry bu konuda esnekti. Alima'nın neredeyse kendisininki kadar yanık tenli, güçlü eline elini uzatarak "ne yapıp yapmayacağınız umurumda değil, yeter ki şu düğün en kısa zamanda yapılsın," dedi.

"Bize bir şeyler vermeye gelince –elbette bunu istediğinizi görebiliyoruz, ancak veremediğiniz için de memnunuz," diye sürdürdü konuşmasını Celis. "Anlıyorsunuz ya, sizi sadece kendiniz olduğunuz için seviyoruz –sizden hiçbir şey ödemenizi istemeyeceğiz- Kişisel olarak –ve sadece birer erkek olarak- sevildiğinizi bilmek yetmez mi?"

Yetse de yetmese de, evlenmemiz böyle oldu. En büyük tapınakta muhteşem bir üçlü düğün yaptık. Görünüşe bakılırsa halkın büyük çoğunluğu gelmişti. Çok heybetli, çok güzeldi. Biri bu önemli gün için, -halkları için bir Yeni Umut, diğer ülkelerle bir Yeni Bağ-Kızların Kardeşliği kadar Erkeklerin de Kardeşliği, ve apaçık bir korkuyla birlik-

te, Babalık hakkında, muhteşem güzellikte yeni bir şarkı yazmıştı.

Terry onların babalıkla ilgili konuşmaları sırasında yerinde duramıyordu. "Duyan da bizi "Soyunu Sürdürme Sevdalıları"nın Başpapazı sanacak!" diye karşı çıktı. "Bu kadınlar çocuktan *başka bir şey* düşünmüyor, bence! Onlara biz öğreteceğiz!"

Terry ne öğreteceği konusunda öylesine kendinden emin, Alima ise bunu nasıl karşılayacağı konusunda öylesine kararsızdı ki, Jeff ile ben en çok bundan korkuyorduk. Terry'yi uyarmaya çalıştık -bu epey işe yaradı. Koca yakışıklı herif gururla dimdik doğrularak o büyük göğsünü kaldırıp güldü.

"Üç ayrı evlilik var," dedi. "Ben sizinkilere burnumu sokmayacağım -siz de benimkine."

Derken büyük gün geldi. Yığınlarca kadınla birlikte biz, üç damat, bir "sağdıcın" desteğinden ya da herhangi bir erkeğin yardımından yoksun bir halde yerimizi alırken, kendimizi tuhaf bir biçimde önemsiz hissettik.

Somel, Zava ve Moadine her an yanımızdaydı; onlar var olduğu için de minnettardık- neredeyse akrabamızmış gibi görünüyorlardı.

Sözünü ettiğim yeni ilahi çalarken çember halinde dans eden, muhteşem bir tören alayı vardı. Bu harika mekân bütünüyle, derin bir huşu içinde, tatlı bir umutla, yeni bir mucize beklentisini düşleyerek, nabız gibi atıyordu.

Biz sembolik yürüyüşleri izlerken, "Bizde Annelik başladığından beri bu memlekette böyle bir şey görülmedi!" dedi Somel bana usulca. "Görüyorsunuz ya, bu yeni bir çağın başlangıcı. Bizim için ne büyük anlam ifade ettiğinizi bilemezsiniz. Bu sadece Babalık – bizim yabancısı olduğumuz o olağanüstü ikili ebeveynlik- hayat verirken birleşme mucizesi- değil, aynı zamanda Erkeklerin de Kardeşliği. Siz

dünyanın geri kalanısınız. Bizi kendi türümüzle -bütün o hiç görmediğimiz yabancı topraklar ve halklarla birleştiriyorsunuz. Onları tanımayı –onları sevmeyi, onlara yardımcı olmayı- onlardan bir şeyler öğrenmeyi nasıl umut ediyoruz. Ah! Bilseniz!"

Gelecek Yaşam'ın o muhteşem İlahisinin göklere süzülen doruklarında binlerce ses yükseldi. Meyve ve çiçeklerden tacıyla, muhteşem Annelik Sunağı'nın yanında, yine taçlanmış halde, bir yenisi duruyordu. Bu Memleketin Yüce Anneden de Öte Kadını ile onun Baş Tapınak Danışmanları Grubu önünde, o sakin yüzlü annelerle kutsal gözlü bakire kızların önünde, seçilmiş olanlarımız, biz üçümüz, bütün o topraklarda sadece üç erkek, onlarla ellerimizi birleştirip evlilik yemini ederek ortaya çıkmıştık.

Karşılaştığımız Güçlükler

"Evlilik bir kumardır," deriz; bir yandan da "Evlilik cennetten çıkmadır." Ancak bu ikincisi, ilki kadar yaygın bir biçimde kabul edilmemiştir.

"En iyisi insanın 'kendi sınıfından biriyle' evlenmesidir," diye sağlam bir kuramımız, evlenen kişilerdense, toplumsal gelişmenin yararlarını gözetmeyi dayatır görünen kültürler arası evliliklerle ilgili çok iyi belletilmiş bir takım kuşkularımız vardır.

Ancak farklı ırk, renk, sosyal sınıf ya da inançları bir araya getirmek, aslına bakılırsa, biz, üç Amerikalı erkek ile bu üç Kadınlar Ülkesi kadınının bir araya gelmesi kadar güç olmamıştır.

Söylemesi çok kolay tabii, bu konuda baştan dürüst olmamız gerekirdi, evet. Dürüst olmuştuk. Büyük Macera'nın koşullarını tartışmış –en azından Ellador ile ben bunu yapmıştık- ve önümüzdeki yolun açık olduğunu düşünmüştük. Ancak insanın sorgulamadan kabul ettiği, her iki tarafın da asla aynı şeyi kast etmediği halde karşısındakinin aklından geçenleri anladığını sanarak tekrar tekrar sözünü ettiği bazı şeyler vardır.

Sıradan bir erkekle kadının aldığı eğitim arasındaki fark zaten yeterince büyük, ancak bunların yol açtığı sıkıntı

çoğunlukla erkeği etkilemez; erkek genellikle duruma ilişkin görüşlerini sürdürür. Kadın evlilik hayatının koşullarının farklı olacağını hayal etmiş olabilir; ancak onun neleri hayal ettiğinin, nelerden habersiz olduğunun ya da neleri tercih etmiş olabileceğinin pek bir önemi yoktur.

Şu an, aradan yıllar, gelişme ve eğitim dolu yıllar geçtikten sonra, bunları açıkça görebiliyor, bunlardan soğukkanlılıkla söz edebiliyorum. Oysa o zamanlar bunlar, hepimiz için de katlanması oldukça zor yıllardı -özellikle de Terry için. Zavallı Terry! Görüyorsunuz ya, yeryüzündeki halklar arasında düşünülebilecek herhangi bir evlilikte, kadın siyah, kızıl, sarı, esmer ya da beyaz tenli da olsa; cahil ya da okumuş da olsa, itaatkâr ya da asi de olsa, bu kadının ardında genel tarihimizin evlilik geleneği olacaktı. Bu gelenek kadını erkeğe bağlar. Erkek işine devam eder, kadın da kendini erkeğine ve onun işine uydurur. Yurttaşlıkta bile, tuhaf bir hokus pokusla, doğum ve coğrafya olgusu işlemez hale getirilir. Kadın kendiliğinden kocasının uyruğuna geçer.

Evet- işte burada, bu kadınlar ülkesinde üç başka dünyalıydık. Yüzölçümü olarak küçük bir alandı, gözle görülebilen farklılıklar bizi hayrete düşürecek kadar büyük değildi. Bu insanların soyunu sürdürme anlayışı ile bizimki arasındaki farklılıkları henüz kavrayamamıştık.

En başta, onlar, aralıksız iki bin yıldır başkalarıyla karışmamış bir soydan geliyorlardı. Bizim, çoğunlukla birbiriyle bağdaştırılamayacak kadar geniş kapsamda farklılıklarıyla birlikte, uzun zamandır birbirine eklenmiş bir dizi duygu ve düşüncelerimiz vardı. Bu insanlar ise, hayatlarındaki temel ilkelerin çoğunda sorun çıkarmadan, kararlılıkla fikir birliğine varmış durumdaydılar; üstelik sadece kural olarak fikir birliğine varmakla kalmamış, bu altmış küsur nesildir bu ilkelere bağlı hareket etmeye de alışmışlardı.

Bu, anlamadığımız, daha önce hesaba katmadığımız bir şey. Evlilik öncesi konuşmalarımız sırasında bu sevgili kızlardan biri "bunu şöyle şöyle anlıyoruz," veya "şunu şunu doğru kabul ediyoruz," demiş, biz erkekler, safça, aşkın gücüne dair kökleşmiş hükümlerimizle, inançlarla ilkeler hakkındaki basit görüşlerimizle, onları başka bir yolla ikna edebileceğimizi hayal etmiştik. Evlilik öncesinde, kurduğumuz hayallerin, sıradan masum bir genç kızın hayallerinden bir farkı yoktu. Gerçeklerin ise bambaşka olduğunu gördük.

Bizi sevmiyor değillerdi; tersine, yürekten ve içtenlikle seviyorlardı. Ancak işte yine bakın -onların "sevgi"den kast ettiği şeyle bizim "sevgi"den kast ettiğimiz şey birbirinden epey farklıydı.

Sanki kendi sevinçlerimiz ve kederlerimizle ayrı ayrı çiftler değilmişiz gibi, "biz" ve "onlar" demek belki biraz fazla acımasızlık gibi görünebilir. Ne var ki, yabancı konumunda olmamız bizi sürekli birlikte davranmaya sürüklüyordu. Bu tuhaf deneyim bütünüyle, aramızdaki dostluğu, kendi insanlarımızın arasında başıboş, sorunsuz yaşantımızın akışında kurulabilecek bir dostluktan çok daha yakın ve samimi kılmıştı. Ayrıca, bu çok daha geniş kadınsı geleneğin karşısında, iki bin yılı aşkın bir süredir devam eden erkeksi geleneğimizle, erkekler olarak bizler, küçük ama sağlam bir bütündük.

Farklı noktaları fazla ayrıntıya girmeden belirtebileceğimi düşünüyorum. Diğerlerine göre daha gözle görünür bir fikir ayrılığı, bizim, hem içgüdüsel olarak hem de aldığımız uzun eğitime bağlı olarak, doğuştan kadınlara uygun olduğunu varsaydığımız "ev" kavramı ve ev işleri ile bu işlerden keyif alma konusu üzerineydi.

Bu konuda ne kadar hayal kırıklığına uğradığımızı göstermek için biri olumlu diğeri olumsuz iki örnek vereceğim.

Olumsuz olanı için, karıncaların çiftler halinde yaşadığı bir varlık durumundan gelen bir erkek karıncanın, son derece gelişmiş bir karınca yuvasından gelen bir dişi karınca ile birlikte ev işlerini yoluna koymak için çabaladığını hayal etmeye çalışın. Bu dişi karınca erkeğine derin bir kişisel sevgi duyuyor olabilir, ancak bu dişi karıncanın ebeveynlik ve ekonomik yönetim ile ilgili düşünceleri erkeğinkinden çok daha farklı bir düzlemde olacaktır. Bu durumda, tabii, eğer bu dişi karınca çiftleşen karıncalar ülkesinde yoldan çıkmış bir dişi olsaydı, erkek bu dişinin arzusuna nail olabilirdi; ancak eğer karınca yuvasında yoldan çıkmış olan erkek karınca olsaydı...!

Olumlu örnek için, sadık ve tutkulu bir erkeğin, yıldızlararası uzayın her köşesinde tanrısal görevlerini yerine getirmeye alışkın bir dişi melek, kanatları, arp çalgısı ve başındaki halesiyle gerçek bir dişi melek ile birlikte ev işlerini yoluna koymak için uğraştığını hayal etmeye çalışın. Bu melek bu erkeği, erkeğin geri dönme, hatta minnettarlık gücünün çok daha ötesinde sevebilir, ancak bu kadının hizmet ve görev anlayışı erkeğinkinden çok daha farklı bir düzlemde olacaktır. Elbette, eğer bu kadın bir erkek ülkesindeki yoldan çıkmış bir melek olsa, erkek onun arzusuna nail olabilirdi; ancak ya yoldan çıkmış olan, melekler arasındaki bir erkek olsaydı...!

Terry, en kötü ihtimali düşünerek, bir erkek olarak, benim de aynı duyguyu paylaştığım gibi, büyük bir öfkeyle, karınca benzetmesini tercih etti. Terry'den ve özel sorunlarından ileride daha çok söz edeceğim. Bu, Terry için oldukça zordu.

Jeff- ah, evet, Jeff daima bu dünya için fazla iyi bir karakter çiziyordu. Eski çağlarda yaşasa aziz bir rahip olabilecek türden. Melek kuramını kabul edip sorgulamadan, bütünüyle yuttu, bize de -çeşitli biçimlerde etkileyerek-

zorla kabul ettirmeye çalıştı. Böylelikle Celis'e, hatta sadece Celis'e değil, aynı zamanda onun temsil ettiği her şeye de tapınmaya başladı; bu ülkenin ve insanlarının sağladığı neredeyse doğaüstü kolaylıklara o denli derinden inanmaya başlamıştı ki, verilen cezaya bir –"bir erkek gibi," diyemem ama, daha ziyade sanki aslında olmadığı bir şey gibi katlandı.

Bir dakika, burada bir yanlış anlama olmasın. Sevgili yaşlı Jeff muhallebi çocuğu ya da hanım evladı falan da değildi. Güçlü, cesur, becerikli bir erkekti, dövüşmek gerektiğinde de mükemmel bir dövüşçüydü. Ancak melek gibi bir kalbi vardı. Terry'nin, onca farklılığına rağmen Jeff'i olduğu gibi sevmesi bayağı şaşırtıcıydı; ancak kimi zamanlar böyle olur, farklılığa rağmen -belki de, tam da farklılıktan ötürü.

Bana gelince, arada bir yerdeydim. Ne Terry gibi kadınları baştan çıkaran bir zevk düşkünüydüm, ne de Jeff gibi, Kral Arthur'un Galahad'ını andıran, efsanevi bir silahşör. Ancak galiba ben, her ikisine oranla daha sıklıkla, bütün kusurlarım için zekâmı davranış yoluyla kullanma alışkanlığına sahiptim. Artık beyin gücünü kullanmam gerekiyordu, bana inanın.

Bizlerle karılarımız arasındaki en büyük mesele, kolayca tahmin edilebileceği gibi, ilişkinin basbayağı kendi doğasındaydı.

"Karılarmış! Bana karıların lafını etmeyin!" diye köpürdü Terry. "Bu kelimenin ne anlama geldiğini bilmiyorlar."

Gerçekten de doğruydu -bilmiyorlardı. Nereden bilebilirlerdi ki? Çokeşlilik ve kölelikle ilgili tarih öncesi kayıtlarına bakıldığında, bizim bildiğimiz karılık idealleri, dolayısıyla da böyle bir şeyi biçimlendirme olasılıkları yoktu.

"Bir erkekle ilgili düşünebildikleri tek şey *Babalık*!"

dedi Terry küçümseyerek. "*Babalık!* Sanki bir erkek her zaman *baba* olmayı istermiş gibi!"

Bu da doğruydu. Onların uzun, geniş, derin, zengin bir Annelik deneyimi vardı, benzer şekilde eril bir varlığın önemini sadece Babalık üzerinden algılıyorlardı.

Bunun dışında, elbette, Jeff'in, "geçer kadınların sevgisi!" diyerek ciddiyetle ifade ettiği gibi, bütün dereceleriyle, kişisel sevgi diye bir sevgi vardı. Gerçekten de geçiyordu. Ne şimdi, bu uzun mutlu deneyimi yaşadıktan sonra, ne de yaşarken hissettirdiği, o ilk olağanüstü şaşkınlık sırasında, bu kadınların bize verdiği sevginin güzelliğiyle gücünü anlatabilirim.

Alima bile -diğer iki kızdan da daha heyecanlı bir yapısı olan, -Tanrı bilir- onlardan çok daha fazla tartışmaya sebep olan- Alima bile, sevdiği adam için sabır, hassasiyet ve bilgeliğin mükemmel bir örneğiydi -ta ki erkek...-ancak ben henüz o aşamaya gelmedim.

Terry'nin belirttiği gibi, "karılarımız olduğu iddia edilen veya sözde karılarımız olan" bu kadınlar, doğruca ormancı olarak mesleklerinin başına döndüler. Biz, özel bir eğitimimiz olmadığından, uzun zamandan beri asistan olarak yetiştirilmiştik. Sadece vakit geçirmek için bile olsa, bir şeyler, bir iş yapmak zorundaydık -sonsuza dek oyun oynayamazdık.

Bu da, bizim dışarıda, bu sevgili kızlarla birlikte, şöyle ya da böyle bir arada -kimi zamansa gereğinden fazla bir arada- olmamızı sağladı.

Hepimiz artık iyice anlamıştık ki, bu insanlar son derece gelişmiş, yoğun, hassas bir kişisel mahremiyet duygusuna sahiplerdi. Ne var ki, bizim pek hoşumuza giden *solitude a deux** hakkında en ufak bir fikirleri yoktu. Hepsi, tek tek her biri, "iki oda bir banyo" kuramını gerçekleştirmişti. En

erken çocukluk yıllarından itibaren her birinin tuvaletiyle birlikte ayrı bir yatak odası vardı. Yaşın ilerlediğini gösteren işaretlerinden biri, dışarıya arkadaşların ağırlandığı bir odanın eklenmesiydi.

Adam başı her birimize ikişer oda verileli epey zaman olmuştu. Farklı cinsiyet ve soydan olduğumuzdan, bu odalar ayrı bir evde bulunuyordu. Zihinlerimizi gerçek bir inziva içinde serbest bırakabilirsek, daha kolay nefes alacağımız anlaşılmış görünüyordu.

Yemek için ya uygun bir aş evine gidip sipariş veriyor, ya da yiyeceğimizi yanımıza alıp ormana gidiyorduk. Her ikisi de her zaman eş derecede güzeldi.

Evlendikten sonra içimizde ayrı bir ev isteği doğuran, biraz beklenmedik bir duygu dalgası yükseldi; ancak bu duygu bu çekici kadınların kalbinde bir karşılık bulmadı.

"Biz zaten yalnızız, sevgilim," diyerek kibar sabrıyla açıkladı bana Ellador. "Bu muhteşem ormanların içinde yalnızız; küçük yazlık evlerden herhangi birine gidip orada yiyebiliriz- sadece ikimiz, ya da herhangi bir yerde ayrı bir masada -hatta kendi odalarımızda kendi yemeğimizi yiyebiliriz. Nasıl bundan daha yalnız olabiliriz ki?"

Bu tamamen doğruydu. İşimizi yaparken, karşılıklı olarak hissettiğimiz keyifli bir yalnızlık duygusu yaşıyorduk, onların odasında ya da bizimkinde keyifli akşam sohbetlerimiz oluyordu; neredeyse birbirimize kur yapmayla ilgili bütün zevklerden nasibimizi alıyorduk; ancak bir şeyden -belki de sahip olma duygusu diyebileceğimiz bir şeyden- yoksunduk.

"Hiç evlenmesek de olurdu," diye homurdandı Terry. "O töreni sadece bizi -en çok da Jeff'i- memnun etmek için düzenlediler. Gerçekten evlenmenin ne demek olduğundan haberleri yok."

---

* Fr. İki kişinin baş başalığı (ç.n).

Ellador'un bu konudaki düşüncelerini öğrenmek için elimden geleni yaptım, tabii ben de ona kendi düşüncelerimi anlatmaya çalıştım. Elbette, bizim, erkekler olarak, onların görmesini istediğimiz şey, bu ilişkinin, Terry'nin "sadece ana-babalık" olarak adlandırdığı şeyin dışında, gururla "daha üstün" dediğimiz yararları vardı. Bildiğim en etkileyici terimlerle bunu Ellador'a açıklamaya çalıştım.

"Bizim yaptığımız gibi, hayat verme umuduyla birbirini sevmekten daha mı üstün?" dedi. "Ne anlamda daha üstün?"

"Evlilik ilişkisi sevgiyi geliştirir," diye açıkladım. "Eşleşmiş güzel kalıcı sevginin gücü bütünüyle bu üstün gelişmeden kaynaklanır."

"Emin misiniz?" diye kibarca sordu. "Böyle geliştiğini nereden biliyorsunuz? Ayrıldığı takdirde kederden eriyip bitecek kadar birbirini seven, eşi ölürse asla bir daha çiftleşmeyen bazı kuşlar var, çiftleşme dönemi dışında asla çiftleşmiyorlar. Sizin insanlarınız arasında bu denli kendini kaptıracak kadar üstün ve sürekli bir sevgi var mı?"

Kimi zamanlar, mantıklı bir zekâya sahip olmak çok münasebetsiz bir şey oluyor.

Elbette cinsiyet ilişkisinin normal sınırlarını asla aşmadan, yaşam boyu birbirine eşlik ederek her tür karşılıklı sevgi işaretini gösteren bu tek eşli kuşlarla yaratıklardan haberim vardı. Ancak bunda ne vardı?

"Onlar daha ilkel yaşam biçimleri!" diyerek karşı çıktım. "Sadık, sevecen ve besbelli mutlu bir sevgi ilişkisi kurma yetenekleri yokken, -iyi ama nasıl olur, ah, Tanrım! Tanrım!- bizi birbirimize doğru çeken sevgi hakkında ne bilebilirler ki? Baksana, sana dokunmak –yakınında olmak- giderek daha çok yaklaşmak -kendimi sende kaybetmek- muhakkak sen de bunu hissediyorsun, öyle değil mi?"

Yanına sokuldum. Ellerini sıktım.

Gözleri gözlerimdeydi, yumuşak, parıltılı, aynı zamanda da sabit, güçlü gözleri. Bu gözlerde öyle etkileyici, öyle geniş ve değişmez bir şey vardı ki, yaşadığım duyguyla ayaklarını yerden keseceğimi düşünmüştüm farkında olmadan, ama öyle olmadı.

Tahmin edilebileceği gibi, bu, kendimi, -bir Venüs'ü değilse bile! — bir tanrıçayı seven bir erkek kendini nasıl hissederse, öyle hissetmeme neden oldu. Benim tavrıma kırılmadı, besbelli bu tavır onda nefret, en azından korku bile uyandırmadı. Üzerinde, -son derece kışkırtıcı olan- o ürkek geri çekilmenin ya da sevimli direncin eseri yoktu.

"Görüyorsun ya, hayatım," dedi, "bize karşı sabırlı olmalısınız. Biz sizin ülkenizdeki kadınlar gibi değiliz. Biz Anneyiz ve İnsanız, ancak bu işte uzmanlaşmış değiliz."

"Biz", "biz", "biz" -onu kişisel hale getirmek çok zordu. Üstelik, bunu düşünürken, birdenbire *bizim* kadınlarımızı her zaman çok *kişisel* olmakla nasıl da suçladığımız aklıma geldi.

Daha sonra, evli âşıkların tatlı, heyecanlı mutluluğunu ve bunun bütün yaratıcı işlere etkili bir biçimde yansıdığını kafasında canlandırması için elimden geleni yaptım.

"Yani," diye oldukça sakin bir şekilde sordu, o sırada sıcak, neredeyse titreyen ellerimle onun soğuk, emin ellerini tuttuğumu unutarak, "sizde, insanlar evlenince, mevsimi olsun olmasın, asla çocuk düşünmeden, hemen bu işe girişiyorlar, öyle mi?"

"Aynen öyle," dedim, biraz sertçe. Sadece ana-baba değildirler. Erkek ve kadındırlar, birbirlerini de severler."

"Ne kadar süre boyunca?" diye sordu Ellador, epey şaşırtıcı bir şekilde.

"Ne kadar süre boyunca mı?" diye yineledim, biraz hayal kırıklığına uğramış bir halde. "Elbette yaşadıkları süre boyunca."

"Bu düşüncede çok güzel bir şey var," diyerek onayladı,

sanki hâlâ Mars'taki yaşamı tartışıyormuş gibi. "Diğer bütün yaşam biçimlerinde, yalnızca tek bir amacı olan, bu can alıcı ifade sizinle birlikte daha üstün, saf, asil kullanımlarla bir özellik kazanmış oluyor. Bunun, -bana anlattıklarınızdan çıkardığıma göre- kişilik üzerinde son derece asalet verici bir etkisi var. İnsanlar sadece anne-baba olmak için değil, aynı zamanda bu zarif değiş tokuş için evleniyorlar, bunun sonucunda da, bizim daha önceleri tek bir döneme ait olduğunu, daima tek bir amaca hizmet ettiğini sandığımız o yüce duygunun zirvesinde yaşayan, coşkun, mutlu, birbirine sadık, ebedi sevgililerle dolu bir dünyanız oluyor. Üstelik bunun, her tür yaratıcı eseri kamçılayan başka sonuçları da olduğunu söylüyorsunuz. Bu, her evli çiftin bu yoğun mutluluğundan fışkıran, seller, okyanuslar kadar çok yaratıcı eser anlamına gelir! Bu çok güzel bir fikir!"

Sessizce durmuş, düşünüyordu.

Ben de.

Bir elini farkında olmadan serbest bırakmış, yumuşak, anaç bir tavırla saçımı okşuyordu. Ateşli başımı omzuna dayayınca çok hoş bir dinginlik, belli belirsiz bir huzur duydum.

"Beni bir gün mutlaka oraya götürmelisin, sevgilim," diyordu. "Seni çok seviyorum ve ülkeni görmek istiyorum -halkını -anneni-" hürmetle duraksadı. "Ah, kim bilir anneni ne kadar çok seveceğim!"

Defalarca âşık olmamıştım -yaşadığım tecrübe Terry'ninkiyle kıyaslanamazdı. Ancak şu yaşadığım, öyle farklıydı ki, serseme dönmüş, karmaşık duygulara kapılmıştım: bir yandan, birbirimizle iyi anlaştığımızı düşünmeme yol açan, daha önceleri sadece tek bir yolla erişilebileceğini sandığım, hoş, huzurlu, dingin bir duygu; bir yandan da bulduğum şeyin aradığım şey olmaması yüzünden duyduğum şaşkın kızgınlık.

İşte lanet olası haletiruhiyeleri böyleydi! Burada, öylesine gelişmiş, esaslı bir eğitim sistemiyle yetiştirilmişlerdi ki, özellikle öğretmenlik eğitimi almamış olsalar da, hepsi de bu konuda genel bir yeterliğe sahipti -bu onların doğasında vardı.

Bu yüzden de, besbelli zorunlu bir talebin, bana hiç fark ettirilmeden ortadan kalkmış olduğunu gördüğüm sırada, dikkatimi başka yöne çekerken sergiledikleri ustalık, "yemek arasında" ısrarla kurabiye isteyen bir çocuğun dikkatinin, ev yapmaya çekilmesi sırasında sergiledikleri ustalıktan farksızdı.

Bir de, sürekli her durum ve şartı kaydeden, nasıl "fırsat yakalayıp kullanacağını" ve şikâyet edilecek durum ortaya çıkmadan önce tartışmaya girmekten kaçınmayı öğrenen o yumuşak anaç gözler, o meraklı, araştırmacı gözler.

Sonuçlar beni hayrete düşürmüştü. Daha önceleri gerçekten de fizyolojik bir ihtiyaç olması gerektiğini düşündüğüm şeylerin çoğunun, pek çoğunun, ruhsal bir ihtiyaç olduğunu -ya da buna inanıldığını gördüm. Olmazsa olmazlara ilişkin düşüncelerim değiştikten sonra, duygularının da değişmiş olduğunu gördüm. Hepsinden de ötesi, şu – son derece önemli etmeni- bu kadınların tahrik edici olmadıklarını gördüm. Bu dağlar kadar fark yaratıyordu.

Buraya ilk geldiğimizde Terry'nin şu çok yakındığı şey –"kadınsı" olmamaları, "cazibe"den yoksun olmaları, şimdi büyük bir ferahlık haline gelmişti. Diri güzellikleri sinir bozucu değil, estetik bir hoşluktu. Elbiseleriyle takıları "gelbeni-gör" unsurunun zerresini taşımıyordu.

Kısa bir süreliğine kadın kalbinin peçesini açıp o tuhaf, yeni ikili ebeveynlik umudu ve zevkiyle karşı karşıya kalan, benim Ellador'um, karım bile, daha sonraları, başlangıçta olduğu gibi iyi arkadaş haline dönmüştü. Kadınlardı, fazlasıyla, öylesine fazlasıyla kadınlardı ki, kadınlığın görünür

olmasına izin vermemeyi seçtikleri vakit, onu hiçbir yerde bulamazdınız.

Bunun benim için kolay olduğunu söylemiyorum; hiç değildi. Ancak Ellador'un beni anlamaya çalışmasını istediğimde başka bir yıkılmaz duvarla karşı karşıya kaldım. Çektiğim acılar için üzülüyordu, gerçekten üzülüyordu. Bütün meseleleri daha ortaya çıkmadan önleyen, yukarıda sözünü ettiğim tedbirli öngörüsüyle birlikte, genellikle oldukça yararlı, bir dolu içten öneride bulundu, ancak beni anlamaya çalışması, kanaatlerini değiştirmedi.

"Bunun gerçekten doğru ve yararlı olduğunu düşünsem, belki, senin için, katlanabilirdim, sevgilim; ancak bunu yapmayı -hiç- istemiyorum. Sen olsan salt yenilgiyi kabul etmezdin, değil mi? Sözünü ettiğiniz olağanüstü romantik aşk bu değildir, herhalde? Tabii, son derece gelişmiş yeteneklerinizi bizim gelişmemiş yeteneklerimize göre ayarlamak zorunda olmanız çok acı."

Lanet olsun! Bütün bir ulusla evlenmemiştim, bunu ona söyledim. O ise sadece kendi eksiklikleri için gülümseyip "'biz' olarak düşünmek" zorunda olduğunu açıkladı.

Buna da lanet olsun! Ben burada bütün enerjimi tek bir arzu üzerinde toplayacaktım ve Ellador, ben farkına varmadan, bunları şu ya da bu yöne dağıtacaktı. Tam bundan bahsederken başlayan ve kilometreler sonra sona eren bir tartışma konusu.

Basbayağı reddedildiğim, önemsenmediğim ya da bir acıyı kalbimde yaşatmak üzere terk edildiğim sanılmasın. Kesinlikle öyle değildi. Mutluluğum tasavvur edebileceğimden çok daha geniş, sevecen bir kadınlığın ellerindeydi. Belki de evlenmeden önce kendi hevesim bunların çoğuna karşı gözümü kör etmişti. Orada olandan çok orada olduğunu varsaydığım şeye delicesine âşıktım. İşte şimdi, içinde son derece sevecen bir bilgelikle kavrama gücünün

bulunduğu, inceleyip araştıracak, ebedi güzellikte keşfedilmemiş bir ülke bulmuştum. Adeta her saat yiyip içme isteğiyle dolu, bundan başka bir özel zevki olmayan insanların yaşadığı yeni bir yere gelmiştim. Ev sahiplerim, basbayağı "yememelisiniz," demek yerine, şimdi içimde müzik için, resimler için, oyunlar için, beden hareketleri yapmak için, suda oynamak için, usta işi bir cihazı çalıştırmak için diri bir arzu uyandırmış gibiydi; üstelik aldığım onca doyum arasında, doyurulmamış bir noktayı unutup yemek vaktine kadar gayet iyi idare ettim.

Bu kurnazlıkların en akıllıca, en hünerlicesi ancak yıllar geçtikten sonra, bu konuda tamamen hemfikir olduğumuz bir anda, kafamda netleşmişti de, kendi halime ancak o zaman gülebilmiştim. Şöyleydi: Görüyorsunuz, bizde, kadınlara mümkün olduğunca farklı, mümkün olduğunca kadınsı olarak bakılır. Biz erkeklerin, sadece erkeklerden oluşan, kendi dünyaları vardır; aşırı-erkeksiliğimizden sıkılır ve memnuniyetle aşırı kadınsılığa yöneliriz. Aynı zamanda, kadınlarımızı mümkün olduğunca kadınsı tutmakla, onlara yöneldiğimizde daima fark edilir şekilde istediğimiz şeyi bulacağımızı da garanti ederiz. Eh, buradaki ortamın da baştan çıkarıcı olmakla uzaktan alâkası yoktu. Daima insanlarla ilişki içinde olan bu insancıl kadınların inanılmayacak kadar çok sayıda oluşu, çekiciliğin çe'sine sahip olmamalarına yol açmıştı. Buna rağmen, genetik içgüdülerim ve soydan gelen geleneklerim, Ellador'dan kadınsı bir tepki alma özlemi duymama yol açtığında, onu daha fazla isteyebilmem için, geri çekilmektense, bana bile bile dostluğunun biraz daha fazlasını verdi – adeta, daima kadınsılıktan arındırılmış bir halde. Acayip gülünçtü, aslında.

Ben, kafamda heyecanla özlemini duyduğum bir İdeal ile, işte buradaydım, o ise, bilincimin ön saflarına kasten izinsizce giren bir Gerçek idi –çok hoşuma giden, ancak

aslında istediğim şeyi engelleyen bir gerçek. Sör Almroth Wright gibi bazı erkeklerin, kadınların mesleki gelişimlerine neden içerlediklerini şimdi çok daha iyi anlıyorum. Seks idealinin yolunu kesiyor; kadınsılığın üstünü geçici olarak örtüp dışlıyor da ondan.

Elbette, bu durumda, dostum olarak, iş arkadaşım olarak, Ellador'dan öyle çok hoşlanıyordum ki, ister istemez her durumda onunla bir arada olmaktan keyif alıyordum. Ancak -günün on altı saati boyunca kadınsılıktan arınma becerisiyle onunla birlikte olmuşsam, kendi odama gidip onu düşünmeden uyuyabilirdim.

Tatlı cadı! İnsan herhangi birine kur yapmaya, onu kazanmaya ve elinde tutmaya çalışacak olsa, bunları, harika süper-kadın olan bu kadın yapardı. O sıralar bu yeteneği, bu mucizeyi biraz olsun kavrayamamıştım. Ancak yavaş yavaş şunu anlamaya başladım: kadınlara karşı sergilediğimiz incelikli tavırların hepsinin altında, Anne cinsine hayranlık duyan çok daha eski, derin, "doğal" bir duygu, huzur verici bir hürmet vardı.

Böylece, Ellador ile aramızdaki dostluk ve mutluluk büyümeye başladı. Jeff ile Celis'in de öyle.

Bu konuda Terry ile Alima'nın tarafına gelince, üzgünüm -ve utanç duyuyorum. Tabii bir şekilde kızı suçluyorum. O, Ellador kadar iyi bir psikolog değildi. Üstelik, sanırım, Terry yüksek sesle dile getirinceye dek asla belirgin olmayan, çok daha eski kuşaklardan gelen, daha göze çarpıcı bir dişiliğe sahipti. Ancak bütün bunların söylenmesi, Terry'yi haklı çıkarmıyor. Terry'nin karakterini tam olarak çözememiştim -bir erkek olarak, çözemezdim.

Durum bizdeki gibiydi, elbette, sadece şu farklarla: Alima, bir parça daha çekici, deneyimli bir psikologa göre çok daha az becerikli; Terry, yüz kat daha fazla ilgiye muhtaç -ve nispeten daha az mantıklıydı.

Çok geçmeden aralarındaki olaylar gerginleşmeye başladı. Önceleri, ikisi birlikteyken, Alima'nın o muhteşem ebeveynlik umudu ile Terry'nin yoğun fethetme mutluluğu içinde- Terry'nin düşüncesiz olduğunu sanıyordum. Aslında, bunu, kendi söylediklerinden biliyorum.

"Benimle konuşmana gerek yok," diyerek kabaca tersledi Jeff'i bir gün, tam ortak düğünümüzden önce. "Bugüne kadar *hakkından gelinmesinden* hoşlanmayan tek kadın olmamıştır. Yaptığın bütün o cici bici konuşmaların ufacık bir önemi yok*biliyorum.*" Terry her zamanki gibi kem küm ediyordu:

Keyif aldım nerde bulduysam.
Serserilik ettim, ömrüm boyunca gezip dolaştım,
ve
Sarı ile siyahtan öğrendiklerim,
Beyazda dağ boyu yardımcı oldu bana.

Jeff o an birden dönüp ondan uzaklaştı. Biraz tedirgin olmuştum.

Zavallı yaşlı Terry! Öğrendikleri, Kadınlar Ülkesi'nde hiç de dağ boyu yardımcı olmamıştı ona. Niyeti almaktı - ona göre izlenecek yol buydu. Kadınların bundan hoşlandığını sanıyor, buna gerçekten inanıyordu. Oysa kadınlar Ülkesi'nin kadınları değil! Alima değil!

Alima'yı şimdiden -evliliklerinin daha ilk haftasında, bir gün, Ellador'a sıkı sıkıya yapışmış, günlük işlerini halletmek için uzun kararlı adımlarla, hiç konuşmadan yürürken görebiliyorum. Terry ile yalnız kalmayı istemiyordu - bu dışarıdan anlaşılıyordu.

Ancak kız ondan kaçtıkça, Terry -doğal olarak- onu daha çok istiyordu.

Terry, ayrı yaşamaları üzerine korkunç bir kavga çıkardı, kızı kendi dairesinde tutmaya, onun dairesinde kalmaya

çalıştı. Ancak o noktada kız keskince çizgiyi çekti.

Terry bir gece kendiliğinden çekip gitti. Alçak sesle küfür ederek, ay ışığıyla aydınlanmış sokakta bir aşağı bir yukarı tepindi. O gece ben de yürüyüş yapıyordum, ama onun bulunduğu ruh hali içinde değildim. Ortalığı kasıp kavuruşunu görseniz, Alima'yı hiç de sevdiğine inanmazdınız -Terry için kızın, peşinden koştuğu bir çeşit av, yakalayıp fethedeceği bir şey olduğunu düşünürdünüz.

Sanırım, sözünü ettiğim bütün bu farklılıklar yüzünden, en başta sahip oldukları ortak paydayı sonunda kaybetmişlerdi. Makul, serinkanlı bir şekilde bir araya gelmeyi beceremiyorlardı. Aklımdan şu da geçiyor -tamamen bir varsayım- Terry, Alima'yı, kızın düşünemeyeceği kadar, gerçek bilincinin de ötesinde etkilemeyi başarmış, bunun üzerine kızın kendi utanç duygusu, verdiği tepki, belki de onu katılaştırmıştı.

Kavga ettiler, ciddi kavgalar ettiler. Bir iki kez barıştıktan sonra, tam bir kopuş noktasına varmış görünüyorlardı -kız bir daha asla onunla baş başa kalmayacaktı. Belki de biraz gergindi, bilmiyorum, ama Moadine'nin gelip yan dairede kalmasını istedi. Aynı zamanda, işinde ona eşlik etmekle görevlendirilmiş güçlü kuvvetli bir yardımcısı vardı.

Terry'nin, göstermeye çalıştığım gibi, kendi düşünceleri vardı. Herhalde böyle davranmaya hakkı olduğunu sanıyordu. Belki de bunun Alima için daha iyi olacağına bile kendini inandırmıştı. Her nasılsa, bir gece kızın yatak odasına saklandı...

Kadınlar Ülkesi'nin kadınları erkeklerden korkmazlar. Neden korksunlar ki? Hiçbir anlamda ürkek değillerdir. Güçsüz değillerdir: hepsinin de kuvvetli, idmanlı, atletik vücutları vardır. Othello olsa, Alima'yı, bir fare gibi, yastıkla yok edemezdi.

Terry, bir kadının yönetilmekten hoşlandığına dair öf-

keli inancını uygulamaya koydu ve katıksız kaba kuvvetle, ateşli erkeksiliğinin bütün gururu ve tutkusuyla, bu kadını yönetmeye çalıştı.

İşe yaramadı. Bunun tam olarak gerçek nedenini daha sonra Ellador'dan öğrendim, ancak o sırada duyduğumuz şey korkunç bir mücadelenin gürültüsü ile Alima'nın Moadine'yi yardıma çağırmasıydı. Moadine yakında bir yerdeydi, hemen geldi; bir iki kuvvetli, temkinli kadın da peşinden onu izledi.

Terry deli gibi atıldı; onları zevkle öldürebilirdi -bunu bana kendi söyledi- ama yapamazdı. Kafasının üzerinden bir sandalye fırlatınca kadınlardan biri havaya sıçrayıp sandalyeyi yakaladı, diğer ikisi ise Terry'nin üstüne atlayıp onu zorla yere yatırdı; elleriyle ayaklarını bağlamak, sonra da, beyhude öfkesi için duydukları katıksız acımayla onu bayıltmak sadece birkaç dakikalık işti.

Alima tepeden tırnağa hiddete kapılmıştı. —Gerçekten de- öldürülmesini istiyordu.

Bölgedeki Üstün Anne'nin önünde bir duruşma yapıldı, yönetilmekten hoşlanmayan bu kadın, davasını dile getirdi.

Bizim ülkemizdeki bir mahkemede olsa, doğal olarak, "kendi hakları korunarak" gözetim altında tutulurdu. Ancak burası bizim ülkemiz değildi; onların ülkesiydi. Saldırının büyüklüğünü, bunun olası bir babalık üzerindeki etkisine göre ölçecek gibiydiler. Terry olayın bu şekilde ortaya konmasına yanıt vermeye bile tenezzül etmedi.

Bir keresinde, kendini koyuverip, bu kadınların bir erkeğin ihtiyaçlarını, bir erkeğin arzularını, bir erkeğin bakış açısını anlama yeteneğinden yoksun olduklarını kesin ifadelerle açıkladı. Onlar için cinsiyetsizler, kadınımsılar, kansızlar, cinsel cazibesi olmayan yaratıklar dedi. Elbette

-pek çok böceğin yaptığı gibi- kendisini öldürebileceklerini, ancak yine de onlara değer vermediğini söyledi.

Bütün bu haşin, temkinli anneler ise, Terry'nin onlara değer vermemesini –şu kadarcık- umursamışa benzemiyordu.

Bu uzun bir duruşmaydı. Bu kadınların, alışkanlıklarınızla ilgili görüşleri hakkında pek çok ilginç nokta göz önüne serildi. Bir süre sonra Terry cezasını aldı. Boyun eğmez ve meydan okur bir halde bekledi. Cezası şuydu: "Defolup git!"

KOVULDUK

Hepimizin de tekrar eve dönmesi gerekiyordu. Aslında —kesinlikle- bu kadar uzun süre kalmak istememiştik. Ancak iş reddedilmeye, kovulmaya, kötü davranışlar yüzünden uzaklaştırılmaya gelince, doğrusu bundan hiçbirimiz hoşlanmamıştık.

Terry hoşlandığını söyledi. Bu ceza ile duruşmayı, aynı zamanda "bu sefil yarı-ülkenin" diğer bütün özelliklerini küçümsediğini açıkça söyledi. Oysa başka herhangi bir "tam" ülkede, bize buradaki kadar bağışlayıcı davranılamayacağını o da, biz de biliyorduk.

"Eğer insanlar bıraktığımız işaretleri takip ederek peşimizden gelseydi, ortaya epey farklı bir hikâye çıkardı!" dedi Terry. Neden bir kurtarma ekibinin gelmediğini sonradan anladık. Özenli işaretlerimizin hepsi bir yangınla yok olmuştu. Hepimiz orada ölmüş olabilirdik, bulunduğumuz yeri de memleketimizdeki hiç kimse asla bilemezdi.

Daima, tehlikeli diye bilinen Terry, işlediği bağışlanamaz günah yüzünden mahkûm edilmiş olduğundan, artık koruma altındaydı.

Kadınların düştüğü ürpertici dehşet karşısında güldü. "Yaşlı kızlar yığını!" diye adlandırdı onları. "Hepsi de yaşlı

kızlar -çocuk ya da değil. Cinselliğin ce'sini bilmiyorlar."

Terry Cinsellik, kocaman bir C ile cinsellik dediğinde, doğal olarak, erkek cinsini; bu cinsin özel değerlerini, bunun, "yaşam gücü" demek olduğuna dair derin inancını, gerçek yaşam döngüsünü neşeyle göz ardı edişini ve karşı cinsi salt kendi bakış açısına göre yorumladığını kastediyordu.

Ellador ile yaşadığımdan beri her şeye çok farklı bakmayı öğrenmiştim; Jeff'e gelince, öylesine bütünüyle buralı olmuştu ki, -yeni tutukluluğunda iyice huysuzlaşan- Terry'ye karşı insaflı olamıyordu.

Çocuğu ahlaki değerlerini yitirmiş, üzgün bir anne kadar sabırlı, temkinli ve kuvvetli olan Moadine, bir isyanı önlemek üzere elinin altında yeter sayıda kadınla birlikte, Terry'yi devamlı gözetliyordu. Terry'nin silahı yoktu. Bu gaddar, durgun kadınlara karşı direnmesinin pek bir önemi olmadığını çok iyi biliyordu.

Onu serbestçe ziyaret etmemize izin veriliyordu. Bizim gidiş hazırlıklarımız yapılırken, onun kendine ait bir oda ile içinde yürüyeceği küçük, yüksek duvarlı bir bahçeden başka bir şeyi yoktu.

Üçümüz gidecektik: buna mecbur olduğundan, Terry; hem uçağımız, hem de kıyıya kadar yapacağımız uzun tekne yolculuğu için iki kişi daha güvenli olduğundan, ben; onsuz gitmeme izin vermeyeceğinden, Ellador.

Eğer Jeff geri dönmeyi seçmiş olsaydı, Celis de gitmiş olurdu -birbirini en fazla özümsemiş âşıklar onlardı; ama Jeff'in böyle bir arzusu yoktu.

"Ne diye bütün o gürültü ve pisliğimize, ahlaksızlık ve günahlarımıza, hastalık ve yozlaşmışlığımıza geri dönmek isteyeyim ki?" diye sordu bana gizlice. Kadınlar hakkında daha önce hiç bu şekilde konuşmamıştık. "Celis'i oraya dünyada götürmem!" diye karşı çıktı. "Gitse ölür! Gecekon-

dularımızı ve hastanelerimizi görse korkudan ve utançtan ölür. Ellador için bunu nasıl göze alırsın? Kız iyice kararını vermeden kibarca gerçeği söylesen iyi olur."

Jeff haklıydı. Utanç duymamız gereken her şeyi Ellador'a çok daha açık bir biçimde anlatmış olmam gerekirdi. Ama bizim hayatımızla onlarınki arasında var olan uçurumlar kadar derin farklılık arasında köprü kurmak çok zor. Bunu yapmaya çalıştım.

"Bana bak, sevgilim," dedim. "Eğer gerçekten benimle birlikte ülkeme geliyorsan, büyük bir şoka hazır olmak zorundasın. Yaban taşra elbette güzeldir, ama kentler, yani, uygar bölgeler, burası kadar güzel değildir."

"Her şeyiyle seveceğim," dedi gözleri umutla ışıldayarak. "Bizimki gibi olmadığını anlıyorum. Bizim sakin hayatımız size ne kadar da tekdüze görünüyordur, sizinki bundan ne kadar da heyecanlandırıcıdır, bunu fark edebiliyorum. İkinci cins tanıtılırken bana anlattığın biyolojik değişiklik gibi olmalı -yeni gelişme olasılıklarıyla birlikte, çok daha büyük bir hareket, sürekli değişim."

Ona günümüzdeki biyolojik cinsellik kuramlarından söz etmiştim, o da içinde erkeklerin de olduğu bir dünyanın üstünlüğü, her iki cinsin birden bulunmasının üstün yararları konusunda tamamen ikna olmuştu.

"Tek başımıza yapabileceğimiz her şeyi yaptık; belki bizim ülkemizde bazı şeyler daha basit, daha iyi olabilir, ama sizin koskoca bir dünyanız var -farklı uluslardan bütün halklar- ardınızdaki bütün o uzun, zengin tarih -bir dolu muazzam yeni bilgi. Ah, görmek için sabırsızlanıyorum!"

Ne yapabilirdim ki? Sahtekârlık ve yolsuzluk, ahlaksızlık ve günahlar, hastalık ve delilik, hapishaneler ve hastaneler; çözülmemiş sorunlarımız olduğunu ona defalarca söyledim ve bu onu, Güney'deki bir Adalı'ya Kuzey Kutbu'ndaki sıcaklık derecesinden bahsetmek kadar bile

etkilemedi. Bunlara sahip olmanın kötü bir şey olduğunu zekâsıyla görebiliyor; ancak *hissedemiyordu.*

Kadınlar Ülkesi'ndeki yaşamı büyük bir rahatlıkla normal kabul etmeye başlamıştık, çünkü normaldi -hiçbirimizin, tam bir sağlık, huzur ve mutlu çalışma ortamı üzerine bir itirazı yok. Hepimizin üzüntüyle gayet iyi uyum sağladığı- anormal olan şeyleri ise, bu kız hiç görmemişti.

Hakkında en çok öğrenmek ve görmek istediği iki şey şuydu: şu güzel evlilik ilişkisi ve salt anne olan sevimli kadınlar; bunların da ötesinde, daima işleyen keskin zekâsı ile sabırsızlıkla bu dünyadaki yaşamın hasretini çekiyordu.

"Gitmek için neredeyse senin kadar heyecan duyuyorum," diye üsteledi, "hem, kim bilir memleketini nasıl da özlemişsindir."

Onlarınki gibi bir cennette hiç kimse memleket özlemi çekmez diye onu inandırmaya çalıştım, ama asla ikna olmuyordu.

"Ah, evet -biliyorum. Bana anlattığın, büyük mavi denizin içinde parlayan şu küçük tropik adalar gibi -Denizi görmek için sabırsızlanıyorum! Küçük ada bir bahçe kadar mükemmel olabilir, ama hep kendi büyük ülkenize geri dönmek istersiniz, değil mi? Üstelik bazı açılardan kötü bile olsa?"

Ellador son derece istekliydi. Ancak, bu toprakların berrak huzuru ve güzelliğinden sonra, gerçekten gideceğimiz, benim onu kendi "uygarlığımıza" götürmek zorunda olduğum vakit yaklaştıkça, korkum büyüdü. Daha fazla açıklamaya çalıştım.

Elbette, başlangıçta, tutsak olduğumuz sırada, Ellador'dan önce, memleket özlemi çekmiştim. Yine elbette, başlangıçta, kendi ülkemi ve oradaki yaşam tarzını betimlerken, doğrusu idealize etmiştim. Ayrıca, belli başlı kötülükleri daima, uygarlığımızın tamamlayıcı parçaları olarak

görmüş, hiçbir zaman bunların üzerinde durmamıştım. Ona en kötü şeylerden söz etmeye çalıştığımda bile, -görmeye geldiğinde, onu, hemen o an, etkileyen- bazı şeyler benim hiç aklıma gelmedi. Çünkü bunlar beni daha önce hiç etkilememişti. Şimdi, açıklamaya çalışırken, kendi ülkemin üzücü kusurlarını, buradakinin harikulade kazançlarını, her iki açıdan da, daha önce göremediğim kadar keskin bir biçimde görmeye başladım.

Biz, erkekleri özleyen üç ziyaretçi, kuşkusuz hayatın daha geniş tarafını özlemiş, farkında olmadan, onlar da bunu muhakkak özlemişlerdir diye düşünmüştük. Bunun onlar için ne kadar önemsiz bir şey olduğunu anlamam uzun zamanımı aldı -Terry ise bunu hiçbir zaman anlamadı. Biz *erkekler, erkek, erkekçe, erkeklik gibi* sözcükleri ve bunun bütün eril türevlerini kullanırken, kafamızda koskocaman, muğlâk, kalabalık bir dünyanın resmi ile bu dünyada yapılan işler bulunuyordu. Büyüyüp "erkek olmanın", "bir erkek gibi davranmanın" anlamı ve çağrıştırdıkları aslında oldukça geniş kapsamlıdır. Bu uçsuz bucaksız resim, uygun adım yürüyen sıra sıra erkeklerle, ayak değiştiren erkeklerle, uzun tören alayları halinde yürüyen erkeklerle; yeni denizlere dümen kıran erkeklerle, bilinmez dağları keşfe çıkan, atları denetim altına alan, sürü halinde sığırları güderek, çift sürüp tohum ekerek mahsul toplayan, demir ocağında ve sıcak su kazanlarında çırpınıp didinen, maden ocaklarında kazı yapan, yollar, köprüler, yüksek katedraller inşa ederek muhteşem işler başaran, okullarda ders veren, kiliselerde vaaz veren; her yerde, her şeyi yapan erkeklerle- "bütün dünya" ile doludur.

Kadınlar derken de, *dişiliği*- cinselliği düşünürüz.

Ancak, bu kadınlar için, hiç aralıksız iki bin yıldır süren bu dişil uygarlığın akışı içinde, *kadın* sözcüğü, bütünüyle, toplumsal gelişme içinde şu an bulundukları yere gelinceye

dek yaşadıkları o büyük geçmişi hatırlatıyordu; *erkek* sözcüğü de onlar için salt *erillik*- cinsellik demekti.

Tabii onlara bizim dünyamızda erkeklerin her şeyi yaptığını *söylemiştik*; ancak bu, onların kafalarında canlandırdıkları resmi değiştirmedi. "Kadınlar Ülkesi'nde kadınların "dünya" demek olduğu muazzam gerçeğiyle ilk kez karşı karşıya kalmamız bizim bakış açımızı ne kadar değiştirdiyse, erkeğin, "eril olan"ın, bütün bunları yapması da onların bakış açısını en fazla o kadar değiştiren bir laftı.

Bir yılı aşkın bir süredir orada yaşıyorduk. Ciddi, huzur dolu, başarılı uygulamalarla, giderek daha büyük bir hızla, büyük bir ilerleme kaydederek şu an sürdürdükleri hayatın huzur dolu rahatlığına ulaşan sınırlı tarihlerini öğrenmiştik. Tarihten çok daha geniş bir alan olan, ancak burada, tam olarak o kadar da kolay anlayamadığımız haletiruhiyeleri hakkında biraz bilgi sahibi olmuştuk. Şimdi artık kadınları dişi değil, insan olarak görmeye iyice alışmıştık; her türlü işi yapan, her çeşit insan.

Terry'nin bu isyanı ve aldığı güçlü tepki, bu kadınların özgün kadınsılıkları konusunda bize yeni bir ışık verdi. Bunu bana çok açık bir biçimde veren hem Ellador, hem de Somel'di. Duygu aynıydı -bir takım can alıcı hakaretler karşısında hissedilmesi olası, mide bulandırıcı bir tiksinti ve dehşet.

Aramızdaki evlilik düşkünlüğü âdeti hakkında hiçbir şey bilmediklerinden, kafalarında böyle bir şeye ilişkin en ufak bir fikir yoktu. Onlar için, en yüce hedef olan annelik o kadar uzun zamandır hayatın tek geçerli kanunu olmuştu ve babanın katkısı, onlar için aynı sonuca varmaya yarayan o kadar farklı bir yöntemdi ki, bunu bilmelerine rağmen, arzuları ana-babalığı büyük ölçüde göz ardı eden ve sadece "aşkın zevkleri" olarak ifade ettiğimiz şeylerin arayışı içinde olan eril yaratığın bakış açısını, ne kadar çabalasalar da, anlayamıyorlardı.

Ellador'a, bizde, kadınların da böyle hissettiğini söylemeye çalıştığımda, benden uzaklaştı ve asla anlayamayacağı bir şeyi, kuramsal olarak kavrayabilmek için kendini zorladı.

"Sizde, erkek ve kadın arasındaki aşkın kendini bu şekilde -anneliği dikkate almadan- açığa vurduğunu mu söylemeye çalışıyorsun? Ebeveynliği dikkate almadan, yani?" diye özenle ekledi.

"Evet, kesinlikle. Hayal ettiğimiz şey aşktır -iki kişi arasındaki derin, tatlı aşk. Elbette çocuk isteriz, çocuklar da olur- ama hayal ettiğimiz bu değildir."

"Yine de -yine de- bu doğaya son derece aykırı!" dedi. "Bildiğimiz canlıların hiçbiri bunu yapmaz. Sizin ülkenizdeki diğer hayvanlar bunu yapıyor mu?"

"Biz hayvan değiliz!" diyerek biraz sert bir biçimde yanıtladım. "En azından daha - daha fazla- daha üstün bir şeyiz. Bu, daha önce açıkladığım gibi, çok daha asil, çok daha güzel bir ilişki. Sizin görüşünüz bize epeyce şey gibi görünüyor –nasıl desem, elverişli? Bayağı? Yalnızca sonuca ulaşmak için bir araç! Bizde –ah, canım sevgilim- göremiyor musun? Hissedemiyor musun? Bu, bizde, karşılıklı aşkın en nihai, en tatlı, en iyi sonucudur."

Gözle görülür biçimde etkilenmişti. Onu sıkıca tutup arzuyla öperken, kollarımın arasında titredi. Ancak işte o an, güzel bedenini o kadar yakından tuttuğum halde, gözlerinde, sanki beni, karlı bir dağın üzerinden, ta uzaklardan düşünüyormuş gibi bakan, çok iyi tanıdığım, o ırak keskin bakış belirdi.

"Gayet iyi hissediyorum," dedi bana. "Bu, sizin hissettiklerinizi -kuşkusuz her şeye rağmen çok daha güçlü bir biçimde- derinden anlamamı sağlıyor. Ancak hissettiklerim, hatta sizin hissettikleriniz, sevgilim, bunun doğru olduğu konusunda bana inandırıcı gelmiyor. Bundan emin oluncaya dek, istediklerini kesinlikle yapamam."

Ellador, bu gibi zamanlarda, bana daima Epiktetos'u hatırlatmıştır. "Seni hapse atacağım!" dedi efendisi. "Bedenimi demek istiyorsunuz," diye yanıtladı Epiktetos soğukkanlılıkla. "Kelleni uçuracağım," dedi efendisi. "Kellemin uçurulamayacağını söyledim mi?" Zor bir insan, Epiktetos.* Bir kadının, kollarınızdayken bile, içine kapanabilmesine, sarıldığınız şeyin, bir uçurumun yüzeyi kadar erişilemez oluncaya dek büsbütün yok olmasına yol açan bu mucize nasıl bir şeydir?

"Bana karşı sabırlı ol, sevgilim," diye tatlılıkla öne atıldı. "Bunun senin için zor olduğunu biliyorum. Terry'nin de nasıl suça bu denli sürüklendiğini –bir parça- görmeye başlıyorum."

O anda zavallı Terry için duyduğum ani bir şefkat patlamasıyla, "Yo, yapma, bu onun için fazla sert bir sözcük. Ne de olsa, Alima onun karısıydı, biliyorsun," diye atıldım. Onun mizacına –ve alışkanlıklarına- sahip bir erkek için bu, dayanılmaz bir durum olmalıydı.

Ancak Ellador, zihinsel açıdan geniş bir kavrama gücüne sahip olduğundan ve dinleri, onları engin bir anlayış içinde yetiştirdiğinden, böylesi bir –ona göre- kutsal olana saygısızlık etme gaddarlığına göz yumamazdı.

Ona açıklamak çok daha zordu, çünkü biz üçümüz, dünyanın geri kalanıyla ilgili biteviye konuşmalarımızla derslerimizde, kandırma arzusuyla değil, daha ziyade, onlarınkinin güzelliği ve rahatlığı karşısında, kendi uygarlığımız için elimizden gelenin en iyisini yapma dileğiyle kötü taraflardan söz etmekten doğal olarak kaçınmıştık. Ayrıca, gerçekten de onlara tiksindirici geleceğini açıkça görebildi-

---

* Stoacı yunan filozofu (M.S 50-130). Bahsi geçen anekdotta, Neron'un azatlı kölesi Epaphroditos, bir gün yanında köle olan Epiktetos'un bacağını bir işkence aletinde bükerken, filozof "kıracaksın" der ve bacağı kırılınca da: "Demedim mi?" diye ekler (ç.n).

ğimiz bazı şeylerin doğru, ya da en azından kaçınılmaz olduğunu düşündük, bu yüzden de bunları tartışmadık. Yine de, alışkın olduğumuz için tanımlamaya değer görmediğimiz bizim dünyamızdaki hayatın büyük bir kısmı öylece duruyordu. Bundan da ötesi, bu kadınların tavrında, söylediğimiz şeylerin çoğunun, üzerlerinde herhangi bir etki falan bırakmadığı muazzam bir masumiyet vardı.

Bu yüzden bu konuda açık ve netim, çünkü bu, Ellador nihayet bizim uygarlığımıza katıldığında, bunun, kendisi üzerindeki etkisinin ne kadar beklenmedik derecede kuvvetli olduğunu gösteriyor.

Israrla benden sabırlı olmamı istedi, ben de sabırlıydım zaten. Görüyorsunuz ya, onu öyle çok seviyordum ki son derece katı bir biçimde koyduğu sınırlar bile beni epey mutlu ediyordu. Sevgiliydik, bunda da kesinlikle yeterince haz vardır.

Bu genç kadınların, "Muhteşem Yeni Umut" diye adlandırdıkları, o ikili ebeveynliği tamamen reddettiklerini sanmayın. Evlenme kısmı onlarınkinden ziyade bizim önyargılarımıza karşı verilmiş bir ödün olsa da, bizimle evlenmeyi bunun için kabul etmişlerdi. Onlar için dava kutsaldı -ve bu kutsallığı korumaya kararlıydılar.

Ancak şu ana dek sadece, mavi gözleri mutluluk gözyaşları içinde yüzen, kalbi en yüce tutkuları olan o soy-analık akımının heyecanıyla çarpan Celis, kuşkusuz bir keyif ve gururla anne olacağını yüksek sesle ilan edebiliyordu. "Yeni Annelik" diyorlardı buna, bütün memleket de biliyordu. Bütün bu topraklarda Celis'in tatmamış olabileceği hiçbir zevk, hizmet, onur yoktu. Adeta, iki bin yıl önce, giderek azalan o kadınlar topluluğu, bakire doğum mucizesini, nasıl soluk kesici bir saygı ile izlediyse, bu yeni birleşme mucizesini de derin bir saygı ve samimi bir beklenti ile karşıladılar.

Bu topraklardaki bütün anneler kutsaldı. Onlar için, asırlardan beri, annelik, son derece yoğun ve duyarlı bir sevgi ve özlemle, o Üstün Arzu ile duyulan, karşı konulamaz bir çocuk isteği anlamına geliyordu. Annelik sürecine ilişkin bütün düşünceleri gün gibi ortada, basit, ama yine de kutsaldı. Öyle söylenebilirdi ki, bu ülkenin bütün kadınları, anneliği, sanki bunun dışında bir görev yokmuş gibi, diğer görevlere göre çok daha üstün bir yere koyuyorlardı. Karşılıklı, geniş kapsamlı bütün sevgileri, karşılıklı dostluk ve hizmet konusundaki bütün incelikli ilişkileri, gelişmeye dönük fikir ve icat istekleri, en derin dini duyguları, yaşadıkları her his ve yaptıkları her hareket, bu büyük merkezi güç ile onları tam da Tanrı'nın Ruhu'nun taşıyıcıları kılarak üzerlerinden akan Yaşam Nehri ile bağlantılıydı.

Kitaplarından, konuşmalardan, özellikle de Ellador'dan, bütün bunlar hakkında gittikçe daha çok bilgi edindim. Ellador, başlangıçta, kısa bir süre, arkadaşını kıskandı- bu, bir daha asla yaşamamak üzere anında kafasından attığı bir düşünceydi.

"Böylesi daha iyi," dedi bana. "Henüz benim -yani bizim- başımıza gelmemiş olması çok daha iyi. Çünkü eğer seninle birlikte ülkene gideceksem, dediğin gibi (gerçekten de bunu yaşadık) 'denizde ve karada maceralar' yaşayabiliriz, bu da bir bebek için hiç de emniyetli olmayabilir. Öyleyse emniyetli oluncaya dek bir daha denemeyiz, değil mi, sevgilim?"

Çok âşık bir koca için bu, biraz incitici bir açıklamaydı.

"Ancak," diye sürdürdü konuşmasını, "eğer bir şey olursa, beni bırakıp git. Geri dönebilirsin, biliyorsun- çocuk da bende kalır."

Bunun üzerine erkeğin, asırlardır, kendi çocuğuna karşı bile duyduğu o derin kıskançlık ürpertisi kalbimi sardı.

"Seni dünyadaki bütün çocuklara, yeğlerim Ellador. Senin deyişinle, yanımda olmamanı değil, benimle olmanı yeğlerim."

Bu çok aptalca bir açıklamaydı. Tabii ki bunu yeğlerdim! Çünkü, benimle olmasa, onu bütünüyle isteyecek, ama hiç ulaşamayacaktım. Cinsel dürtüleri başka etkinliklerle bastırılmış bir nevi kız kardeş olarak kalmayı sürdürse -bundan, gerçekten de, sadece çok daha yakın ve samimi olsa- elbette, o tek bir şey dışında, bütünüyle benim olmalıydı. Üstelik Ellador'un -derin olmasına rağmen belli bir takım çekincelerle ifade etmekten kaçındığı- arkadaşlığının, Ellador'un yoldaşlığının, Ellador'un kardeşçe sevgisinin, Ellador'un tamamen samimi sevgisinin yaşamı büyük bir mutluluk içinde sürdürmeye yeteceğini anlamaya başlıyordum.

Bu kadının benim için ne anlama geldiğini tarif etmek, sınırlarımı epeyce aşıyor. Kadınlar hakkında güzel şeylerden söz ediyoruz, ama kalbimizin derinliklerinde, -pek çoğunun- çok sınırlı varlıklar olduklarını biliyoruz. Kadınların işlevsel yeteneklerinden yararlanarak onurlarını kırarken bile, bu yetenekleriyle gurur duyuyoruz. Onların özenle pekiştirilmiş meziyetlerinin ne kadar önemsiz olduğunu düşündüğümüzü tavırlarımızla gösterirken bile, bu meziyetleriyle gurur duyuyoruz. Karılarımızı, tamamen kendi kararımızla belirlediğimiz ücretler karşılığında, hayat boyu bize bağlı kalmaya mecbur kılarak hizmetçilerin en rahatlatıcısı haline getiren, amacından saptırılmış anneliğe özgü etkinlikleri nedeniyle, bu gibi geçici annelik görevleri dışında, üstesinden gelebilecekleri bütün işlerinin, her bakımdan ihtiyaçlarımızı karşılamak olması nedeniyle, gerçekten, onlara değer veriyoruz. Ah, "bir metres"in hizmetlerini özenle, açıkça belirttiği kitabında Josephine Dodge Daskam Bacon'un büyük ustalıkla betimlediği gibi,

"kendi yerlerinde," yani, bir dizi görevi yerine getirdikleri, kendi evlerinde, elbette, onlara değer veriyoruz. Çok sivri bir yazardır J.D.D.Bacon, ele aldığı kadınları onların bakış açısından anlamaya çalışır. Ancak –bu çalışmaların bir araya gelmesi, yararlı ve bir şekilde kârlı olsa da, Kadınlar Ülkesi'ndeki kadınlara egemen olan duyguyu harekete geçirmiyor. Buradakiler, insanın, giderek azalan değil, daha "fazla", çok daha fazla artan bir sevgiyle sevmesi gereken kadınlardı. Evcil hayvan değillerdi. Hizmetçi değillerdi. Çekingen, deneyimsiz, zayıf değillerdi.

Doğuştan bir tapınmacı olan Jeff'in, bence gerçekten de, hiçbir zaman hissetmediği, "kadınların konumu" hakkındaki görüşlerinde son derece net olan Terry'nin ise asla atlatamadığı sarsıntıyı gururla atlattıktan sonra, "artan bir sevgiyle" sevmenin her şeye rağmen çok güzel bir duygu olduğunu anladım. Bu bana, onların, eski zamanlarda bir takım, bulanık sezgilerin heyecan uyandırmasından bu güne dek, bir şekilde haklı olduklarına -elbette böyle hissedilmesi gerektiğine- dair derinden hissettiğim tuhaf bir duyguyu yaşattı. Bu anne evine dönmek gibi bir şeydi. Pazen gecelikler içinde çörekler pişiren anneleri, size hizmet edip şımartan, aslında sizi pek de tanımayan o yaygaracı tipleri kastetmiyorum. Kaybolmuş çok küçük bir çocuğun hissedeceği bir duyguyu –"sonsuz elveda"yı- kastediyorum. Bu, bir eve varma duygusuydu; temiz ve dinlenmiş olma; güvenlik ama aynı zamanda da özgürlük duygusu; bir fırın ya da kuş tüyü bir yatak gibi sıcak değil, ama Mayıs güneşi gibi ılık, hep orada olan bir sevgi duygusu- rahatsız etmeyen, boğmayan bir sevgi.

Elladora sanki onu daha önce hiç görmemişçesine baktım. "Benimle gelmezsen," dedim, "kıyıya Terry'yle gidip yalnız dönerim. Bana bir ip uzatabilirsin. Eğer gelecek olursan -elbette mübarek harika-kadın, gördüğüm her han-

gi bir başka kadınla, ya da kadınlarla yaşamaktan, onlarla dilediğimi yapmaktansa, -hayatım boyunca seninle -böyle- yaşamayı yeğlerim. Gelecek misin?"

Gelmeyi istiyordu. Planlar da böylece birbirini izledi. Celis'in Mucizesini beklemiş olmayı çok isterdi, ama Terry'nin böyle bir arzusu yoktu. O bu işin tamamen dışında kalacak kadar çılgındı. Onu hasta ediyordu, böyle söyledi, *hasta*; bu sonu gelmeyen annelik-annelik-annelik etme tavrı. Frenologların* "doğurganlık sevgisi yumrusu" dedikleri şeyin Terry'de hiç de iyi gelişmemiş olduğunu düşünüyorum.

"Marazi tek-yanlı sakatlar," diye adlandırıyordu onları, penceresinden Moadine'nin, sanki Alima'ya onu tutup bağlaması için hiç yardım etmemiş gibi sabırla ve dostça, orada, odanın içinde oturduğunu, bu kadınların muhteşem zindelikleriyle güzelliklerini; bilgeliğin ve dingin kuvvetin resmini pekâlâ görebildiği halde. "Çekicilikten uzak, çift cinsiyetli, gelişmemiş cinsiyetsizler!" diyerek sert bir biçimde sürdürdü konuşmasını. Sör Almroth Wright gibi konuşuyordu.

Evet -zordu. Alima'ya çılgıncasına âşıktı gerçekten de; hem de önceleri olduğundan çok daha fazla. Üstelik birbirlerine yaptıkları yakıcı kurlar, ağız dalaşları ile tekrar barışmalar aralarındaki alevi körüklemişti. Daha sonra Terry, o tür bir erkek için gayet doğal bir şey gibi görünen o olağanüstü fetih duygusuyla, Alima'yı, kendisini efendisi olarak sevmeye zorlama girişiminde bulununca -bu güçlü kuvvetli, atletik, gözü dönmüş kadının -bu kadın ile arkadaşlarının- ayaklanıp onu dizgine alması üzerine, gayet anlaşılır bir biçimde, küplere bindi.

---

* Kişilik özelliklerini kafatasının yapısına göre açıklamaya çalışan Frenoloji disipline bağlı kafatası bilimcileri (ç.n).

Şimdi düşünüyorum da, ne tarihte ne de romanlarda buna benzer bir vaka aklıma gelmiyor. Kadınlar zorbalığa boyun eğmektense kendilerini öldürmüşler; zorbayı öldürmüşler; kaçmışlar; ya da -kimi zaman, sonrasında kazandıkları zaferle gayet iyi geçinir gibi görünerek- boyun eğmişlerdir. Örneğin, "Lucretia'yı*, gece lambası altında, koyun postunun tüylerini düzeltip tararken bulan" şu "hain Sextus'un" macerası vardı. Hatırladığım kadarıyla, Sextus, kız ona boyun eğmezse onu katletmekle, bir köleyi katledip kızın yanına yollamakla, bu köleyi de orada bulduğunu söylemekle tehdit ediyordu. Bu bana hep kötü bir oyun gibi gelmiştir. Bay Lucretia ona, nasıl olup da karısının ahlak kurallarını hiçe sayarak yatak odasına girdiğini sormuş olsaydı, ne söyleyebilirdi? Ancak mesele şu ki, Lucretia boyun eğdi, Alima ise bunu yapmadı.

"Kız bana tekme attı," diye sırrını açtı yüreği kan ağlayan mahkûm- biriyle konuşması gerekiyordu. "Acıdan iki büklüm oldum tabii. Kız üstüme atlayıp bu yaşlı cadıya haykırdı (Moadine onu duyamıyordu), beni çarçabuk sıkıca bağladılar. Bence Alima bunu tek başına yapabilirdi," diye ekledi isteksiz bir hayranlıkla. "Bir at kadar güçlü. Tabii bir erkek de kendisine böyle vurulunca çaresiz kalır. Bir parça terbiye görmüş kadın bunu yapmaz-"

Burada ben, hatta Terry bile, buruk bir biçimde gülmek zorunda kaldık. Nedenini sorgulamaya niyeti yoktu, ancak kendisine yapılan böyle bir saldırının, terbiye konusunda

---

* Lucretia'nın ilk Roma imparatorlarından Tarquinius Sextus'un söz konusu tehdidi karşısında çaresiz kalıp tecavüze uğramasından bahsediliyor. Onuru kırılan Lucretia kendini öldürmüş bunun üzerine kocası Collatinus hem intikamını almış hem de bir isyana önayak olarak Roma'nın krallıktan cumhuriyete dönüşmesine neden olmuştur. Metinde Alima ile Lucretia arasındaki karşılaştırmanın nedeni Alima'nın erkek egemen dünyanın değer ve kavramlarıyla (namus, erdemlilik, erkeğin intikamı vb.) hareket etmemesi ve intiharı seçmemiş olmasıdır (ç.n).

dikkat edilmesi gereken hususlardan büyük ölçüde feragat edilmesine yol açması onu gerçekten etkilemişti.

"Yeniden tek başına benim olması için hayatımın bir yılını verirdim," dedi yavaşça, elleri, eklem yerleri beyazlaşıncaya kadar sımsıkı kenetlenmiş bir halde.

Ancak bunu asla yapmadı. Alima ülkemizin ta en uzak köşesine gitti, köknar ağaçlarıyla dolu ormanın en yüksek tepelerine çıkıp orada kaldı. Terry büyük bir umutsuzluk içinde, biz oradan ayrılmadan, onu görmeyi arzuluyordu, ancak kız gelmeyecekti, o da gidemezdi. Terry'ye vaşaklar gibi bekçilik ettiler. (Acaba vaşaklar fare kovalayan kedilerden daha mı iyi bekçilik ediyorlardır, bilmiyorum!)

Evet- her ne kadar Terry, çalıştırmayı başardıktan sonra, o gölden aşağıya, rahatlıkla kayabiliriz dediyse de, uçağı düzenlememiz ve yeterince yakıt kaldığından emin olmamız gerekiyordu. Bir hafta içinde memnuniyetle gidebilirdik elbette, ancak Ellador'un onlardan ayrılması için bütün memlekette yapılacak öyle çok şey vardı ki. Oranın önde gelen ahlakbilimcilerinden birkaçıyla -dingin bakışlı, bilge kadınlarla ve öğretmenlerin en iyileriyle- röportajlar yaptı. Her yerde bir kıpırtı, bir titreyiş, derin bir heyecan vardı.

Dünyanın geri kalanı hakkında öğrettiklerimiz, hepsine, uluslar familyası arasında gözden kaçırılmış ve unutulmuş bir tecrit, bir uzaklık, ülkenin uzaktaki küçük bir modeli olma duygusu vermişti. Buna "uluslar familyası" demiştik, bu ifade de hemen o an hoşlarına gitmişti.

Evrim konusuna gelince acayip heyecanlanmışlardı; aslında, bütünüyle doğa bilimleri dayanılmaz bir biçimde ilgilerini çekiyordu. Aralarındaki sayısız kadın bilinmez yabancı topraklara gidip inceleme yapmak için her şeyi tehlikeye atabilirdi; ancak biz bunlardan sadece birini götürebiliyorduk, bu da doğal olarak Ellador olmak zorundaydı.

Geri dönmeyi, deniz yoluyla bir bağlantı oluşturmayı;

o muazzam ormanların içine girip tehlikeli vahşileri uygarlaştırmayı -ya da kökünü kurutmayı- adamakıllıca planladık. Yani, bu sonuncusundan biz erkekler söz ettik -kadınları katmadan. Onlar herhangi bir şeyi öldürmeye karşı çok açık bir nefret duyuyorlardı.

Ancak bu sırada, içlerindeki en bilge kadınlar arasında yüce heyet toplanıyordu. Bütün bu zaman süresince bizden veri toplayan, bunları düzenleyip aralarında bağlantılar kurarak bir anlam çıkarmaya çalışan öğrencilerle düşünürler çalışmalarının sonucunu heyetin önüne serdiler.

Bize, anladıklarını gösteren tek bir söz etmediklerinden, gizleme konusundaki itinalı gayretlerimizin bu kadar kolaylıkla fark edileceği aklımızın ucundan geçmemişti. Işık bilimi hakkında ağzımızdan çıkan sözcükleri takip etmişler, gözlük benzeri şeylerle ilgili masum sorular sormuşlardı. Aramızda oldukça yaygın olan kusurlu görme yeteneğinin de farkındaydılar. Hatta çok daha büyük bir incelikle, herhangi bir dehşet ya da kınama belirtisi göstermeksizin, yoksulluk, rezillik ve suç konusunda oldukça -doğruluktan alabildiğine uzak, ama oldukça kesin bilgiler toplamışlardı. Bize sigorta benzeri masum şeyler hakkında bir şeyler sorarak çok sayıda tehlike kaynağımızı da madde madde listelemişlerdi.

Aşağılarda zehirli ok kullanan yerli halklarından başlayıp onlara anlattığımız belli başlı etnik gruplara varıncaya dek, farklı ırklar hakkında detaylıca bilgilendirilmişlerdi. Ne yüzlerinde afallamış bir ifade ne de bir isyan nidası bizi ikaz etmişti; bütün bu zaman boyunca bizim haberimiz olmadan delil toplamışlardı. Şimdi de hazırlamış oldukları raporu derin bir ciddiyetle inceliyorlardı.

Sonuç bizim için oldukça can sıkıcıydı. Dünyanın Geri Kalanını ziyaret etmeyi hedefleyen Ellador olduğu için, raporu önce ona adamakıllıca açıkladılar. Celis'e hiçbir şey

söylemediler. Bütün bir ulus onun Muhteşem Çalışmasını beklerken, Celis hiçbir biçimde üzülmemeliydi.

Sonunda Jeff ile ben çağırıldık. Somel ile Zava ve tanıdığımız daha pek çok kişiyle birlikte Ellador da oradaydı.

Bizimle ilgili hazırladıkları raporda bulunan küçük bölüm haritalarından gayet güzel bir biçimde oluşturulmuş, muhteşem bir küreleri vardı. Yeryüzündeki çeşitli halkların kabaca planını çıkarıp uygarlıktaki konumlarını belirlemişlerdi. O hain küçük kitaptaki bilgilerle bizden öğrenmiş oldukları şeylere dayalı grafikler, şekiller, tahmini ölçümler yapmışlardı.

Somel açıkladı: "Görüyoruz ki, bizimkinden çok daha uzun olan tarihsel döneminiz boyunca, bütün görevlerin karşılıklı etkileşimiyle, keşif ve icatların alış verişine ve büyük hayranlık duyduğumuz muhteşem gelişmeye karşın, bu geniş topraklara yayılmış Öteki Dünya'nızda, halen çoğu bulaşıcı olan pek çok hastalık var."

Bunu anında kabul ettik.

"Ayrıca halen, önyargı ve dizginlenemeyen duygularla birlikte, değişen oranlarda, cehalet var."

Bu da kabul edildi.

"Aynı zamanda şunu da görüyoruz ki, demokrasinin ilerlemesine, zenginliğin artmasına rağmen, hâlâ huzursuzluk ve savaş var."

Evet, evet, hepsini kabul ettik. Bu tür şeylere alışkındık, bu kadar ciddiye almak için bir sebep görmüyorduk.

"Tümüyle ele alındığında," dediler, ele almakta oldukları şeylerin yüzde birini bile söylemeden, "memleketimizi -şimdilik- dünyanın geri kalanıyla serbest iletişime geçmeye maruz bırakmak istemiyoruz. Eğer Ellador geri gelir, biz de raporunu onaylarsak, bu daha sonra yapılabilir -ama henüz değil."

"Dolayısıyla şunu sizden rica etmek zorundayız beyler

(bu sözcüğün bizde bir onur unvanı olduğunu biliyorlardı), bu memleketin bulunduğu yeri bizden izin alıncaya dek - Ellador dönünceye dek- hiçbir biçimde, kimseye söylemeyeceğinize söz verin."

Jeff son derece memnundu. Gayet haklı olduklarını düşünüyordu. Hep böyle düşünmüştü. Kadınlar Ülkesi'nde kendi özelliklerini bu adam kadar çabuk kaybeden başka bir yabancı görmedim.

Bir an durup, bazı bulaşıcı hastalıklarımız orada yayılsa ne yaparlardı diye düşününce haklı oldukları sonucuna vardım. Onlarla aynı fikirdeydim.

Terry, engel olandı. "Aslında, ben söz vermiyorum!" diye karşı çıktı. "İlk yapacağım şey Analar Ülkesi'ne girmek için güç uygulayan bir keşif yolculuğu ayarlamak olacak."

"Öyleyse," dediler gayet sakin bir biçimde, "Terry daima kayıtsız şartsız bir tutuklu olarak kalacak."

"Anestezi yapmak daha insaflı olur," diye atıldı Moadine.

"Hem de daha güvenilir," diye ekledi Zava.

"Söz verecek bence," dedi Ellador.

Verdi de. Bu anlaşmayla nihayet Kadınlar Ülkesi'nden ayrıldık.

"Rekabetin yararlarından, iyi özellikleri nasıl geliştirdiğinden, o olmadan "çalışmak için bir dürtü olmayacağından" söz ederek düşüncelerimizi iyice ortaya serdik. Terry bu konuda gayet kendinden emindi. "Çalışmak için bir dürtü olmaması mı?" diye tekrarladılar o çok iyi bellediğimiz şaşkın bakışlarıyla. "Dürtü? Çalışmak? İyi ama, çalışmayı sevmiyor musunuz?" "Hiçbir adam zorunlu olmasa çalışmayacaktır," diye iddia etti Terry. "Hiçbir adam! Yani bu sizin cinsiyet ayrımlarınızdan biri mi?" "Hayır, hiç de değil!" dedi aceleyle. "Erkek ya da kadın, hiç kimse demek istiyorum, teşvik edici bir şey olmadan çalışmaz. Rekabet –harekete geçirici güçtür, anlıyor musunuz?" "Bizde böyle değil," diye açıkladılar kibarca, "bu yüzden de anlamamız zor. Yani şunu mu söylemek istiyorsunuz, örneğin sizde hiçbir anne çocukları için, rekabet dürtüleri yoksa çalışmaz mı?"

KİTAP 2006
SKB 0105992 VAH

ISBN 978-975-6056-13-4

9 789756 056134

otonom

www.otonomyayincilik.com
iletisim@otonomyayincilik.com